Егемен Қазақстан

Жалпыұлттық республикалық газет • 1919 жылғы 17 желтоқсаннан шыға бастады • www.egemen.kz

№123 (28601)
2 ШІЛДЕ
БЕЙСЕНБІ
2015 ЖЫЛ

ISSN 1998-9720

Бүгінгі нөмірде:

Тығырықтан жол тапқан 4-бет

Тұрғын үй – өмір сапасының айнасы 5-бет

Қазақстанның тағы бір қадамы 6-бет

Қазақ үшін оюдың орны бөлек 9-бет

«Аида» операсын көрді

Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев «Аида» операсының қойылымына барды, деп хабарлады Президенттің баспасөз қызметі.

Джузеппе Вердидің әйгілі операсы Астана күніне орай жаңа пішімде – декорациялар мен шоу элементтерін, сондай-ақ, отшашуды қолдану арқылы ашық кеңістікте қойылды.

Спектакльдің қоюшы режиссері – Ресейдің халық әртісі Ю.Александров. Қойылымға арналған декорациялар Италия сценографы және режиссері Ф.Дзеффиреллидің эскизі бойынша жасалды. Бұл жоба үшін Болгариядан тенор К.Чанев арнайы шақырылды. Сонымен қатар, қойылымға «Астана Опера» театрының орындаушылары – жетекші солист Ж.Ғабдуллина, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткерлері Д.Хамзина, Т.Мұсабаев, Армениянның халық әртісі Б.Туманян қатысты. Жалпы, спектакльге 300-ге жуық адам атсалысты.

Тауар айналымына оң ықпал

Парламент Мәжілісінің Төрағасы Қабиболла Жақыповтың жетекшілігімен өткен палатаның кешегі жалпы отырысында еліміз бен Италия, Румыния және Болгария арасында қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек көрсету туралы шарттарды ратификациялау мәселесі қаралды. Сондай-ақ, депутаттар мақта саласын дамыту, зейнетақымен қамсыздандыру және өзге де мәселелерді жан-жақты талқылаудан өткізді.

Асқар ТҰРАПБАЙҰЛЫ,
«Егемен Қазақстан».

Алдымен күн тәртібінде «2014 жылғы 23 желтоқсанда қол қойылған 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуы туралы шартқа Армения Республикасының қосылуы туралы хаттаманы ратификациялау туралы» заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімін бекітіп алған депутаттар ЕАЭО туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуы туралы шартты, осыған орай, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін басқа да халықаралық шарттар мен хаттамаларды ратификациялау туралы заң жобасын мақұлдады.

Шарт 2014 жылғы 23 желтоқсанда Мәскеуде жасалған. Қырғыз Республикасы осы шарт күшіне енген күннен бастап Еуразиялық экономикалық одақтың сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауарлық номенклатурасын пайдаланады. Аталған шартқа Қырғызстанның қосылуы ратификациядан өткеннен кейін мүше мемлекеттердің барлығы кедендік бақылауды жоятын болады. Бұл ретте, Қырғызстанның өткізу пункттері Одақтың талаптарына сәйкестендіріліп, оған Ресей тарапы кең ауқымдағы техникалық көмек көрсеткені белгілі. Қырғыз Республикасының аумағы арқылы Қытай тауарларының кері экспортының алдын алу мақсатында қосылған құнының пайыздық үлесі 40, 50 пайыздан аз болмайтын, сондай-ақ, ТМД шеңберінде 2009 жылғы 20 қарашадағы тиісті келісімде белгіленген тауарлардың шыққан елін айқындау критерийлері қолданылатын жеткілікті қайта өңдеу критерийлері бойынша талаптарды қатаңдату туралы уағдаластыққа қол жеткізілген.

(Соңы 2-бетте).

Кәсіпкер әйелдер қатары көбейіп келеді

Кеше елордада Мемлекеттік хатшы, Президент жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия төрайымы Гүлшара Әбдіқалықованың қатысуымен «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Іскер әйелдер кеңесінің I конгресі өтті.

Эльмира МӘТІБАЕВА,
«Егемен Қазақстан».

Іс-шара барысында бірінші сөз алған Мемлекеттік хатшы Гүлшара Әбдіқалықова ондағы қатысушыларды аталған кәсіпкерлер палатасының Іскер әйелдер кеңесі отырысының ашылуымен құттықтай отырып, таяуда ғана Қазақстан халқының тәуелсіздік тарихында айтулы белеске жеткендігін ерекше атап өтті. «Еліміз ұзақ жылдарға созылған келіссөздерден кейін Дүниежүзілік сауда ұйымына кірді. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев осы мәртебелі ұйымға кіру жөніндегі келіссөздердің аяқталғанына байланысты халыққа жасаған үндеуінде бұл нәтижеге жету үшін еліміз 19 жыл табанды түрде жұмыс жүргізгендігін айтты. Шын мәнінде, ел өміріндегі өте жауапты кезең. Өйткені, Елбасы айтқандай, бүгінде сауда-саттығымыздың 90 пайызы Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше елдерге тиесілі», деген Г.Әбдіқалықова сондықтан да ДСҰ аясында «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының отандық кәсіпкерлердің белсенділігін арттыруға, қабілетін шыңдауға сөзсіз жаңаша серпін беретіндігіне тоқталды.

Шын мәнінде Гүлшара Наушақызы айтып өткендей, Елбасының Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруі жөніндегі келіссөздердің аяқталғаны туралы ресми хабарлай отырып, бұл оқиға – біз үшін тарихи сәт, деген болатын. Еліміз ДСҰ-ның 162-ші мүшесі болды. Сол себепті ортақ мүддеге бағытталған, ел экономикасын дамытуда әйелдер де күш жұмылдыруы қажет.

Бүгінгі таңда әйелдер кәсіпкерлігі маңайындағы өзекті мәселелерді шешу барысында оңтайлы шешімдер мен нәтижелі қарым-қатынас жасау жолында мемлекет пен бизнес-қауымдастықтың әлеуетін арттыру маңызды болып табылады. Бұл тұрғыда бізде жақсы ресурстар бар, деген Мемлекеттік хатшы қай қоғамда болмасын, әйелдің орны ерекше екендігіне назар аударды.

(Соңы 2-бетте).

Қазақстан ұйымға өз талаптарымен кіріп отыр

Кеше Орталық коммуникациялар қызметінде Экономикалық ықпалдастық министрі Жанар Айтжанова, Ауыл шаруашылығы министрі Асылжан Мамытбеков, Әділет вице-министрі Эльвира Азимова, Инвестициялар және даму вице-министрі Альберт Рау, Ұлттық кәсіпкерлер палатасы төрағасының орынбасары Рахым Ошақбаев баспасөз мәслихатын өткізді.

Нұрбай ЕЛМҰРАТОВ,
«Егемен Қазақстан».

Бірінші болып сөз кезегін алған Ж.Айтжанова ДСҰ тарихында Қазақстан келіссөздер бойынша ең күрделісі болғанын айтты. «Біздің келіссөздеріміз 19 жылдан астам мерзімге созылды. ДСҰ хатшылығының және бізбен келіссөз жүргізгенірі мемлекеттердің пікіріне зер салсақ, ДСҰ құрылғалы бері біздің келіссөздер ең күрделі келіссөз болып табылады екен. Себебі, біз Кедендік одақтамыз, мұнымен бірге 2012 жылдан бастап Еуразиялық экономикалық одаққа да мүше болып табыламыз. Сондықтан, маңызды мәселелеріміздің жартысы дерлік ЕАЭО комиссиясының құзырында. Негізі, барлық мәселелерді ЕАЭО-ға мүше мемлекеттермен ақылдасып, келісе отырып, осы шешімдерді қабылдадық деп айтуымызға болады», деді министр. Келіссөздер барысында өзіміздің елдік мүдде-талаптарымыз да табанды қорғалып, келелі істің осыншалық созылуына себеп болыпты.

(Соңы 2-бетте).

Тағылымы мол өмір философиясы

Астана күніне айтулы сыйлық болып тартылды

Жақсыбай САМРАТ,
«Егемен Қазақстан».

Астана күнінің қарсаңында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Өмір өткелдері» атты тағы бір тамаша кітабы өмірге келді. Роман-диалог тәжірибесі қазақ әдебиетінің тарихында бұрыннан бар екенін білеміз. Әлемдік тәжірибеде саяси қайраткер өмірін сұхбат түрінде жазған ұлғінің бірі ретінде Фидель Кастроның жеке өмірі қамтылып, әлемнің жиырмадан астам тіліне аударылған «Моя жизнь» атты (М., 2009) кітабын мысалға алуға болады. Мына еңбек те осы әдіспен жазылған.

Кеше Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасының кітапханасында осы кітаптың тұсаукесер рәсімі болды. Оған елімізге танымал мемлекет және қоғам қайраткерлері, Парламент депутаттары, ақын-жазушылар, ғалымдар қатысты. Жиынды Президент Кеңсесінің бастығы – аталған мекеме директорының міндетін атқарушы Махмұт Қасымбеков ашып, тұсаукесердегі алғашқы сөзді Мемлекеттік хатшы Гүлшара Әбдіқалықоваға берді.

Гүлшара Наушақызы өз сөзін тәуелсіз еліміздің Тұңғыш Президенті, әлемдік деңгейдегі біртуар тұлға, Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың шығармалар қатары бүгін мазмұны терең жаңа туындымен толығып отыр, деп бастады. «Өмір өткелдері» атты кітап ел Президентінің еліміз тәуелсіздік алған 1991 жылдан кейін өзі туралы әңгімелеген екінші кітабы деуге болатынын атап өтті. Одан әрі Мемлекеттік хатшы Нұрсұлтан Назарбаевтың өмірі мен қызметі туралы бұған дейін де бірнеше отандық және шетелдік авторлардың қалам тербегенін жеткізді. Соның ішінде танымал көсемсөзшілер Рой Медведев, Джонатан Айткен және т.б. бар. Ал жуырда «Әлемдік көшбасшылар» сериясын ашып, белгілі орыс жазушысы Сергей Плехановтың «Жібектей есілмеген жол» атты кітабы жарық көрді. Мемлекет басшысының сұхбаттарынан тұратын бүгін тұсауы кесіліп отырған «Өмір өткелдері» кітабы ел өмірінің күрделі кезеңдеріне жеке өз басының көзқарасын білдіріп, бағасын беруімен құнды. Сонымен қатар, онда тәуелсіз елді құру мен дамыту барысындағы тағдыршешті шешімдердің тууы мен орындалуы баяндалған, деді Г.Әбдіқалықова.

Аталған шығарманың құндылығы туралы жеке пікірімді айтсам, Елбасы мен сұхбат алушы арасындағы табиғи шынайы әңгіменің өрбуі, егемендік шежіресіне қатысты бұрын-соңды естімеген тың деректердің ұсынылуы, «Ұшқан ұя ұлағаты» деген тараудан басталып «Нұрлы Жолға» ұласуы сияқты өмірбаяндық соқпақтар тарихи оқиғалармен сабақтастырыла рет-ретімен берілуі, сондай-ақ, өзара диалог барысындағы интеллектуалдық биік өлшем мен қазақтың шұрайлы тілі оқырманды өзіне тартатын ерекше тұстарының қатарына жатқызуға болады, деп жалғады сөзін Мемлекеттік хатшы. Азия мен Еуропаны қатар жайлаған Қазақ елінің екі саяси жүйе – тоталитаризмнен демократияға аяқ басуы, екі экономикалық жүйе – жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшуіндегі қиын шақтар жан-жақты айтылады. Әсіресе, тәуелсіздіктің басындағы Семей ядролық полигонын жабу, «Байқоңыр» ғарыш айлағының мәртебесін белгілеу, мемлекеттік шекараны делимитациялау кезіндегі Елбасының ерекше саяси ерік-жігері мен көреген дипломаттығы, саңлақ саясаткерлігі сан қырынан ашып көрсетіледі. Кітапты оқи отырып, еларалық кездесулер мен келіссөздердегі Мемлекет басшысының сұңғыла саясаткерлігін, харизмалық биік өресін, мұқалмас қажыр-қайратын шынайы сезініп, таңғаламыз және мақтаныш етеміз.

Сондықтан, бұл кітапты, біріншіден, Президенттің ұлы істері мен ұлағатты өмірі жайындағы барынша толық ғұмырнамалық шығармалардың бірі ретінде бағалауға болады. Екіншіден, қазіргі заманғы қазақстандық мемлекеттіліктің баға жетпес дәйекті дереккөзі ретінде құнды болып отыр. Үшіншіден, бұл кітап қазақстандық патриотизмнің іс жүзіндегі

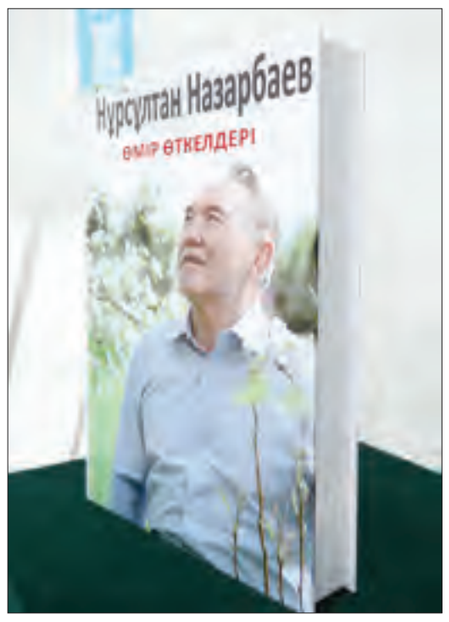

көрнекі оқулығына айналмақ. Яғни, Елбасының ғибратты ғұмыры айшықталған аталған кітап мемлекет және қоғам қайраткерлерінің, мемлекеттік қызметшілердің, ғалымдар мен студенттердің, жалпы жұртшылықтың ерекше қызығушылығын тудыратыны анық. «Өмір өткелдері» қоғамның іздеп оқитын рухани құндылығына айналатынына сенімдімін, деді Гүлшара Әбдіқалықова сөзінің соңында.

Одан әрі сөз белгілі мемлекет және қоғам қайраткері, танымал ғалым Мырзатай Жолдасбековке берілді. Президенттің жаңа кітабы «Өмір өткелдері» деп аталыпты, деп бастады ол өзінің сөзін. Елбасының балалық шағынан даналығына дейінгі аралық түгел қамтылыпты. Автордың өмірі халқының, өзі құрған мемлекетінің өмірімен тағдырлас, қатар, бірге, тұтас өріліп, жалғасып келеді.

(Соңы 3-бетте).

Әлеуметтік жауапкершілікті арттыруға шақырды

Кеше Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары Бердібек Сапарбаев жұмыс сапарымен Алматы облысына барды.

Талдықорғанда Мемлекет басшысының тапсырмаларын жүзеге асыру аясында Вице-премьердің төрағалығымен өңіраралық кеңес өтті, оның барысында «Туған жерге тағзым» акциясы қорытындыланды.

Ағымдағы жылы Алматы облысында байқауға жалпы сомасы 3 млрд. теңгеден астам жеке инвестицияларға 232 әлеуметтік жоба ұсынылды.

Кеңесті қорытындылаған Б.Сапарбаев кәсіпкерлікті дамытуға кең перспективалар мен тартымды бизнес ахуалдың бар екендігін атап өтті. Ол бизнестің әлеуметтік жауапкершілігін арттырудың маңыздылығына назар аударып, кәсіпкерлерді мемлекеттік-жекеменшік серіктестікті дамытуға арналған мүмкіндіктерді белсенді пайдалануға шақырды.

Б.Сапарбаев «Zhersu» ИӨК» компаниясын мысал ретінде келтірді. Бұл компания өз қаражаты есебінен (600 млн. теңгеден астам) Лепсі ауылында спорттық мектеп-интернат, спорт кешенін, тігін цехын, физика-математикалық бейімді лицей-интернатын, саябақ, кинотеатр және Жыланды ауылының педагогтарына арнап 11 үй салған.

Бұдан өзге, «Туған жерге тағзым» акциясы аясында үстіміздегі жылдың 5 айында облыста 21 балабақша (салынған инвестиция 400 млн. теңгеден асты) ашылды және жыл соңына дейін тағы 47-сін ашу жоспарланып отыр.

(Соңы 2-бетте).

Тауар айналымына оң ықпал

(Соңы. Басы 1-бетте).

Ұлттық экономика министрі Ерболат Досаевтың айтуынша, отандық автоөнеркәсіпті арзан қырғыз импортынан қорғау мақсатында Қазақстан нарығына Қырғыз Республикасының аумағына 2014 жылғы 1 қаңтарға дейін әкелінген автомобильдер ғана еркін кіретіні айқындалған. Олар «Доңғалақты көлік құралдарының қауіпсіздігі туралы» техникалық регламенттің талаптарына сәйкес келуі тиіс. Министр 2015-2017 жылдары Қазақстан мен Қырғызстан арасындағы тауар айналымы 2 еседен артық ұлғаятынын тілге тиек ете келе, еліміз көршісіне негізінен бидай, тас көмір, темірден және легирленбеген болаттан жасалған тегіс илек, ұн мен әктасты флюс экспорттайтынын алға тартты.

Бұдан кейін палата Италиямен, Румыниямен және Болгариямен қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шарттарды ратификациялау туралы заң жобаларын қарап, мақұлдауды ұйғарды. Онда негізінен сұрау салынатын тараптың ұлттық заңнамасына қайшы келмейтін құқықтық көмек түрлері қамтылған. Сол сияқты Мәжіліс Қазақстан мен Италия арасындағы ұстап беру туралы шартты ратификациялау мәселесін де қарап, қолдады. Мұнда адамды ұстап беру туралы сұрау салу жолданған кезде екі тараптың да заңнамаларына сәйкес жазаланатын және оларды жасағаны үшін кемінде бір жыл мерзімге бас бостандығынан айыру түріндегі жаза немесе одан да ауыр жаза көзделетін қылмыстар танылады.

Сонымен қатар, кешегі жалпы отырыста депутаттар зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері бойынша түзетулерді екінші оқылымда қарап, мақұлдады. Заң жобасымен қолданыстағы заңнамадағы олқылықтардың орнын толтыруды көздейтін заңнамалық актілерге: Салық кодексіне, «Қазақстан Республикасында мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша және жасына байланысты берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы» және «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп отыр. Осы құжат бойынша жұмыс тобының 9 отырысы өткізіліп, онда 200-ден астам түзету қаралыпты.

Жалпы, зейнетақы жүйесін жаңарту мақсатында 2017 жылдың 1 шілдесінен бастап базалық зейнетақыны өзгерту көзделген. Ал жұмыс берушілер есебінен 5 пайыздық зейнетақы салымдарын енгізу 2018 жылдың 1 қаңтарынан қолға алынатыны белгілі болып отыр. Және де депутаттар күн тәртібіне шығарылған мақта саласын дамыту мәселелері бойынша түзетулерді қарап, Сенат енгізген өзгерістермен келісті.

Кәсіпкер әйелдер қатары көбейіп келеді

(Соңы. Басы 1-бетте).

Сонымен қатар, Елбасы ұсынған 5 институттық реформаны жүзеге асыруға бағытталған «Ұлт жоспары – 100 нақты қадамды» орындауға республикамыздың әйелдер қауымы белсене атсалысады деген сенімін білдіре отырып, осы тұста Президент жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия нәзікжандыларды еліміздің қоғамдық-саяси, экономикалық өмірінің барлық салаларына барынша тартуды мақсат етіп қоятындығы атап өтілді. Олардың ел үшін қызмет ете жүріп, өздерін жанжақты дамытуға, өнегелі ұрпақ тәрбиелеуде мол мүмкіндіктерге ие екендігін айтты.

Мемлекеттік хатшы өз ретімен нақтылап бергеніндей, бұл жиынның барысында кеңес стратегиясы талқыланып, ондағы басымдыққа алынып отырған нақты тапсырмалар мен жұмыстың бағыттары, мемлекеттік органдар мен ұлттық компаниялар арасындағы әрекеттестік тетіктері талқыланғалы отырғандығы мәлім болды. Мемлекетімізде кәсіпкерлікті дамытуға арналған ыңғайлы да оң бағыттағы жағдайлардың жасалынып отырғандығы көлденең тартылды. «Елбасының V әйелдер форумындағы тапсырмасына сәйкес, 2009-2015 жылдарға арналған әйелдер кәсіпкерлігін дамыту бағдарламасы жасалынған болатын. Оның аясында кәсіпкер әйелдерді қолдаудың әдіс-тәсілдері уақыт санап дамып келеді», деген Гүлшара Наушақызы әйел бір қолымен бесікті тербетсе, екінші қолымен әлемді тербететінін айтып өтті.

Бұл ретте өткен жылы Әлемдік экономикалық форумда гендерлік теңдік бойынша жаһандық рейтингте біздің еліміз 43-орынды иеленгендігі айтылды. Президент жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия «Бизнестің жол картасы-2020» бағдарламасы аясында кәсіпкер әйелдердің үлесін арттыру бойынша нақты ұсынымдар әзірлегендігі белгілі болды.

Сондай-ақ, бүгінгі таңда еліміз бойынша орта есеппен шағын және орта бизнес субъектілерінің 41,5 пайызына әйелдер жетекшілік етіп отырғандығы, ал 1086,5 мың жеке кәсіпкердің ішінде 542,9 мың әйел азаматша бар екендігі атап өтілді. Өткен жылы әйелдер 794,5 мың жұмыс орнын қамтамасыз етіп, бұл шағын және орта бизнес секторындағы барлық жұмыс орнының 30%-ын құрайтынын айтты. Осының барлығы дерлік әйелдер бизнесін одан әрі дамытуда және олардың еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруда қолданылып отырған жүйелі шаралардың нәтижесі екендігіне екпін түсірілді.

Қостанай мен Қарағанды облыстарындағы шағын және орта бизнес субъектілерінің 48 пайызын әйелдер басқарып отырса, сегіз облыста және Астана мен Алматы қалаларында әйел кәсіпкерлердің саны ерлерге қарағанда басым түскен.

Мемлекеттік хатшы «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының Іскер әйелдер кеңесіне әйел бизнесін жоғары деңгейде қолдауға кеңес бере отырып, осы орайда кәсіпкерліктің әйелдерге жақын түріне, жеңіл, азық-түлік өнеркәсібі, туризм секілді салаларға басымдық беруді ұсынды. Сондай-ақ, өңірлік деңгейде әйелдер бизнесінің мектептерін құру қажеттігін айтты.

Келесі кезекте сөз алған Іскер әйелдер Кеңесінің төрайымы Ләззәт Рамазанова ағымдағы жылы еліміздің барлық облыстары мен Астана, Алматы қалаларында іскер әйелдер кеңестері құрылғанын мәлімдеді. Бұл орайда аталған бизнеске бейім нәзікжандылардың аты-жөндері мен өмірлік ұстанымдары туралы ақпарат беретін бейнеролик телеэкраннан көрініс тапты. Сондай-ақ, ол әйелдердің бизнес-үдерістерге және «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының бастамаларын жүзеге асыруға белсенді түрде жұмылдырылатынын айтты.

Мемлекеттік хатшы Іскер әйелдер кеңесінің алдындағы бірқатар басым міндеттер туралы әңгіме қозғады. Олардың ішінде кәсіпкерлік қызметтің әйелдерге тән дәстүрлерін қолдау, өңірлік деңгейде әйелдер кәсіпкерлігі мектептерін жаппай құру, әйелдер бизнесін дамытуға көрсетіліп отырған мемлекеттік қызметтерге тұрақты түрде мониторинг жүргізу, бизнестегі әйелдер көшбасшылығын ынталандыру секілді нақты тапсырмалар бар.

Жиынға қатысушылар кәсіпкер әйелдердің іскерлік әріптестігін республикалық және өңірлік деңгейде одан әрі дамыту жолдарын талқылады. Өңірлерде жаңадан құрылған Іскер әйелдер кеңестерінің өкілдері әр өңірге тән мәселелер жайында айтып, оларды шешуге қатысты ұсыныстарын білдірді. Соның ішінде еңбекпен қамту, бизнестің әлеуметтік жауапкершілігіне, отбасылық-демографиялық саясатқа қатысты ойларын ортаға салды.

Осы орайда кеңеске мүше бірқатар әйелдер сөз сөйлеп, ұсыныстарын ортаға салды және алдағы жоспарларымен таныстырды. Шын мәнінде қоғамда әйелдің рөлі уақыт санап артып келе жатқандығы және бұл белсенділіктің жоғары деңгейде қолдауға ие болып отырғандығы, сондай-ақ, техника мен көлік түрлерін меңгеруде нәзікжандылардың ерекше алға шығып жатқандығы туралы сөз болды. Осы ретте Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың әйелдердің іскерлігі мен белсенділігін ұдайы назарға алып, қолдау білдіріп отыратындығына алғыс айтылды.

І Конгресс жұмысының қорытындысы бойынша елімізде әйелдер кәсіпкерлігін одан әрі дамыту жолында атқаратын кеңестің стратегиясы мен негізгі бағыттары белгіленді.

Әлеуметтік жауапкершілікті арттыруға шақырды

(Соңы. Басы 1-бетте).

Вице-премьер, сондай-ақ, облыстық кардиологиялық орталықты, 54 млн. теңгенің жеке қаражаты есебінен салынған «Ален» балабақшасын аралап, Талдықорғанның әлеуметтік нысандарының қызметімен танысты.

Сервис және технологиялар колледжін аралау барысында Б.Сапарбаев әлеуметтік сала басшыларының қатысуымен жиын өткізді. Онда өзекті мәселелер талқыланды және өңірдің одан әрі әлеуметтік дамуының басымдықтары анықталды.

Вице-премьер азаматтардың әл-ауқатын арттыруға, сондай-ақ, 5 институттық реформаны жүзеге асыруға арналған барлық ресурстар мен мүмкіндіктерді пайдалануға қатысты Мемлекет басшысының тапсырмаларын іске асырудың маңыздылығына баса назар аударды. Жиынды қорытындылаған Б.Сапарбаев Елбасының алға қойған міндеттерін жүзеге асыру бойынша бірқатар нақты тапсырмалар берді.

Сапары барысында Вице-премьер, сондай-ақ, «Нұрлы Жол» бағдарламасы бойынша салынған тұрғын үй кешендерін қарап шықты.

Текелі қаласында Б.Сапарбаев қарттар мен мүгедектерге арналған медициналық-әлеуметтік мекеменің жұмысымен танысып, моноқалаларды дамыту бағдарламасы аясында жөндеуден өткен балалар мен жасөспірімдер туризмі мен өлкетану орталығын аралады.

Үкімет басшысының орынбасары жұмыс сапарының соңында Текелідегі қоғам өкілдерімен кездесіп, онда елімізде өткізіліп жатқан әлеуметтік реформалар туралы айтып, қала тұрғындарының сауалдарына жауап берді, деп хабарлады Премьер-Министрдің баспасөз қызметі.

Қазақстан ұйымға өз талаптарымен кіріп отыр

(Соңы. Басы 1-бетте).

Спикердің сөзіне қарағанда, Қазақстанның сыртқы саудадағы ең ірі үлесі ДСҰ-ға мүше мемлекеттерге тиесілі екен. Сондықтан, еліміздің аталмыш ұйымға енуі заңды деп санайды. «Бүгінгі таңда ДСҰ-ға әлемнің 161 мемлекеті мүше болып отыр. Әлемдік сауданың 98 пайызы осы мемлекеттердің үлесіне тиеді. Егер Қазақстан туралы айтатын болсақ, 2014 жылдың соңғы деректері бойынша, біздің сыртқы сауда айналымымыз 119,4 млрд. АҚШ долларын құрады. Осы сауданың ең ірі үлесі ДСҰ-ға мүше мемлекеттерге келеді. Сыртқы сауданың 40 пайыз үлесін Еуроодақ елдері алып отыр. Одан кейін Ресей – 19, Қытай – 18, Швейцария – 5, Түркия 3 пайыз болып келеді. Сол себептен бізге сыртқы сауда айналымында әріптес болып жүрген мемлекеттердің барлығы ДСҰ мүшелері болып саналады. ДСҰ-ға өту деген – тек қана сыртқы сауда саясатын ғана емес, өзінің экономикалық, ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп саласындағы саясаттарын осы ДСҰ ережелері мен құқықтық базасына сай жүргізу деген сөз. Ол біздің елге келетін тікелей шетелдік инвестицияның көлемін арттыруға тікелей септігін тигізеді. Біз тәуелсіздік алған бастапқы жылдарда басқа елдермен екі жақты сауда және инвестициялық келісімдерге қол қойған болатынбыз. Сол келісімдердің арқасында бүгінгі күні біздің экономикамызға 200 млрд. долларды құрайтын тікелей шетелдік инвестициялары келді. Ол біздің экономикамыздың өркендеуіне тікелей әсер етті. Экономикамыздың қазіргі дамуы кезеңінде біздің ең үлкен мақсат – оны әртараптандыру. Біздің экспортымыздың 80 пайызы шикізаттың еншісінде. Сондықтан біз қазіргі заманғы инвестициялық және сауда келісімдерін жасап жатырмыз», деп қайырды сөзін Ж.Айтжанова.

Баспасөз мәслихатында ДСҰ-ға кіруді барлық мәселелердің шешімі деп қарауға да болмайды екен. «ДСҰ-ны қандай да бір санаторий немесе барлық мәселелердің шешімі деп қарастыруға болмайды. ДСҰ – бәсекелестіктің жаңа сатысы, жаңа белестер мен жаңа тәуекелдер. Бұл импортшылардың мүмкіндіктерінің артуы», деді ауыл шаруашылығына қатысты айтқан А.Мамытбеков. Министрдің пікірін бажайласақ, Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі жаңа инвестициялар тартуға, даужанжалдарды халықаралық соттарда шешуге, сондай-ақ, халықаралық сауда ережелерін құруға атсалысуға мүмкіндік туады. «Менің ойымша, ауыл шаруашылығы үшін көптеген мүмкіндіктер болады. Біздің ендігі міндетіміз сол мүмкіндіктерді жіберіп алмай, жүзеге асыра білу болмақ», деп түйіндеді сөзін министр.

ҰЛТ ЖОСПАРЫ. 5 РЕФОРМА ЖӘНЕ 100 ҚАДАМ

Еліміз тәуелсіздік алған күннен бастап бүгінге дейін Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың даналықпен байсалды жүргізген ішкі-сыртқы саясаты мемлекетіміздің күш-қуатын әлемдік биік деңгейге көтеріп, экономикамыздың одан әрі қарыштап дамуына берік негіз қалыптастырды.

Болашағымыздың кілті

Мемлекет дегеніміз – механизм, оның әрбір тетіктері заманның жалпы ағымы мен ахуалына, халық мүддесіне сай жаңғыртып, осал тұстарын сауықтырып, нақтылап, үздіксіз жетілдіріп отыруды қажет етеді.

Елбасы ұсынған 5 халықтық реформа қазіргі экономикалық жағдайда еліміздің одан әрі өркендеп дамуына, заманның жаңа талаптарына жауап, елдің әлеуметтік деңгейінің көтерілуіне мүмкіндік беретін аса маңызды мемлекеттік құжат болып табылады.

Өнеркәсіп пен өндіріс технологиялары күн сайын жаңарып, жаңғырған бүгінгі дәуірімізде ел экономикасын жаһандық даму үрдісіне мүлтіксіз бағыттап, өндірісті индустрияландыру және әртараптандыру арқылы өңдеуші секторды экономикалық өсімнің драйверіне айналдыру алда тұрған кезек күттірмейтін ең көкейтесті шара болып табылады. Бұл мәселені түбегейлі шешіп, өңдеуші және өндіруші кәсіпорындарды қарқынды жүзеге асыру керек екенін Елбасы қадап айтты.

Бес институттық реформа мақсаттарының бірі – индустриаландыру және экономикалық өсім. «Ет өндірісі мен өңдеуді дамыту үшін стратегиялық инвесторларды тарту. Негізгі міндет шикізат базасын дамыту және өңделген өнімдерді экспорттау» делінген 61-қадамда. Бұл ауыл еңбеккерлерін тың табыстарға ынталандырып, малдарының өнімдерін кәдеге жаратудағы кедергілер мен қиындықтардан шығуына жол ашатыны сөзсіз.

Сонымен қатар, 35, 36-қадамдарда айтылған ауылшаруашылық жерлерін тиімді пайдалану мақсатымен оларды нарықтық айналымға енгізу, барлық пайдаланылмай жатқан жерді алдағы уақытта жекешелендіру үшін мемлекеттік қорға беру туралы шешім де ауылда жер мәселесін реттеудегі әділеттілікті жөнге келтіретін маңызды шара. Қазір ауылдық жерлерде миллиондаған гектар жер игерілмей жатыр. Ұлан-байтақ жерді иемденіп алып не өзі пайдаға жаратпай, не өзгеге бермей отырғандар қаншама.

50-қадамда тұжырымдалған электр энергетикасы саласын қайтадан құру «Бірыңғай сатып алушы» моделін енгізіп, өңірлер арасындағы электр энергиясының әртүрлі тарифтерін реттеуге, тұтынушылар құқығына әділетті қарауға мүмкіндік береді. Осы қадам арқылы электр энергиясының бағасының негізсіз үсті-үстіне қымбаттауынан мезі болған тұрғындардың еңсесі көтеріліп қалатыны анық.

Алдағы уақытта жүзеге асырылатын бес халықтық реформа – ел ырысын еселеп арттыруға, экономикамыздың даму қарқынын жеделдетіп, халықтың әл-ауқатының деңгейін көтеруге, өндірістің экспорттық қабілетін, басқару жүйесінің әділеттілігі мен заңның үстемдігін қалыптастыруға, білім мен ғылымның дамуына, еліміздің біртектілігінің, патриоттық рухының кемелденуіне бастайтын айқын мақсаткерлікпен, кемеңгер көрегендікпен жасалған бағдарлама, халқымыздың жарқын болашағының кілті.

Ғазым ЖАРЫЛҒАПҰЛЫ,
Қарағанды облыстық мәслихатының депутаты,
Жаңаарқа ауданының Құрметті азаматы.

Серпін берді

Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев Ұлт жоспарының индустрияландыру және экономикалық өсімді арттыруға бағытталған 77 қадамында алты негізгі сала бойынша білікті кадрлар әзірлеуді еліміздің он алдыңғы қатарлы колледжі мен он жоғары оқу орнына тапсырды. Соның бірі – жаңа технологиялар колледжі.

Қазақстан Республикасы Президентінің кәсіби мамандарды даярлау тәжірибесін кейіннен еліміздің басқа да оқу орындарына таратуды міндеттеуі аса үлкен жауапкершілік жүктейді. Елбасы сенімі республикадағы 800-ге жуық орта арнаулы оқу орындарының арасында үздік ондыққа енген колледж ұжымына жаңа серпін берді. Бұл таңдау тегіннен тегін емес. Өйткені, Жаңа технологиялар колледжі облыстың ғана емес, тұтас мемлекетімізді бәсекеге қабілетті білікті кәсіби мамандармен қамтуға елеулі үлес қосып келеді.

Ұлт жоспарының 79-қадамында білім беру жүйесінде жоғары сыныптар мен жоғары оқу орындарында ағылшын тілінде оқытуға кезеңкезеңімен көшу міндеттелген. Басты мақсаты – даярланатын мамандардың бәсекелестік қабілетін арттыру және білім беру секторының эскпорттық әлеуетін көтеру. Елбасының бұл тапсырмасы колледжде әзірдің өзінде жүзеге асуда деп айтуға негіз бар. Өйткені, «Otrar Education» жеке шағын серіктестігімен бірлескен жоба аясында 4 топта 60 студент ағылшын тілінде тереңдетіп білім алуда. Оларға АҚШ-тың жоғары оқу орындары Калифорния, Солтүстік және Оңтүстік Каролина университеттерінің түлектері дәріс оқиды.

Кәсіби маман даярлау ісінде колледж еліміздің оқу орындарымен ғана емес, шетелдік әріптестерімен де халықаралық байланыс орнатқан. Олармен тәжірибе алмасып, халықаралық жобалар аясында бірге ізденіп, бірлесіп жұмыс істейді. Соның бірі – Кембридж аймақтық колледжімен «2+2» жобасының негізінде 7 студент Англияда білімдерін жетілдіріп қайтты. Олар британдық бағдарламамен оқып, британ квалификациясын иемденді.

Студенттерді практикалық оқыту арнайы мекемелер мен құрылыс нысандарында жүзеге асады. Бұл бағытта колледж әртүрлі саладағы жекеменшік әлеуметтік әріптестерімен бірлесіп жұмыстар атқаруда. Колледж бен мекемелер арасында бірлесіп әрекет ету және стратегиялық әріптестік туралы меморандумдар түзілген, екі-үш жақты келісімшарттар бар. Бұл өз кезегінде түлектерді тұрақты жұмысқа орналастыруға, өндірісте тәжірибелі инструкторлармен жұмыс жасауға, заманауи оқу құралдарына жол ашты. Олардың қатарында «Өрлеу – Сапа» өндірістік бірлестігі, «СтройСервис – ТИК», «Аль-Декей» жеке шағын серіктестіктері мен «Электромонтаж» акционерлік қоғамы, тағы басқалар бар. Инженерлік білім беруде заманауи мамандарды даярлау аталған кәсіпорындардың кадрлық қажеттіліктерін өтеуге негізделген. Оқу бағдарламасы да өндіріс орындарының талаптары бойынша әзірленеді. Сондықтан студенттер өндірістік іс-тәжірибелерден өткен кәсіпорындарға тұрақты жұмысқа қабылданады. Осы күнге дейін орта арнаулы оқу орны 30 мыңнан астам маман әзірлеген болса, олардың 95 пайызы жұмысқа орналасқан. Жалпы мамандардың кәсіби дайындығы мен өз квалификациясын игеру көрсеткіші – 98 пайыз.

Білім беру қызметінің сапасы СТ РК ИСО 9001-2009 «EUROASIA MS» және халықаралық AFNOR француз ассоциациясының ИСО 9001:2008 талаптарына сай. Колледждің өнімділік сапа жүйесін енгізу тәжірибесі 2010 жылдың 19 наурызында республикалық оқу орындары директорларының кеңесінде қаралып, техникалық және кәсіби білім беру жүйесі бойынша Білім және ғылым министрлігінің жоғары бағасын алған. Сонымен қатар, облыстық білім басқармасының ұйғаруымен құрылысшы мамандарын даярлаудың бір тобы Елбасы тапсырмасына сай дуальдік оқыту жүйесінің эксперименттік алаңшасы ретінде қарастырылған.

Мемлекет басшысы «Қазақстан-2050» Стратегиясында қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағытын ескере отырып, Үкіметке 2013 жылдан бастап халықаралық үлгідегі куәліктер беру арқылы инженерлік білім беруді және заманауи техникалық мамандықтар жүйесін дамытуды қамтамасыз етуді тапсырған болатын. Елбасы «Кәсіби-техникалық және жоғары білім ең бірінші кезекте ұлттық экономиканың мамандарға деген қазіргі және келешектегі сұранысын барынша өтеуге бағдар ұстауы керек. Көп жағынан бұл халықты еңбекпен қамту мәселесін шешіп береді», деген еді. Осы мақсатта колледж бірқатар мамандықтар бойынша жоғары техникалық мектеп (ЖТМ) үлгісіне көшуде.

ЖТМ қанатқақты жобасының оқу бағдарламасын Білім және ғылым министрлігінің келісімімен колледж ұжымы жасап шықты. Мұнда білікті мамандар даярлау әдістері дағдылы орта арнаулы оқу орындарындағыдан өзгешелеу. Маман өз саласындағы барлық сатыдан өткен жағдайда ғана инженер деп танылады. Осылай теңдестірілген оқу жүйесі үзіліссіз жүзеге асады.

Жаңа технологиялар колледжі Үкіметінің 2011 жылғы 7 маусымдағы №777 қаулысымен құрылған «Кәсіпқор» холдингінің талаптарына сай жұмыс істейді. 2015 жылдың 27 мамырында холдинг пен колледж арасында еліміздің еңбек нарығына қажетті бәсекелестікке қабілетті жоғары сыныпты кәсіби техника мамандарын бірлесіп даярлау туралы келісімшартқа қол қойылды. Нәтижесінде арнаулы оқу орны «Үйлер мен ғимараттарды салу және пайдалану», «Электронды есептеу техникасы және бағдарламалық қамсыздандыру» мамандарын даярлау ісінде еліміздің эксперименттік оқу бағдарламасын енгізу базасына айналмақ. Яғни, алдыңғы қатарлы Құрылыс және коммуналдық қамсыздандыру мектебі, Информация және коммуникация мектебі, Энергетика мектебі атануға толық негіз бар. Бұдан бөлек «Кәсіпқор» холдингімен бірлесіп стратегиялық серіктестік бағытында колледжішілік эксперименттік оқу бағдарламалары мен оқу орнының 5 жылдық даму жоспары жасалды.

Колледжде жоғары кваликациялы кадрлар жұмыс істейді. Оларды қатарында бір ғылым докторы, 6 ғылым кандидаты, 37 магистр оқытушылықпен айналысса, ұжымның 52%-ы жоғары санатты және бірінші дәрежелі ағарту ісінің мамандары. «Кәсіпқор» холдингімен бірлесе әрекет етудің нәтижесінде колледж оқытушылары кәсіби-техникалық және жоғары білім беру жүйесіне сай оқу бағдарламаларының жаңа принциптері мен әдістемелері бойынша біліктілік курстарынан өткен.

Колледждің 2 оқу ғимараты, 70 оқу кабинеті мен лабораториялары, оқу шеберханалары, 2 конференция залы, жергілікті тораптық телестудиясы, баспаханасы, 500 орынды акт залы, 260 шаршы метрлік кітапханасы, 150 адамдық асханасы, 170 орынды жатақханасы, медициналық және психологиялық қызмет кабинеттері бар. 20 компьютер, 6 лингофон кабинеттерінде 600 компьютер (4 студентке 1 компьютер) секундына 10 мбайттық 2 мегалайн жүйесі бойынша интернетке қосылған. Тестілеу және бақылау орталығының барлық кабинеттері мен лабораториялары заманауи оқу құралдарымен жабдықталған. 10 тасымалды бейнепроектор, 85 теледидар, қолданбалы бағдарламалы 28 интерактивтік тақта, т.б.

Бір мезетте 120 адамды қамти алатын оқу залы бар кітапхананың кітап қоры 160 мыңды құрайды, оның 160-сы электронды нұсқада ізденушілер сұранысын өтейді. Сонымен қатар, мұнда бизнес-инкубатор, ғылыми әдістемелік және мониторинг орталықтары жұмыс істейді.

Спорттық кешен құрамына 2 спорт залы бар десек, оған күрес залы, 2 футбол алаңы кіреді.

Қорыта айтқанда, еліміздің алдыңғы қатарлы он колледжінің бірі – Жоғары техникалық мектеп Елбасының 100 нақты қадам Ұлт жоспарын жүзеге асыруға атсалысуға дайын деуге болады.

Қанатбек ДОСАЛИЕВ,
жаңа технологиялар колледжінің директоры.

Тағылымы мол өмір философиясы

(Соңы. Басы 1-бетте).

Қирап қалған, иесіз қалған елден жаңа мемлекет орнату, оны қалыптастыру, әлемге танытып, мойындату, халқының есіктегі басын әлемнің төріне шығару, автордың өзі айтқандай, экономикасы қуатты, саясаты тұрақты, таңы арайлап ататын, кеші тыныш бататын, халқы ұйқыға алаңсыз жататын, ертеңіне сенетін мемлекет орнату, қиынның қиыны еді, дей келіп, шешен кітаптан Елбасының: «Менің тағдырым – бақытты тағдыр. Маңдайыма мына жарық дүниеге тарихтың тар тұсында келудің, айналасы жарты ғасырдың о жақ, бұ жағында бүкіл әлемді төңкеріп түсірердей ғажайып өзгерістерді көрудің, сол ұлы істің басында тұрудың бақытын жазған екен. Көп нәрсені көрдім, көп жайды өзегімнен өткердім, алдымнан талай кедергілер де кездесті, олардың кейбірін заман қойды, кейбірін адам қойды. Соның бәрінен де өтіп бүгінгі күнге жетіп отырмын. Қазақстан халқының әлемдік өркениет көшіне қуатты мемлекет күйінде, халықаралық қоғамдастықтың сыйлы мүшесі ретінде, бүгінгі бақытты, ертеңгі еңселі ел ретінде қосылғанын көріп отырмын. Мың тәубе!» – дегенін дәйексөз ретінде келтіріп, осыған байланысты өзінің ойларын ортаға салды.

Кітаптың негізгі арқауын Қазақстан тарихының жаңа заманы, ғасырлар бойы аңсаған тәуелсіздік жолындағы қымқиғаш күрестер, халқымыздың бүгінгі бақытты, баянды тіршілігі құрайды. Сол бір мазасыз күндерде, ұйқысыз түндерде Президенттің жанында болғанымызды, елге керек әрқалай іс тындырғанымызды бүгінде ерекше сезіммен еске аламыз, дей келіп, одан әрі Мырзатай Жолдасбеков Фидель Кастроның, өзге де белгілі қайраткерлердің сұхбатқа құрылған өмірбаяндық кітаптары сол күйінде ауыздан шыққан әңгімеге ғана құрылмағаны анық, деді. «Өмір өткелдерін» жазысуға, ондағы айтылатын әңгімелердің көбін көзімен көрген кісінің атсалысқанын – кітаптың үлкен табыстарының бірі деп ойлаймын. Бұл кітапты деректі роман десе де болады. Тартымды. Ғибратты. Қызығып оқисың. Көзіңіз, етіңіз үйренген кәдімгі сұхбатты оқымайсыз, ойға, қисынға құрылған терең, байсалды, кемел, деректі көркем шығарманы оқисыз, деді ол. Елбасының бір қапталында жүрген кезімізде, тәуелсіздіктің алдындағы елең-алаңда, алғашқы жылдарындағы дүрбелең мен дүбірден абыржымай аман шықсақ, бұл әуелі қадірменді Елбасының, қала берді осы Сауытбектердей азаматтардың арқасы еді, дей келіп, сөзінің соңында ғалым: «Өмір өткелдері» – қалай мақтауға да, мақтануға да, қандай марапатқа да лайықты еңбек, құтты болсын, деп сөзін аяқтады.

Кезек өзіне тигенде белгілі қоғам қайраткері, академик Кенжеғали Сағадиев барлық оқиғаны бүкпесіз шынайылықпен баяндаған бұл еңбектің әсері мен үшін үлкен болды, деп бастады өзінің сөзін. Мен бұл кітапты өмірбаян туралы сұхбат қана емес, оқырманның алдына тартылған тағылымы мол өмір философиясы деп атар едім. Президенттің айтқан әрбір сөзінде, оның әрбір иірімінде жан дүниеңді қозғайтын терең ойлы толғаныстар жатыр. Елбасының жүргізген реформалары ертеңгі мен бүгінгі ұрпақ үшін ғана емес, өте алысты көздегені осы кітаптан айқын көрініп тұр. Сондықтан осындай стратегиялы ой-жүйелерін таныта білгенімен де бұл еңбек баршамыз, әсіресе, жастар үшін өте құнды. Мен бұл кітапты біздің еліміздің болашағын қалайтын, жерімізді аялайтын, Отанымызды қорғайтын жас қазақстандықтарға арнап әңгімелеп шықтым, дейді Президент. Осындай тағылымы мол, өнегелі өмір жолын жастарымыздың оқып, біліп жүргендері керек-ақ. Бұл кітап біздің жастарымыздың бойындағы патриоттық сезімді шалқыта түсетініне сенімдімін, деді К.Сағадиев.

Келесі кезекте ол мазмұнды өмірдің өте көлемді сұхбат ретінде баяндалғанын сұхбат алушының да айтарлықтай шығармашылық табысы деп білуіміз керек екенін атап көрсетті. Осындай пішім айтатын әңгіменің арқауын кеңітіп, мазмұнын тереңдетіп, оқушыға әсер етуін өсіргені айқын сезіледі. Сұхбат алушы белгілі қаламгер, журналист Сауытбек Абдрахмановтың осы сұхбат төңірегіндегі мәселелерге ерекше дайындықпен келгені және қаламгерлік шеберлігінің де жоғары екенін көріп отырмыз. Ретін тауып, қисынды сұрақ қойып, кейбір ойларды түрткілеп отырмасаң, небір керекті дүниелер ой түбінде жатып қалып, өмірдің кейбір күрделі қырлары сөз етілмей қала береді. Елбасының ой түкпірінде жатқан иірімді толғаныстары жарыққа шығып, бұрын айтылмаған көлеңкелі, көмескі жайлар кеңінен көлденең тартылып отыр. Сұхбат осынысымен де қымбат. Елбасының өзі айтқанындай, сұхбат кітабының негізгі арқауы Қазақстанның жаңа тарихының ең бір қиын да жарқын сәттері, яғни ширек ғасырға жуық егемендігіміздің тарихы. Дәлірек айтсақ, жаңа мемлекет құрып, оның ішкі-сыртқы саясатын анықтап, саяси-экономикалық жүйесін жасау жолындағы Президент күресінің тарихы. Туған халқымның әлем кеңістігіндегі лайықты орнын қайтсем табамын деген Елбасының жанкешті еңбегінің шежіресі. Осы мақсатқа бүгінгі күні Президент қол жеткізді, табанды күрес, жанкешті еңбек тамаша жемісін беріп отыр, деді К.Сағадиев.

Одан әрі академик қазақ халқының тарихында заман жүгін абыроймен арқалаған талай толағай тұлғалардың болғанын ауызға алды. Олар да ел үшін, туған халқы үшін еңбегін аямай, терін төккен. Сондықтан да есімдері ұрпақтан-ұрпаққа жетіп, құрметпен аталады. Дегенмен, бұрынғы заман мен қазіргі заман жүгі бірдей емес. Бұрынғы заманда ел басқарғандар өзінің дәстүрлік қоғамын, қалыптасқан шаруашылық жүйесін сақтап, дамытып, оны ілгерілету қамында болды. Онда қазақ өз орнын жақын көршілерінің арасынан, шағын ғана ортадан, өлшеулі кеңістіктен ғана іздеді. Бүгінгідей бүкіл әлем кеңістігіне шығып, екі жүзге жуық әлем елдерінің ортасынан өз орнынды табу оларда болған жоқ. Осы тұрғыдан қарағанда, біздің халқымыздың да, көшбасшымыздың да мойнына түскен заман талабы өте өктем болды. Қазақы қалпымызды сақтай отырып, ой-сананы жаңғыртып, мемлекет іргесін жаңадан қалап, шаруашылық жүйесін жаңадан жасау арқылы тау көтергендей қиындықпен әлем елдері көшінен қалмау қамын ойладық. Бүгін діттеген мақсатымызға жеттік деп айта аламыз. Бұл –халықтың, оның ішінде Елбасының ерен еңбегінің жемісі, дей келіп, ғалым оның есімін Ұлыбританиядағы Оливер Кромвель, Германиядағы Бисмарк, АҚШ президенті Франклин Рузвельт, Түркия президенті Кемал Ататүрік, Қытай басшысы Дэн Сяопин және басқалар сияқты әлемдік тау тұлғалармен қатар қоятынын жеткізді.

Біз Нұрсұлтан Әбішұлын әлем өркениетінің есігін айқара ашқан басшымыз деп батыл түрде айта аламыз, деген академик сөзінің соңында сұхбаткітаптың өте сәтті шыққанын тағы бір рет атап өтті. Енді оның оқырман қауыммен қауышуына сәттілік тілейік, деді ол.

Осыдан әрі сөз «Казахстанская правда» республикалық газеті» АҚ басқармасының төрағасы Александр Тараковқа берілді. Ол өзінің сөзінде Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың өмірі мен қызметіне арналған еңбектердің соңғы кездері жиі жарық көріп жатқанын қанағатпен атап өтті. Соның ішінде кеше Мәскеуде тұсауы кесілген Н.Назарбаев жайлы орыстың озық ойлы қайраткерлерінің пікірлері тоқайластырылған «Жасампаз» жинағын ауызға алды. Ал бүгінгі кітаптың маңызы тіпті ерекше, деді ол. Сұхбат кітабында Президент өзінің өмірі мен істерін журналистке ашық сеніммен ақтарып салған. Әңгіме кейде нақты, шағын шеңберде жүзсе, кейде үлкен айдынға шығып, орасан үлкен аумақты қамтып кетеді. Соның ішінде Президент жаһандық проблемалар бойынша да өзінің терең ойларын ортаға салып отырған. Соған сәйкес әңгімедегі проблематиканың экспрессиясы мен динамизмі де өзгеріп отырады. Мемлекет басшысы өткен жылдардағы көптеген қуанышты да өкінішті жайлар туралы ашық айтқан. Сұхбат алушы репортер ғана емес, көптеген тетіктерді анықтай түсуді мақсат еткен бәрінен хабары бар, саясаттың ұңғыл-шұңғылын терең айырған адам ретінде көрініп тұрады. Осының өзі оқырмандарды өзіне тарта түседі. Сұхбаттасушыға бірінші жақтан әңгіме айту ежелден бар әдіс. Бірақ біздің жағдайымызда сұхбат алушының шеберлігінің арқасында автордың құпия қырлары ашыла түскен. Сондықтан да бұл кітапты маңызы жағынан энциклопедиялық еңбек деп атауға болады. Әсіресе, ол – жастарға өте пайдалы. Бұл туралы Нұрсұлтан Әбішұлының өзі де алғысөзде айтып кетіпті.

Сөз Елбасының ежелгі жолдасы, тәуелсіз Қазақстан Республикасының тұңғыш сыртқы істер министрі болған Төлеутай Сүлейменовке берілгенде, ол бұл кітаптың өте ерекше кітап екенін атап көрсетті. Өйткені, ол Президенттің барлық өмірін, қызметі мен кісілік қырларын өз аузынан тиімді тәсілмен, үлкен шеберлікпен айтқыза білген, деді ол. Осыдан әрі Т.Сүлейменов өзінің Нұрсұлтан Назарбаевты 20 жасынан бері білетінін, сондықтан халық біле бермейтін, бірақ өзара белгілі көптеген жайттардың кітапта жазылғанын көріп отырғанын тілге тиек етті. Мен сол оқиғалардың көбіне араласып, Елбасымен бірге ортасында жүріп, сол оқиғалардың көбіне куә болдым, деді шешен. Одан әрі ол мұндай айрықша кітап біздің елімізде тұңғыш рет шығып отыр деп ойлайтынын жеткізді. Мен бұл кітапты тарихқа енеді деп ойлаймын. Әрине, қиын жылдарды, күрделі оқиғаларды еске алу оңай емес. Мен олардың көбін Президентпен бірге басымнан кештім. 80-ші жылдардың аяғы мен 90-шы жылдардың басындағы қиыншылықтардан елді алып шығуда Н.Назарбаев өзінің келіссөз жүргізудің хас шебері екенін көрсете білді. Мен мұны дипломат, маман ретінде айтып тұрмын. Басында ол Кеңес Одағын экономикалық дағдарыстан құтқарғысы келді. Сол үшін Горбачевпен, Ельцинмен келіссөздер жүргізіп, өзінің сол кездегі ойларын ортаға салды. Осыған көп тер төккенін көзіміз көрді. Ал еліміз Тәуелсіздік алғандағы қиындықтарды еңсеруде Елбасының дарыны ашыла түсті. Әсіресе, дипломаттық қырлары күннен-күнге жетіле берді, дей келіп, оның жас кезінен бітімгершіл болғанын жеткізді. Соның мысалы ретінде Днепродзержинскіде оқып жүргенде жастар арасындағы бір кикілжің үшін Қазақстаннан келгендердің бәрін оқудан шығарып жібермек болғанда жап-жас Нұрсұлтанның ұстаздар мен училище басшыларын ақылға келтіріп, келісім жасатқанын айтты.

Осыдан кейін жиынға модераторлық етіп отырған Махмұт Қасымбеков кітаптың жазылуын ұйымдастырушы, Елбасымен сұхбаттасушы Сауытбек Абдрахмановқа сөз бермес бұрын кітаптың дүниеге қалай келгені жөнінде қысқаша анықтама беріп өтті. Мен – бұл кітаптың барлық 16 тарауының қалай жазылғандығының куәсі болған адаммын. Өйткені, Сауытбек Абдрахманов сұхбаттарды қағаз бетіне түсіргеннен соң Елбасы қабылдауында болғаннан кейін Нұрсұлтан Әбішұлы оны мұқият оқып, өз қолымен көптеген түзетулер мен толықтырулар енгізіп отырды. Сұхбаттың кейбірі 3-4 сағатқа дейін созылды. Сондықтан негізгі еңбек Елбасының өзінікі екенін білеміз. Біз Президент кітапханасының мұражайына сол қолжазбаларды экспонат ретінде қоятын боламыз, деп ол сөзді Сауытбек Абдрахмановқа берді.

Өзінің сөзін Елбасы еңбегінің тұсаукесер рәсіміне жиналғандар мен жылы пікір айтқандарға ризашылық білдіруден бастаған С.Абдрахманов одан әрі авторлық өмірбаян туралы ой толғады. Әр адам өзінше бір әлем. Ешкім де адамды сол адамның өзінен артық біле алмайды. Сондықтан да Қасым ақын: «Өзге емес, өзім айтам өз жайымды», деп жырлаған. Осы себепті бүкіл өркениетті әлемде, саяси әдебиетте авторлық өмірбаян берік орнықкан. Әсіресе, кейінгі кезеңдерде ел басқарған тұлғалардың өз өмірбаяндарын жазуы немесе сұхбат түрінде баяндап беруі қалыпты жайға айналды. Бұл арқылы мемлекет тарихында ерекше орны бар басшылардың ғұмырынан халықтың тағылым алуы алдымен көзделеді. Бұрын да айтқанбыз, тағы да айтамыз: Президент туралы сөз Елбасының өзінен бұрын елге керек. Келешегіміз үшін керек. Қадым заманнан қағанын қадірлеп, ханын қасиет тұтқан елдің болашақта да биліктің бағасын білетін, халықтың өзі сайлап, екі тізгін, бір шылбырды қолға берген адамын қалтқысыз құрметтеу, ел басшысына тақ тұру дәстүрі орныға түсуі үшін керек. Басшысына тақ тұратын ел – басына бақ тұратын ел. Нұрсұлтан Назарбаев – халқын тақ тұрғызған, халқының басына бақ тұрғызған басшы, деді С.Абдрахманов.

Содан кейін ол Елбасының бала күнінен бүгінгі дана күніне дейінгі өмірін әңгімелеуі біздің еліміздің тәуелсіздікке қол жеткізуі, бүгінгі биігіне көтерілуі, жалпы осындай мемлекет болып қалыптасуы ең алдымен Нұрсұлтан Назарбаевтың адамдық бітіміне, кісілік келбетіне, қайраткерлік қызметіне тікелей байланысты екеніне кәміл сендіреді, деді. Нұрсұлтан Әбішұлының бүкіл өмір жолы – өнеге мектебі. Халық қайнарына қанудың, ұлттың жанын танудың өнегесі. Ата-ананы ардақтаудың, ұстаздарды, достарды қастерлеудің өнегесі. Қаршадайынан ауыр жұмыспен шындалған еңбекқорлықтың өнегесі. Алдан шыққан, кітап иесінің өз сөзімен айтқанда, заман қойған, қоғам қойған, адам қойған кедергілерді еңсерудің өнегесі. Қайтпас қайсар қажырлылықтың өнегесі. Сын сағатта сыр бермейтін сарабдалдықтың, салқын сабырдың өнегесі. Елінің бағы жолында тарихтың қандай тәуекелінен де тайынбайтын табандылықтың өнегесі. Алыстан ойлаудың, болашақты болжайтын кемеңгерліктің өнегесі.

Халықтың тарихи тағдырын бір адам айқындай алатынына біз Назарбаев феномені арқылы анық көз жеткіземіз, деп жалғады сөзін Сауытбек Абдрахманұлы. Нұрсұлтан Әбішұлымен сұхбат құрған сағаттар – менің адам ретіндегі де, журналист ретіндегі де бақытты сәттерім. Елбасының қайран қаларлықтай жады, ойлау жүйесінің беріктігі, ойын анық та қанық етіп жеткізетін әрі қарапайым, әрі құнарлы тілі, ауызша айтқан әңгімелерін қағазға түсіріп бергеннен кейін қолжазбаның үстінен қарағандағы талай кәсіби қаламгерлер қызығатындай редакциялау мәнері мен үшін үлкен өмір мектебі болды. Мұның өзі «Талантты адам – қай істе де талантты» деген қағиданы тағы да дәлелдей түседі.

Елбасы кітабы бізді ұлттық мақтаныш сезіміне бөлейді. Елбасымыз кезінде: «Бақыт бағасын білгеннің ғана басында тұрады», деген еді. Нұрсұлтан Назарбаевтың «Өмір өткелдері» кітабы бізге басымыздағы бақыттың бағасын білуді, тәуелсіздікті қадірлеуді, қастерлеуді, оны күн сайын, ай сайын, жыл сайын нығайтып отыруды үйретеді. Жаңа кітаптың басты құндылығы да осында, деді С.Абдрахманов.

Тұсаукесер рәсімі бойында «Ақ жауын» мемлекеттік камералық оркестрі музыкалық қолдау білдіріп, әншілер Ибрагим Ескендір мен Жанат Шыбықтаев өнер көрсетіп отырды. Ал белгілі айтыскер ақын Аманжол Әлтаевтың Елбасының жаңа кітабына айтылған арнауының үзіндісі төмендегідей болды:

Тербетіп ару қала Астананы,
Ақынның шашу болсын дастан әні.
Бүгінгі кітабыңыз құтты болсын,
Еңселі Елбасымыз асқаралы.
Бұл кітап армандарға жетелейді,
Жалындаған жастарды, жас баланы.
Жарқырап халқымыздың бағы жанды,
Нұрағам нұрлы жолға бастағалы.
Тәуелсіз Қазақстанды танып-білу,
Президент тұлғасынан басталады...
Иә, дәл солай!

Суреттерді түсірген Ерлан ОМАРОВ.

● *Әлем және Қазақстан*

Соңғы жылдары Украина дағдарысы газеттердің бірінші беті мен әлемдік БАҚ-тардың жаңалықтар таспаларынан түсер емес. Аталған жанжалды бейбіт реттеудің жолдарын іздестіру белсенді жалғасуда. Әлемдік қоғамдастық 2014 жылдың тамызындағы Минск кездесуінің, сондай-ақ, 2015 жылдың ақпанында Минскіде өткен «норманд пішіміндегі» саммиттің даму барысын мұқият бақылап отырды. Минск-2 әуел баста Астанада жоспарланғанын көпшілік біледі, бірақ Украина үдерісінде кенеттен Қазақстан астанасы қалай пайда болғаны туралы, тіпті, түйсіне де алмаулары ықтимал? Шынтуайтында, Минск-1 және Минск-2, Украина дағдарысын реттеудегі басқа да көптеген ілгерілеушіліктер Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың бітімгерлік күш-жігер жұмсауының нәтижесінде жүзеге асты.

«Бітімгер» кітабының авторы мемлекет қайраткері, дипломат, Қазақстанның Төтенше және өкілетті елшісі Нұрлан ОНЖАНОВ біздің Мемлекетіміз басшысының Украинаның оңтүстік-шығысындағы бітімге жетелеген белсенді қызметінің куәгері болған еді. Кітапта Майдандағы 2015 жылдың ақпан айына дейінгі оқиғалар қамтылған. Ал газеттегі бүгінгі жарияланымда «Бітімгер» кітабынан үзінді беріліп отыр.

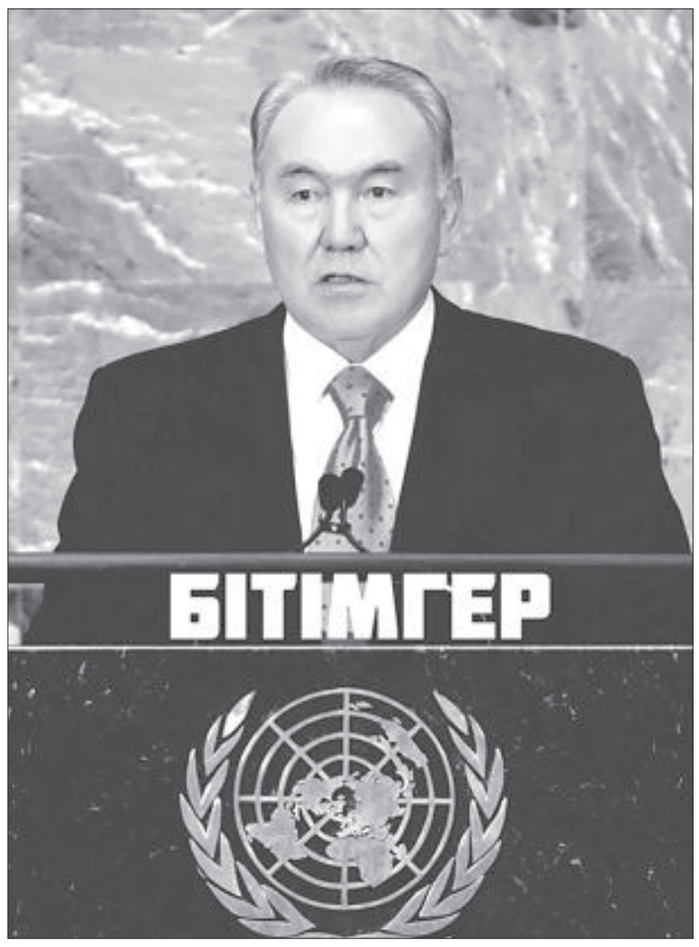

ТЫҒЫРЫҚТАН ЖОЛ ТАПҚАН

Нұрлан ОНЖАНОВ.

АЛҒЫСӨЗ ОРНЫНА

Украина дағдарысы әуел бастан өңірлік жанжал шеңберінен шығып, XXI ғасырдағы ең күрделі сын-қатерлердің біріне айналды.

Қазақстан Президенті Н.Ә.Назарбаев Украинадағы жанжал халықаралық қоғамдастықтың тіршілік тынысының әлеуметтік және саяси қырларын қамти отырып, экономика мен қаржының шегінен шыққан жаһандық дағдарыстың салдары болып табылатынын талай мәрте атап көрсеткен.

Шын мәнінде, Украина дағдарысы – бұл осы елдің оңтүстік-шығысындағы егесу ғана емес, бұл – кешенді түрде шешуді талап ететін саяси, экономикалық, саудасаттық, энергетикалық, мәдени, ұлтаралық және басқа мәселелер мен проблемалардың тұтас бір шоғыры. Мұнда, бірінші кезекте, тек Украинаның өзіндегі ғана емес, сондай-ақ, оның сыртындағы, әсіресе, «Ресей – Украина – Еуропалық одақ» пішіміндегі өзара сенім мен түсіністік мәселесі бой көрсетті.

Нұрсұлтан Әбішұлы Қазақстан үшін ықтимал тәуекелдер туралы өте жақсы білетін еді, сондай-ақ, жан-жақтан жұмыла күш-жігер жұмсалмаса, бейбітшіліктің де ауылы алыстай беретінін, ал мұның аяғы бүкіл халықаралық қоғамдастық үшін бұдан да зор салдарларға соқтыратынын нақты түсінді. Сондықтан, ол Украинаның оңтүстік-шығысындағы жанжалды реттеудің бейбіт үдерісіне ықпал етудің бірде-бір мүмкіндігін қалт жіберген жоқ. Осы дағдарысты бейбіт жолмен шешуден басқа балама жоқ, тек осылай еткенде ғана қантөгісті тоқтатып, саяси үдерістерге, оның ішінде, жағдайды тұрақтандыру мен елді әрі қарай дұрыстауға болады деген нық сенім шынайы итермелеген еді.

Ресей, Украина, Германия және Франция басшылары Қазақстан Президентіне – жанжал аймағынан мыңдаған километр қашықтықта жатқан елдің басшысына не себепті құлақ асты?

Оған сенеді. Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев әлемдік қоғамдастыққа өзінің қағидалары мен міндеттемелерінен кері шегінбейтін, дәйекті саясат жүргізетін, бейбітқатар даму идеясының сенімді жақтаушысы болып табылатын «адал менеджер» ретінде белгілі. Қазақстан Президенті әлемдік қоғамдастық елдерінің, олардың географиялық орналасуына қарамастан, өзара іс-қимылы маңызды екенін, елдерді қарсы тұруға емес, бәсекеге негіздей отырып дамыту қажеттігін талай мәрте атап көрсетті.

Ал Украинадағы жағдайға қатысты айтатын болсақ, осындай жауапты миссия тек нағыз еуразияшыл, қарсы тұрушылықтың емес, бәсекелестіктің жақтаушысы, әлемдік деңгейдегі дәйекті және сарабдал саясаткер Нұрсұлтан Назарбаевтың ғана қолынан келеді. Өйткені, ол – жаһандық ауқымдағы бітімгер болуға жаралған тұлға.

I. МАЙДАННАН УКРАИНАДАҒЫ ПРЕЗИДЕНТТІК САЙЛАУҒА ДЕЙІН: ЕКІҰШТЫЛЫҚПЕН ӨТКЕН КҮРДЕЛІ КЕЗЕҢ

…Егер Украина басшылығы ішкімемлекеттік тұрақтылықты нығайтып, елдегі әлеуметтік-экономикалық жағдайларды жақсартуға және халықты ұйыстыруға бірінші кезекте мән берген-де, мұндай екіге жарылу орын алмас еді. Ал Украинада біз мүлдем басқа үдерістерді көрдік. 90-жылдардың жабайы кезеңдері тынышталып үлгермей жатып, елде түрлі полярлы екі саяси бағыт: еуроинтеграция мен Ресеймен одақтастық пайда болды. Оның үстіне, түрлі полярлықтың мәні күні бүгінге дейін дамудың осы сыртқы саяси векторларының сәйкессіздігінде емес (олар, керісінше, сәйкеседі), Украина басшылығының қашанда екі ірі ойыншы: Еуропалық одақ пен Ресей Федерациясы мүдделерінің арасынан пайда табуға ұмтылғанында, яғни тепе-теңдікті сақтауға емес, екі жақтан да өзі үшін біржақты тиімділік көруге тырысушылықта жатыр. Осының салдарынан, тұтастай алғанда, ел ретінде Украина стратегиялық тұрғыдан тек ұтылыс тапты.

Елді дамытудың шығыс және батыс өңірлерін қарсы қоятын емес, осы облыстарды біріктіретін стратегияны іздеудің неліктен қажет болғанын түсіну үшін Украина сыртқы саудасының құрылымына қарау жеткілікті. Дағдарысты кезеңге дейін Украина экспортының 5/1 үлесі Ресейге, соншасы Еуропалық одаққа тиесілі еді. Оның үстіне, РФ-ға негізінен алюминий тотығы, темір мен құрыш сымдар, дизельді-электрлі локомотивтер, барлық үлгідегі вагон-цистерналар, қозғалтқыштар, яғни елдің шығысында өндірілген өнім экспортталып келді. Ал Еуропаға жүгері, темір рудасы, антрацит, рапс тұқымы, бұршақ тұқымы, күнбағыс майы жөнелтілді, яғни елдің шығысынан шикізаттар, батысынан ауылшаруашылық өнімдері жіберіліп келді. Басқаша айтқанда, Украина, меніңше, өзінің байланысын Ресеймен де, Еуропамен де үзбеуі керек еді. Тиісінше, Украина басшылығы осы екі бағытты бір-біріне қарсы қоймай, керісінше, екі жақпен де теңдестірілген дәйекті саясат ұстануы тиіс-тін. Өкінішке қарай, бұлай болмады.

…2014 жылдың ақпанында Украинадағы саяси дағдарыс елді азамат соғысы мен аумақтық бөлініс қатеріне әкелген аса өткір белесіне өтті… Билікке келген оппозицияның орыс тілінің өңірлік мәртебесін жою жөніндегі жедел шаралары, Украинаның блоктан тыс тұру мәртебесін алып тастауға шақырған үндеулер мен НАТО-ға ену үдерісінің басталуы осы елдегі Шығыс пен Батыс арасындағы түсінбеушілікті тек күшейте түсті. Қырымдағы референдумның қорытындылары, сондай-ақ, түбектің Ресей Федерациясына қосылғаны Киев тарапынан мойындалған жоқ. Мәскеудің барлық түсіндірмелері мен Косовода осыған ұқсас жай орын алғанына сілтеме жасауы есепке алынбады. Ресейге Батыстың Қырымды аннексиялады және елдің аумақтық тұтастығы туралы халықаралық құқық қағидаттарын бұзды деген айыбы қарша борай бастады. АҚШ пен Еуроодақ, Австралия, Жаңа Зеландия мен Канада активтерді тоқтатып тастауды және «қара тізімге» енгізілген адамдарға визалық шектеулер енгізуді, сондай-ақ, санкция салған елдердің компанияларына тізімге енгізілген адамдармен және ұйымдармен іскерлік қатынастар ұстануға тыйым салуды қарастыратын санкциялардың алғашқы пакетін іске қосты.

Оқиғалар, күшейе түскен дағдарыстан шығудың басқа жолдарын табуға әрекеттер болғанына қарамастан, жедел дамыды. Оның үстіне, болып жатқан оқиғалардан хабар таратқан ақпараттар ағынында, сондай-ақ, 2014 жылғы наурыздың 10-ы мен 14-і аралығында Қазақстан Президентінің АҚШ, Германия, Ұлыбритания және бірінші кезекте Ресей басшыларымен бірқатар телефон арқылы сөйлесулері болды деген хабар көрініс берді. Іс жүзінде, бұл Қазақстан басшысының осындай күрделі геосаяси мәселеде араағайындық күш-жігер танытқан алғашқы оқиғасы еді.

Осындай күрделі кезеңде қандай да бір тарап бастамашылықты өз қолына алуы тиіс еді, әйтпесе, жанжалдың әрі қарай ушыға түсетіні түсінікті болатын. Мұны біздің Мемлекетіміздің басшысы да түсінді және, менің пайымдауымша, қалыптасқан жағдайды жанжақты ойластыра бастады…

II. МИНСКІДЕГІ ТАМЫЗ КЕЗДЕСУІ: УКРАИНАНЫҢ ОҢТҮСТІК-ШЫҒЫСЫНДА АСҚЫНА ТҮСКЕН ДАҒДАРЫСТАҒЫ БЕТБҰРЫСТЫ СӘТ

...Соған қарамастан, сындарлы үнқатысуды жалғастырып, жанжалды бейбіт келіссөздер арнасына бұруға деген ұмтылыс сақталып қалды. Бұған, атап айтқанда, 2014 жылдың 29 шілдесінде Италия Республикасының Премьер-министрі Маттео Ренцидің Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевқа соққан телефон қоңырауы айғақ бола алады.

2014 жылдың 7 тамызында Ресей Президенті В.Путин өзінің Кеден одағы бойынша әріптестері – Қазақстан және Беларусь президенттерімен телефон арқылы сөйлесіп, оның барысында Ресей үкіметінің бірқатар Батыс тауарларына не себепті шектеу енгізгенін түсіндірді.

Оның үстіне, Қазақстан басшысы Н.Ә.Назарбаевпен әңгімеге орай, баспасөзде Украина президентінің қатысуымен жоғары деңгейде кездесу өткізу туралы ресми ұсыныс алғаш рет көрініс береді. Атап айтқанда, Ақорда сайты мынадай хабарлама жариялады: «Екі мемлекет басшысы Украинадағы дағдарысты жағдай, сондай-ақ, Украина президентімен түрлі пішімдерде, соның ішінде Кеден одағы мүшелері мен Украина кездесуі шеңберінде немесе ТМД мемлекеттері басшылары кеңесінің кезектен тыс мәжілісінде тікелей келіссөздер өткізу бойынша бірлескен ықтимал қадамдарға бару туралы пікір алмасты». Мұндай қадамдар қабылданды да.

…Жасыратыны жоқ, Еуропа тарапының қатысу мәселесі проблемалы болды. Дәлірек айтқанда, Брюссельдің Минскімен баршаға мәлім қарым-қатынасын ескергенде, Минскідегі кездесуге Еурокомиссия төрағасы Ж.М.Баррозудың қатысуы күмәнді көрінді. Онсыз Беларусь астанасына Украина Президенті де бармас еді.

Қазақстан Президентінің өзінің жұмысбастылығына және Алматы облысына барған өңірлік сапарына қарамастан, 2014 жылдың 19 тамызында Еуропалық комиссия төрағасы Ж.М.Баррозумен телефон арқылы сөйлескенін атап өту қажет. Осы әңгіме қорытындысында Еурокомиссия басшысы 2014 жылдың 26 тамызында Минскіде Кеден одағы, Украина және Еуропалық одақ елдерінің кездесуін өткізу туралы Қазақстан ұсынысына қолдау білдірді. Сонымен бірге, қажет болған жағдайда осындай кездесуді Астанада өткізу туралы уағдаластыққа қол жеткізілді. Осы әңгіменің Еуропа тарапының бастамасымен өтуінің өзі қызықты. Бұл еуропалықтардың соңғы сәтке дейін күмәнданғанын және осы жағдайда қалай жасау қажет деген мәселе бойынша Н.Ә.Назарбаевпен ақылдасқанын білдіреді…

Н.Ә.Назарбаев Ресей мен Украина президенттері В.Путин мен В.Порошенконың жеке кездесулерін – Порошенконың Украина мемлекетінің басшысы лауазымына сайлануы мен кірісуінен кейінгі олардың алғашқы екіжақты кездесулерін ұйымдастыру қажеттігіне айрықша маңыз берді. Қазақстан көшбасшысының бұл ниеті жүзеге асты да. Осылайша 2014 жылғы 26 тамыздағы Минск кездесуі тарихи оқиғаға айналды. Осыған дейін өзара тиімді шешім қабылдау мүмкін еместей көрініп келген мәселелер алғаш рет жоғары деңгейде ашық түрде талқылана бастады. Осындай жағдайларда Минскіде қол жеткізілген уағдаластықтар украин шыңдығының «шексіз проблемалар теңізіндегі құтқарушы шеңберіне» айналды…

III. МИНСК УАҒДАЛАСТЫҚТАРЫ НЕМЕСЕ АҚТАЛМАҒАН ҮМІТТЕР

Қыркүйектің соңғы онкүндігі мен қазанның басында, БАҚ-тардың хабарлауынша, оның ауық-ауық бітімді бұрмалаумен қоса-қабат жүргеніне қарамастан, дау-жанжал аймағында шынымен де саяси саябырлаушылық болып жатты…

Жоғарғы Радаға кезектен тыс сайлау өткеннен кейін тура бір аптадан соң, яғни 2014 жылдың 2 қарашасында өзін өзі жариялаған «Донецк және Луганск халық республикаларында» жергілікті сайлаулардың өтуі ахуалды одан бетер шиеленістіре түсті. Дауыс беру қорытындысы бойынша өзін өзі жариялаған ДХР басшысын сайлауда сайлаушылардың 50%-дан астам дауысын жинаған іс басындағы Премьер-министр А.Захарченко жеңіске жетті. Өзін өзі жариялаған ЛХР басшысын сайлауда 63,08% дауыс алған іс басындағы басшы И.Плотницкий жеңіске жетті. 2014 жылдың 4 қарашасында өзін өзі жариялаған «Донецк және Луганск халық республикаларының» жаңа сайланған басшыларының инаугурациялары өтті.

Батыс ДХР мен ЛХР-да өткен оқшауланған сайлауларды Минск уағдаластығын бұрмалау ретінде бағалай отырып, оларды тура мағынасында және топтасқан түрде айыптады. Оның сыртында Батыс РФ-ның ДХР мен ЛХР-дағы сайлауларды мойындаған шешімін де айыптады… Дау-жанжал өршу сатысына ауысты. Тиісінше, украин мәселесі іс жүзінде бүкіл халықаралық іс-шаралардың, оның ішінде, Қазақстан қатысатын іс-шаралардың күн тәртібіне енді. Біздің еліміздің теңдестірілген көпвекторлы сыртқы саяси бағыты Батыс пен Ресей арасындағы қатынастардың одан арғы перспективаларының белгісіздігі аясында жаңа сын-қатерлерге душар болды.

…2014 жылдың қазанымен салыстырғанда 2014 жылдың қарашасындағы жұмыс кестесінің тығыздығы еш жеңіл болмағанын атап көрсеткім келеді. Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстанға ресми және жұмыс бабындағы сапарлары шеңберінде ҒФР СІМ-інің басшысы Ф.-В.Штайнмайермен, Швейцария Президенті және ЕҚЫҰ-ның Іс басындағы төрағасы Д.Буркхальтермен, Чехия Президенті М.Заманмен, РФ Федералдық Жиналысы Мемлекеттік Думасының Төрағасы С.Нарышкинмен өте мазмұнды әңгімелер өткізді. Бұл ай Өзбекстан Республикасының Президенті И.Каримовтің Астанаға ресми сапарымен аяқталды.

Бүтіндей алғанда, Мемлекет басшысы Швейцария Президентімен әңгімеде, осыған дейін Ф.-В.Штайнмайермен болған әңгімедегідей, украин мәселесін айтарлықтай егжей-тегжейлі талқылады. Оның сыртында неміс министрімен кездесуде айтылған украин дағдарысын реттеу жөніндегі іс-қимылдардың қадамдық жоспары туралы өз ойын жетілдіре отырып, Н.Ә.Назарбаев Д.Буркхальтермен әңгімеде келесі формуланы ұсынды деп ойлаймын: «Ресейдің айтқандарын, Украинаның айтқандарын, Еуропаның айтқандарын жайып сала отырып, бәтуалар іздестіруді бастау қажет».

IV. ҚАЗАҚСТАННЫҢ АРААҒАЙЫНДЫҚ РӨЛІ: ҚОЛДАУ МА, ҚАРСЫ БОЛУ МА?

…Шиеленіскен жағдайдан шығудың жолын ешкім білмеді. Қантөгісті тоқтату үшін келіссөздердің қажет екендігін барлығы да түсінді, бірақ онда не ұсыну қажеттігін ұқпады. Оның үстіне, біреудің бастамашылықты қолына алуы қажет болды. Өйткені, кикілжіңге тартылған тараптардың барлығы бір-бірімен сөйлеспеді немесе келіссөздер кезінде бірін-бірі «естігісі» келмеді.

Міне, нақ осы кезеңде Қазақстан Президентіне украин дағдарысын реттеуде араағайын – бейбіт келіссөздердің бастамашысы болу жөнінде өтініштер түсе бастады. Бұл жөнінде Миландағы «Азия – Еуропа» саммиті форумы аясындағы кездесулерде де айтылды, бұл жайында Ф.-В.Штайнмайер де, Д.Буркхальтер де сөз қозғады.

…Мемлекет басшысы әңгімелесу барысында, француз президентін украиндық дағдарысты реттеу жолдарының ресейлік көзқарасымен де таныстырды. Олар Франциядан келген мейманды өте қызықтырды. Тіпті, олар Ф.Олландты Ресей Президенті В.Путинмен неғұрлым белсенді сұхбат құруды бастауға түбегейлі иландырды деуге де болады.

Бұл тұрғыдан қарағанда, Ф.Олландтың Астанада Нұрсұлтан Назарбаевпен бірлескен баспасөз мәслихатында жасаған мәлімдемесі қызықты бола түседі: «Ең алдымен сөзбен сайысуды азайтуға қол жеткізу қажет. Содан кейін сөз сайысты азайту Украина аумағындағы нақты іс-қимылдарға ауысуы керек... Біз сапарларды, тетіктерді, үнқатысу алаңдарын шиеленісті төмендетуге қол жеткізу үшін пайдалануға келістік. Мұның өзі Украинаның аумақтық тұтастығын сақтауға, Украинаның шығыс өңірлеріне белгілі бір автономиялық сипат беруді кепілдіруге, украиндық экономика осы қиын жағдайдан шыға бастайтындай жағдайға қол жеткізуге және сонымен бірге, атысты тоқтату туралы келісімді сақтауға мүмкіндік берген болар еді».

…Н.Ә.Назарбаев Ф.Олландты В.Путинмен сөйлесіп үлгергендігі және Франция Президентін қабылдауға әзір екендігі туралы хабарландырды. Оның үстіне біздің Мемлекетіміздің басшысы франциялық мейманды Мәскеудегі кездесудің қажеттігіне түбегейлі иландырды. Өйткені, мұның өзі Еуропа- Ресей үнқатысуын қайта қалпына келтіру үшін және Украина дағдарысын реттеуді ілгерілету үшін маңызды еді.

Франция мен Ресей президенттері 2014 жылдың 6 желтоқсанында Мәскеу уақыты бойынша 16.30-да Внуково әуежайында кездесті. Украинадан Таяу Шығысқа дейінгі, «Мистральдарды» жеткізуден бастап Еуропа мен Ресей арасындағы тайталасуларды тоқтатуға дейінгі проблемалардың кең ауқымы бойынша әңгіме қозғалды.

Мемлекет басшысының мұндағы негізгі ойлағаны П.Порошенкомен және В.Путинмен жеке-жеке кездесіп, олармен Украина дағдарысын ретке келтірудің мүмкін жолдарын талқылау және оларға жанжалды шешудің мәмілеге келу тетіктерін, соның ішінде француз көзқарасын есепке алған тетіктерді ұсыну болатын. 2014 жылдың 19 желтоқсанында Қазақстан және Украина президенттері телефонмен сөйлесті, Украина басшысы Н.Ә.Назарбаевты Украинаға сапармен келуге тағы да шақырды.

Сөйтіп, ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің және Жоғары Еуразиялық экономикалық кеңестің кезекті отырыстары өтетін Мәскеуге бара жатып, 22 желтоқсанда Украинаға сапар жасады. Украина Президенті П.Порошенкомен және елдің Премьер-министрі А.Яценюкпен келіссөздері болып өтті.

Осы кездесуден кейін бүкіл қазақстандық делегация бірден Киев әуежайына бағыт ұстады, ол жерден біз Мәскеуге ұшып шықтық. Ол күннің кестесі барынша тығыз болды және аяқталып та үлгермеді. Мәскеуге келісімен біз орналаса салысымен Кремльге баруға тиісті болдық. Мұнда Ресей Президенті В.Путинмен екіжақты кездесу тосып тұр еді. Бұл кездесуде Қазақстан басшысы өзінің ресейлік әріптесіне Ф.Олланд пен П.Порошенконың ұстанымдарын есепке ала отырып, украин дағдарысын реттеу жөніндегі жүзеге асуы ықтимал жоспарын ұсынуды көздеген еді. Осыған байланысты Н.Ә.Назарбаев ұшақ ішінде Киевте болып өткен келіссөздерді қайта бір ой елегінен өткізіп, «норманд пішіміне» қатысушылар жанжалды шешудің бейбіт үдерісін іске қосу үшін өзара қолайлы шешімдерді қабылдауына мүмкіндік беретіндей ұсыныстарды өз қолымен қағазға түсірді.

Басқа сөзбен айтқанда, В.Путинмен кездесу алдында Қазақстан Президенті «норманд пішіміне» қатысушы барлық тараптардың дерлік (Германияны қоспағанда Ресей, Франция және Украина тараптары) ұстанымдарының жалпы сұлбасын қалыптастырып үлгерді.

Бірақ Мемлекет басшысының Киев пен Мәскеуге сапарларының ең басты жетістігі мыналар болды: П.Порошенко да, В.Путин де «норманд пішімінде» кездесуге және барлық реттелмеген мәселелерді талқылауға; олар бойынша ұстанымдар дәл келген жағдайда, мұны қорытынды құжатта белгілеуге; ал қағидатты айырмашылықтар сақталып қалған жағдайда үнқатысуды одан әрі жалғастыруға және қажетіне орай олардың келісу жөнінде «жол картасын» әзірлеуге дайын екендіктерін білдірді. Кез келген жағдайдың өзінде СІМ-дер басшылары жоғары деңгейдегі кездесулердің қорытынды құжатының жобасын дайындауға, мүмкіндігінше оларды келісуге, ал қалғандарын мемлекет басшыларының талқылауына енгізуге тиіс болды.

«Норманд төрттігінің» саммитін өткізу үшін неғұрлым қолайлы орын ретінде Астана қаласы ұсынылды. Қазақстан Президенті үнқатысу үшін кез келген қолайлы уақытта алаң ұсынуға дайын екенін білдірді. Оның үстіне В.Путинмен кездесуде «норманд төрттігі» елдері басшылары кездесуінің мүмкін болатын күні ретінде 2015 жылдың 15-16 қаңтары ұсынылды. Осы мерзімді келісу жөнінде жұмыс басталды...

V. «НОРМАНД ПІШІМІНДЕГІ» КЕЗДЕСУ: НЕЛІКТЕН АСТАНА ЕМЕС?

Тайталасушы тараптар «норманд пішіміндегі» бейбіт келіссөздер басталуының қарсаңында 2014 жылдың 19 қыркүйегіндегі Минск меморандумында белгіленген шектеу желісімен шектеліп қана қалмай, қосымша аумақтарға өз ықпалдарын тарата отырып, тактикалық артықшылыққа қол жеткізуге ұмтылды. Міне, осындай жағдайда, 2015 жылдың қаңтары мен ақпанын тұтастай алғанда, жанжал аймағындағы атысты тоқтатуға және дағдарысты реттеудің бейбіт үдерісін бастауға бағытталған «норманд төрттігі» елдері басшыларының кездесуін ұйымдастыру жөніндегі келіссөздер де тоқталып қалмай жүріп жатты.

Бірақ Назарбаев пен Меркельдің кездесуінде бір-біріне жағымды әсер қалдыру негізінде екі көшбасшы да әңгімелесуге бейім екендіктерін, бірін бірі айтпай-ақ ұғып отырғандықтарын көрдім. Екеуіне де Украина жанжалын тек қана бейбіт жолдармен ретке келтіруге қол жеткізуге деген шынайы ниет дем беріп отырды. Екі мемлекет көшбасшылары іске қосылған барлық тараптардың Минск келісімдерін бұлжытпай жүзеге асырудың қажеттігін, мұның тез арада бейбіт шешуге және сенімді нығайтуға ықпал ететіндігін атап көрсетті. Олар дағдарыстан шығу жөніндегі шешімдерді бірлесе тынымсыз іздестіруді бастады.

А.Меркельдің Қазақстан басшысынан «норманд төрттігі» елдері жетекшілерінің кездесуін нақ Астанада өткізудің қаншалықты қағидатты екендігін ашық сұрауы да қызықты болды. Бұған Қазақстан Президенті де соншалықты қағидатты емес екендігін айтып, шынайы жауап берді. Шын мәнісінде, қантөгісті, әсіресе, бейбіт тұрғындар, әйелдер мен балалар арасындағы қазаға ұшырауды тоқтату үшін бұл кездесуді өткізудің орны емес, оның өтуі анағұрлым маңызды еді...

Минскіде 11 ақпан күні кешке Ресей Президенті В.Путин, Германия Канцлері А.Меркель, Франция Президенті Ф.Олланд және Украина Президенті П.Порошенко «норманд пішімі» бойынша жұмысты бастады. Келіссөздер 16 сағатқа жуық уақытқа созылды. РФ, ҒФР, Франция және Украина көшбасшылары қалыптасқан ахуалды реттеу жөнінде түні бойы кеңесті. Соңғы сағаттарда оларға ЕҚЫҰ төрағасының Байланыс тобындағы арнайы өкілі Х.Тальявини қосылды. Кездесу келесі күні – 12 ақпанда таңертең аяқталды.

Солкүні, 12 ақпанда А.Лукашенко бұл кездесудің ұйытқысы нақ Қазақстан болғандығына құрметтің белгісі ретінде, біздің еліміздің Президентіне телефон шалып, оған «норманд пішімінде» Минскіде өткен келіссөздердің қорытындысы жөнінде хабарлады. Н.Ә.Назарбаев хабар бергені үшін алғысын айтып, оны кездесуді тамаша өткізуді ұйымдастырғанымен, сонымен бірге, келіссөздердің ойдағыдай аяқталуымен құттықтады.

Алайда тағы бір есте қаларлық мәселе, келесі күні – 13 ақпанда ҒФР Канцлері А.Меркельдің қоңырау шалуы болып табылды…

Сонымен бірге, бұл әңгіменің барлық бүге-шігесі жұртшылыққа мәлім емес. Менің ойымша, А.Меркельдің әңгіменің басындағы жақын сенімді қарым-қатынасты ескере келіп, «норманд пішіміндегі» саммитті неліктен Астанада емес, Минскіде өткізу жөнінде шешім қабылданғандығына түсінік бергендігін білу оқырмандар үшін қызықты болуға тиіс.

2015 жылғы 14 ақпанда Мемлекет басшысына Ресей Президенті В.Путин және Украина Президенті П.Порошенко қоңырау шалды. Телефон арқылы әңгімелер туралы бұл хабарламалардан белгілі болғанындай, Қазақстан Президенті «норманд төрттігінің» кездесулері болып өткендігімен ғана қанағаттанып қалған жоқ. Мемлекет басшысы «норманд төрттігі» елдеріндегі өзінің әріптестерімен жұмысты жалғастыра отырып, олардың Минск келісімін одан әрі бұлжытпай жүзеге асыруына қозғау салды.

Оңтүстік-шығыс Украинадағы жанжал – Украина халқының үлкен трагедиясы. Бұл дағдарыс адам өмірінің құны жойылған шектен асып кетеді деп ешкім ойлаған жоқ. БҰҰ деректері бойынша, жанжал аймағында 6 мыңнан астам адам қаза тапты, ондаған мың адам жараланды, 1,5 миллионнан астам бейбіт тұрғын босқынға айналды.

Қазақстан да Украинада болып жатқан оқиғаларға қатты алаңдайды. Мемлекет басшысының жеке өзі үшін де Украина тіпті де бөтен ел емес. Біз Н.Ә.Назарбаевтың жастық шағы Украинада өткендігін және ол жақта оның достары мен таныстары қалғандығын жақсы білеміз.

Қазақстан Президенті Украинаның оңтүстік-шығысындағы жанжалды бейбіт жолмен шешуден басқа балама жоқ екендігін бірнеше рет мәлімдеді. Біздің еліміз Украина дағдарысын тек қана бейбіт жолмен шешу жөніндегі ортақ жұмысқа белсенді түрде қатысуды жалғастыратын болады. 2015 жылғы 12 ақпандағы Минск уағдаластығын жүзеге асыруды тоқтатуға болмайды. Бұл дағдарыстың бейбіт жолмен шешілуі барлығына да жеңілдік әкеледі.

ТОБЫҚТАЙ ТҮЙІН

Бүгінде Украина дағдарысының шешіміне қажетті кілтті неліктен нақ Астанадан іздейді? Неліктен халықаралық күн тәртібіндегі ең күрделі проблемаларды шешу үшін нақ Нұрсұлтан Әбішұлына жүгінеді? Өйткені, Қазақстан Президенті саяси салиқалы тұлға және әлемдік ауқымдағы беделді саясаткер ретінде көптен танымал. Ол Шығыспен де, Батыспен де бірдей еркін сөйлесе алады, оның бітімгер және «адал саяси менеджер» ретіндегі танылған беделі ешқандай күдік келтірмейді. Оның байсалды үніне әлемдік саясатшылар әрқашан мұқият құлақ түреді. Оны бағалайды. Оған сенеді.

АЖАРЫ АШЫҚ АСТАНА

Тұрғын үй – өмір сапасының айнасы

Сәні мен салтанаты жарасқан Астана күннен-күнге көркейіп, сәулет өнерінің қайталанбас қазақстандық үлгілерін бар әлемге паш етуде. Қазір Астанада құрылыс саласының барлық құрылымын қамтитын еліміздің жаңа құрылыс кластері қалыптасты. Елордада тұрғын үй қоры бұрын-соңды болмаған қарқынмен өсуде. Соңғы жылдары Астанада жылына 1 миллион 300 мың шаршы метрге жуық тұрғын үй пайдалануға беріліп келеді. Азаматтарды қолжетімді тұрғын үймен қамтамасыз етуде Астана қаласында кең өріс алған пәтерлерді мемлекеттік жалға беру үрдісі де астаналықтардың тұрмыс жағдайын жақсартудың ұтымды тетігі болып табылады. Осыған байланысты астаналықтарға мемлекеттік коммуналдық тұрғын үй қорынан пәтер беру, тұрғын үй құрылысын дамытудың мемлекеттік және салалық бағдарламаларын орындау мәселелерін білу мақсатында «Астана қаласының Тұрғын үй басқармасы» мемлекеттік мекемесінің басшысы Руслан АХМЕТОВТІ әңгімеге тартқан едік.

– Руслан Аманжолұлы, адамның тұрмыс деңгейінің сапасын айқындайтын негізгі жетістіктердің бірі – қолайлы баспана екені белгілі. Адам өміріне ерекше әсер ететін осы бір маңызды мәселенің жауапкершілігі зор саласы өздеріңізге тапсырылған екен. Жалпы, «Астана қаласының Тұрғын үй басқармасы» ММ-нің (басқарма) міндеттері мен атқарып отырған жұмысына қысқаша тоқталып өтсеңіз.

– Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев «Азаматтардың өмір сапасының озық көрсеткіші – тұрғын үй жайлылығының деңгейі» деп атап көрсеткен болатын. Осыған орай, еліміздің бас қаласында азаматтардың тұрғын үй жағдайларын жақсартуға, апатты және ескірген үйлердің орнына қолайлы жаңа пәтерлер салу мәселесіне ерекше басымдық берілген. Елорданың қарқынды дамуы қаламызда өскелең талапқа сай тұрғын үй рыногын қалыптастыруға мүмкіндік берді. Баспана мәселесі адам өміріне ерекше ықпалы бар тұрмыстық ахуал екені белгілі. Осыған байланысты біздің басқарма өзіне жүктелген міндет жүгінің қаншалықты жауапты екендігін жете сезіне отырып, сапалы жұмыс атқаруға күш салады.

«Астана қаласының Тұрғын үй басқармасы» мемлекеттік мекемесі – жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын, жергілікті мемлекеттік басқарудың, яғни мемлекеттік коммуналдық тұрғын үй қорынан пәтерлер беру, мемлекеттік қажеттілік үшін жылжымайтын мүлік объектілерін бұзу, сондай-ақ, апатты және ескірген үйлерді бұзу жөніндегі жекелеген қызметтерді іске асыратын қала әкімдігінің уәкілетті атқарушы органы болып табылады. Басқарма өзінің ережесіне сәйкес коммуналдық тұрғын үй қорынан белгіленген кезек бойынша азаматтарға пәтерлер беруді қамтамасыз етеді. Сонымен бірге, өңірлерді дамытудың 2020 жылға дейінгі бағдарламасы аясында «Қазақстан Тұрғын үй құрылысы жинақ банкі» АҚ желісі бойынша тұрғын үй», «Қазақстан Ипотекалық компаниясы» ипотекалық ұйымы» АҚ тұрғын үйі», «Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ желісі бойынша тұрғын үй» бағыттары жөнінен коммуналдық тұрғын үй қорынан пәтерге мұқтаж азаматтардың есебінде тұрғандардан пәтер кезегіне тұру үшін құжаттар қабылдауды жүзеге асырамыз.

– Басқарманың негізгі міндеттерінің бірі коммуналдық тұрғын үй қорынан әртүрлі бағдарламалар бойынша азаматтарға пәтер беру болып табылады. Осы жауапты міндетті қалай жүзеге асырып келесіздер?

– Пайдалануға берілген кезекті тұрғын үйден кезек бойынша пәтерлер бөлу жергілікті атқарушы орган арқылы жүзеге асырылады. Бұл мәселеге байланысты мынандай маңызды іс-шаралар жүзеге асырылады: алдымен тұрғын үй комиссиясы құрылады, бағдарламаларға қатысу үшін өтініштерді қабылдау пункттері орналасатын орындар анықталады, оларды материалдық-техникалық жарақтандыру, тұрғындар арасында кең көлемдегі ақпараттық түсінік жұмыстарын жүргізу қамтамасыз етіледі. БАҚ-тарда және интернет ресурстарда бағдарламаларды іске асыру бағыты, пәтерлерді сатудың шарттары, азаматтар санаты, құжаттарды қабылдаудың басталуы және аяқталуы туралы хабарландырулар жарияланып тұрады. Пәтерлер санына сәйкес іріктеуден өткен бағдарламаға қатысушылардың алдын ала тізімі қалыптастырылады. Бағдарлама бағыттарына байланысты жалға беру шарттарын немесе сатып алу шарттарын жасау бойынша, басқа да маңызды міндеттер жүзеге асырылады.

Айта кететін болсақ, бүгінгі күнге дейін елорда бойынша коммуналдық тұрғын үй қорынан пәтер алуға мұқтаждар кезегінде 37 688 адам тіркеуде тұр. Бұл ретте пайдалануға берілген тұрғын үйлерден пәтерлер беру мәселесі тек кезек реті келгенде ғана жүзеге асатындығын, пәтерге мұқтаждар тізімінде тұрған азаматтардың құқықтары тең екендігін ерекше атап көрсету керек.

– Қазір мұқтаж азаматтарды пәтерлермен қамтамасыз ету қандай бағдарламалар бойынша жүзеге асырылып келеді?

– Елімізде баспанаға мұқтаж тұрғындардың неғұрлым басым көпшілігін баспанамен қамтамасыз ету мақсатында Үкіметіміз 2014 жылы Өңірлерді дамытудың 2020 жылға дейінгі бағдарламасын қабылдады. Елбасының «Нұрлы Жол – болашаққа бастар жол» Жолдауынан туындаған міндеттерге байланысты аталмыш бағдарлама одан әрі кеңейтілді. Осы бағдарлама аясында Астана қаласы бойынша, 2014 жылы мемлекеттік тұрғын үй қорынан 927 пәтер бөлінсе, 2015 жылдың өткен бес ай ішінде астаналықтардың тұрғын үй жағдайларын жақсарту мақсатында 590 пәтер бөлінді. Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі бағыты бойынша осы пәтерлердің ішінде 1218 пәтер сатылды.

2014 жылы Астана қаласында алғаш рет жас отбасылардың пәтер алу мүмкіндігін жақсарту үшін алдағы уақытта сатып алуға құқығы бар пәтерлерді жалға беру үшін құжаттар қабылдау жүзеге асырылды. Өтініш білдірген 5439 азаматтардың ішінен 672 жас отбасы таңдап алынып, олардың төлем қабілеті анықталды. Қазіргі таңда, қала әкімдігі жанындағы тұрғын үй комиссиясы осы іріктеліп алынған азаматтардың ішінен 200 жас отбасыға пәтер кілтін табыс етті.

Сонымен бірге, «Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ бағыты бойынша тұрғын үй» бағдарламасы шеңберінде 2014 жылы 4383 өтініш білдіруші азаматтардың ішінен пәтерлерді жалға алуға 678 үміткер іріктеліп алынды. Үстіміздегі жылдың сәуір айында өткен тұрғын үй комиссиясының отырысында алдағы уақытта меншікке алу құқығы бар жалға берілетін пәтерлерге өтініш білдірген азаматтардың бұл тізімі бекітілді. Қазіргі уақытта іріктеліп алынған азаматтардың төлеу қабілеті анықталуда.

Үстіміздегі жылы тұрғындарды пәтермен қамтудың тағы бір бағыты – «Қазақстан Ипотекалық компаниясы» ипотекалық ұйымы» АҚ бағыты бойынша тұрғын үй» бағдарламасы жүзеге асырыла бастады. Осы бағдарлама бойынша 2015 жылдың 1-тоқсанында елордада 86 пәтерлерді бөлу белгіленді. Сөйтіп, «Қазақстан Ипотекалық компаниясы» ипотекалық ұйымы» АҚ бағыты бойынша тұрғын үй» бағдарламасы негізінде биылғы жылдың 23 ақпанынан 1 наурызына дейін үміткерлерден өтініш қабылдау науқаны жүргізілді. Осы мерзім ішінде бұл бағдарлама бойынша пәтер алуға ниет білдірген 2707 өтініш келіп түсті. Сонымен бірге, биылғы жылдың 25-29 мамыр аралығында қалалық әкімдік осы бағдарлама шеңберінде тағы да қосымша 52 пәтерге құжат қабылдау шарасын өткізді. Қазіргі уақытта бұл пәтерлерді алуға үміткерлердің төлем қабілеті тексерілуде. 2015 жылдың аяғына дейін осы бағдарлама негізінде қосымша 161 пәтер сатылады деп күтілуде.

Осы орайда ерекше атап өтетін бір мәселе, жоғарыда айтылған барлық бағдарламалар бойынша үміткерлерден құжат қабылдау тек қана электрондық портал арқылы өтініш білдірушінің электрондық сандық қол қою үлгісін пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Бүгінгі таңда, Республикамыз бойынша құжаттарды электрондық әдіспен қабылдау тек Астана қаласында ғана жүзеге асырылады. Бұл ретте «электрондық әкімдік» e-astana.kz жүйесі кеңінен қолданылады. Азаматтар осы платформа бойынша өзі қалаған бағдарламаға өтініш береді және сол өтінішінің қозғалысын үнемі қадағалап отырады.

– Руслан Аманжолұлы, 2008-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаның орындалуы қалай? Бұл бағдарлама толығымен қашан аяқталады?

– 2008-2010 жылдардағы Мемлекеттік тұрғын үй құрылысы бағдарламасы екінші кезегінің аясында пәтер беру тәртібі жиналған баллға сәйкес жүзеге асырылады. Яғни, көп балл жинағандар бірінші кезекте, одан кейінгілер балл санына қарай, рет-ретімен пәтер алу кезегіне қойылады. Мердігерлер тарапынан жіберілген келеңсіздіктер салдарынан бағдарламаны толық іс жүзіне асыру мәселесі кешеуілдеп қалды. Бірақ, бұл Мемлекеттік бағдарлама бойынша тұрғын үй комиссиясының оң бағасын алған азаматтар жинаған балл санына сәйкес барлығы да пәтермен қамтамасыз етіледі. Қазіргі күнге дейін тұрғын үй комиссиясының оң бағасын алған бағдарламаға қатысушы 1980 азамат пәтермен қамтамасыз етілмей отыр. Биылғы жылдың соңына дейін бұл азаматтардың барлығы тұрғын үй комиссиясының шешіміне сәйкес тиісті пәтерлермен қамтамасыз етілетін болады.

– Апатты және ескірген үйлерді бұзу және сол үйлердің тұрғындарын пәтермен қамтамасыз ету жағдайы қалай?

– Жоғарыда атап өткеніміздей, ел Үкіметінің қаулысымен Өңірлерді дамытудың 2020 жылға дейінгі бағдарламасы бекітілді. Оның мақсаты халқымыз үшін қолайлы пәтерлерге қолжетімділікті одан әрі қамтамасыз ететін тұрғын үй құрылысын дамытудың проблемаларын кешенді шешу болып табылады. Бағдарламаның басым бағыттарының бірі – апатты үйлерде тұратын азаматтардың тұрғын үй жағдайын жақсарту. Осыған байланысты, Астана қаласының әкімдігі елімізде алғаш рет апатты тұрғын үйлерді бұзып, онда тұратын азаматтарды жаңа қолайлы пәтерлерге көшіру жөніндегі қанатқақты жобаны жүзеге асыра бастады.

Аталмыш жоба бойынша, елордада 2017 жылдың соңына дейін 228 апатты көпқабатты үйлерді бұзу жоспарланды. Яғни, елорданың 3500 отбасы жаңа қолайлы пәтерлерде тұру мүмкіндігіне ие болмақ. Қанатқақты жоба бойынша 2013 жылы Астанадағы 11 көпқабатты апатты тұрғын үйде тұратын 176 отбасы жайлы пәтерлерге көшірілді. Үстіміздегі жылы 114 апатты үйде тұратын 1552 отбасы жаңа пәтерлерде қоныс тойын тойлайтын болады. Қаладағы қалған 103 ескірген және апатты үйлер 2017 жылдың соңына дейін толық жойылып, бұл үйлерде тұратын отбасылар жаңа да жайлы пәтерлерге көшіріледі.

– Ұжымдарыңыз атқарып жатқан жұмыс ауқымды екен. Мұндай жауапты да үлкен жұмыс білікті мамандарды қажет ететіндігі белгілі. Осы ретте не айтар едіңіз?

– Иә, біздің басқарманың мамандары негізінен бұқара халықпен жұмыс істейді. Тұрғындардың өтінішін қабылдау, белгіленген тәртіпке сәйкес азаматтарды пәтер кезегіне қою мәселесі үлкен біліктілікті, байсалдылық пен төзімділікті қажет ететін міндет. Бұл орайда, ұжымымызда ұзақ жылдар бойы мол тәжірибе жинақтаған іскер мамандар баршылық. Мәселен, «Астана қаласының Тұрғын үй басқармасы» ММ-нің бөлім бастығы Ғалия Есмағанбетова туралы ерекше атап айтуға болады. Білікті маман сонау 1999 жылы Астана қаласы тұрғын үй департаментіне қызметке қабылданып, содан бері жемісті еңбек етіп келеді. Осы жылдар ішінде ол мол тәжірибе жинақтаумен қатар, ұжымдағы жас кадрларды баулу мәселесінде де ерекше белсенділік танытуда. Сол сияқты, мемлекеттік тұрғын үй қорын пайдалану жөніндегі бөлімнің бас маманы Насима Кравчинская, пәтерлер беру үшін азаматтарды есепке алу бөлімінің бас маманы Салтанат Айтмағанбетованың еңбегі де ерекше. Олар мекемеге келетін көпшілікті қабылдап, әркімнің өтінішіне сәйкес мәселелерін шешумен қатар, ұжымның халық алдындағы беделін көтеру мақсатында да кешенді жұмыстар тындыруда.

– Әңгімеңізге рахмет. Тұрғындардың талап-тілегіне сәйкес атқарып жатқан жауапкершілігі зор жұмыстарыңызға сәттілік тілейміз.

Әңгімелескен Жылқыбай ЖАҒЫПАРҰЛЫ, «Егемен Қазақстан».

Рухың биік, абат қалам!

Астананың қазіргі күн санап биіктей түскен еңсесінен тәуелсіздігіміздің тегеурінін, еліміздің елдік қасиетін, жасампаздықтың жаңғырығын айқын байқағандайсың. Ерке Есілдің жағасында жаңаша сәулеттік нақышпен бой түзеп жатқан әсем қаланың сұлу бейнесі алыстан көз тартып, көңіл баурайды. Сондықтан, оның ертеңіне де барлық қазақстандықтар үлкен үмітпен қарап, бүкіл әлем қызыға көз тігуде.

Елдің елдігін, мемлекеттің мәртебесін айқындайтын құндылықтар мен ұстанымдар тарих толқынында шыңдалып, уақытқа төтеп беретін дәрежеге жетті. Осы орайда, баға жетпес құндылығымыздың бірі – еліміздің Астанасы. Астана – халқымыздың аялы алақаны мен ыстық мейірімімен тұрғызылған аяулы қала. Астана – Қазақстан халқының орындалған үміті мен арманының көрінісі.

Мен де елімнің жүрегі, Елбасының тілегі, туған жердің тірегі болған әсем Астанаға деген сүйіспеншілігімді жүрекжарды сөзбен жеткізгім келеді. Мен Астанаммен мақтанамын, оған баруға асығамын. Болашақ елімнің жанданып, жаһандануына менің де үлесім болса деймін. Мереке қарсаңында баршаңызды «Астана күнімен» құттықтаймын!

Еліміздің аруысың – Астана!
Биік, көркем үйлерің бар,
жас қала.
Халқымыздың бейбітшілік
әлемі,
Ару қала, арман қала, бас қала!
Көркейесің күннен-күнге,
Астана!
Зәулім үйлер бой көтерген
аспанға,
Даңқың өсіп, таныла бер әлемге,
Рухың биік, абат қалам, Астана!

Альмира ОРАЗБАЙ, Шиелі кенті орта мектебінің түлегі.

Қызылорда облысы.

Цирк өнерінің халықаралық байқауы

Цирк – сахналық өнердің өте ертеден келе жатқан түрі. Цирк өнері асқан ептілік пен күштілікке негізделген пантомималық ойын-сауықтар мен клоунның күлкілі әзіл-әжуаларынан, ойын-сауығы алуан түрлі трюктер мен эксцентрикаға негізделген нөмірлерден тұрады. Оған соңғы жылдары Астана қаласында дәстүрлі түрде өткізіліп келе жатқан «Азия жаңғырығы» атты цирк өнерінің халықаралық фестивалі айғақ.

Биыл да Қала күнін мерекелеу аясында Астаналық цирк елорда әкімдігінің қолдауымен 1-8 шілде аралығында жыл сайынғы «Азия жаңғырығы» атты цирк өнерінің дәстүрлі VIII фестивалін өткізеді. Бір апта бойы жалғасатын бұл мерекелік шара бағдарламасында Қазақстан, Беларусь, Испания, Куба, Латвия, Ресей, Қытай, Қырғызстан, Өзбекстан және Украина мен еліміздің ең танымал цирк жұлдыздары өнер көрсетпек. Сондай-ақ, аталмыш бағдарламада цирк өнерінің барлық жанрлары толық қамтылған. Бұл туралы Астана циркінің директоры Ерік Жолжақсынов алыс-жақын шетелдерден келген цирк майталмандарымен болған басқосуда кеңінен тоқталып өтті.

Оның айтуынша, бұл жолы көрермендер цирктің ең үздік көріністерін тамашалайтын болады. Олардың арасында: Африка аруастандары, әуе гимнасттарының бас айналдырар қойылымдары мен клоундардың шоулары бар. Сондай-ақ, фестивальде астаналықтар мен қала қонақтары үшін тек қана жаңа қойылымдар жұртшылық назарына ұсынылмақ.

Ең қызығы әрі мерекелік шараның ең айтулы оқиғасы – «Кавалькада» атты үрмелі оркестрдің сүйемелдеуімен өтетін фестиваль қатысушыларының Астана көшелеріндегі мерекелік шеруі болмақ. Айта кетейік, шеру 3 шілде күні сағат 20:00-де елорда көшелерімен салтанатты сап құрып өтеді.

Раушан ТӘУІРХАНҚЫЗЫ, журналист.

Бетті әзірлеген Жылқыбай ЖАҒЫПАРҰЛЫ, «Егемен Қазақстан».

● *Мемлекет мерейі*

Әлемдік деңгейдегі саясаткер, Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаевтың салиқалы саясатымен Қазақстан санаулы жылдар ішінде бүкіл әлем санасатын беделді, болашағы зор, дамыған 50 елдің қатарынан абыроймен көрінді. Қазіргі кезде «Нұрлы Жол» бағдарламасын басшылыққа алған еліміз өркениетті 30 елдің санатына ену жолында. Егемен еліміз өткенінен сабақ алып, бүгінгі беталысын саралап, ертеңгі бағыт-бағдарын нақты стратегиялық бағдарламалармен айқындауда.

Халқымызды кемел келешекке бастап, ел қамын ойлаған Елбасы өзінің ғаламдық деңгейдегі көшбасшылық қасиеттерімен жалпыұлттық экономиканың, оның ішінде ауыл шаруашылығының әлемдік деңгейде дамуына ықпал жасауда. Соның айқын дәлелі ретінде, жақында ғана Мемлекет басшысының тікелей ықпалымен Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына толық мүше болуын айрықша атап өтуге болады.

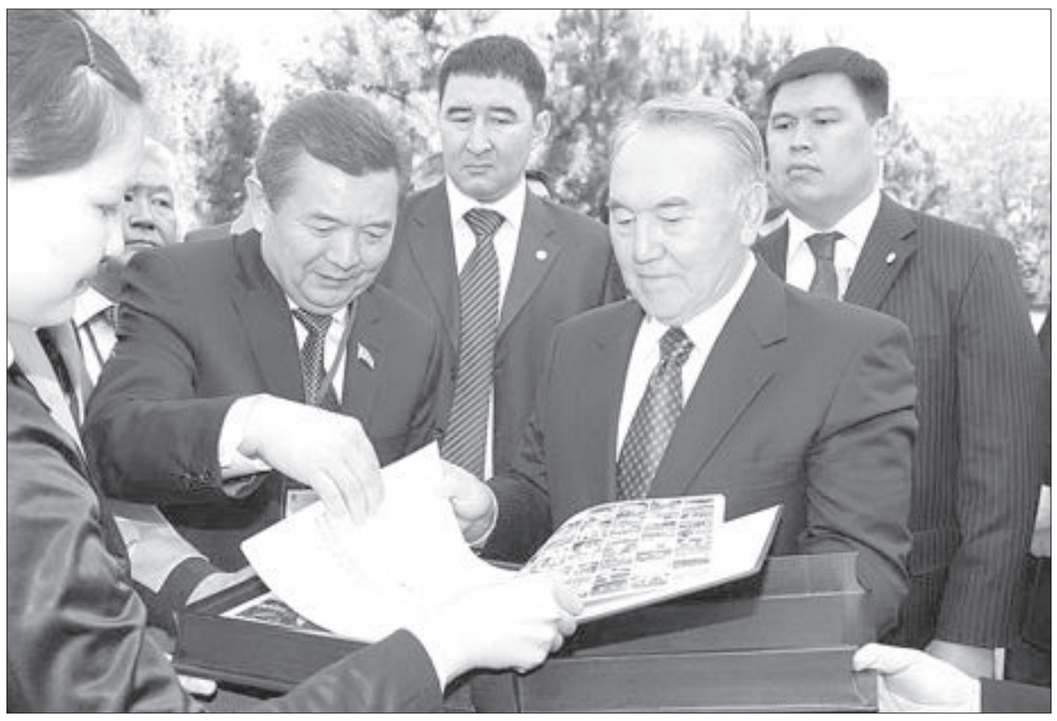

Қазақстанның тағы бір қадамы

Дүниежүзілік сауда ұйымының елімізге берері мол

Тілектес ЕСПОЛОВ,
Қазақ ұлттық аграрлық университетінің ректоры,
ҚР ҰҒА вице-президенті, академик.

Мемлекетіміздің тұрақтылығын айқындайтын жаһандық сипаттағы негізгі мәселелердің бірі – азық-түлік қауіпсіздігі. Халықаралық азық-түлік және ауыл шаруашылығы ұйымының (FAO) ақпараты бойынша қазіргі кезде дүние жүзінің 1 млрд.-қа жуық халқы, яғни әрбір жетінші адам азық-түлік тапшылығы салдарынан аштықтың зардабын тартуда. Әлем бойынша өндірілген азық-түліктің 30-40 пайызы өнім сапасының төмендігінен, стандарт талаптарына сай болмауынан тұтынушыға жетпейді. Ғалымдардың зерттеу нәтижелеріне жүгінсек, 2050 жылы дүние жүзіндегі халықтың саны 9 миллиардқа жетеді. Демек, Жер шары халқын сапалы азық-түлікпен қамтамасыз ету мәселесі тіпті күрделене түспек. Бұл ретте басты салмақ ауыл шаруашылығына түсетіні сөзсіз. Осы орайда, Қазақстан аграрлы мемлекет болғандықтан, аталған проблемаларды шешуде өзінің тың инновациялық бағыттарын ұсына алады. Бүгінгі күні әлемдегі халық санының өсуі мен тұтынушылық қабілеттің жоғарылауына байланысты елімізде өңделген ауылшаруашылық өнімнің көлемін 70 пайызға арттыра отырып, халықаралық нарыққа шығудың жаңа мүмкіндіктеріне қол жеткізудеміз.

Мемлекет басшысы атап өткендей, Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болу біздің экономикамызды жаңа көкжиектерге бастайтыны анық. Жаңа өндірістер мен жұмыс орындарын ашуға мүмкіндіктер туады. Кәсіпорындардың шетел нарықтарына шығуы қамтамасыз етіліп, тұтынушылардың тауарлар мен қызметтердің кең ауқымына таңдау жасауына жол ашылады.

Бүгінде сауда-саттықтың 90 пайызы Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше елдерге тиесілі. Қазақстанның ДСҰ-ға енуі сауданың жалпы қабылданған, өркениетті ережелерін сақтауды талап етеді. Сондықтан, аталған ұйымға мүше болған басқа мемлекеттер сияқты, қандай да бір қарама-қайшылықтар мен келіспеушіліктер орын алған жағдайда, Қазақстан осы ұйымның ережелері мен қағидаттарын басшылыққа ала отырып, өз мүддесін шеше алады. Ал Қазақстан үшін бұл ұйымға мүше болудың басты артықшылығы – шет мемлекеттерден инвестиция тартуға үлкен мүмкіндіктердің туындайтыны. Қазіргі кезде шет мемлекеттерден елімізге тартылған инвестицияның жалпы көлемі 1 035,9 млрд. теңгеден асады.

Президент сенім артқандай, ДСҰ-ға ену әлемдік экономика интеграциясына, дүниежүзінің жетекші 30 елі қатарына енуге және «100 нақты қадам» Ұлт жоспарын орындауға барынша жағдай туғызады. Бүгінде Қазақстанның алдында ұлттық экономиканың мультипликативті тиімділігін арттыратын салаларды қарқынмен дамытуды жалғастыру міндеттері тұр. Ауыл шаруашылығы дәл осы міндеттерді іске асыру бойынша зор әлеуетке ие. Жер көлемі бойынша әлемде тоғызыншы орында тұрған Қазақстанның ауыл шаруашылығы өнімдерін еселеп ұлғайтудағы мүмкіндіктері мен ДСҰ талаптарын ескере отырып, азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы зерттеулерге аса көңіл бөлінуі қажет.

Мемлекет басшысы 100 қадаммен атап көрсеткен Ұлт жоспарында экономиканың аграрлық секторын жаңартуға үлкен көңіл бөлінгенін ерекше атағанымыз жөн. Президенттік бағдарламаның 35-ші қадамында ауыл шаруашылығы жерлерін тиімді пайдаланудың жолы оны нарықтық айналымға енгізу екендігі айтылады. Президент өзінің бес институттық реформасында аграрлық саланы дамытудың басымдықтарына тоқтала келе, басты мәселелердің бірі ретінде жер пайдалану мәселесіне ерекше назар аударған болатын. Бүгінде Қазақстан әлемдік жер ресурстарының 4 пайызын құрайтын көлемі 220 млн. гектар ауыл шаруашылығына пайдалы жерді иеленсе де, соның 9 млн. гектар мемлекеттік қорға жататын жайылымдық мақсаттағы құнарлы жері мүлдем пайдаланылмай отыр. Жердің 8 пайызға жуығы өндірістік қалдықтармен ластанып және т.б. себептермен ауыл шаруашылығына қолдану айналымынан шығып қалған.

Терең толғандыратын басты мәселелердің бірі, егістіктерде суару жүйелері тиімділігінің күрт кемуі, суару және дренаж жүйелерінің тозуы, жер асты суларын пайдалану барысында дренажбен толық қамтамасызданбағандығы және т.б. себептер жер бетінің батпақтануына және қайта тұздануына алып келуде. Осыған байланысты, елімізде кең көлемдегі жайылым жерлерді тиімді пайдалану заңнамалық деңгейде реттеуді талап етеді. Сондықтан, қазіргі кезде «Қазақстанның жайылым жерлері туралы» арнайы заң дайындалуда. Қазақстанның жалпы территориясының 67,0 пайызы немесе 187,0 млн. гектары жайылым жерлер. Ал қалпына келтірілетін жылдық мал азығының ресурсы 25,0 млн. тонна азық өлшемін құрайды немесе қоректігі бойынша, 1,0 млрд. пұт астық өндірумен тең. Дүниежүзілік банктің ақпараты бойынша, жылдық мал азығы 1,2 млрд. АҚШ долларына бағаланады. Бүгінгі күні мал азығының балансында жайылым шөптермен қамтамасыздандыру 50 пайызды құрайды, ал кейбір аймақтарда одан да төмен. Сондықтан, қабылданатын заңның біздің еліміздің мал шаруашылығын дамытуға маңызы зор.

Суармалы жайылымдық жерлерді пайдалану тиімділігін арттыруда мына мәселелер шешілуі тиіс:

Жайылымдық жерлерді суару жүйелерінің мемлекеттік басқаруда болуы; экологиялық мәселелерді шешу – су ресурстарын игеру барысында жиі және ұзақ пайдалануына байланысты суармалы жайылымдарды тоздырып жібермеу, жер асты және жер беті су көздеріне зиян келтірмеу; экономикалық мәселені шешу – суармалы жайылымды пайдаланатын шаруашылықтар иелері суару жүйесін пайдалану кезінде алынатын пайдасын, шығындарын, оның ішінде амортизациялық төлемдерін есептеп, оны өтеуі керек екенін түсінуі; техникалық мәселелерді шешу – су шығару жүйелерін техникалық негіздеу және экономикалық тиімді (электр жүйесіне тәуелсіз су қондырғылары) шараларды іске асыру мәселелерін анықтау. Оның ішінде өзектісі ескі құдықтарды іске қосу және жаңа құдықтар салу.

Бүгінде елімізде ауылшаруашылық өнімді өндірумен 189,9 мың агроқұрылым мен 1632,8 мың үй шаруашылығы айналысады. Агроқұрылымдардың жалпы санының 182,7 мыңы немесе 96,2 пайызы шаруа (фермер) қожалықтары болып табылады. Олардың 40 пайызының жер көлемі 10 гектардан аспайтындықтан, ұсақ ауылшаруашылық құрылымдарының өздері өндіретін өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыру, инновацияны ендіру, нарыққа сапалы тағам өнімдерін шығару мәселелерін дербес шеше алмайды. Сонымен қатар, олардың біліктілігі жоғары мамандарды жұмысқа тартуға мүмкіндіктері шектеулі. Осы және басқа да себептерге байланысты жерге иелік ету құқығы ауыл шаруашылығы өндірісі саласында білімі бар, шаруашылығы озық техникамен жабдықталған өндіріс иесіне берілуі тиіс. Жер қатынасы процедуралары ашық болып, ал тиесілі жер шаруашылықтың мамандандырылған саласына сәйкес тиімді пайдаланылуы керек.

Осы орайда Елбасы ұсақ кәсіпорындар мен жеке кәсіпкерлерді орта деңгейге көшіру үшін жағдай жасап, ірілендірудің алғышарттарын қалыптастыру талабын қойып отыр. Осы талаптарды орындаудың басты жолы – ұсақ шаруашылықтарды кооперацияға шоғырландырып, инновациялық бағытта дамыту. Ауылшаруашылық кооперациясының экономикалық тұрғыдан тиімділігі шетел тәжірибесімен дәлелденген. Дүниежүзінде кооператив қозғалысы ауылшаруашылық өндірістің 100 пайызын, тамақ өндіру өнеркәсібінің 45-50 пайызын қамтиды. Кооперацияға шоғырлану – ауылдық жерде тұратын халықтың әлеуметтік жағдайын жақсартуға, ауылшаруашылық жерлердің тиімділігін және құнарлылығын арттыруға, жергілікті халықты жұмыспен қамтамасыз етуге, азық-түлік қауіпсіздігін сақтауға ерекше ықпал етеді. Қазіргі уақытта аграрлық саладағы ғалымдар мен Ауыл шаруашылығы министрлігі мамандары бірігіп «Ауыл шаруашылығы кооперациясы туралы» заң жобасын дайындап, Парламент Мәжілісі қарауына ұсынды.

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, өндірістің бәсекеге қабілеттілігін арттырудың басты жолы болып табылатын инновациялық технологияны игеру жалпы ішкі өнімнің өсуінің 90 пайызын құрайды. Қазіргі жағдайда елімізде ауыл шаруашылығы саласына инвесторлардың қызығушылығы төмен, оның үлесі 2 пайыздан аспайды. 2014 жылы ауыл шаруашылығына тартылған инвестиция көлемі 166,4 млрд. теңгені құрады.

Қаржының жетіспеуі ауыл шаруашылығының материалдық-техникалық базасын жетілдіруге және заман талабына сай инновациялық технологияларды енгізуге кедергі келтіруде. Қазақстан ішкі сұранысын толығымен қамтамасыз ете алмағандықтан, кейбір азық-түлік түрлерін шет мемлекеттерден импорттайды.

Жуырда ғана Елбасы Миланда өткен бизнес-форумға қатысып, көлемі 500 млн. долларды құрайтын 20 келісімшартқа қол қойды. Соның бірі азық-түлік тағамдарын, ауылшаруашылық техникаларын өндіру. Бүгінгі таңда Қазақстанда экономиканың басым салаларына, оның ішінде агроөнеркәсіп кешеніне қомақты қаржы салған инвесторларға жеңілдіктер қарастырылған. Айта кетсек, инвесторлар корпоративтік табыс салығы мен жер салығынан 10 жылға, мүлік салығынан 8 жылға босатылады. Жер кодексіне енгізілген өзгерістерге сәйкес, шетелдік азаматтар үшін ауылшаруашылық мақсаттағы жерлерді жалға беру мерзімі 10 жылдан 25 жылға дейін ұзартылған. Сонымен қатар, салынған нысанның құрылысы аяқталғаннан кейін, жұмсалған шығынның 30 пайызын қайтарып беру мүмкіндігі қарастырылып отыр.

Дамыған елдерде жалпы агроөндірістік кешен өнімнің 50-90 пайызы инновациялық технологиялармен қамтамасыз етілген. Біздің елде осы көрсеткішке жету жолында «Үдемелі индустриялық-инновациялық даму жөніндегі мемлекеттік бағдарлама», «Агробизнес-2020» бағдарламасы аясында ауқымды жұмыстар жүргізілуде.

Ауыл шаруашылығын басқарудағы қазіргі жүйені қайта құру ғылым мен білімді барынша интеграциялауға және инновацияны тиімді түрде өндіріске енгізуге, ғылыми күш-жігерді түпкі нәтижеге шоғырландыруға мүмкіндік береді.

Осы орайда Елбасы ауыл шаруашылығын дамытуда ғылымның рөлі орасан зор екендігін ескеріп, әлемдік талапқа сай келетін ғылымды басқарудың түбегейлі жаңа «Ғылыми саланың дамуының институттық негізі» деп аталатын моделін ұсынды. Жаңа модель ғылым келешегіне жастардың сенімін арттырды және ғылыми ізденістерде олардың зияткерлік әлеуетін кеңінен пайдалануға мүмкіндік берді. Осы мақсатта 2020 жылдарға қарай ғылымды қаржыландырудың ішкі жалпы өнімдегі үлесін 2 пайызға дейін ұлғайту қарастырылған.

Соңғы уақытта жас ғалымдардың ғылыммен белсенді айналысуы кадрлық әлеуеттің өсуіне ықпал етті. Ғылыми-техникалық ақпараттың шетелдік ресурстары қолжетімділік жағдайға жетті. Соңғы 5 жылда ғылыми жарияланымдар саны 1000-нан 10000-ға дейін өсіп, Қазақстан бұл көрсеткіш бойынша сенімді түрде екінші елдер тобына енді. Елімізде бес ұлттық ғылыми және 15 инженерлік бейіндегі зертхана құрылды. Осының өзі магистрлер мен PhD докторларын дайындау барысында және ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуде олардың кәсіби деңгейін көтеруге септігін тигізуде.

Қазіргі кезде еліміздің аймақтарындағы көптеген фермерлер мен тауар өндірушілердің аграрлық сала бойынша тиісті білімдері болмағандықтан, кәсіби біліктері төмен. Сондықтан, біздің мамандардың көмектері мен ғылыми кеңестері осы проблемаларды шешуге барынша ықпал етуде. Бұл шаралар АҚШ пен Еуропа ғалымдарымен бірлесе отырып инновациялық жаңалықтарды, заманауи агротехнологияларды аймақтағы ауылшаруашылық саласына енгізуді жетілдіру мақсатында университеттегі «Экстеншн», «Жоғары фермерлер мектебі» арқылы іске асуда. Осы мақсатта біздің ғалымдар шетелдік озық тәжірибені кеңінен қолдануда.

Оқу орнымыздағы Қазақстан-Жапон инновациялық орталығында және университетіміздің 6 ғылыми-зерттеу институты мен 31 зертханасында шетел ғалымдарымен бірлескен ғылыми жобалар жүзеге асырылып отыр. Бұған қоса ауыл шаруашылығы саласында ықпалдасу мақсатында құрылған Қазақ-Корей инновациялық орталығында «Жасыл технологияларды» дамыту мәселелері зерттелуде.

Ғалымдарымыз ауылшаруашылық кәсіпорындары және шаруа қожалықтарымен тығыз байланыста жұмыс атқаруда. Солардың бірі «Байсерке Агро» негізінде құрылған оқу ғылыми-өндіріс орталығы. Ол түрлі ауылшаруашылық өнімдерін өндірумен қатар, оларды өңдеумен де шұғылданады. Бір жағынан ғалымдар өндірісте озық инновациялық технологияларды игеруге жәрдем берсе, екінші жағынан студенттер тәжірибе алады, ал магистранттар мен докторанттарымыз ғылыми-зерттеу жұмыстарымен шұғылданады. «Байсерке Агро» шаруашылығында жыл сайын университетіміздің үш мыңнан астам студенттері, магистранттар мен докторанттары оқу-өндірістік, технологиялық және клиникалық тәжірибеден өтеді. Елбасы Алматы облысына арнайы іс-сапармен келгенде «Байсерке Агро» жұмысымен тікелей танысып, онда атқарылып жатқан іс-шараларға оң бағасын беріп, университеттің осы тәжірибесін еліміздің білім нарығында кеңінен қолдануды тапсырды.

Ғылым, білім, өндірісті интеграциялау бағытында университет 2002 жылдан бастап жүйелі жұмыс атқарып келеді. Соның нәтижесінде білім саласына жаңа инновациялық технологияларды енгізу, мемлекеттік-жекеменшік серіктестіктің тиімді механизмдерін әзірлеу, инфрақұрылымдарды дамытуға қол жеткізілді. 2011 жылдан бастап университетте аграрлық ғылыми-өндірістік «АгроДаму» консорциумы жұмыс істейді. Оның құрылымына әлеуметтік кәсіпкерлік корпорациялар, ұлттық басқару холдингтері, «ҚазАгроИнновация» АҚ-тың 23 ҒЗИ, Білім және ғылым министрлігінің 10 ҒЗИ, тағы басқа ірі ауылшаруашылық кәсіпорындары мүше болды. Соңғы жылдары оқу орнымыз агроқұрылымдармен тығыз қарым-қатынас орнатқан. Бүгінде біздің түлектеріміздің 84,5 пайызы жұмысқа орналасады. 2014-2015 оқу жылынан бастап Ауыл шаруашылығы министрлігіне қарайтын 12 ҒЗИ мен Қазақ ұлттық аграрлық университеті бірігіп 100 магистрант, 22 докторант дайындауда.

Қорыта айтқанда, Ұлт көшбасшысы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың ұтқыр саясатының арқасында Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болып, әлемде өз орнын нақтылап отырған Тәуелсіз Қазақстанның жаңа индустриялық-инновациялық бағыттағы ұлттық экономикасын өркендетуде мүмкіндігі мол.

АЛМАТЫ.

Жемісін ел көретін жетістіктер

Қазақтың арғы-бергі тарихында есесі кеткен жұртына елдікті әкелген, теңдікті әперген тұлғалар баршылық. Сонау көне ғұн заманындағы Мөденің, одан беріректегі Білге қағанның, жақындай түссек, биыл 550 жылдығы тойланып жатқан Қазақ хандығын құрған Керей мен Жәнібектің, халқын тар жол, тайғақ кешуден аман алып шыққан Абылай ханның, тағы басқалардың біз үшін орны бөлек.

Мұратбай ЖОЛДАСБАЕВ,
Парламент Сенатының депутаты.

Бірақ, соңғы жүзжылдықта қазақтың жұлдызын ерекше жарқыратқан бір тұлға бар. Ол – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев. Елбасы қазақ деген халықты әлемге танытып, өзгемен тереземізді тең етті. Біздің сөзімізге Елбасының тұлғалық қасиеттері, жүргізіп отырған саясаты, халқының оған деген сенімі мен сүйіспеншілігі дәлел.

Маусым айының соңғы апталары қазақстандықтар үшін толайым табыстарға толы болды. Біз Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болып кіру жолындағы ұзаққа созылған келіссөздерді табысты аяқтадық. Сөйтіп, әлемдік сауда-саттықта өзгелермен тең дәрежеде болудың мүмкіндігін алдық. Қазақстанның бұл жетістігі Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың сарабдал саясатының нәтижесі екендігі сөзсіз. Мемлекет басшысы ДСҰ-ға мүше болып кірудің қазақстандықтар үшін үлкен қуаныш, үлкен жеңіс екендігін атап өткен болатын. Сонымен бірге, ұйым мүшелігіне бес институттық реформаны іске асыруға кіріскен сәтте қадам басудың айрықша символикалық мәні бар екендігін айтқанды. Расында да Елбасының өзі жариялаған бес институттық реформаны жүзеге асырудың «100 нақты қадамы» белгіленіп, жүзеге асырыла бастаған тұста ДСҰ-ның бізге есігін айқара ашуы сөзсіз үлкен жеңіс. Бұл әлемдік қауымдастықтың Қазақстандағы реформаларды жіті қадағалап, жетістіктерімізді мойындауының көрінісі екені даусыз. Сонымен бірге, әлемдік қоғамдастықтың Қазақстанды бұлай мойындап, дамыған елдердің бізді тең дәрежедегі серіктес ретінде тани бастауы елімізде жүргізіліп жатқан реформаларға олардың да аса қызығушылық танытатындығын аңғартса керек.

Жалпы, Қазақстанның тәуелсіздік жылдарында қол жеткізген табыстарын көрші-қолаң, алыс-жақын шет мемлекеттері мойындап қана қоймай, бізді үлгі тұтқан кездері де аз емес. Бір ғана Қазақстан халқы Ассамблеясының үлгісімен көптеген ТМД елдері арнайы институт құрды. Әлемдік және дәстүрлі діндер жетекшілерінің құрылтайлары дінбасылардың өзара диалогын нығайтып, әлемдегі бейбітшілікті сақтау жолында бірлесіп қимылдау қажеттігін түсіндіріп отыр. Сол сияқты, бес институттық реформа мен оны жүзеге асырудың «100 нақты қадамы» да көпке үлгі болары сөзсіз. Әсіресе, бес институттық реформаның «болашағы біртұтас ұлт» қалыптастыруды көздейтін төртінші басымдығы баршаны қызықтыратыны сөзсіз. Өйткені, Қазақстан тәуелсіздік алған кезде елімізде ұлтаралық жанжалдар туындайтындығын болжаған, ел ішіне іріткі салып, арандатуды көздеген топтар айналамызда аз болған жоқ. Бірақ, Елбасының сарабдал саясатының нәтижесінде отандастарымыз мұндай ағаттық жасаған жоқ. Біртұтас халық ретінде береке-бірлігін таныта білді. Бүгінде қазақстандықтар «Мәңгілік Ел» идеясының төңірегіне тығыз топтасуда. «Мәңгілік Ел» идеясы көне дәуірлерден бері қазақ халқының тарихи жадында сақталған, асыл аңсары, арманы болғандығы анық.

Бірақ, бұл идея халықтың санасында көмескіленіп келе жатқан болатын. Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы сол идеяны қайта жаңғыртып, ұлттық идеология деңгейіне көтерді. Демек, «Мәңгілік Ел» идеясы жарқын болашақ үшін аянып қалмас, адал еңбекті өмірлік мұрат тұтқан, зияткер әрі белсенді, біртұтас ұлт қалыптастыруға зор ықпал етері анық. Міне, сол себепті бес институттық реформаның төртінші басымдығы біз үшін айрықша маңызды. Ал реформаны жүзеге асыру үшін Елбасы белгілеген «100 нақты қадамда» көрсетілген «Мәңгілік Ел» патриоттық актісін, Қазақстан халқы Ассамблеясының «Үлкен ел – үлкен отбасы» жобасын, «Менің елім», «Нұрлы болашақ» ұлттық жобаларын әзірлеу, Жалпыға ортақ еңбек қоғамы идеясын алға жылжыту сынды бастамалар іс жүзінде азаматтық қоғамды дамытып, қазақстандықтардың біртектілігін нығайтары анық. Сонымен қатар, бұл бастамалар еліміздегі түрлі ұлыс өкілдерінің қазақ халқының маңына топтаса түсуіне әсер ететіні де сөзсіз. Сөздің ашығын айтар болсақ, тарихта қилы-қилы тағдырмен қазақ жерінен пана тапқан көптеген ұлт пен ұлыстар біздің халықтың дархан пейілін, ақжарқын мінезін, қонақжайлылығы мен қайырымдылығын сезініп, түйсіне білгені жасырын емес. Көптеген этнос өкілдерінің Қазақстанды жан-тәндерімен сүюі, қазақ халқына алғыс білдіруі – соның нақты дәлелі. Алайда, қазақстандықтар әзірге азаматтық ұлт қалыптастыра қойған жоқ. Дегенмен, азаматтық ұлт қалыптастырудың алғышарттары әлдеқашан жасалып, барша отандастарымыздың қазақ халқының маңына топтасуына негіз қаланып та қойды. Ал Елбасының Жолдауында да, бес институттық реформаны жүзеге асыруға бағытталған «100 нақты қадамда» да көрсетілген «Мәңгілік Ел» идеясы біздің бұл береке-бірлігімізді одан әрмен арттырары даусыз.

Негізі, Президент ұсынған бес институттық реформа бүгінде өте өзекті болып отыр. Егер аталған 5 реформаны табысты жүзеге асыра білсек, біздің әлемнің дамыған 30 мемлекетінің қатарынан көрінуімізге ештеңе де кедергі болмақ емес. Дегенмен, Елбасы жариялаған бес институттық реформаның ең өзектісі төртінші басымдық болып отыр. Өйткені, кәсіби мемлекетті құратын да, заңның үстемдігін қамтамасыз ететін де, индустрияландыруды жүйелі жалғастырып, экономикалық өсімге қол жеткізетін де, біртектілік пен бірлікті сақтайтын да, есеп беретін мемлекетті қалыптастыратын да адамдар. Яғни, халық. Кәсіби деңгейі жоғары, білікті, отанын жан-тәнімен сүйетін мемлекеттік қызметкерлер де, заңның үстемдігін қамтамасыз ететін тәжірибелі де адал соттар, заң органдары қызметкерлері де, бизнесті дөңгелетіп, жаңа да, сапалы өнімдер өндіретін, өндіріске ғылыми жаңалықты енгізетін кәсіпкерлер мен топ-менеджерлер де халықтың арасынан шығады. Демек, қалың бұқараның бір идея төңірегіне топтасуы, мемлекетке сенуі, түрлі этнос өкілдерінің арасындағы сыйластықтың артуы ең басты құндылықтарымыздың бірінен саналатыны сөзсіз. Біртектілік пен бірлік Қазақстандағы тыныштық пен бейбітшіліктің кепілі болатыны да дәлелдеуді қажет етпейтін дүние. Ал, бейбітшілік салтанат құрған мемлекетте ғана экономиканы дамытып, игі бастамаларды жүзеге асыруға болады. Елбасы мұны өте жақсы түсінеді. Әу бастан елдің ішкі-сыртқы саясатын осынау бағытта қалыптастырып отырғаны содан.

Халықты бір идеяның төңірегіне топтастыра білу – Елбасы саясаты жемістерінің бірі. Нәтижесін қазір халық көріп отыр. Бұқараның Президентке разы болатыны да, оның саясатын бірауыздан қолдап, Елбасына сенетіні де содан. Елбасы жариялаған бес институттық реформаны жүзеге асыру жолында барша халық аянып қалмақ емес. Өйткені, бұл реформалар елімізді құзар шыңдарға бастайтынына көзіміз жетіп отыр.

ЖАҢА ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ

БІЛІМ – ДАМУ КІЛТІ

Индустрияландыруға – отандық кадрлар

«Нұрлы Жол» Жаңа Экономикалық Саясаты мен индустрияландырудың екінші бесжылдығын жүзеге асыру мақсатында базалық жоғары оқу орындары мен колледждерді дамытудың бағдарламасы әзірленді.

Осы бағдарламаға сәйкес екінші бесжылдықтың басым міндеттерінің бірі индустрияландыру ісіне кадрлар әзірлеу болып табылады. Соның ішінде металлургия, мұнай-газ химиясы, электр энергетикасы, жеңіл және тамақ өнеркәсібі, АӨК, машина жасау, жаңадан өсіп келе жатқан инновациялық салалар үшін кадрлар әзірлеу ісіне мән беріледі.

Базалық жоғары оқу орындары мен колледждерді дамыту бағдарламасы жаңа білім беру бағдарламаларын әзірлеу, ЖОО-лар үшін мемлекеттік тапсырыстарды ҮИИДМБ-2 жобаларының талаптарына сәйкес орналастыру және зертханалар базаларын жаңа талаптарға сәйкес жаңғырту мәселелерін көздейді.

Инвестициялар және даму министрлігінің мәліметтері бойынша 2015-2019 жылдары жүзеге асатын 257 жобаға 46,6 мың жаңа талапқа сәйкес кадрлар қажет болады.

Осы талапқа сәйкес кадрлар даярлау ісі басталып кетті. Мәселен, техникалық және кәсіптік білім салаларында кадрлар дайындау үшін «Кәсіпқор» холдингі мен 10 колледждің арасында келісімшарттар жасалды. Бұл ретте холдинг ұсынатын білім беру бағдарламаларын енгізу жаңа кадрлар даярлау ісіне көмектесетін болады. Мәселен, халықаралық тәжірибе мен индустрияландыру талаптарын ескере отырып, кәсіптік білім беру саласы үшін жаңадан 8 білім беру саласы әзірленуде. 2017-2018 жылдары тағы да 16 білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің қатысуымен әзірленеді.

Еліміздегі таңдап алынған осы 10 колледж ең бірінші кезекте индустрияландырудың екінші бесжылдығын жүзеге асыруға арналған жобалар үшін кадрлар әзірлейтін болады. Осы кәсіптік білім мектептерінде жинақталған білім берудің жаңа тәсілдері мен тәжірибесі кейіннен басқа да кәсіптік білім беру мектептеріне таратылады.

Адам және уақыт

Жоғары оқу орындарында индустрияландыру жобаларын қазіргі замандық кадрлармен қамту ісінің инновациялық сипаты болады. Осы мақсатқа арналған білім бағдарламалары әзірлену үстінде. Білім сапасына қол жеткізу үшін осы іске жұмылдырылатын еліміздің таңдаулы оқу орындары қазіргізамандық зертханалық құрал-жабдықтармен қамтамасыз етілетін болады.

Мәселен, 2015 жылы таңдаулы оқу орындары үшін 24 жаңа білім беру бағдарламалары әзірленеді және осыған сәйкес базалық 10 оқу орнында 24 жаңа зертхана құрылады.

Жаңа білім беру бағдарламалары әріптес шетелдік жоғары оқу орындарының қатысуымен әзірленеді және олардың әрбірі индустрияландырудың екінші бесжылдығының нақты жобасына апарып бекітіледі.

Білім беру бағдарламаларын әзірлеуге 2015-2017 жылғы бюджеттен 962,1 миллион теңге жылмажыл бөлініп отыратын болады. Білім және ғылым министрлігі осы бағдарламаларды әзірлеу үшін индустрияландыру ісіне қатыстырылатын базалық жоғары оқу орындарына алдын ала төлем түрінде қаражаттың бірінші траншын аударып та қойды. Жаңа білім беру бағдарламалары 2015-2016 оқу жылынан бастап магистранттарды оқыту түрінде іске қосылады.

Жаңа зертханалар жүйесін қалыптастыру үшін 10 миллиард теңге қарастырылып отыр. Оның 3 миллиард теңгесі 2015 жылға, 7 миллиард теңгесі 2016-2017 жылдарға арналып бөлінеді. Зертханаларды құру ісі, оларға алынатын құрал-жабдықтар шетелдік әріптес жоғары оқу орындарымен бірлесе отырып қолға алынуда.

Мұның сыртында республикалық бюджет есебінен 2015 жылға шетелдік ғалымдарды тарту үшін 998,8 миллион теңге, оқытылатын студенттердің академиялық жинақылығын қамтамасыз ету үшін 590 миллион теңге қарастырылды.

2015 жылы базалық жоғары оқу орындарына белгілі бір кәсіп түріне арналған магистратуралар бойынша 1900 орынға лайықталған мемлекеттік тапсырыстар берілді. Оған қажетті қаржы республикалық бюджеттен қарастырылды.

Жаңа іске дайындалу мақсатында Назарбаев Университет базасында жобаға қатысатын базалық жоғары оқу орындарының проректорлары мен кафедра меңгерушілері оқытылды.

Білім және ғылым министрлігі 2017 жылдың соңына дейін базалық жоғары оқу орындары мен колледждердің инфрақұрылымдары мен материалдық-техникалық базаларын талапқа сай қамтамасыз етуді жоспарлап отыр.

Жаңа кәсіптік стандарттар

Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі 2020 жылға дейін экономика саласына қатысты 900-ге жуық кәсіптік стандарттарды әзірлеуді жоспарлауда.

Экономиканың еңбек ресурстарына сұранысын қанағаттандырудың және өндіріс пен білім арасындағы тікелей байланысты қалыптастырудың аса маңызды элементтерінің бірі кәсіптік стандарттарды әзірлеу болып табылады.

Бүгінгі күні Үкімет «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасымен біріге отырып Біліктіліктің ұлттық аясын қалыптастыру жөнінде үлкен жұмыстар жүргізуде. Мұның да басты элементтерінің бірі кәсіптік стандарттарды әзірлеу болып табылады.

2012-2014 жылдарғы кезеңде 345 кәсіптік стандарт әзірленді. Үстіміздегі жылы тағы 58 стандарт әзірленеді. Сөйтіп, 2020 жылға таман 900-ге жуық кәсіптік стандарт дайындалуы тиіс.

Кәсіптік стандарттар оқу жоспарларының және мамандарды даярлау, қайта даярлау, сонымен қатар, олардың білімін көтеру ісінің негізіне айналуы тиіс. Сондықтан оны әзірлеуге жұмыс берушілер де белсене қатысуы керек. Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі 2016 жылдан бастап ұлттық кәсіпкерлік палатасына, соның ішінде жұмыс берушілердің салалық бірлестіктеріне кәсіптік стандарттарды әзірлеу және оларды белсенді ету қызметін беруді ұйғарып отыр.

Мұның сыртында сертификаттаудың тәуелсіз жүйесін құру жоспарлануда. Ол жұмыс берушілердің тікелей қатысуымен жүргізіледі. Өйткені, бұл жүйе оқу орындарының түлектерінің алған білімдері мен қызмет дағдылары жұмыс берушінің қоятын талабына қаншалықты сәйкес екендігін анықтайтын болады.

Қазіргі уақытта кәсіптік әзірлікті бағалаудың және мамандардың біліктілігінің сайма-сайлығын бекітудің үш орталығы қанатқақты жоба ретінде жұмыс істеп тұр. Бұл үш орталық мұнай-газ, тау-кен, туристік салалардағы мамандарға арналған. Енді құрылыс және машина жасау салалары мамандарының біліктілігін бағалайтын орталықтар құрылатын болады.

Қазақстанда индустрияландыру, экономикалық өсімді қамтамасыз ету және халықтың еңбекпен қамтылуын күшейту бағытында бірқатар бағдарламалар жүзеге асырылуда. Бүгінгі күні елімізде 455 мың жұмыссыз, 585 мың өнімсіз еңбекпен қамтылған адамдар бар. Олардың жалпы саны 1 миллионнан асып жығылады. Индустрияландыру осы санаттағы адамдардың дұрыс еңбекпен қамтылу мәселесін шешеді. Биылғы жылы жоғарыдағыдай бағдарламалар аясында 322 мыңнан астам жұмыссыздар мен өзін өзі еңбекпен қамтыған адамдардың жұмыс табуына көмек көрсету жоспарлануда.

Үстіміздегі жылдың бес айында 153 мың адам жұмысқа орналастырылды. Олардың 80 мыңы тұрақты жұмыс орнын тапса, 73 мың адам кәсіпорындардағы уақытша жұмысқа орналастырылды және әлеуметтік жұмыс орындарына, жастардың еңбек практикаларына жіберілді. Бес мыңнан астам адам мемлекет қаржысы есебінен оқу мен қайта даярлауға және білімдерін көтеруге бағытталды.

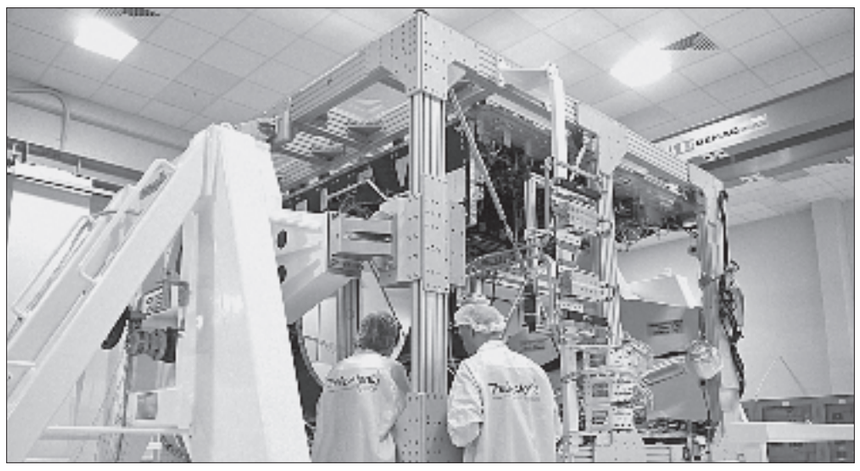

Ғарыш саласына мамандар әзірлейді

Елімізде соңғы жылдары қазіргі заман талаптарына сәйкес қарышты дамып келе жатқан білім ордаларының бірі – Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Бұл университет Үкіметтің арнайы шешімінің негізінде индустрияландыру саласына қажетті мамандар дайындау ісіне қатыстырылады. Осы мақсатқа лайықталып отырған еліміздегі базалық 10 жоғары оқу орнының арасында да университет бәсі биік тұр. Университет «Құрылыс материалдары, олардың бұйымдары мен құрылымдары өндірісіне» және «Ғарыштық техника мен технологиялар» секілді басымдық беріліп отырған мамандықтар бойынша кадрлар әзірлейтін болады.

Қазіргі күні аталған мамандықтар бойынша білім беруге рұқсат беретін лицензиялар алынды.

Бұл екі мамандықтың таңдап алынуының өзі бекер емес. Қазіргі күні Астанада құрылыс саласы жылдан-жылға қарқын алып, дамып келеді. Осының нәтижесінде құрылыс индустриясы зауыттарының өнеркәсіптік кластері қалыптасты. Енді оларға білікті мамандар қажет.

Сондай-ақ, еліміздің ғарыш саласы да қарқынды даму үстінде. Бұл саладағы нақты практикалық жұмыстарды жүзеге асыратын «Қазақстан ғарыш сапарлары» ұлттық компаниясы жұмыс істеуде. Бұл компанияда отандық білікті кадрлармен қамтамасыз ету бүгінгі күннің көкейкесті мәселелерінің біріне айналып отыр.

Әрине, ғарыш қызметі секілді инновациялық сала үшін білікті маман дайындау оңай іс емес. Сондықтан осы іске бейімделу мәселесін университет басшылығы ерте бастан ойластырып, қолға алды. Осы мақсатта аталған істе мол тәжірибесі бар Германияның Берлин техникалық университетімен әріптестік қарым-қатынас орнатты. Сондай-ақ, ғарыштық держава Ресей тарапымен де көптеген жұмыстар жүргізілді. Осы елдің Бауман атындағы Мәскеу мемлекеттік техникалық университетімен, Томск политехникалық университетімен және Украинаның Днепропетровск ұлттық университетімен жүйелі қарым-қатынас жолға қойылды. Университетте ашылған «Ғарыш техникасы мен технологиялары» кафедрасына аталған университеттердің оқытушылары мен мамандары тартылды. Сонымен қатар, жоғарыда аталған жоғары оқу орындары базасында ғарыштық технологиялар саласындағы бірінші магистрлер әзірленді.

Сонымен қатар, үстіміздегі жылдың тамызында Берлин техникалық университетінің «Авиация және астронавтика» институтының базасында Еуразия ұлттық университетінің ғарыштық технологиялар саласындағы мамандары білімдерін көтеретін болады. «Авиация және астронавтика» институты шағын ғарыш аппараттары мен тасымалдаушы сынау ракеталарын жасау жөніндегі Еуропадағы ең озық оқу орны болып табылады.

Сонымен қатар, Еуразия ұлттық университеті ғылыми-зерттеулер жүргізу бағытында АҚШ-тың НАСА зерттеулер орталығымен, Португалияның Ғарыш геодезиясы ғылыми зертханасымен, Неміс аэроғарыш агенттігімен, АҚШ-тың «Canopus» және «Даурия» компанияларымен, Нидерландтың микро және нано технологиялар өндіретін ISIS ғарыштық фирмасымен тығыз қарым-қатынастарды жолға қойды.

Еуразия ұлттық университетіне аталған екі мамандық бойынша магистратуралар әзірлеу үшін 80 миллион теңгеден астам бюджет қаражаты қарастырылған. Оның 30 пайызы қазірдің өзінде университетке аванс түрінде бөлінді.

Бетті әзірлеген Сұңғат ӘЛІПБАЙ, «Егемен Қазақстан».

● *Өмір-өзен*

ДИДАРҒАЙЫП ДИДАХМЕТ

Реквием

Жалған дүние-ай десеңші, жарқылдап, жайнап бірге жүрген Дидахметтен айдың, күннің аманында айырылып қаламын деп кім ойлаған... Қарайлауға мұрша бермес мынау қаймалысқан тірлікте бейнебір бір-бірімізді мың жасайтындай көріппіз-ау. Алашапқын болып жүріп, қапияда алданып қалғанымды қарашы!

Екеуміз егіз қозыдай едік, бір дәуірдің арман қуған мөлдіреген жастары едік. Өмір жолын бірге бастап, қол ұстасып Алматыға бірге аттанып едік. Мен суретші болсам деп, ол ақын болсам деп армандайтынбыз. Айтулы ақын болмаса да, айтағалы жазушы болды. Шыңғыстайдың «Дикөні» болып ауылдан, Шығыстың «Дидашы» болып елден аттанған аяулы дос қазақ баспасөзінде де, қазақ прозасында да айшықты із қалдырды, қалам қайраткері биігіне көтерілді.

Әрине, Дидаш өмірден жас кетті деуден аулақпыз. Алпысқа жеткен де, жетпеген де бар, сондықтан бұл жасты шүкір дейміз. Жалпы, пайғамбар жасынан асқан жанда өкініш болмауға тиіс. Бірақ, деп ойлайсың кейде, саржамбас болып тар төсекке таңылып, үмітті үзген дертті болса бір сәрі. Тепсе темір үзетін тегеурінді, қол-аяғы балғадай, қуат-күші бойында тасыған атпал азаматтың бір-ақ сәтте жоқ болып кеткені өкіндіреді. Ол ғана емес, шеберлігі тасқайрақтай шыңдалып, өндіріп жазатын шағы енді туғанда келмеске кете барғаны опындырады.

Дүниенің қасіреті әкенің өлгені емес, шеше де емес, тіпті, туған аға, бауыр, қарындас та емес, тай-құлындай тебісіп, жарты малта бөлісіп бірге өскен, сенің жан сырыңды өзіңнен жақсы білетін достың өлімі деседі. Сол рас екен... Жан досы Жомарт оқыс қазаға ұшырағанда Ақселеу ағамның запыран құсып, белі қайысып күңіренгенін көріп едім. Жан досы Ақселеу дүниеден өткенде Кәдірбек ағамыздың шөке түсіп, өкіріп жылағанына куә болдым. Елде жүрген адуын ақын Әлібек Қаңтарбаев бала досы Ақылбек қайтқанда басын тауға да, тасқа да ұрып, ақыры көз жасын бұлап отырып ақ қағаздан медет іздегенін білемін. Досы туралы Әлекеңнің жазған повесін мен де оқыдым. Ол туынды әншейінгі қара сөздің қатар түзеген түзілімі емес, тұнып тұрған сырлы саз, көкіректі қарс айырған мұңды музыка. Енді, міне, сондай жағдайды менің де бастан кешіп отырған жайым бар.

Жан досыңнан айырылу – сенің де жаныңның жарымы өліп қалғандай болады екен. Бар мен жоқтың ара-жігін ажырата алмай сандаласың. Өмірдің өзі маңызынан айырылып, өлімнің өзі қадірін жоғалтқандай, тірліктің қызығы кемігендей, қуанышы арзандағандай болады екен.

Қаралы хабар салмағының ауырлығы мені де шөкелетті. Аспан қусырылып аядай болды. Дүние тарылып шыр көбелек айналып кетті. Өлім қашанда қасірет қой. Ал, бойына қыдыр дарыған талантты, мақсат-мұраты кемел, парасат-пайымы толысқан, бергенінен берері көп шығармашыл жанның өлімі – өксікті өкініш, орны толмас арман, қан құстырған қайғы мен мұң, мәңгілік сағыныш екеніне көз жетті.

...Екеуміз алғаш сегізінші сыныпта кездескенбіз. Мен Дидашты оған дейін де сырттай білетінмін. Аудандық газетте арагідік оның өлеңдері шығып тұратын. Ол мені танымаса да, мен оны тани кеттім. «Сен сол ма едің», деп бірден жабыстым. Екеуміз ескі таныстардай шүйіркелесе жөнелдік, көңіліміздің бірлігін, жанымыздың жақындығын сезіп, сол күні-ақ бір партаға тізе түйістіре жайғастық.

Кейін әскерде ғана екі жақта болғанымыз болмаса, содан бергі ұзақ ғұмырда жұбымыз жазылған емес, бір-бірімізден ешқашан айырылған емеспіз.

Отбасын құрып, екеумізді екі қыз екі жаққа алып кеткенде дейін Алматының 3-тен 8-ші линияға дейінгі көшелерінің бірінде көп уақыт пәтер жалдап бірге тұрдық. Әлі есімде, 28 панфиловшы батырдың бірі Иван Шепетковтің үйі болатын. Алматы циркінің әртісі Шепетков майданға осы үйден аттаныпты. Біз барғанда екі бөлмелі бәкене тамда жалғыз қызымен батырдың туған қарындасы тұратын. Аула төріндегі бір кезде монша ма, әлде тауыққора болды ма екен, жыртық лашықты әлем-жәлем әктеп, балшықпен сылапсипап қойыпты. Арзанға түскендіктен, біз сол қуықтай «времянканың» табылғанына қуандық. Ішінде жалғыз төсек пен терезеге жапсырылған шолақ үстел. Сол шолақ үстелде кезек-кезек жазу жазып, қысылып-қымтырылып тар төсекке де сыйып жүрдік.

Жалпы, мен тәп-тәуір суретші болып кетер ме едім, кім білген... Оған даярлығым да, әлеуетім мен қабілетім де баршылық еді. Жазушылыққа бұрылуыма осы Дидахметпен жастайымнан қатар жүргенім, емен-жарқын достығым қатты әсер етті. Кейін арамызға Ұлықбек келіп қосылғанда, тырп ете алмадым. Тағдыр мені басқа арнаға бұрды да жіберді.

Көктем шығып күн жылына бізде ылғи да ауылды сағыну дерті басталады. Алтайды аңсаймыз, тауға қарап жалтақтаймыз. Елге барайық, жер аралайық деп алдын-ала жоспар құрып, барар жер, басар тауымызды айқындап, уәделесеміз, қол алысамыз. Қызметтің реті, жұмыстың жағдайына қарай ілгерінді-кейінді ел жаққа барып та жатамыз. Кей жылдары бірге барып, Алтайды армансыз бірге аралап, мауқымызды басып та жүрдік. Сол оншақты күнгі ой жайлау мен төр жайлауды шиырлап, туған жер төсінде аунап-қунап қайтқанымыз жанымызға жыл бойы қуат беретін, қыстың суығында да жүрегімізді жылытып жүретін.

Биылғы жылы да сөйтпекші едік. Ел жаққа бірге барып, Қалихан ағамыздың 80 жылдық мерейтойын өткізуге атсалыссақ деп жобалап қойғанбыз. Содан кейін жүз шақырымдық алыстағы Мұзтауға бармасақ та, іргедегі Бүркіттінің қарлы шыңына бір шығып қайтайық деген жоспар болған. Бүркітті – биіктігі жағынан Мұзтаудан кейінгі Алтайдың екінші алып шыңы. Амал бар ма, соның бәрі бүгінде адыра қалды.

Бұл заманда қу тірлік кімге мойын бұрғызған... Мен қазақтың жаңа астанасын игереміз деп, осыдан 18 жыл бұрын қайқайып Арқаға кеттім. Дидаш өзінің Алматысында қоңыр тірлігін күйттеп қала берді. Алашты зерттейміз деп Тұрсын екеуі шаң басқан архивтерді ақтарумен болды. Том-том кітап шығарудан қолдары тимеді. Мемлекет қызметінде бұрылуға мұрша жоқ, тырп ете алмай мен жүрдім. Солай бола тұра айлатып бір кездессек те, апталап телефон шалсақ та әйтеуір бір-біріміздің аман жүргенімізге көңіл тоқ еді, сол амандығымызды жүрекке сүйеніш қылып бейқам жүре беріппіз.

Сыртқа сездірмесем де Дидаш досымды көргенде мен іштей түлеп салатынмын. Таныстың да, алыстың да амандығын сұрасқанымыз болмаса, шұрқырасып табысқан кезіміз тағы жоқ. Бірақ кездескен сайын екеуміздің де көңіліміз көтеріліп, жүрегіміз ашылып, іштей жайнап шыға келетінбіз.

Оралхан қайтқанда Қалихан ағамыз қасына Дидахмет екеумізді отырғызып қойып, мұңая сыр шерткені бар: «Қаламды мұрат тұтып Алматыда жүрген бесеу едік. Бесеуміз де еншіміз бөлінбеген, есігіміз жабылмаған, мейманын ортақ қабылдаған бір атаның баласы едік. Қырықтың тоғызында Баламер кетті. Қырықтың тоғызында, міне, Оралханнан айырылдық. Алла тағала ендігі қалған үшеумізді көптік етпесін. Әсіресе, сендердің ғұмыр жастарың ұзақ болуын тілеймін!», – деп қолын жайып, батасын берген.

Өткен жылғы қоңыр күзде Қалағаңды өзінің Қоңқайына апарып, жер қойнына берген соң, Дидахмет екеуміз біршама уақыт Бүркіт өзенін жағалап кеттік. Сырластық, мұңдастық. Ағамызға деген сағынышты да, сары уайымды да ақтарыстық. Қалағаңның артында қалған мұрасын жинау, естелік кітап шығару, есте қалдырудың өзге де шаралары жайында кеңестік. Сол жолы Дидахмет: «Бесеуден екеу қалдық. Алладан енді екеуміздің амандығымызды тілейік», – деп бет сипатып еді.

Енді, міне... Тағдырдың жазуына не шара, сопайып жалғыз қалғандай күйдеміз!

Шын мәнінде Дидахмет дәулетті, көп ағайынды, текті әулеттен еді. Нағашысы Тікебай – Қаратай жұртына аты мәшһүр шешен тілді, көсем сөзді кісі болған. Суырыпсалма ақындығымен де аты шыққан. Ел арасында әлі күнге «Тікебай ақын айтыпты» деген аталы сөз кездеседі. Дидахметке ақындық та, шешендік те осы әйгілі нағашысынан жұққан дейді үлкендер. Әкеміз Әшімхан ақсақалды мен де жақсы білемін, көп араластық, ол кісінің Шыңғыстайдағы қара шаңырағында ғана емес, жайлаудағы киіз үйінде де жамбастап талай жатқанбыз. Жарықтық көп сөйлемейтін, қоңыр шаруасын күйттеп жүре беретін біртоға жан еді. Елге сыйлы, қадірі артқан сол Әшекең ұзақ ғұмыр кешіп, тоқсаннан асып көз жұмды. Шешен тілді шешеміз Бағди қазір тоқсанның төрінде, шүкір, қара шаңырақтың отын өшірмей аман-есен ауылда отыр. Дидаштың өзі де бойына артық ет жимаған, таразыдай тартылған, таза киініп, таза жүретін дегдар жігіт болды. Тегіне қарап біз: «Дидаш та тоқсанды төңіректейтін шығар», деп өзімізше сәуегейлік жасаушы едік.

Кейінгі жылдары тынысы жаңаша ашылып, Дидахметтің шығармашылығы шұрайлы өріске шыққандай болған. Бұрқ еткізіп классикалық үлгідегі үш әңгімені бірінен соң бірін жазып тастады. Ол әңгімелердің көтеріп тұрған әлеуметтік жүгі атан түйенің белін қайыстырғандай. Дидаштың өзі «романмен айта алмайтын шындықты бір ғана әңгімемен жеткізуге болады» деп жүруші еді. Мына әңгімелері соның дәлеліндей болды... Әдебиет сыншылары «жазушы Әшімханұлы шығармашылықтың жаңа белесіне шығыпты» деп қуанысты. «Қазақ әдебиеті» газеті өз оқырмандарынан «сүйінші» сұрап, «Ақшоқы» әңгімесін бірінші беттен бастап жарқырата жариялап жіберді.

Дидаш ұлтты ұстап тұратын төрт нәрсені жиі-жиі сөз етіп отыратын. Олар – адамның туған жері, тілі, діні, салт-дәстүрі дейтін. «Жерді сатамыз» дегенде ол ішкі қарсылығын білдіріп, «Жер аңсаған сары атан» атты хикаят жазыпты. Тіл проблемасы өршіп тұрғанда, орысша білмейтін қаймана қазақтың жас баласының қалаға барып, адасып кеткен бір күнгі хикметін арқау етіп, «Тасқаланы» дүниеге әкеліпті. «Сары самауырда» қазақтың салт-дәстүрінен біртіндеп айырылып бара жатқанын ашына сөз етіпті. Дін туралы жаза алмай жүреді екен, өткен жылы «Құдайсыздарды» жазыпты. Сондықтан «ұлтымның алдында өзімнің қарызым мен парызымды шама-шарқымша өтеп жүрмін» деп білдірмей мақтанып қоятын. Ғұмыр берсе, әлі де өтей беретінін, көкейін толғандырған көп дүние барын, соларды рет-ретімен жаза бергісі келетінін айтатын.

Сыншылар Дидахметтің әңгімелерін Бейімбетке ұқсатып жатады. Дұрыс-ақ. Ал оған қоса Дидаштың туындылары Ғабит Мүсіреповтің ақсүйектігін, биік мәдениетін еске салғандай болады. Сұлу жазды, жеріне жеткізіп жазды. Өзінің шығармашылығына үлкен талғаммен, сөз өнеріне айрықша құрметпен қарады. Сондықтан да аз жазды, аз жазса да, саз жазды. Сөйтіп, сыршыл да сындарлы туындыларды өмірге әкелді. Сондықтан да оның жазғандарына жалғыз сөз сыналап қоса алмайсың, бір сөзін сызып тастай алмайсың. Жазу мәнері тастай, ұқыпты, сырбаз, жинақы. Сөйлем емес, сөзден соққан монолит дерсің. Мен ондай туындыларды мықты кірпіштен өрілген сәулетті әсем ақсарайға ұқсатамын. Немесе мәрмәр тастан қашалған Роденнің көз арбаған сымбатты мүсіндерін еске түсіремін. Мойындау керек, Дидаш қарасөздің мәйегін шайқап ішкен көркем тілдің тарланбозы, тайпалған жорғасы, әрлі стилисі. Ол шын мәнінде «әдебиетті – ардың ісі» санап, туған тілін кие тұтқан сирек қаламгерлер сапында. Көңілі қаншалықты таза, жүрегі қаншалықты ақ болса – сөз өнеріне, әдебиетке соншалықты адал болды. Көркем аудармада да әжептәуір мұра қалдырды. Жасынан Джек Лондонды жақсы көретін, романтикалық табиғатын жанына жақын тартты, содан ба, «Мартин Иден» романын, біршама әңгімелерін қазақшалады. Өзі де алғашқы әңгімелерін өмірден көп қиындық көрген осы жанкешті жазушыға еліктеп жазғаны мәлім. Джон Голсуорсиді аударды. Біз Дидаштың аудармаларын классикаға балайтын едік. Ол осындай аудармалар арқылы әдебиет алыптарынан жазу мәнерін үйренді, шеберлігін шыңдады, өзіне тән жазушылық дара мәдениетін қалыптастырды.

Оның көркем шығармаларымен қоса, публицистикалық мақалаларында да елдік мұрат, ұлттық мүдде сарыны әрдайым аңқып тұрады. Қоғам өміріндегі өзгерістерге өз үнін қосып, азаматтық сөзін айтудан әсте жаңылған жоқ. Дидахмет бір интервьюінде былай дейді: «Зиялы қауым ең алдымен ұлттың бірлігін ойлауы керек, соның жолында аянбай еңбек етуі тиіс. Ұлтты сақтау – мемлекетті сақтау деген ұғым. Біз әрдайым ұлт деген сөзді мемлекет ұғымында пайдаланамыз. Сыртқы күштер бізді іштей ірітуге барын салуда, олар күндіз-түні осы бағытта жұмыс жасап жатқандарын ешқашан естен шығармайық».

Бас қосып әңгімелесе қалғанда ол адам бойындағы рух мәселесіне жиі-жиі айналып соға беретін. «Рухы жоқтың намысы да жоқтығын» айтатын. Ал намысы жоқ халық – тобыр, ондай тобыр айтқанға көніп, айдауға жүре береді, малдан ешбір айырмашылығы болмай қалады. Қазақтар осыншалық байтақ территорияны қалай сақтап келді дегенде, «қылыштың жүзімен, найзаның ұшымен» деп жатамыз. Дұрыс-ақ! Бірақ ең бастысы – жерімізді біздің бабалар рухтың күшімен сақтап қалғаны айтылға бермейді. Содан кейін тілдің бірлігі, салт-дәстүрдің, мейрамдар мен той-томалақтың ортақтығы шешуші фактор болды. Рухы күшті халық қана құрып кетпей, тарих сахнасында аман қалды.

Дидаш жазып кеткен тағылымға толы мына бір қағидатты өз басым бүгінде аманаттай қабылдаймын: «Егер сіз тым болмағанда бір айда бір қазақ кітабын сатып алсаңыз – ұлт алдындағы бір парыздан құтылғаныңыз. Егер сіз келесі жылға тым болмағанда бір баспасөзге жазылсаңыз – ұлттық намысыңыздың сәл де болса оянғаны. Егер сіз ана тіліңіздегі сол кітап пен баспасөзді ыждағатпен оқып отырсаңыз – күн сайын рухыңыздың өсе түскені. Егер сіз оқығаныңызды төңірегіңізге айтып, насихаттай жүрсеңіз – онда ұлттық санаңыздың самғау биікке ұмтылғаны. Қысқасы, саны аз халықтың саналы азаматтары, бізге қазір ақыл да, намыс та, ерлік те, бәрі-бәрі керек. Ол үшін ең бірінші еліміздің еңсесін, рухын көтере білейік. Рухты көтеретін ұлы күш – әдебиет пен баспасөз. Ендеше, бәріміз жиылып осы әдебиет пен баспасөздің көсегесін көгертуге ұмтылайық!».

Дидаш сөйте тұра, өзіне ешқашан көңілі толмай кеткен қаламгердің бірі. «Мен өз мүмкіндігін пайдалана алмаған адамдар қатарынанмын, – дейді ол. – Маған Алла сезім де, жүрек те берген, есте сақтау қабілетім де жақсы. Маған тек екі нәрсені бермепті. Ол – даңққұмарлық пен ақшақұмарлық. Шіркін, деп ойлаймын, егер осы қасиеттер бойымда болғанда мен талай дүниені бітірер едім. Осы екеуін бергенде, олар маған керемет қозғаушы күш болар еді. Байқап отырсам, мен әдебиетті жүрдім-бардым ермек етіп, оның соңына бар ықыласыммен шындап түсе де алмаппын. Шындап соңына түскендей болсам, бүгінде талай биікке жетерім даусыз еді».

Дидаштың маңайындағы адамдармен қарым-қатынасын, жалпы кісілік қасиетін айтпаса тағы болмас... Көпшілік оның үлкенге құрмет, кішіге ізет дегендей, жұмсақ даусын, иіліп тұратын кішіпейіл мінезін жақсы біледі. Енді біреулер оның шапшаң сөйлеп, шалт қимылдар күйгелектігін де көрген шығар. Ал біз білетін Дидаш намысшыл жан, басынан сөз асырған емес, жайы келсе бастықты да, басқаны да бір сөзбен орнына қоятын, турасын айтып салатын шалдуарлығы тағы бар. Бойындағы осындай аусарлау мінезі туралы Дидаштың өзі былай дейді: «Мен өзі мінезі күрделі адаммын. Басымнан ешуақытта сөз асырмаймын. Оралхан болсын, Қалихан болсын, көзқарасымыз қайшы келіп қалғанда, олар менің ағам екен-ау деп ойлаған емеспін. «Аға, мынауыңыз дұрыс емес», деп қойып қалатын да кезім көп болған. Оралханның маған қатты ренжіген сәттері де бар. Қалихан ағам түсінетін. Катонқарағайға ойрат елі жақын ғой, таудың арғы бетінде ғана, соны мегзеп: «Әй, осының арғы тегінде қалмақтың қаны бар шығар», – деп қалжыңға сүйейтін де қоятын. Былайғы кезде көңілім жұмсақ жанмын, кішіпейілмін, үлкенді де, кішіні де ренжіткім жоқ. Ал принципке, әділетке келгенде мүлде басқа адам болып кетем. Шындыққа келгенде алдымда атам тұрса да маған бәрібір. Бетке айтып салам да, қайқайып жүре берем. Иілер жерде бес жасар баланың алдында да иіле салам».

Қалай болғанда да, Дидаштың достарымен, қаламгер әріптестерімен қарым-қатынасы кімге де үлгі болғандай-тын. Ақжарқын жайсаң мінезді Дидаштың көңілі жарасқан достары әр өңірде толып жатыр. Ал жандары жарасқан достары санаулы еді. Олар Құлбек пен Тұрсын, Сауытбек пен Әбдімүтәл болатын. Бұларға деген оның құрметі бөлек-ті, қайда жүрсе де аузынан тастамай, мақтауларын жеріне жеткізіп айтып жүрді.

Дидаштың өзінің соңынан ерген талантты жастарға деген қамқорлығы да ерекше болатын. Соның жарқын мысалы ретінде Талаптан Ахметжанов інімізді еске алуға болады. Елде жүрген Талаптанның қаламының қуатын сезіп, ауданнан облысқа алдырды. Кейін облыстан Алматыға шақыртты. Ақыры ағасының артқан үмітін Талаптан артығымен ақтады. Кесек ойлы кемел жазушыға айналды. Екеуінің ағалы-інілі жарастығы адам қызыққандай сыйластықта өтті.

Өмір – жалған, ажал – ақиқат екені даусыз. Ақиқаттан қашып құтыла алмайсың. Соны біле тұра ойлап кетсең болды – көкірегің қарс айырылады, жүрегің қан жылайды. Болған іске қамырық көңіл сенер емес. «Бұл өмірде Дидаш енді жоқ», деген ұғым қиялыңа сыймайды. Бейнебір, осының бәрі түс секілді, бір серпіліп көзіңді ашсаң – бәрі де өз орнына келетіндей, бәз-баяғыша бола қалатындай көрінеді де тұрады.

Дидахмет Әшімханұлындай сырбаз қаламгерді енді қайдан табамыз деп іштей мүжілемін. Соңғы кезде көзі нашарлап кетіп еді, ол да бір себеп пе деймін қамығып. Рас, жазушы үшін жанардан қалу қасірет. Дидаш та оқудан қалды, жазуды доғарды, тіпті, теледидар көруге де тыйым салды дәрігерлер. Көзіне екі мәрте ота жасалды, наркоз берілді... Соның бәрі қосылғанда өзі бұрыннан дімкәс жүрек шыдамаған-ау, тегі!

Жалғыз ұлы да кештеу үйленіп, немересінің қызығына тоймай кеткені де күйзелтеді. Ұзақ күткен немересінің шілдеханасына бір-ақ күн қалып еді. «Ертең маған келіндер, Астанадан, Алматыдан достарымды, Шымкенттен құдаларымды шақырып, айды аспанға шығарып бір тойлаймын», деп қуаныш үстінде жүргенде қайтпас сапарға кете барды. Үш айлық немересі кейін өскенде жазушы атасын суреттен ғана көретін болды, аяулы атасын аңсайтын болды. «Дүние – жалған» деген осы...

Елге барған бұл жолы Бұқтырманы жағалап, аңғар бойын аралап жападан жалғыз біраз жүріп қайттым. Дидахмет жырлаған самырсынның сазына құлақ түрдім. Алтайдың күңіренгенін естідім, орманның ыңыранғанын сездім.

Біреу дүниеге келеді, біреу дүниеден көшеді. Бәрі де өмір заңы. Ешкім де мың жасамайды, дүниенің тұтқасы болған пенде тағы жоқ. Ол да ақиқат. Ол ақиқатты данышпан Абай да айтып кеткен.

Пенденің сұрағаны болмайды, Алланың қалағаны болады. Алайда, «жүрекке түскен салмақ айтса жеңілдейді» деседі. Артық кетсек, кешірім өтінеміз. Бірақ, біз де осы жолдарды егіліп отырып, жақсылық ниетпен, ізгілік үмітпен жазып тастадық. Бұл сөзімді абзал досына ғана емес, оның азаматтық тұлғасына да емес, төл әдебиетімізді әлі біраз сапалық белеске көтере алатын дара дарын, үлкен талантқа арналған РЕКВИЕМ деп қабыл алыңыздар.

Әлібек АСҚАРОВ.

АЛМАТЫ.

● *Басты байлық*

Дәрігерлерге санитарлық көлік берілді

Жамбыл облысының әкімі Кәрім Көкірекбаев жергілікті бюджет есебінен алынған 11 санитарлық көліктің кілттерін емдеу мекемелерінің басшыларына табыс етті. Атап айтар болсақ, Байзақ, Тұрар Рысқұлов, Талас, Қордай аудандық орталық ауруханалары мен Тараз қаласындағы бірнеше емдеу мекемелері жаңа техникаға ие болды.

Оралхан ДӘУІТ,
«Егемен Қазақстан».

Бүгінде Жамбыл облысы халқының денсаулығы үшін 42 аурухана, соның ішінде 10 орталық аудандық аурухана және 7 ауылдық аурухана, сондай-ақ, 377 амбулаториялық-емхана қызмет етіп жатыр. Елімізде денсаулық сақтау саласын дамыту, тұрғындарға заманауи, қолжетімді әрі сапалы медициналық қызметтер көрсетуде барлық жағдай жасалуда.

– Сондықтан бүгінгі күні денсаулық сақтау саласындағы ең басым бағыттардың бірі ана мен баланың денсаулығын қорғау болып табылады, – дейді Жамбыл облыстық денсаулық сақтау басқармасының басшысы Ерлан Масалимов. – 2015 жылдың 4 айының нәтижесінде аналар өлімі көрсеткіші 47,5 пайызға төмендеді. Қазір облыс халқына медициналық көмекті 2751 дәрігер және 9834 орта буын қызметкерлері көрсетуде. Сондай-ақ, жылдан-жылға жас мамандар саны да өсуде. Өткен жылы облысқа 121 жас маман келсе, оның 73,6 пайызы ауылдық жерлерге жұмысқа орналастырылған.

Сондай-ақ, өңірде республикалық және жергілікті бюджет есебінен 2010-2014 жылдар аралығында 74 денсаулық сақтау нысанының құрылысы салынғаны белгілі болып отыр.

Жамбыл облысы.

Суретті түсірген Виктор БАРБАШ.

Қарақыстақ пен қара қағаз

Әкем Сауытбек Әділжанов – екінші дүниежүзілік соғыстың ардагері. Фин соғысынан бастап, фашистік Германиямен болған алапат майданға қатысты. Мәскеу, Сталинград түбіндегі шайқастарда қатарынан ауыр жараланды. Соғыс аяқталған соң, 1946 жылы елге қайтыпты. Соғыстан кейінгі өмірін өзінің туып-өскен жері – Алматы облысы, Жамбыл ауданы, Қарақыстақ ауылының өсіп-өркендеуіне сарп еткен жан. «Жақсы әкенің есімі балаларына қырық жыл азық» дегендей, ел ішінен, әкеміздің қатарластарынан, інілерінен «Әкең Сәукең қара күштің иесі еді, осы ауылды гүлдендіру жолында аянбай еңбек етті», деген мақтауларды көп еститінбіз. Әсіресе, аталас інісі Әлімбай аға Бердіқұловтың әкем жайлы естеліктері көп. Ауылымыздағы көзі тірі қалған ақсақалымыздың бірі осы Әлімбай ағамыз болса, екіншісі Орынтай аға. Әкемнің ағалары, құрдастары, өмірімдегі қадір тұтатын қасиетті қара шалдар, ауылдың бір-бір бәйтерегі іспетті. Ақсақалдардың айтуынша, атам 17-18 жасында қырғыздың Тістеуік батырын жекпе-жекте жеңіп, бүкіл Екей мен Есқожаның мерейін үстем етіпті. Көзі көк, алып денелі, тау тұлғалы қарттың бейнесі жадымда.

Есімде, әкеме мінгесіп, үнемі Сламқұл атаның алма бағына баратынбыз. Ол кісі алма ағаштың қыр-сырын айтып, кеңес беріп отыратын. Осы әкелерім өсірген апорт алмалар керемет үлкен еді. 1960-1970-жылдарда әр үйдің бақшасында елу-алпыс түп алма ағашы болатын. Сол алма ағаштарды баптап, өнімін сатып, одан түскен қаражат бір отбасының қажетіне жарайтын. Қара шалдың қасынан бір елі қалмайтын қараторы інісі Қасентай бар-тұғын. Бір жағы көршіміз, қыдыр қонған құмалақты шашып жіберіп, талай ақ батасын берген, ақжүрек тілеулес атамыз еді. Әкемнің достарынан Молдақұл, Кенжебай аталар, қара сөздің қаймағын бұзбаған шешен кісілер еді. Бастары қосыла қалса, ғибратты әңгімелер айтатын. Мен әкемді тәтем деп өстім. Жаздыгүні Қарақыстақтың батысы сары шұбар, жар тоғайға шөп шабуға барамыз. Көк шалғында демалып, ашымал көже ішіп, рахатқа бөленуші едік. Сондай күндердің бірінде әкемді әңгімеге тартып, соғыста бастан кешкен оқиғаларын айтып беруін өтініп қолқа салған едім. Сонда әкем демін ішіне тартып, аз-кем отырған соң, мына бір әңгімені айтып берді.

«...Көзімді ашсам аппақ, кең бөлмеде жатыр екенмін. Орыстың медбикелері күлімдеп, мені қоршап тұр. «О какой сильный казах и такой большой», деп бір-бірімен шүйіркелесіп те қояды. Мен болсам, бұл күйге қалай түсіп, тап болғанымды еске түсірудемін. Фашистерді келген жағына қуып, Кенигсберг қаласы үшін сұрапыл шайқастың тұтанып тұрған кезі болатын. Қаланы қоршап тұрмыз. Маршал Рокоссовскийдің армиясында қатардағы пулеметші болатынмын. Бір уақытта немістердің минометі ысқырып келіп, жақын маңға түсті. Лезде жанымдағы жауынгерлермен бірге топырақтың астында қалыппыз. Көретін күнім бар екен, бір қолым сыртта қалса керек, санитарлық рота жауынгерлерінің көзіне түсіппін. Мені байқаған олар қолұшын созып, санитарлық бөлімге жіберіпті. Араға 15 күн салып, Горький қаласындағы әскери госпитальдан бірақ шығыппын. Есімді жиған сәтім сол екен. Дәрігерлер төрт жарым ай емдеп, аяғымнан тік тұрғызды. Кенигсберг шайқасында немістің бір танкісін қиратқаным үшін, маған госпитальда III дәрежелі «Даңқ» ордені табысталды. Елге 1946 жылы қайттым. Шешең Рәш, әпкелерің Маржанкүл, Базаркүл, аған Әскербектің көз жастары ғой мені аман алып қалған, балам», – деп әкем бір атым насыбайын атып қойып, әңгімесін тәмамдады.

Анам Рәш Медеуқызының дауысы керемет, ән салғанда елді елітіп жіберетін. Мені түн жарым болса да, шайын қайнатып, күтіп отыратын. Шай ішіп отырғанда анамның айтқан әңгімелері менің бала көңіліме ертегі сияқты еді.

Анам әкеме 13 жасында 47 малға сатылыпты. 15 жасында екеуі некесін қиып, қосылған екен. Әкемнің әкесі Әділжан ата, өз байлығы өзіне жетіп артылған ауқатты кісі. Ал атамның інісі Сәмжан сол кездегі меценаттардың бірі Медеу Пұсырмановтың саудасын жүргізген жан. Барлығы кейін мал-мүлкі тәркіленіп, Сібірге айдалып кетіпті.

Соғыс аяқталса да, әкемнің хабарсыз кеткеніне шешем жабығып жүреді екен. «Соғыстың біткеніне бір жыл болса да, әкеңнен хабарошар болмады, не қайтыс болды деген қаралы хат та келген жоқ. Сол уақыттарда соғыстан Құдыс қайнағам аман-есен оралып қойған. Бір күні сол қайнағам, колхоз басқармасы шақыртты. Жүрегім алып-ұшып бір жақсылық хабар келгендей сезіндім. Жетіп бардым. Сол екен, қайнағам: «Сүйіктің келе жатыр» дегенді айтқанда, төбем бір елі көкке жетпей қуандым. Көзіме жас іркілді. Кеудемді кернеген сағыныш бүріп барады. «Стансадан ат арбамен алып келе жатыр, ендігі Қарақөтермеге келіп қалса, алдынан шығып қарсы алайық», – дейді. Жаяу жосып, балалар алдында жүгіріп келеді, Қарақөтермеге де табан тіредік. Әкең мінген ат арба да келіп жетті. Өңіне де қарамаппын, кеудесі толған орден, медальдар. Жылап көрістік. Ел-жұрттан айналайын, сондағы барлығы тік тұрып қарсы алғанын айтсаңшы. Кейін білдім, Құдыс қайнағам әкеңнің артынан өлді деген қара қағаздың бір жыл бұрын келгенін айтты. Алайда, балалары бар, ауыр тиеді деп, біздерден жасырған екен. Тірі келіп қалар деген тәтті үміті де болыпты жарықтықтың. Аруағыңнан айналайын, қайнаға!», – деді анам көзіне жас алып.

Әкемнің, ата-бабамыздың кіндік қаны тамған жері – Алматы облысы, Жамбыл ауданы, қарашаңырақ Қарақыстақ ауылы. Оңтүстігі Майтөбе, Мойнаққара, ары қарай Жаманқара, одан әрі қырғызбен шекаралас, батысында Суықтөбе, шығысында Қарақөтерме. Алыстан ауылды сағынып келгенде, атбасын осы төбеде іркіп, биігіне шыққанда Қарақыстағым көзіме жарқ етіп, көзіме ыстық көрінген еді дейтін әкем. Онан кейін Сүйінбай бабаның кесенесі әр қонақтың көзіне оттай басылады. Міне, осы Қарақыстақтан соғыс басталмай, 1940 жылы әскерге алынып, алғаш фин соғысына қатысып, Кенигсберг қаласына дейін, пулеметін жаяу сүйреп, туған еліне жеңіспен оралған көп жауынгердің бірі, әкем Сауытбек Әділжанұлы 1980-жылы, 80 жасында бақилық болды.

Әкем үшін ең ыстық, ең қасиетті мейрам 9 мамыр – Жеңіс күні болатын. Осы күні қайран әкем бір марқайып, ауыр еңбектен демалып, рахаттанып қалатын. Алматыдан інілері Сейдахмет Бердіқұлов, Бекболат Ақшалов, бірге туған інісі Қамытбек Ешмұханбет, жезде деп Тапайтай аға келіп, сәлем беріп, әкемді Жеңіс күнімен құттықтап жатушы еді. Әкем: «Әй, кемпір, қазанға етіңді сала бер, Алматыдан Шекендер (Сейдахмет Бердіқұловты осылай атаушы еді) келіп қалыпты, мен дүкенге барып келе қояйын», – деп қуаныштан құлдырандап кететін. Қайран әкем-ай!

Биыл сұрапыл соғыстың аяқталғанына – 70 жыл. Қолыма қалам алуыма да осы жайт түртті болды. «Туған жерге туың тік» деген нақыл сөз бар. Әкемді, оның үзеңгілес достары мен ағаларын, інілерін еске алып, қағаз бетіне түсіруімді перзенттік парызым деп білемін.

Өмірбек САУЫТБЕКҰЛЫ.

Алматы облысы,
Жамбыл ауданы,
Ұзынағаш ауылы.

● *Кәсібің – нәсібің*

Қазақ үшін оюдың орны бөлек

«Бота» шұлық фабрикасының өнімдерін көргеннен-ақ, отандық екенін аңғару қиын емес. Әсіресе, оның қазақы оюлармен өрнектелуі назарымызды аударды. Бірден осы істің басы-қасында жүрген кәсіпкермен жолығып, өндірістің тыныс-тіршілігімен танысуды жөн көрдік.

Динара БІТІКОВА,
«Егемен Қазақстан».

Бұл бұрын-соңды оюлы кілемдерімен талайды тамсандырып жүрген кәсіпкер, «Қазақ оюлары» ЖШС жетекшісі Толғанай Елекбаеваның еншісіндегі дүниелер екен. Бүгінде дәстүрлі қалыптасқан ою-өрнектерді жаңаша ойнатып, заманауи көрініс беріп, қазіргі қала мәдениетіне үйлестірген тамаша дүниелер өмірге келуде. Жаныңа жақын қазақы бұйым, әдемі оюлы кілемдер көңілді жайнатып жібереді. Бойдағы қан, қазақы болмыс сезеді ме екен, әйтеуір, оюлы бұйымдар өзіне бірден баурайды. Осындай ұлттық нәрселеріміздің ұлықтаушысы, көненің көзіндей болған құндылықтарымызды бүгінгі тұрмысымызға қайта қосып жүрген Толғанайды Астанадағы дүкеніне іздеп бардық.

«Қазақ оюлары» дүкені ешбір қосындысыз қой жүнінен тоқылған ою-өрнектерімен көмкерілген кілем, алаша, тұс киіздер, түйе және қой жүнінен жасалған төсек бұйымдары мен көрпелерін, сондай-ақ, киізден тігілген аяқ киімдер сатады. Енді, бұл бұйымдардың қатарын италиялық технологиямен тоқылып жатқан шұлықтар толықтырып отыр.

Шұлық фабрикасының іске қосылғанына 5-6 айдың шамасы болыпты. Жалпы, жобаның қолға алынғанына 3 жыл. Бұған дейін Италияға барып техникаға тапсырыс берген. Ол бір жыл құрастырылды. Құрылғыны елге жеткізіп, орын, үй-жайын дайындағанша біраз уақыт өтсе керек. Италиялық қондырғымен жабдықталған кәсіпорын тұтынушыларды жоғары сапалы өнімдерімен қуантып отыр.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қорынан алған субсидиямен жұмыс істеп жатырмыз. Болашақта басқа да бағдарламаларға қатысуды жоспарлап отырмыз», деген кәсіпкер қазіргі күні ұлттық өнімге сұраныстың артып келе жатқанын айтады. «Жалпы, ұлттық бұйымдар сатумен айналысатын дүкендер күннен-күнге көбеюде, бізге тапсырыс интернет арқылы да түседі. Өнімдерімізді өңірлердегі өкілдеріміз арқылы жеткізіп береміз. Фабрика күніне 24 сағат жұмыс істейтін болса, 350-360 шұлық тоқи алады. Бірақ қазіргі күні 8 сағат жұмыс істеп, соған сай күніне 120-150 шұлық өндіреді», дейді Толғанай.

Кәсіпкер, жалпы, бұл салаға ұлттық дүниені насихаттау тұрғысынан келгенін айтады. «Бұл кәсіпке қызығушылығым бала кезден оянды. Киіз басудың бүкіл кезеңіне қатысқанмын. Кейін жоғары оқу орнында оқып жүргенде болашақ өмірімді қазақ тілінің мәселелерімен айналысуға арнаймын деп ойладым. Бірақ қазақ тілінің кең ауқымына байланысты әдебиетке де, тарихқа да, этнография, қолөнер, жалпы, түркі әлемі дүниесіне қызықтым. Әртүрлі халықтардың өкілдерімен бірге оқыдым, сондықтан, өзге ұлттармен өз дәстүріңді салыстыру болды. Оларға «қазақ деген қандай халық, несімен ерекшеленеді, өзге елден қандай айырмашылығы бар?» дегенде «міне, осындай ерекшеліктері бар» деп мақтанатын дүниені көрсетіп жүрдім. Соның бір дәлелі ретінде, бірге оқыған достарыма, жақсы көріп, жақын тартып қалған өзге ұлттық ұстаздарыма оюлы киізден жасалған бұйымдар сыйлайтынмын. Кейіннен киізбен айналысатын цех ашқым келді. Алайда, отбасылық жағдайыма байланысты мүмкіндік болмады. Таныстарымның бәріне осы идеяны ұсынып жүрдім. Ақыр аяғында өзім айналыса бастадым, дейді Толғанай. Ұлтжанды кәсіпкер халқымыздың ұлттық құндылықтары тұрғысында да өз ойымен бөлісті. «Әр халықтың өзінің рухани, материалдық құндылығы бар. Материалдық құндылыққа біздің ішкен тамағымыз, киген киіміміз, тұтынатын бұйымымыз жатады. Кез келген қазақтың ұлттық нақышқа деген сезімі бөлек, бір көненің көзін көргендей, ата-баба тарихымен байланыс тапқандай әсер алады. Жалпы, адамзат баласы мағлұматты көзбен, құлақпен, әдемі әуен арқылы да қабылдайды және сол арқылы өседі, өнеді, ұлттық қасиетке ие болады. Демек, бізді қоршаған дүние, орта, тұтынған дүние, тыңдаған музыка тәрбиелейді. Сол сияқты, әдемі қазақы ою біздің қазақы болмысымызды қалыптастырады деп ойлаймын. Киім киісіңіз, қоршаған дүниелеріңіз сіздің үнсіз айнаңыз. Осыны насихаттаудың тәрбиелік мәні зор. Этно үлгідегі интерьер отбасының болмысын, өткенге құрметін, болашаққа бағдарын айқындайды. Біз бүгінгі күні осы қазақ оюларын тұтынып, құрметтеу, насихаттау арқылы тарихпен рухани байланыс жасаймыз, болашақ ұрпаққа жеткіземіз. Ұлттық бояуы бар төл өнімдерімізді өндіре білсек, жеткілікті деңгейде насихаттай білсек, ертеңгі ұрпақ тұтынатын болады. Ұрпақ сабақтастығын өрбіту деген осы. Мен үшін басты мақсат – ұлттық құндылықтарымызды насихаттай отырып кәсібімізді дамыту. Өздеріңіз білесіздер, әлемдегі ең көне кілем атақты – Пазырық кілемі. Бір қызығы, Шығыс Қазақстан облысынан табылған атақты Берел қорымындағы сәйгүліктер бейнесі осы кілемде тоқылған. Өткенде Ұлттық мұражайға барып Берел қазбасының бұйымдарын қарап тұрып Пазырықтан табылған кілемдегі суреттер есіме түсті. Енді осы тақырыпты тереңірек зерттеу мені құлшындырып отыр. Осы деректер біз үшін тұрмыстағы дүние қаншалықты болмысымызға сай екенін көрсетеді. Елестетіп көрейікші, ендігі екі мың жылдан соң біз туралы ғалымдар не жазар екен?! Тілі шұбарланып кеткен, тұрмысында тек шетел бұйымдарын пайдаланып, ал өзіндік болмысынан тұқ қалмаған, кезінде «Алтын адам» табылған өңірдің ұрпақтары дер ме екен... Бірақ мен біз туралы ұрпақ жалғастығы үзілмеген, оның ең басты дәлелдерінің бірі – төрінде әрқашанда мыңжылдық тарихы бар, ою-өрнектері сақталған халық, ұлан-ғайыр елді мекенді жайлаған жұрт деген дереккөзі қалса деп қалаймын».

Қазіргі күні «Қазақ оюларының» кілемдері моңғолиялық «Эрденет» фабрикасында тоқылып жатыр. Ол бүгінгі таңда көптеген ірі дамыған мемлекеттер тапсырысын орындап отырған алып кәсіпорын. Олардың қатарында Америка, Жапония, Еуропа мемлекеттері, Австралия, Ресей және т.б бар. Осы фабрика өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдары құрдымға кетіп бара жатқан кезінде бойында отансүйгіштік сезімі бар моңғол азаматы өзінің қаражатын жұмсап, шетелден кілем өндірудің қыр-сырын оқып, үйреніп, фабриканы қайта жандандырған екен. Соңғы он жылдың ішінде дүниежүзіндегі 10 ірі және сапа жағынан алдыңғы қатарлы фабрикалардың деңгейіне жеткізген.

Кәсіпкердің айтуынша, қазіргі күні тұтынушылар арасында қазақы жиһаз іздейтіндер жиі кездесіп жатады. Ендеше, неге бізге ұлттық өрнектермен көмкерілген жиһаз өндірмеске? Неге киіз үй шығаратын зауыт ашпасқа? Бұл ретте жүн өндірісін жандандыру керек. Жүн өнімі Қазақстанда тегін шашылып жатыр десек, артық айтқандық емес. Біздің еліміз үшін өте ұтымды сала жүн өндіру, себебі, шикізат өзінікі, табиғат, ауа райы да осы өнімді тұтынуға лайық және экспортта да сұранысы мол сала. Тек қолға алып, дамыту қажет. Ол үшін оқу орындарынан, маман даярлаудан бастау керек. Жаңа заманауи тоқыма саласы техникасының тілін түсінетін мамандар жоқтың қасы. Олай деуімізге дәлел, бір кішігірім шұлық өндірісіне маман табудың өзі зор машақат болыпты.

Қазіргі күні мемлекет кәсіпкерлерге көп мүмкіндік ашып отыр. Осыны ұтымды пайдаланып жүн өнімдерімен айналысатын мамандар, кәсіпорындар, оқу орындары жұмыс жасаса, оның өзі еліміздің көркеюіне үлкен үлес қосар еді.

АСТАНА.

Қайырымдылық

Қазақстанда тұңғыш рет аутизмге шалдыққан балаларды емдеуге арналған кешенді орталық ашылды

Алматы қаласында Болат Өтемұратов «Асыл Мирас» жеке қайырымдылық қорын ашқан. Орталық – аутизмге шалдыққан балалардың ата-аналар бірлестігі – «Ашық әлем» қоғамдық қорының серіктестігі болып табылатын «Аутизм. Әлем баршаға ортақ» қорының ауқымды бағдарламасын жүзеге асырады. Қордың келесі орталығы қыркүйек айында Астана қаласында ашылмақ.

Гүлзейнеп СӘДІРҚЫЗЫ,
«Егемен Қазақстан».

Аутизм – адамның сыртқы дүниеден оқшауланып, өзіменөзі болып, іштей сары уайымға салынған кездегі көңіл күйі. Бұл терминді 1912 жылы Э.Блейлер адамның ішкі эмоциялық қажеттіліктерімен реттелетін және шынайы әрекеттерге тәуелділігі шамалы аффективтік саланың айрықша түрін белгілеу үшін енгізген. Яғни, аутизм – бала дамуындағы ауытқушылықтың ауыр түрі, ол әлеуметтік ортамен қарым-қатынастың жоқтығын білдіреді. Аутизмнің белгілері көптеген психикалық ауруларда кездеседі, бірақ кейбір жағдайларда ерте жастан байқалып, бала дамуына кері әсерін тигізеді. Нақты симптом 2-3 жасқа қарай қалыптасуы мүмкін. Бірақ, аутист балалардың есте сақтау қабілеті жоғары болады.

Дүниежүзілік статистика бойынша, өмірге келген әрбір елуінші бала аутизмге шалдығады екен. 2014 жылы Қазақстан бойынша 1099 бала «аутизм» диагнозымен есепте тұрған. Мамандар соңғы 10 жылда олардың қатары еселеп өскендігін айтады. Ал тіркеуге тұрмағандардың саны бұдан бірнеше есе көп болуы да мүмкін деп болжайды. Өйткені, нақты аутизм диагнозын қою өте қиын. Тәжірибе көрсеткендей, аутизм басқа аурулардың астында жасырын тұрады. Егер баланың аутист екені қаншалықты ерте анықталып, уақытында коррекциялық көмек көрсетілсе, оның әлеуметтік ортаға бейімделуіне мүмкіндік соншалықты жоғары болмақ. Ал Қазақстанда әлі де болса ерте анықтау, ерте көмек беру, аутист балаларға білім беру, оларды қоғамға бейімдеу жағы ақсап тұр. Оның үстіне сапалы көмек бере алатын мамандар да тапшы. Аутизм шоғырындағы ауруларға шалдыққан балаларға инклюзивті білім берудің тетіктері қалыптаспаған. Біздің елде нақты аутизм диагнозы қойылған балаға қандай да бір әлеуметтік көмек көрсетілмейді. Баласы аутист отбасында анасы жұмыс істемейді. Яғни, қоғамға пайдалы, белсенді мүшесі болудан қалады. Анасының өзі қолдауға мұқтаж. Сондықтан, Қазақстанда бірегей салааралық өзара байланыстың жоқтығынан, ата-аналар өз бетінше жекелеген орталықтарға баруға мәжбүр. Елімізде аутизм диагнозы қойылған жан мүгедек деп есептелмейді. Десе де, аутизмге шалдыққан балалардың ата-аналары бірлесіп, осы түйткілдерді шешудің түрлі жолдарын қарастырып жүр.

Міне, бүгінгі ашылып отырған кешенді орталық осы мәселенің шешімін табуына өз үлесін қоспақ. Орталықта балалар мен олардың ата-аналары кәсіби мамандардан көпатқарымды көмек алады. Баланы жеке оңалту курсы 6 айға арналған, бұл кезеңде «Асыл Мирас» алматылық орталығы 90 балаға кешенді көмек көрсетеді.

«Аутизм. Әлем баршаға ортақ» бағдарламасы аутизмді түзетудің екі әдістемесін енгізеді. Біріншісі – классикалық, бұл жағдайда баламен әлеуметтік-коммуникативтік және танымдық, тілдік және күнделікті өмірдің дағдыларын пысықтайды. Онда баламен 4 маман жұмыс істейді: психолог, дефектолог, логопед және әлеуметтік педагог. Жұмыстың екінші әдісі – АВА терапия, бұл мінез-құлықтың тілдік және базалық дағдыларын бағалаудан тұрады, осылайша әрбір балаға жеке педагог қарастырылған. Барлығы 544 дағды бөлінген, олардың негізінде әрқайсысына жеке бағдарламалар жасалынған. «Асыл Мирас» орталығының әрбір маманы мінез-құлықтың қолданбалы талдануы, аутизм диагностикасы, сенсорлық ықпалдастық бойынша оқыту тренингтерін, сонымен бірге, басқа да мамандандырылған курстардан өткен. Бағдарлама жоспарында – жеке орталықтар үшін мамандарды оқыту, сонымен бірге, Қазақстан бойынша мамандардың методологиялық және тәжірибелік білімдерімен алмасады.

– Біз аутистикаға шалдыққан балалардың әлеуметтенуі мен толыққанды өмір сүруіне көмектесеміз. Біздің қордың міндеті – оларды Қазақстанда әлемдік деңгейдегі оңалту бағдарламаларымен қамтамасыз ету. Сондықтан да, біз «Ашық әлем» қоғамдық қоры сияқты мықты серіктестермен, сондай-ақ, оңалтудың жетекші әлемдік мамандарымен жұмыс істейміз. «Аутизм. Әлем баршаға ортақ» бағдарламасы жұмысының алғашқы үш жылында біз ең аз дегенде 1 000 отбасыға әлеуметтену мен оңалту жағынан көмектесеміз, ал Қазақстанда адамдардың 15 пайызы аутизм проблемасы туралы алғашқы мағлұматтарын алады», – деп түсінік берді «Асыл Мирас» қорының директоры Марат Айтмағанбетов.

Осы жылдың қыркүйек айында екінші аутизмге шалдыққан балалар орталығы – Астана, ал 2016 жылы Өскемен мен Қызылорда қалаларында ашуды жоспарлап отыр. Балалар орталықтарының ашылуы «Аутизм. Әлем баршаға ортақ» бағдарламасының ресми бастауы болып табылады. Жыл сайын аутизмге шалдыққан 600 бала мен олардың отбасылары бағдарламаның қатысушылары бола алады. Ерте диагностика, кәсіби оңалту бағдарламалары мен әлеуметтік ықпалдасуды енгізу Қазақстандағы ерекше балалардың өмір сүру сапасын жоғарылатуға бағытталған. Барлық орталықтар тегін қабылдайды.

– Аутизмге шалдыққан балалардың 60 пайызын қоғамға бейімдеуге болады. Ел қатарлы жұмыс істеп, отбасын құра алады. Бұрын аутист балаларға ақыл-ес дамуының тежелуі, алалия, шизофрения диагнозын қойған. Орталықта қырық маманнан тұратын, Қазақстанның жетекші сарапшыларынан дәріс алған, аутизм мәселесі бойынша шетелдердің (Америка, Ресей) алдыңғы технологияларымен таныс, психологтар мен педагогтардың салааралық командасы жұмыс істейді. Мамандардың жұмысы мінез-құлықтың қолданбалы талдануын пайдалану әдісіне негізделген, осының нәтижесінде балалар әлеуметтік ортаға тез бейімделеді, – деп атап өтті «Ашық әлем» қоғамдық қорының президенті Әлия Архарова.

Аутизмге шалдыққан балалар орталығына жазылу e-mail: autism@asylmiras.org. Алматыдағы Орталықтың мекен-жайы: Попов көшесі, 27 үй (Шашкин көшесінің қиылысы), 8(727)32104 62 www.autism.asylmiras.org сайтында көбірек ақпараттар алуға болады.

● *Үйренетін үрдіс*

Тілін тапса, терек те табыс көзі

Сәуір айының соңы терек өсірушілер үшін ерекше жауапты күндер болып табылады. Себебі, осы уақытта олар қыстай топырақ астында көмулі жатқан терек бұтақтарын қазып алады. Оны жуандығы мен бүртіктерінің санына қарай ұзындығын 15-20 см. көлемінде кесіп алып, қалемшелер арқылы көбейту жұмысын жүргізеді.

Өкінішке қарай, қосымша қаржы жұмсамай-ақ ағашты жылдам әрі тиімді көбейтудің бұл жолын білетіндер бүгінде аса көп емес. Сондықтан, «Гүлстан» республикалық ғылыми-танымдық, көпшілік журналы мен «Гүлзар» қоғамдық бірлестігі Алматы облысы Кербұлақ ауданының Басшы ауылындағы Райымбек атындағы және Алматы қаласының Алатау ауданындағы №178 лицейде арнайы шаралар өткізіп, осы саладағы өздерінің іс-тәжірибелерімен бөлісті. Онда терек қалемшесін әзірлеу және оны отырғызу жолдары көрсетілді. Мәселен, тәжірибелік жиында Басшиде Алматы облысының Кербұлақ, Көксу және Панфилов аудандарынан келген әлеуметтік сала өкілдері, ал Алматыда негізінен мектеп мұғалімдері мен оқушылары қатысты. Бұл шара барысында қатысушыларға терек қалемшесін тәжірибелік алаңқайға өз қолдарымен отырғызып қана қоймай, оны өздері қызмет жасайтын мекемелер мен үйлерінде де өсіруі үшін терек қалемшелері тегін таратылды.

Елімізде жыл сайын білім беру, денсаулық сақтау мекемелері мен жергілікті атқару органдарына және түрлі деңгейдегі елді мекендерді көгалдандыру жұмыстарына бюджеттен қомақты қаржы жұмсалады. Аулаға, көше мен саябаққа егу үшін сатып алынатын мыңдаған көшеттердің, өкінішке қарай, көпшілігі өнбей қалады немесе күтім жасалмағандықтан, белгілі бір уақыттан кейін құрап қалады. Алайда, оның есебін жүргізіп, атқарылған жұмыстың қаншалықты тиімді-тиімсіз болғанын талдап, сараптама жасап жатқан ешкім жоқ. Сол себепті әрдайым көктемде және күзде жүргізілетін ағаш егу акциялары кезінде ұрандатып бастаған жұмыстардың басы таудай болғанымен, аяғы қылдай болып жататыны ешкімге құпия емес.

«Біздің мақсатымыз – түйткілді мәселенің түйінін қалай шешуге болатынын көрсету. Ағаш егуді жалаң ұранға айналдырмай, оған жұртшылықты ерікті түрде қызықтыру. Қоршаған ортаны көгалдандыру мәдениетін дамытып, бұл саланы табыс көзіне айналдыру жолын көрсету», дейді «Гүлзар» қоғамдық бірлестігінің жетекшісі Бәтима Қаймолданова.

Энергетика саласында жоғары оқу орнынан арнайы білім алып, мамандық алып шыққан Гөзел Құлжабаеваның өсімдіктер әлеміне деген қызығушылығы бұл күнде көзі қарақты оқырманға жақсы таныс. Оның гүл өсіріп, ағаш отырғызу арқылы жас ұрпақтың бойына балабақша қабырғасынан бастап қоршаған ортаны қорғау мәдениетін сіңіру идеясы бүгінде республиканың түкпір-түкпірінде түрлі деңгейдегі білім беру мекемелері арасында қызу қолдау тауып келе жатыр.

«Гүлстан» республикалық ғылыми-танымдық, көпшілік журналының бас редакторы Гөзел Құлжабаеваның айтуынша, қалемше арқылы көбейту жұмысын тек терекке ғана емес, өзге де ағаштар, бұталар мен гүлдерге де қолдануға болады. Тек оның өзіндік ерекшеліктері бар.

Тез өсетіндігі мен әсемдігіне байланысты елді мекендерді көгалдандыруда кең қолданылатын терек ағашын кейбір азаматтар гүлдеген кезде ұшатын ақ ұлпалары аллергия тудыратындықтан, ұнатпайды. Алайда, бұл қолайсыздықтан құтылудың да жолы бар екенін олардың көпшілігі білмейді. Мамандардың айтуынша, терек егетін кезде оның еркегі мен ұрғашысын ажырата білу керек. Егер бұл ағаштың еркегін отырғызсаңыз, гүлдемейтін болғандықтан, одан ешқандай қолайсыздық туындамайды.

Жалпы, жақсы қараса бойы жылына 3 метрге дейін өсетін терек ағашын тек сәндік үшін ғана емес, табыс табудың бір көзі ретінде де өсіруге болады. Оны бал шаруашылығы, дәрідәрмек, қолөнер, құрылыс, парфюмерия, сіріңке, тері илеу өнеркәсібі және тағы басқа да сан алуан шаруашылық салаларында қолдануға мүмкіндік бар.

Ерлік ЕРЖАНҰЛЫ,
журналист.

АЛМАТЫ.

● *Оқиға*

27 маусым күні аптап ыстық + 35-ті көрсеткен талтүсте М.Жұмабаев пен К.Сүтішев көшелерінің қиылысында ешкім күтпеген оқыс оқиға орын алып, осы маңай тұрғындарын біраз әлекке салды.

Өмір ЕСҚАЛИ
«Егемен Қазақстан».

«Пицца Хаус» дәмханасы, шаштараз, балалар орталығы және бірнеше сауда нүктелері қоныстанған «Нұрпарк» ойын-сауық кешені көзді ашып-жұмғанша алапат өрт құшағына оранды. 4 сағаттан аса уақытқа созылған қызыл жалынды ауыздықтауға төтенше жағдайлар департаментінің құтқарушылары жедел жетіп, 70-тен астам өрт сөндіруші мен 22 техника жұмылдырылды. Алайда, көтерілген желдің салдарынан тілсіз жау көрші орналасқан 5 қабатты тұрғын үйге ауыз салып, шатырды жалмап түсті. Абырой болғанда, ғимараттың қабырғалары ірі панельден тұрғызылғандықтан, аман қалды.

Ішкі істер департаменті қызметкерлерінің белсене атсалысуымен 100-ге жуық тұрғын қауіпсіз жерлерге шығарылды. Олардың арасында жас балалар мен мүмкіндігі шектеулі жандар да болды. Пәтерлер газ, электр қуатынан ажыратылды.

Айтып келмес апат куәгерлерінің айтуынша, 3 қабатты кешен тамтығы қалмай жанып кеткен. Шамасы өрт ұшқыны сырты тез жанғыш материалдармен қапталған ағаш ғимараттың төбесінен тұтанған сыңайлы. Тұрғын үйдің шатыры түгелдей өртеніп, дәліздер, желдеткіштер, спутниктік байланыс қондырғылары қатты зақымданған. Терезе шыныларының күл-талқаны шығып, үңірейіп тұр. Бұл үйге осыдан екі жыл бұрын тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығын жаңғырту бағдарламасы бойынша күрделі жөндеу жүргізіліпті. Енді қайтпек керек? Ай сайын жүйелі төленіп келген несиенің желге ұшқаны ма? Тұрғындардың қатты қиналған тұсы осы болды.

Араға күн салып, оқиға болған жерге аймақ басшысы Ерік Сұлтанов келіп, тұрғындармен кездесті. Жағдаймен жете танысқанын, тұрғын үйдің шатыры мен дәліздерін жөндеу жұмыстарына жергілікті қазынадан 25 миллион теңге бөлуге тапсырма бергенін жеткізді. Тілсіз жаудан қатты жапа шеккен 13 пәтер иелеріне 139 мың теңге мөлшерінде көмек қарастырылатын болды.

– Жеке меншік иелеріне тиесілі ғимараттағы өрттің себептері зерттелуде. Оның нақты қорытындысы сараптамалардан кейін белгілі болады,– деді БАҚ өкілдеріне берген сұхбатында төтенше жағдайлар жөніндегі департамент баспасөз қызметінің жетекшісі Евгений Журавлев.

Солтүстік Қазақстан облысы.

● *Білім. Бағдарлама. Білік*

Елбасы Н.Назарбаев «Нұрлы Жол – болашаққа бастар жол» Жолдауында «Индустриялық-инновациялық даму» мемлекеттік бағдарламасының екінші кезеңі бойынша еліміздегі 10 алдыңғы қатарлы жоғары оқу орнында білікті де сапалы маман даярлаудың мәнмағынасын айрықша атап көрсетіп, бағыт-бағдарын айқындап берді. Бүгінде осы міндетті жүзеге асыратын жоғары оқу орындары анықталып, олар Жолдауда айтылған талаптың үдесінен шығу үшін іске кірісіп кетті. Мұндай ерекше сенім артылып, ондыққа енген оқу орнының бірі – М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті.

«Өресі биік маманға әркез жол ашық»

– дейді М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің ректоры, академик Жұмахан МЫРХАЛЫҚОВ

Марат АҚҚҰЛ,
«Егемен Қазақстан».

Индустриялық-инновациялық даму мемлекеттік бағдарламасының екінші кезеңі аясында мамандар даярлау қажеттігі жөнінде берген тапсырмасы еліміздегі жоғары оқу орындары үшін ауқымды үлкен Ұлттық жобаға айналды. М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің ұжымы мұны әлемдік тәжірибеге негізделген, білім мен өндірісті ұштастырып, нақты нәтижеге қол жеткізетін бастама деп отыр. Әлемдік тәжірибе деп тектен-текке айтылып отырған жоқ. Мамандар бастаманы кезінде Германияда жүзеге асырылған «Үздік нәтижелерге жету бастамасымен», Қытайдағы «Жоба – 985» деп аталған ұлттық жобасымен салыстырады. Дегенмен, қазақстандық жобаның өзіндік ерекшелігі бар. Бұл бастаманың бір артықшылығы – жауапкершілігі өте жоғары.

Бес институттық реформаны жүзеге асыратын Ұлт жоспарының «100 нақты қадамында» 10 жетекші жоғары оқу орнының кадрлар дайындаудағы міндеті арнайы бекітілген. Іріктелген бұл 10 университеттің алдына қойылған жауапты тапсырма бүгінде Үкіметтің, Білім және ғылым министрлігінің тікелей бақылауына алынған. Жоғары оқу орындарына нақты талаптар ұсынылып, олардың әлеуеті мен аймақтық мамандандыру жағын да кеңінен таразылаған Білім және ғылым министрлігі магистратураның 24 бағытын анықтады. Осы 24 білім беру бағытына сәйкес Индустриялық-инновациялық даму мемлекеттік бағдарламасының екінші кезеңінде алты басымдық негізінде жоғары дәрежелі техникалық мамандар дайындалмақ. Мәселен, М.Әуезов атындағы ОҚМУ химия, мұнай, тамақ өнеркәсібі, сондай-ақ құрылыс индустриясы үшін магистрлер дайындау бойынша бағдарламалар әзірлеу үстінде. Осы арада мынаны айтқан жөн, аталмыш бағыттар Қазақстанның оңтүстік өңірінің инновациялық даму жоспарына толығымен сай келеді.

Университет ректоры, академик Жұмахан Мырхалықовтың сөзіне сүйенсек, бұл іргелі оқу орны бұған дейін де өзін еліміздің оңтүстік аймағына, яғни Шымкент өңірімен қатар Жамбыл және Қызылорда облыстары үшін де техникалық мамандар дайындауға қабілеттілігін даусыз дәлелдеп келді. Нақтырағына көшсек, «Минералдық тыңайтқыштар синтезі» бағдарламасы Оңтүстік Қазақстан облысындағы химиялық өнеркәсіптерімен қатар, «Тараз химиялық паркін» де білікті мамандармен қамтамасыз етпек. Ал «Силикаттық материалдар технологиясы» магистрлік бағдарламасы бойынша дайындалған мамандар жоғарыда аталған үш облыстың құрылыс индустриясы саласындағы мамандарға туындаған қажеттілікті 90 пайызға жабады. Демек, бұл салада тағы да 50-ден астам нысан ашылмақ.

Тамақ өнеркәсібі – оңтүстік өңірдің негізгі басымдықтарының бірі. Сондықтан, ОҚМУ «Тамақ инженериясы және азық-түлік қауіпсіздігі» атты арнайы бағдарлама әзірледі. Бүгінде осы бағдарлама негізінде маман дайындауға 200-ден астам өтінім түсті. Жаңа магистрлік бағдарламаны әзірлеуге арнайы «Жол картасы» жасалды. Енді соған байланысты бұл магистрлік бағдарламаның артықшылығы неде деген сауал туындайтындығы анық. Оған жауап – ең маңыздысы, ендіріліп жатқан жобалардың технологиясына баса назар аударылады. Алғашқы кезеңде кәсіпорындардың алдында тұрған міндеттер зерттеліп, екшелді. Мысалы, құрылыс материалдары өнеркәсібінде – цементті құрғақ тәсілмен өндіру, сондай-ақ, цементтің арнайы түрлерін шығару бүгінгі күннің арқауына айналып отыр. Ал мұнайды қайта өңдеу саласында каталикалық крекинг қондырғыларын жаңғырту, дизельді депарафинизациялау, Еуро-4,5 маркалы бензин шығару технологиясын енгізу қазіргі таңда көкейкесті болып тұр.

Химия өнеркәсібінде қышқылсыз технологияларды ендіру, ұзақ уақыт күш беретін кешенді минералдық тыңайтқыштарды өндіру өзекті мәселеге айналып келеді. Түрлі сала алдындағы осы күрделі міндеттер білім беру бағдарламаларының негізі мен сипатын құрап отыр. Университет басшылығы ұзақ уақыт бойы өнеркәсіп орындарымен және аймақтық кәсіпкерлер палатасымен бірлесе отырып, оқу орнына қандай бітіруші түлек керек деген мәселені жіті талқылаған. Сол талқылаулар нәтижесінде білікті бітірушінің келбеті сомдалыпты. Яғни, басты мақсат әйтеуір, қолында дипломы бар маманды даярлап шығу емес, ол маманның қарым-қабілеті неге жетеді, ой-өрісі, тәжірибесі қай деңгейде болу тиістігі күні бұрын анықталады. «Мұндай тәсіл кәсіпорындардың бізге деген сенімін арттырып, болашақ магистрлерді жұмыспен қамтамасыз ету кепілдігін берді. Жалпы, біз 500 магистр дайындауға өтінім (тапсырыс) алып, келісімшартқа қол қойдық. Биылдың өзінде магистрлік бағдарламасы бойынша 210 адамды қабылдамақпыз», дейді университет басшысы.

Мұндағы маңызды артықшылық – магистрлік бағдарламалары Германияның аккредиттеу агенттігінде (ASIIN) аккредиттелген, яғни тіркелген мамандықтар бойынша әзірленген. Бұл – бағдарламалардың жоғары деңгейінің айғағы. Себебі, магистранттар жарты жыл бойы өндірістік тәжірибеден өтеді. Сондықтан, әзірленіп жатқан магистрлік бағдарламаларды нақты өндіріспен ұштасқан бірегей білім беру өнімі деуге болады. Әрине, мұндай білікті мамандарға еңбек нарығында сұраныс үлкен екендігі сөзсіз.

Жұмахан Мырхалықовтың айтуынша, Елбасының тапсырмасы бойынша басталған жобаға еліміздің айтулы жоғары оқу орындарымен қатар өндірісшілер де кеңінен тартылады. Әрине оқу бағдарламаларын тек университеттің бір өзі қалыптастырып жатыр деу артықтау болар еді.

– Жалпы, менің басқару стилімдегі қағидам – оқу орнындағы бір салаға арнайы көңіл бөліп, әр жылды тек сол саланы тереңірек дамытуға тырысамын. Мәселен, өткен жылды педагогика мамандықтарына қыруар қаржы бөліп, кем-кетіктерін түзеп, кафедралардың жағдайын жасап, студенттерге сапалы білім берудің түрлі жолдарын ұсынып, ұстаздарды тәжірибе жинақтау үшін іссапарларға, семинарларға жіберуді үрдіске айналдырдық. Сол секілді биыл ауыл шаруашылығы саласына ден қойып, оны дамытудың, нағыз кәсіби мамандар даярлауға барынша күш салудамын. Біздің бизнесте, өзінің тиісті саласында үздік саналатын шетелдік университеттер арасында стратегиялық әріптестеріміз бар. Бұл бағдарламаға Оңтүстік Қазақстан облысының өңірлік кәсіпкерлер палатасы тікелей қатысып отыр. Әрбір бағдарлама бойынша салалық кеңес құрылған. Аталған кеңес кадрларды дайындау бағдарламасының мазмұны мен тәжірибелік контентін, сондай-ақ оқыту әдістемесі мен бағалау жүйесін анықтайды. Біз алдымызға оқыту бағдарламасын өңірдің инновациялық даму бағдарламасына барынша кіріктіру мақсатын қойдық. Бұл тұрғыда Оңтүстік Қазақстан облысының басшылығы бізді толық қолдап отыр. Мынаны ұмытпауымыз керек, зерттеу жұмыстары магистратураның құрамдас бөлігі болып табылады. Біздің өндіріске барған түлегіміз ғылымды қажетсіну деңгейін арттырып, тек атқарушылықпен шектелмей, технологиялық үдерістерді ұйымдастырып, инновацияны басқаратын дәрежеге жетуі тиіс. Ал мұндай мақсаттарды

өндірісшілерсіз бағындыру мүмкін емес. Бизнес-серіктестеріміз ретінде «ҚазФосфат» ЖШС, «ПетроКазахстанОйлпродакт» ЖШС, «Hill Corporation» ЖШС, «СтандартЦемент» ЖШС, «Фудмастер» ЖШС, «Шымкент сүт» ЖШС, тағы басқа да мекеме, кәсіпорындарды ілтипатпен атауға болады, – дейді Ж. Мырхалықов.

Осы өндіріс орындарының өкілдері магистрлік жұмыстарға басшылық етіп, оқу модульдерін жүргізеді екен. Бұған қосымша ОҚМУ-дың бастамасымен Бавария химия кластері және Бірлескен химиялық компаниясымен әріптестік орнатылған. Университет басшылығы басты жетістіктер осы тұрғыдағы отандық және халықаралық ықпалдастық пен бірлестік аясында жатыр деп санайды.

ОҚМУ-дың айтарлықтай жоғары позициясы (орны, беделі, мәртебесі) әлемдік рейтингтегі үздік университеттер – Мюнхен техникалық университетімен (Германия) және Гента университетімен (Бельгия) магистрлік бағдарламаларды бірлесіп әзірлеу бойынша келісімшартқа отыруға мүмкіндік берді. Бұл екі университет те «ТОП-100» әлемдік рейтингіне енген жоғары оқу орындары. Гента университеті жоғары деңгейдегі зерттеулермен шұғылданатын ЖОО-ның классикалық үлгісі. Ал Мюнхен техникалық университеті өзінің кәсіпкерлік типтегі стратегиясы тұрғысынан ОҚМУ-ға едәуір ұқсас. Олар да ОҚМУ сияқты студенттерге кәсіпкерлік дағдыларын үйретуге басымдық береді. Бекітілген бағдарламалар арқауында студенттер бір семестрді Мюнхен техникалық университетінде, ал «Тамақ инженериясы» бойынша зерттеу тәжірибесін Бельгияның белгілі «Package4Food» кәсіпорнында өткізеді. Аталған университеттер магистрлік бағдарламаларды әзірлеумен бірге сол бағдарламаларды орындауға да қатысады. Ректор Ж.Мырхалықовтың әңгімесіне назар аударсақ, мұнда бірқатар күрделі мәселелер бар. Еуропаның айтулы университеттерінің профессорларын бір семестрге алдыру оңай шаруа емес. Олардың жалақылары да бізбен салыстырғанда бірнеше есе көп. Бұл тұрғыда Білім және ғылым министрлігінің қаржылық қолдауы университетке еуропалық әріптестерді тек кеңесшілер ретінде емес, оқу модульдерін жүргізушілер ретінде тартуға да мүмкіндік беріп отыр.

– Біз алдымен отандық өндірістің ерекшеліктерін ескере отырып, мүлдем (затымен) жаңа білім бағдарламаларын әзірлеуді мақсат етіп қойғанбыз, алайда еуропалық тәжірибені көшіру немесе бейімдеуді мақсат тұтпағанбыз. Осыған орай магистрлерді дайындаудың негізгі бағдарламаларының 30 пайызын өзіміздің университеттің ұстаздары, тәжірибе негізінде дайындауды – бұл жалпы дайындықтың 30 пайызын құрайды, оны өндірісшілер өздерінің жауапкершілігіне алады, ал әзірлеу бағдарламасының қалған 40 пайызы (бұл зерттеу модульдері) шетелдік ЖОО профессорларының еншісіне тиіп отыр. Әрбір модуль бойынша дербес әрі топ құрамында зерттеулер жүргізіледі. Негізінен бұл әрбір магистрдің дербес және топ құрамында математикалық модульдерді әзірлеп, жобалық шешімдерді қабылдауын мақсат тұтады. Мюнхен қаласында екі рет болдым. Ондағы университеттегі білім беру жүйесі таңғаларлық. Студенттер тек аудиториямен шектеліп қалмай, өз кәсібінің нағыз мамандары болып шығады. Өйткені, оқу орнындағы әр кафедраның өз зауыты, фабрикасы, лабораториясы бар. Ал кафедра сол зауыттың ішінде орналасқан. Кабинеттері мен аудиториялары да осында. Шәкірттер сол жерде білім алады әрі зауыттағы қайнаған жұмысты өз көзімен көріп, құрылғылармен жұмыс істеп, тәжірибе арттырады. Дипломдарын да сол жерде қорғап қалыптасады. Теория мен өндірісті қатар меңгерген студент нағыз маман болып түлеп ұшады. Біздегі оқу жүйесіне осы тәжірибені кеңінен тарту қажет. Жасыратыны жоқ, кейбір жекеменшік оқу орындарында студенттер жыл бойы бірекі кітаппен білім алып шығады. Іс-тәжірибе көрмей өндіріске келгенде біліксіздігін байқатады. Сол себепті мұндай тәжірибесіз маман даярлауды тоқтату үшін студентке оқу мен тәжірибені ұштастыра білім беру жүйесін жетілдіріп жатырмыз. Өздеріңізге белгілі, ОҚМУ Қазақстандағы үздік ұштікке кіретін оқу орны. Демек, ол өзінің мәртебесіне лайықты болуы қажет. Біздің түлектер өз ісінің шебері болуы керек. Сол үшін дуалды оқыту жүйесіне біз де көшіп жатырмыз. Мысалы, осы жылы облыс әкімдігі бізге арнайы 100 гектар жер бөліп берді. Қазір онда үш жылыжай жұмыс істеуде. Жылыжайға көкөніс, жемістерді егіп, оны баптап, өсіріп отырған өзіміздің оқытушылар мен студенттер. Қазірдің өзінде студенттер әлгі жерде жұмыс істеп, тәжірибе жинақтауда. Өзіміздің мамандар оларға жерді қалай өңдеу керектігін, арықтарды қазу, егінді егу, суару, шөбін шабу, дәрілеудің барлығын үйретуде. Жылжайларға 50-ге жуық көкөніс, дәнді дақылдарды ектік. Оның ішінде елімізде жоқ дақылдардың тұқымын Калифорния секілді ауыл шаруашылығы дамыған аймақтардан алдырттық. Студенттер дақылдарды өсіріп, зерттеу үстінде. Бір жылдың ішінде керекті техникалық құралдардың, көліктердің барлығы алынып берілді. Өндірілген өнімнің 70 пайызын қызмет еткендер алса, қалған 30 пайыздық пайдасын университеттің бюджетіне құяды. Мюнхен университетінде осындай жүйе қалыптасқан. Жылжайдан бөлек газды-бетон өнімдерін шығаратын зауыттың құрылысын жүргізудеміз. Оған да жергілікті әкімдік жер бөліп, инфрақұрылымдарын тартып берді. Университеттегі құрылыс кафедрасының студенттері зауытты өздері тұрғызуда. Кейінгі жылдары қайта жаңғырған студенттік құрылыс жасақтарының да көп көмегі тиюде. Болашақта зауытта студенттер іс-тәжірибе жинақтайды. Мәселен, инженер, экономист, эколог секілді бірнеше мамандықтың студенттері зауыттың жұмысына өз үлесін тигізбек. Мұнымен тоқтап қалмай ветеринарлық клиниканың жұмысын да бастамақпыз. Ветеринар мамандар малды будандастырып, емдеу жұмыстарымен айналысады. Шындығына келсек, қазір малды емдемек түгілі жанына жолап көрмеген мамандар табылады. Міне, болашақта сондай түк білмес шала ветеринарларды даярлаудан, қолдарына диплом беруден сақтануымыз керек. Клиникамыз ашылған бойда шәкірттерімізге тәжірибе жүргізу үшін 100 бас мал сатып алуды көздеп отырған жайымыз бар. Сонымен бірге, электр қуатын үнемдегіш шамдарды шығару жоспарын да түзіп қойдық. Жалпы, электр үнемдеуге көшуді Елбасының өзі де тапсырып отыр. Бұл жүзеге асқан жағдайда электр қуатына кететін шығынды бірнеше есеге дейін қысқартуға болады. Бүкіл әлем қазір осыған келе жатыр. Біз де көштен қалмауға тиіспіз. Сондықтан, мұндай тиімді жоғары жобаны қолдау мақсатында облыс әкімдігі Индустриялық карта шеңберінде жер бөліп берді, – дейді Ж.Мырхалықов.

Аталған жобаның негізгі мақсаты – жоғары дәрежелі мамандар дайындау. Бұл – өте маңызды мәселе. Міне, соған сәйкес, мәселенің мәнісіне әрбір оқу бітірушінің бәсекеге төзімділігі тұрғысынан қарау керек. Оқуды аяқтаған жас маманның біліктілігі сертификатталған болуы міндетті. Өкінішке қарай, Қазақстанда жоғары оқу орнын аяқтағаннан кейінгі алған білімді сертификаттау жүйесі енді ғана қалыптасып келеді. Осы жағдайды ескеріп-екшеген университет атқаратын ісіне аса зор міндет қойып отыр. Алдағы уақытта бітірушілердің Еуропа инженерлері қауымдастығы федерациясының (FEANI) кәсіби сертификатын алуы жоспарланған. Осылайша университет бітірушілері Еуропалық инженерлер реестріне енеді, сол арқылы халықаралық еңбек нарығына жол ашылады. Бұл міндетті шешу үшін ОҚМУ Еуропада инженерлік білімді аккредиттеу желісінің (ENAEE) стандарттарын іс жүзіне асырып, бағдарламалар құрамына енгізді. Бағдарламалар бойынша дайындалған магистрлер EUR-ACE белгісін, ал соңынан «Еуроинженер» атағын алады. Бұл стандарттар технологиялық жобалау мен экологиялық қағидалардың қатаң сақталуын талап етеді. Университет осы тәсілді орынды деп санайды. Себебі, аймақтық кәсіпорындардың көпшілігі шетелдік технологиялармен және тиісті қондырғылармен жұмыс істейді.

Бұған қоса кадрлар дайындау процесінің химиялық бағыты ескеріліп, алдағы тамыз айында оқу бағдарламалары Еуропалық химия желісінің (ECTN) сараптауынан өтеді. Бұл химия саласында білім беретін 170-ке жуық білім ордасы мен 37 елдің кәсіпорындарының басын біріктірген беделді ұйым. Ал Қазақстанда тек ОҚМУ ғана осы ұйымның толыққанды мүшесі екендігін атап айтқан жөн.

Академик Жұмахан Мырхалықовтың пайымдауынша, зертханаларды жарақтандыру – қолға алған жобалардың табысты болуының алғышарты іспетті. «Бұл тұрғыда Елбасы жоғары мектепке бұрын-соңды болмаған қолдау көрсетті. Осы мақсат үшін Ұлттық қордан арнайы қаржы бөлінді. Білім және ғылым министрлігі жабдықтарды сатып алу тәртібін бекітті. Ал біздер өзіміз үшін инженерлік бағыттағы аймақтық зертхана айналасында ірі ғылыми-зерттеу кешенін құруды жоспарлап қойдық. Аймақтық зертхана аккредиттеуден өткен, сондай-ақ «ilac-MRA» белгісі бар. Жаңа зертхана кешендері үшін бізге қосымша қаржы бөлінген. Бұл қаражат шетелдің жетекші компанияларының құрал-саймандарын сатып алуға мүмкіндік береді. Еліміздің оңтүстігінде алғаш рет тамақ қауіпсіздігі зертханасы, гербицидтер мен инсектофунгицилдерді синтездеу, жаңа құрылыс материалдарын зерттеу-сынау орталығы ашылады. Құрылғалы жатқан ғылыми-зерттеу кешені аймақтың бүкіл кәсіпорындары мен зерттеушілеріне есігі ашық болады. Кешен Қазақстанның оңтүстігіндегі инновациялық дамудың негізгі тұғырнамасына айналады деген үміттеміз», дейді академик Ж. Мырхалықов алдағы кезде атқарылатын істердің мәнжайын жіліктеп. Несі бар, келешегі кең болатындығына сенім мол.

Жобаның бірінші кезеңі аяқталып келеді. Екі айдан соң магистранттарды қабылдау басталады. Осы уақыт аралығында алғашқы зерттеу лабораториялары іске қосылуы керек. Қиын міндеттердің бірі – магистранттар контингентін жасақтау. Магистранттар іргелі білім мен зерттеуге бейімділікпен қатар жеткілікті деңгейде шет тілін білуі керек. Маңызды мәселенің тағы бірі – алдын ала ұстаздардың өзін өзі дайындауы. Бұл ретте «Тамақ инженериясы» магистранттарының ұстаздары Гента университетінің Халықаралық тренинг-бағдарлама орталығында (ITP Food Safety) 4 айлық оқу курсынан өтеді. «Тамақ қауіпсіздігі және тамақ өнеркәсібіндегі сапа мен тәуекел талдамасы» тақырыбындағы біліктілікті арттыру бағдарламасынан өтуді әлемнің тамақ қауіпсіздігі саласының әрбір маманы өзіне үлкен мәртебе санайды. Әрине, бұл үлкен ұлттық жобаның идеологиялық жағы да қашанда назарымызда болуы керек. Мемлекет басшысы елдің болашағы ынталы және зияткер жастардың қолында екенін үнемі айтып келеді. Сондықтан, университеттің басты бағдары мен нысаны – тек білікті мамандар дайындау емес, әрі жан-жақты дамыған, Отан игілігі үшін жасампаз еңбекке дайын тұлғаларды қалыптастыру екендігіне шүбәсіз сенеміз. Ал солай болуы – уақыт талабы.

ШЫМКЕНТ.

Алматы облысы табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы мемлекеттік орман қоры учаскелерінің орман ресурстарын ұзақ мерзімге пайдалануға беру туралы орман шаруашылығы мемлекеттік мекемелерінің төмендегі орманшылықтарында орманды пайдаланудың түрлері бойынша тендер өткізілетіні туралы хабарлайды:

1. Жаркент орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Іле орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№2 лот – Іле орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№3 лот – Леснов орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін,

№4 лот – Көктал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№5 лот – Көктал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№6 лот – Көктал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№7 лот – Іле орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№8 лот – Көктал орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№9 лот – Көктал орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№10 лот – Көктал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

11 лот – Көктал орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№12 лот – Көктал орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№13 лот – Көктал орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін.

2. Бөрлітөбе орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Бөрлітөбе орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№2 лот – Бөрлітөбе орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№3 лот – Бөрлітөбе орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін.

3. Талдықорған орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Текелі орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№2 лот – Қора орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№3 лот – Қаратал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№4 лот – Қаратал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№5 лот – Текелі орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№6 лот – Қаратал орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№7 лот – Көксу орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№8 лот – Көксу орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№9 лот – Көксу орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін;

№10 лот – Аралтөбе орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№11 лот – Қора орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№12 лот – Қаратал орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін.

4. Нарынқол орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Сарыжаз орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№2 лот – Текес орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№3 лот – Шалкөде орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№4 лот – Ойқарағай орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№5 лот – Байынқөл орманшылығы – аң шаруашылығы қажеттілігі үшін;

№6 лот – Шалкөде орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін.

5. Кеген орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Екіаша орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін;

№2 лот – Темірлік орманшылығы – жанама орманды пайдалану үшін.

6. Бақанас орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Аққөл орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін.

7. Шелек орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесі:

№1 лот – Нұра орманшылығы – сауықтыру, рекреациялық және спорттық мақсаттар үшін.

Тендерге «Мемлекеттік орман қоры учаскелеріндегі орман ресурстарын ұзақ мерзімді пайдалануға беру жөнінде тендерлер өткізу Ережесіндегі» 3-тараудың 14-тармағының 2-тармақшасында көрсетілген біліктік талаптарына сәйкес келетін қарымды қатысушылар жіберіледі.

Тендерлік құжаттама пакетін 2015 жылғы 4 тамызда сағат 11.00-ге дейін мына мекенжайдан алуға болады: Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 26-үй, 304-бөлме, жұмыс күндері сағат 9.00-ден 18.00-ге дейін.

Тендерге қатысу үшін қарымды қатысушылар тендерлік өтінімдерін желімделген конверттерге салып Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 26-үй мекенжайындағы 304-бөлмеге тапсырады. Тендерлік өтінімдерді тапсырудың соңғы мерзімі 2015 жылғы 5 тамызда сағат 10.00-ге дейін.

Тендерлік өтінімдер салынған конверттер Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 26-үй мекенжайындағы табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасында 304-бөлмеде 2015 жылғы 5 тамызда сағат 11.00-де ашылатын болады. Қарымды қатысушылар тендерлік құжаттар салынған конверттерді ашу кезінде қатыса алады.

Қосымша ақпарат пен анықтаманы мына телефон арқылы алуға болады: 8 (7282) 27-30-41.

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ-тың сенім білдірілген тұлғасы мына мүліктерге сауда-саттық жариялайды:

Лот №1 – Өндірістік база, атап айтқанда: Литер А, жалпы алаңы 3471,9 ш.м.; Литер Б, жалпы алаңы 2401,0 ш.м.; Литер Р, жалпы алаңы 2156,4 ш.м.; Литер Ә, жалпы алаңы 849,1 ш.м., сәйкесетін жер үлесінің жалпы алаңы 0,7233 га бөлінбейтін жер телімінде жалпы алаңы 1,703 га (кадастрлық нөмірі 20-315-038-193, мақсатты тағайындалуы – өндірістік базаны пайдалану және қызмет көрсету үшін), аталған жылжымайтын мүліктермен аумақтық және функционалды байланысты, жер пайдалану шекарасына сәйкес, орналасқан мекенжайы: Алматы қ., Қазан к-сі, 34.

Бастапқы баға – **385 958 000** (үш жүз сексен бес миллион тоғыз жүз елу сегіз мың) **теңге.**

Лот №2 – Бөлінетін жер телімі, жалпы алаңы 30 га (жер телімінің кадастрлық нөмірі 03-051-225-319, мақсатты тағайындалуы – тауарлы ауыл шаруашылығын жүргізу), орналасқан мекенжайы: Алматы облысы, Талғар ауданы, Қайнар ауылдық округінің аумағындағы аудан қорының жері.

Бастапқы баға – **48 551 000** (қырық сегіз миллион бес жүз елу бір мың) **теңге.**

Сауда-саттық әдісі – **ағылшын.**

Кепілді жарна бастапқы бағаның 10%-ын құрайды.

Бастапқы бағаның 10% мөлшеріндегі кепілді жарна «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-тың сенім білдірілген тұлғасының шотына енгізілуі тиіс, төменде көрсетілген деректемелер бойынша.

Сауда-саттыққа қатысу өтінімдеріне қажетті құжаттар тізілімін алу үшін сенім білдірілген өкілге бару керек.

Сауда-саттыққа қатысуға өтінімдер Алматы қ., Абай д-лы, 109В, 1004-бөлмеде 2015 жылғы 13 шілдеде сағат 18.00-ге дейін қабылданады.

№1 лот бойынша сауда-саттық ағылшын әдісімен 2015 жылғы 14 шілдеде сағат 11.00-де мына мекенжайда болады: Алматы қ., Абай д-лы, 109 «В», 1004-бөлме.

№2 лот бойынша сауда-саттық ағылшын әдісімен 2015 жылғы 14 шілдеде сағат 15.00-де мына мекенжайда болады: Алматы облысы, Талғар қ., Тәжібаев к-сі, 4.

Сауда-саттық аяқталғаннан кейін түпкілікті баға ұсынған сауда-саттық қатысушысы банктің чек түріндегі немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген басқа қолма-қол ақшаның толық көлемінде сатып алу сомасын бес жұмыс күні ішінде есеп айырысу тәсілімен енгізуі қажет.

Сенім білдірілген тұлғаның деректемелері: «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-тың сенім білдірілген тұлғасы Төремұратов Азат Болатұлы, Алматы қ., Абай д-лы, 109В, шот KZ246010011286000043, БСН 940140000385, Кбе 14.

Сауда-саттық өткізу мәселесі бойынша анықтама алу телефондары: 8 (727) 330 16 80, 330 17 57.

«Алтын тобылғы» бәйгесі

таланттарға жол ашады

Кеше Астанада Қазақстан Президенті жанындағы орталық коммуникациялар кызметінде өткен брифингте Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы қорының «Алтын тобылғы» сыйлығына өтініштер қабылдау басталғанын алға тартты.

«Алтын тобылғы» әдеби шығармалар сыйлығы қазақстандық жас авторлардың шығармашылығына қамқорлық жасау мақсатында ұйымдастырылған екен. Оның бастамашысы әрі құрылтайшысы – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы қоры болып саналады. Сонымен қатар, бұл жобаға Қазақстан Жазушылар одағы мен Мемлекеттік тілді дамыту қоры серіктестік ететінін айта кетсек дейміз.

«15 жылдан бері Президент Қоры Қазақстанның талантты жастары мен жас дарындарға қолдау жасап келеді. «Алтын тобылғы» жобасы шығармашыл жастардың жолын ашып, болашақта әлемдік деңгейге көтереді деп сенеміз. Сондай-ақ, мұндай іс-шаралар жастардың мемлекеттік тілге құрметін және отандық әдебиетке деген қызығушылығын оятады», дейді Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы қорының атқарушы директоры Сағындық Нұрақанов.

Әдебиет бәйгесіне кез келген 18 бен 35 жас аралығындағы азаматтар қатыса алады. Сыйлық 4 номинация бойынша табысталады: «Үздік проза», «Үздік поэзия», «Үздік драматургия» және «Үздік балалар әдебиеті». Осы номинациялар бойынша оқ бойы озық шыққан шығарма авторларына 1 млн. теңге сыйақы беріледі. Сондай-ақ, ұлттық бағдарлама «Мәңгілік Ел» тақырыбы бойынша жеңімпаз деп танылған автор бас жүлде үшін 1,5 млн. теңге ақшалай сыйлыққа ие болады.

«Алтын тобылғы» сыйлығы жас буын талабын ұштап қана қоймай, әдебиет әлеміне келіп қосылуына үлкен ықпал етеді. Сол себепті жобаға шын ықыласпен қолдау көрсетіп отырмын», дейді сенатор, Қазақстан Жазушылар одағының төрағасы Нұрлан Оразалин.

Динара ДОСПАН.

«НГСК КазСтройСервис» АҚ осы арқылы «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-пен ірі мәмілеге қосымша келісім жасау туралы шешімді қоғамның Директорлар кеңесі қабылдағаны жөнінде барлық мүдделі тұлғалардың назарына жеткізеді.

Саймасай Мәрия Маратқызына берілген ЖОБ №0236593 жалпы орта білім туралы аттестаты мен қосымшасы жоғалуына байланысты жарамсыз деп танылсын.

В связи с утерей, считать не действительным полис Добровольного страхования АО «СК «Коммеск-Өмір» формы Авто 4 серии 2 № 0092285.

«Қ.Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті» коммерциялық емес АҚ, Алматы қ., Сәтбаев к-сі, 22, тел. (727) 257-71-09, 2015 жылғы 30 маусымнан бастап «Қ.Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық зерттеу университеті» АҚ-тың (ЖСК 990240005120) акциялары шығарылымының жойылғаны туралы мәлімдейді. Акциялардың шығарылымын жою туралы № А6002 куәлікті Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі 2015 жылғы 24 маусымда берді.

Екінші облигациялық бағдарламаның аясында «Банк ЦентрКредит» АҚ-тың қамсыздандырылмаған атаулы купондық облигацияларының жетінші шығарылымы туралы мәлімет

Алматы қаласы, Әл-Фараби даңғылы, 38 мекенжайы бойынша орналасқан «Банк ЦентрКредит» акционерлік қоғамы инвесторлардың назарына «Банк ЦентрКредит» АҚ-тың Екінші облигациялық бағдарламасының аясында қамсыздандырылмаған атаулы купондық облигацияларының жетінші шығарылымының мемлекеттік тіркелгені туралы хабарлайды (Бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеу туралы 02.06.2015 жылғы №D21-7 куәлік, ҰСН KZP07Y10D219, ISIN KZ2C00003317, CFI DBFUFR).

Облигациялар туралы мәлімет.

облигациялардың түрі	қамсыздандырылмаған атаулы купондық
облигациялардың саны	100.000.000 (жүз миллион) дана
орналастыру бағасы	облигацияларды орналастыру бағасы нарықтық талаптарға байланысты белгіленеді.
облигацияларды төлеу тәртібі	төлем сауда-саттықты ұйымдастырушының ішкі ережелеріне сәйкес жүргізіледі.

Шығарылым проспектісімен келесі мекенжай бойынша танысуға болады: Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 38, Қазынашылық департаменті, осы бөлімшені бағыттаушы директор Габасов Т.Р., тел. 2-598-598, ішкі 12100, 12191.

Сведения о седьмом выпуске именных купонных облигаций без обеспечения АО «Банк ЦентрКредит» в пределах второй облигационной программы

Акционерное общество «Банк ЦентрКредит», находящееся по адресу: г. Алматы, пр. Аль-Фараби, 38 доводит до сведения инвесторов о государственной регистрации седьмого выпуска именных купонных облигаций без обеспечения в пределах Второй облигационной программы АО «Банк ЦентрКредит» (Свидетельство о государственной регистрации выпуска ценных бумаг № D21-7 от 02.06.2015 г., НИН KZP07Y10D219, ISIN KZ2C00003317, CFI DBFUFR).

Сведения об облигациях.

вид облигации	именные купонные без обеспечения
количество облигаций	100.000.000 (сто миллионов) штук
цена размещения	цена размещения облигаций определяется исходя из наилучших рыночных условий
порядок оплаты облигаций	оплата осуществляется в соответствии с внутренними правилами организатора торгов.

Ознакомиться с проспектом выпуска можно по адресу: г. Алматы, пр. Аль-Фараби, 38, Департамент казначейства, Директор, курирующий данное подразделение – Габасов Т.Р., тел 2-598-598, вн. 12100, 12191.

Мерзімді баспа басылымдарына жазылушылардың назарына!

Құрметті жазылушылар, «Қазпочта» АҚ мерзімді баспа басылымдарын уақтылы жеткізбеген, мүлде жеткізбеген немесе қызмет көрсету сапасы төмен болған жағдайда «Қазпочта» АҚ-тың Байланыс орталығына **1499** нөмірі арқылы хабарласуларыңызды өтінеді (ҚР бойынша ұялы және қалалық нөмірлерден қоңырау шалу тегін).

Біз Сіздерге әрдайым көмектесуге дайынбыз!

«Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» акционерлік қоғамы

ҚЕХС бойынша жылдық қаржы есептілігі

Қаржы жағдайы туралы есеп

(миллион теңге) 31 желтоқсан

	2014 жылғы	2013 жылғы
Негізгі құралдар	339 575	265 315
Жоба шығындарына төленген аванс	9 239	7 143
Өтеуге жататын ҚҚС	-	6 849
Материалдық емес актив	368	327
Тауарлы-материалдық қорлар	631	267
Басқа айналымнан тыс активтер	2 416	1 872
Айналымнан тыс активтер	**352 229**	**281 773**
Тауарлы-материалдық қорлар	3 676	2 894
Өтеуге жататын ҚҚС	11 299	962
Дебиторлық берешек	-	30
Басқа айналымдық активтер	300	291
Өтеуге жататын пайда салығы	41	-
Ақша қаражаттары	11 532	11 807
Айналым активі	**26 848**	**15 984**
Активтер жиынтығы:	**379 077**	**297 757**
Жарғылық капитал	57	57
Қайта бағалау қоры	35 357	41 206
Бөлінбеген пайда	33 612	19 218
Аралық несиенің адал құнын түзету	24 588	22 796
Жинақталған трансляциялық айырма	18 323	2 507
Акционерлік капитал	**111 937**	**85 784**
Ұзақ мерзімді несие	166 556	133 148
«КТК-Р» компаниясы берген аралық несие	50 533	37 102
Негізгі құралдарды пайдаланудан шығару шығысын жабатын резерв	329	542
Құрылыс шарттары бойынша ұстап қалу	7 950	4 932
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	19 450	16 385
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	**244 818**	**192 109**
Кредиторлық берешек пен есептелген міндеттемелер	17 143	15 599
Салық бойынша міндеттемелер	-	773
Байланысты тараптардан алынған аванстар	4 640	2 524
Негізгі құралдарды пайдаланудан шығару шығысын жабатын резерв	329	968
Басқа ағымдық міндеттемелер	210	-
Қысқа мерзімді міндеттемелер	**22 322**	**19 864**
Акционерлік капитал жиынтығы және міндеттемелер	**379 077**	**297 757**

Жиынтық табыс туралы есеп

(миллион теңге) 31 желтоқсанда аяқталған жыл

	2014 жылғы	2013 жылғы
Табыс - мұнай тасымалдау қызметі	**51 807**	**36 917**
Мұнай тасымалдау қызметінің өзіндік құны	(15 855)	(13 560)
Жалпы және әкімшілік шығыс	(6 140)	(4 713)
Басқа шығындар	(776)	(905)
Операциялық шығыс	**(22 771)**	**(19 178)**
Негізгі құралдарды қайта бағалау пайдасы/ (шығыны)	(8 601)	1 479
Ұзақ мерзімді займдар бойынша пайыздық төлем жасау шығысы	(3 970)	(2 143)
Өтеуге жататын қосымша салықтар	1 160	741
Басқа табыстар	400	619
Бағам айырмашылығы залалы, нетто	(425)	(46)
Басқа табыстар мен шығыстар	**(11 436)**	**650**
Салық салуға дейінгі пайда	**17 600**	**18 389**
Табыс салығы бойынша шығыс	(3 991)	(3 651)
Жылдық пайда	**13 609**	**14 738**
Басқа жиынтықты (шығыс)/табыс - соңынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктелетін		
Негізгі құралдарды қайта бағалау	(7 310)	4 122
Капиталға жатқызылған кейінге қалдырылған салық	1 895	(824)
Қайта бағалаудың шығарылуы бойынша кейінге қалдырылған салық	-	476
Активтер шығарылуы бойынша міндеттемелер	537	-
Активтер пайдаланудан шығарылуы бойынша міндеттемелерге салынатын кейінге қалдырылған салық	(186)	-
Трансляциялық айырма	15 816	1 419
Жыл бойынша мойындалған өзге жиынтықты табыс	**10 752**	**5 193**
Жылдық жалпы жиынтықты табыс	**24 361**	**19 931**

Акционерлік капитал өзгерістері туралы есеп

(миллион теңге)

	Жарғылық капитал	Қайта бағалаудан түскен пайда	Аралық несиенің адал құнын түзету	Бөлінбеген пайда/ (шығын)	Жинақталған трансляциялық айырма	Барлығы
2012 жылғы 31 желтоқсан	**57**	**39 832**	**11 177**	**2 080**	**1 088**	**54 234**
Негізгі құралдарды қайта бағалау	-	3 298	-	-	-	**3 298**
Қайта бағалауды шығару	-	(2 400)	-	2 400	-	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы	-	476	-	-	-	**476**
Жылдық табыс	-	-	-	14 738	-	**14 738**
Өзге жиынтықты табыс	-	-	-	-	1 419	**1 419**
Жалпы жиынтықты жылдық табыс	-	**1 374**	-	**17 138**	**1 419**	**19 931**
Аралық несиенің құнын түзету	-	-	11 619	-	-	**11 619**
2013 жылғы 31 желтоқсан	**57**	**41 206**	**22 796**	**19 218**	**2 507**	**85 784**
Негізгі құралдарды қайта бағалау	-	(5 415)	-	-	-	**(5 415)**
Қайта бағалауды шығару	-	112	-	(112)	-	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы	-	(897)	-	897	-	-
Активтерді шығару бойынша міндеттеме	-	351	-	-	-	**351**
Жылдық табыс	-	-	-	13 609	-	**13 609**
Өзге жиынтықты табыс	-	-	-	-	15 816	**15 816**
Жалпы жиынтықты жылдық табыс	-	**(5 849)**	-	**14 394**	**15 816**	**24 361**
Аралық несиенің құнын түзету	-	-	1 792	-	-	**1 792**
2014 жылғы 31 желтоқсан	**57**	**35 357**	**24 588**	**33 612**	**18 323**	**111 937**

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп

(миллион теңге) 31 желтоқсанда аяқталған жыл

	2014 жылғы	2013 жылғы
Салық салынғаннан кейінгі пайда	**13 609**	**14 738**
Айналым капиталының өзгеруіне дейінгі ақша қаражатының қозғалысын сейкестендіру үшін түзету:		
Алымдағы салық шығыстары	2 679	4 034
Кейінге қалдырылған салық бойынша үнемдеу	1 312	(383)
Қайта бағалау шығыны (табысы)	8 601	(1 479)
Тозу және амортизация	8 446	7 877
Пайыз төлеу шығыстары	3 970	2 143
Қолданылмаған бағам айырмашылығы (нетто)	479	(11)
Салықтық айыппұл	-	25
Қосымша салықтарды өтеуден түсетін басқа пайда	(1 160)	(741)
Басқа шығындар	36	20
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейінгі операциялық қызмет бойынша ақша қаражатының қозғалысы	**37 972**	**26 223**
Төленген салықтар (ҚҚС-тан тыс)	(3 610)	(4 279)
Өтеуге жататын ҚҚС өзгерістері	(3 816)	573
Тауарлы-материалдық қорлар өзгерісі	(237)	(1 103)
Басқа айналымнан тыс активтердің өзгерісі	(314)	124
Несиелік берешек пен есептелген міндеттемелер өзгерісі	1 362	2 943
Басқа айналым активтерінің өзгерісі	-	617
Салықтық міндеттемелердің өзгерісі	(199)	(2 879)
Алынған аванстардың өзгерісі	1 558	(73)
Ақша қаражатының операциялық қызметке байланысты таза қозғалысы	**32 716**	**22 146**
Жұмсалған капиталдық шығын	(40 649)	(51 978)
Ақша қаражатының инвестициялық қызметке байланысты таза қозғалысы	**(40 649)**	**(51 978)**
Ақша қаражатының қаржылық қызметке байланысты таза өзгерісі ("ҚҚК-Р" компаниясы берген аралық несие)	**5 374**	**33 471**
Ақша қаражатының таза өзгерісі	**(2 559)**	**3 639**
Ақша қаражатының және оның баламасының бастапқы қалдығы	11 807	7 949
Трансляциялық айырма	2 284	274
Ақша қаражатының және баламасының соңғы қалдығы	**11 532**	**11 807**

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ

«Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» АҚ компаниясының акционерлері мен Директорлары кеңесінің мүшелеріне

Біз «Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - компания) жалғанған қаржы есептілігіне аудит жүргіздік. Қаржы есептілігінде компанияның 2014 жылғы 31 желтоқсандағы қалпы бойынша жасалған қаржылық жағдайы туралы есеп, жиынтықтық пайда есебі, капитал өзгерісі есебі мен көрсетілген күннен аяқталған жылдағы ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп, сонымен бірге есеп саясатының маңызды аспектілері туралы ақпарат және басқа түсіндірме ақпарат келтірілген.

Қаржы есептілігін дайындаудағы басшылық жауапкершілігі

Компания басшылығы осы есептіліктің Қаржы есептілігінің халықаралық стандарттарына сәйкес дұрыс дайындалуы және сенімді ұсынылуы үшін, сондай-ақ басшылықтың пікіріне сәйкес қажет болатын, жеңісіз әрекеттер немесе қателіктер жіберу салдарынан туындайтын елеулі бұрмалаусыз қаржылық есептілік дайындау мен оны сенімді ұсынуды қамтамасыз етуге арналған ішкі бақылау жүргізу үшін жауап береді.

Аудиторлар жауапкершілігі

Біздің жауапкершілігімізге жүргізілген аудит негізінде осы қаржылық есептілікке қатысты өз пікіріміз білдіру жатады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Аталған стандарттарға сәйкес аудит жүргізуде этика нормалары сақталуға тиіс, аудит қаржы есептілігінде елеулі бұрмалану болмайтынына толық сенімді жағдайда жоспарланып, жүргізілуге тиіс.

Аудит құрамында қаржылық есептіліктегі сандық деректерге және ондағы ақпарат ашылуына қатысты аудиторлық дәлелдеме табуға бағытталған процедуралар қарастырылған. Процедуралар таңдалуы аудитордың кәсіби пайымдауына, оның ішінде қаржы есептілігінде жеңісіз әрекеттер немесе қателіктер жіберу салдарынан туындайтын елеулі бұрмалау болуы тәуекелдерін бағалауына байланысты. Аудитор мұндай тәуекелдерді бағалауда нақты жағдайға лайық аудиторлық процедуралар тағайындау мақсатында қаржылық есептіліктің дайындалуы мен сенімді ұсынылуын қамтамасыз ететін ішкі бақылау жүйесін қарастырады, бірақ компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жөнінде пікір білдіру аудитордың міндетіне жатпайды. Сонымен қатар, аудит қолданылатын есептеу саясаты қағидаларының дұрыстығы мен басшылықтың есептеу бағаларының лайықтығына, қаржылық есептіліктің ұсынылуына жалпы баға беруге тиіс.

Аудит барысында алынған аудиторлық дәлелдемелер бізге өз аудиторлық тұжырымымызды білдіруге жеткілікті және тиісті негіздеме береді деп санаймыз.

Тұжырымдама

Біздің тұжырымдауымыз бойынша, қаржы есептілігі «Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» акционерлік қоғамының 2014 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын толық және барлық елеулі аспектілер бойынша білдіреді, сондай-ақ, қаржы есептілігінің халықаралық стандарттарына сәйкес, аталған күні аяқталған жыл ішіндегі оның қаржылық қорытындысы мен ақша қаражатының қозғалысын көрсетеді.

Маңызды мән-жайлар

«Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» АҚ қаржы есептілігінің 17 (б) ескертуінде көрсетілгендей, акционерлер шартының Қосымша салықтарды өтеуге қатысты бабын қолдануға қатысты маңызды тұрпаусыздық бар екеніне назар аударамыз.

1 және 2 ескертуперде көрсетілгендей, жалғанған қаржы есептілігін компания алдымен АҚШ долларымен дайындап, оған қосымша теңгемен есептеп көрсеткен. Біз АҚШ долларымен көрсетілген қаржы есептілігіне аудит жүргіздік және 2015 жылғы 6 наурызда аудиторлық тұжырымдамамызды шығардық.

Өзге мәліметтер

«Құбырды кеңейту жобасы» атауымен 1 ескертуде 8-9 беттерде көрсетілген қаржы есептілігіне әзірленген қосымша ақпарат қосымша талдау мақсатында келтірілген, оны ашу ҚЕХС-да қарастырылмайды. Біз жалғанған қаржы есептілігіне аудит жүргізу барысында бұл қосымша қаржылық ақпаратқа қатысты аудиторлық процедураларды орындаған жоқпыз, оған сәйкес бұл ақпарат жөнінде пікір білдірмейміз.

Гүлмира Тұрмағамбетова
Аудитор
Аудитордың біліктілік куәлігі
«0000374 1998 жылғы 21 ақпанда берілген

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС
бас директоры
Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық қызметпен айналысу үшін Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен 2005 жылғы 15 шілдеде берілген Мемлекеттік лицензия сериясы МФЮ-2 №0000003

6 наурыз 2015 ж.
Алматы қ., Қазақстан Республикасы.

Бас директордың қаржы жөніндегі орынбасары — **Беренд Хазелаар**
Бас есепші — **Ходаков Алексей Иванович**

Бисен ЖҰМАҒАЛИЕВ

Соғыс және еңбек ардагері, майдангер журналист, халқымыздың қадірменді қариясы Бисен Жұмағалиев 2015 жылғы 30 маусымда өмірден озды.

Бисен Жұмағалиев 1922 жылы 22 желтоқсанда бұрынғы Тайпақ, қазіргі Ақжайық ауданына қарасты Сайқұдық ауылында дүниеге келді. 1940 жылы педагогикалық училищені бітірген Б.Жұмағалиев еңбек жолын мектеп мұғалімдігінен бастады. Ол 1942 жылдың қаңтар айында майданға атанып, 13-дивизияның құрамында Ленинградты қорғауға қатысты. Ортақ Отанға қауіп төніп, ел басына күн туған сол бір сұрапыл соғыс жылдары Бисен Жұмағалиұлы қару мен қаламды қатар ұстап, «На страже Родины» газетінің қазақ тіліндегі «Отанды қорғауда» атты парақшасын шығаруға жүйелі атсалысты. Осылайша Бисен ағай 1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысында қазақтан шыққан 79 әскери журналистің бірі болды. Бисен Жұмағалиұлы соғыста қан кешіп жүріп, қазіргі «Орал өңірі», сол кездегі «Екпінді құрылыс» газетіне майдандағы жағдай, қазақ жауынгерлерінің жанқиярлық ерлігі мен тылдағы ел-жұрттың жанкешті еңбегінің нәтижесінде алдыңғы шепке жеткен азық-түлік пен жылы киім-кешек түріндегі көмектің сардар-сарбаздарға тың күш-қуат құйып, жалын-жігер сыйлап, рухтарын көтергендігі жөнінде мақалалар жолдап тұрды.

1947 жылы әскерден оралған соң Б.Жұмағалиев Батыс Қазақстан облыстық партия комитетінде нұсқаушы қызметін атқарды. Бертін келе біраз жыл Батыс Қазақстан облыстық қазіргі «Орал өңірі» қоғамдық-саяси газетінде бас редакторлық қызметте болды. Бисен Жұмағалиұлы 1955-1958 жылдары сол кездегі Фурманов аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы ретінде соғыстың кесірінен тұралап қалған халық шаруашылығын қалпына келтіруге айтулы үлес қосты. Ол 1958-1960 жылдары СОКП Жоғары партия мектебінде оқып, білім-білігін жетілдіргеннен кейін 1960-1971 жылдары Орал облыстық партия комитетінің хатшысы, ал 1971-1985 жылдары Көкшетау облыстық партия комитетінің хатшысы қызметтерін атқарды.

Б.Жұмағалиев құрметті демалысқа шыққаннан кейін де қоғамдық белсенділігін бәсеңдеткен жоқ. Ол өмірінің соңғы күніне дейін облыс әкімінің штаттан тыс кеңесшісі ретінде тәуелсіз Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық өркендеуінің алғышарты – ұлтаралық жарасымның нығаюына және халық пен билік арасындағы екіжақты тиімді байланыстың беки түсуіне, жас ұрпақтың елжанды азамат болып қалыптасуына ұдайы мүдделілік танытып, осы бағыттағы жұмыстарға үнемі өзіндік үлесін қосумен болды. Бисен Жұмағалиұлының қаламынан туған «Қазақтар Ленинград майданында», «Дары степных просторов», «Обновленная степь», «Шолохов Қазақстанда» атты кітаптар алдағы уақытта да жас ұрпақты туған елін-жерін сүюге үндей бермек.

Б.Жұмағалиев майдандағы жанқиярлық ерлігі мен бейбіт күнгі жасампаз еңбегі үшін 9 орденмен және көптеген медальмен марапатталды. Ұлы Жеңістен кейін бүгінгі жарқын заман, бақытты өмір үшін жылдар бойы бел жазбай еңбек еткен қайраткер азамат, көпті көрген, көңіліне көп нәрсе түйген қадірменді қария, абыз ақсақал Бисен Жұмағалиұлының жарқын бейнесі біздің жадымызда әрдайым сақталады.

Н.Ноғаев, М.Құлшар, С.Сүлеймен, А.Өтеғұлов, А.Бадашев, Б.Мәкен, И.Стексов, Н.Төреғалиев, М.Тоқжанов, А.Көлгінов, Ә.Жоламанов, Н.Бекқайыр, М.Мұхамбетов, К.Нығметов, Ж.Сафуллин, Б.Ғұбайдуллин.

Ардагерлердің Орталық кеңесі Қазақстандағы ардагерлер қозғалысына белсене қатысушы, майдангер, Батыс Қазақстан облысы әкімінің кеңесшісі

Бисен ЖҰМАҒАЛИЕВТІҢ

қайтыс болуына байланысты марқұмның туған-туысқандары мен жақындарына орны толмас ауыр қайғыларына ортақтасып көңіл айтады.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ректораты, профессор-оқытушылар ұжымы мен білім алушылары профессор, техника ғылымдарының докторы

Қабер Сүндетұлы ШЫНТЕМІРОВТІҢ

мезгілсіз өмірден озуына байланысты марқұмның зайыбы Орал Төлеуханқызына, балалары мен туған-туыстарына қайғыларына ортақтасып көңіл айтады.

● *Бәрекелді!*

Әлем көз тіккен шай көрмесі

елордада өтетін болды

Астанада тағы бір ірі көрме өтетін болды. Нақты айтсақ, Астана күні мен Ұлттық музейдің бір жылдығына орай бас қаламызда тұңғыш халықаралық шай көрмесі ұйымдастырылады. Chitra by Newby деген атаумен өтетін шарада шай дайындаудың сан түрлі әдіс-тәсілі көрсетілмек. Сондай-ақ, шай мәдениеті мен тарихы декоративті құрал-жабдықтар арқылы баяндалады.

Еламан ҚОҢЫР,
«Егемен Қазақстан».

Бұл игі бастама туралы Мәдениет және спорт министрі Арыстанбек Мұхамедиұлы: «Мұндай көрме әлем бойынша тұңғыш рет Қазақстанда өтейін деп отыр. Осының өзі шараның басты ерекшеліктерінің бірі. Ұлттық музейде өтетін көрме тек сала мамандарының емес, жалпы қоғамның қызығушылығын тудырып отыр», – деді.

Сонымен қатар, министр Chitra by Newby халықаралық көрмесінің өте қымбат жоба екенін айтты. Алайда, шара Newby фирмасының есебінен қамтамасыз етіледі. Ведомство басшысы әлем назарын аударатын осындай жобаның тұсауын Қазақстанда кесуге ниет білдірген ұйымдастырушыларға алғыс білдірді.

Chitra by Newby – шай тарихымен тығыз байланысты жалғыз антиквариаттар жиынтығы болып саналады. Оның негізін ұлыбританиялық кәсіпкер, Атымтай жомарт Нирмал Кумар Сетхия қалаған. Ал жиынтықтың атауы әйелі Читра Сетхияның құрметіне аталған. Нирмал Кумар өмірінің 4 жылын шайға қатысты құнды жәдігерлерді жинауға арнаған. Осы уақыт аралығында ол аса құнды 1 500-ден астам тарихи мұраға қол жеткізді.

Көрме 6 шілдеде ашылып, үш ай бойы келушілерге қызмет көрсетеді. Оған жоғарыда аталған жәдігерлердің 100-ден астам данасы қойылады деп күтілуде. Ұйымдастырушылар Қазақстанның әлемдегі шайды ең көп тұтынатын елдердің бірі екенін ескеріп, көрмеге келушілердің қатары қалың болатынына сенімді.

● *Өнер*

Театрдың 90-шы маусымы

күзде көрерменге Асанәлі Әшімовтің «Қаза мен жаза» спектаклін ұсынады

Қазақтың М.Әуезов атындағы мемлекеттік академиялық драма театрының биылғы 89-шы маусымы КСРО халық әртісі Асанәлі Әшімовтің режиссерлығымен қойылған Игорь Вовнянконың «Қаза мен жаза» криминалдық драмасының премьерасымен аяқталды. Жаңа спектакльдің тұсаукесері аншлагпен өтіп, өнер сыншылары қойылымды жылы қабылдады. Осылайша 90-шы маусымына аяқ басқан театр репертуары тағы бір қойылыммен толықты.

Айнаш ЕСАЛИ,
«Егемен Қазақстан».

Әйгілі актер Асанәлі Әшімов бұған дейін де бірнеше рет режиссураға барғаны белгілі. «Әлі де жаспыз ғой, жоспар көп. Енді ең басты жоспар – сахнадан абыроймен кету», деп қалжыңдайтын Асекең өнер жолындағы тәжірибесі мен көрген-білгенін кейінгі жастарға үйрету мақсатында осы жобаны қолға алғанын айтады.

Театр табалдырығын аттаған жас өнер иелеріне рөл беріп, қабілеттеріне қанат бітіруді көздеген жаңа спектакль тағдыр жазуымен туған әкесінің үйінде қызметші болып жүрген Әсел атты қыздың өмірі туралы. Кісі өлтірді деп жала жабылған жас әділет іздегенде өзін әлемде жалғыз қалғандай сезінеді. Қысқасы, замана тақырыбына барған драма өзін өзі ақтайды деп білеміз.

– «Қаза мен жаза» негізінен кинематографияға арналған дүние. Біздің театр криминалдық тақырыпқа бірінші рет барып отыр. Актерлердің екі құрамы да бір-біріне тең өнер көрсете алады. Жастарды кеңдікке, өнердегі адал бәсекелестікке үйреткіміз келеді. Бұл спектакльдің басты репетициясын екі рет қойып, екі құрамның ойынын бөлек-бөлек өткіздік, – дейді Асанәлі Әшімов.

– Театр маусымының жабылуы – мереке. Жаңа спектакль қойған сайын көрермен есімізде тұрады, залда отырған халыққа айтпағымыз сонда не болады деген сұрақты ойымыздан шығармаймыз, – дейтін Асанәлі ағамыздың жаңа спектаклі жұрттың көңілінен шықты. Кем-кетігі жүре түзелер.

Иә, театр өткен маусымды табысты аяқтады. Маусымды қорытындылау үшін ұйымдастырылған баспасөз мәслихатында осы академиялық өнер ордасының директоры, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Ерлан Біләлов бұл туралы кеңінен баяндап, журналистердің сауалдарына жан-жақты жауап берді.

Бұл маусымда 6 бірдей премьера көрерменге жол тартыпты. Театр репертуары бірсарындылықты көтермейді ғой. Осыны ескерген ұжым қалың көрерменнің талабын ескере отырып, әлемдік классиканы да, ұлттық драматургияны да, заманауи өзекті тақырыптарды да тең ұстауға тырысып, бүгінгі күнмен үндестірудің жолдарын қарастырған.

89-шы театр маусымы жазушы Дулат Исабековтің «Жүз жылдық махаббат» драмасының премьерасымен басталған болатын. Сонымен қатар, қараша айында Асқар Сүлейменовтің аудармасы бойынша Теннеси Уильямстың «Шыны хайуанатын» режиссурадағы өзінің тұңғыш тырнақалды туындысы ретінде Алена Қабдешова ұсынды.

Сахна өнерінің үрдісін жақсы тәжірибемен толықтыру мақсатында еліміздің бас театры шығармашылық көкжиегін кеңейтіп, белгілі режиссерлермен тәжірибе алмасуды соңғы қабылдаған өздерінің «Тұжырымдамасында» айқындап алған болатын. Соған сәйкес, жаңашыл көзқарастағы, аты мәшһүр Литва режиссері Йонас Вайткусты театрға арнайы шақыртып, ол ақын-драматург Иран-Ғайыптың «Қорқыттың көрі» пьесасын сахналады. Бұл спектакль Қазан қаласында өткен XII халықаралық «Наурыз» фестивалінде қазылар алқасы тарапынан да «Ең үздік спектакль» деген баға алып қайтты.

Театрдың актерлік құрамының 70 пайызы жастардан тұрады. Олардың шығармашылық қарымы мен мүмкіндігін ашып көрсетуді көздеген француз драматургтері Ф.Дюмануар мен А.Д'Эннеридің «Дон Сезар де Базан» комедиясы Әубәкір Рахимовтың аудармасы һәм режиссерлігімен сахналанды. Ал Ұлы Жеңістің 70 жылдығына байланысты Тұңғышбай Жаманқұловтың режиссерлігімен сахнаға шығарылған Қазақстанның халық жазушысы Шерхан Мұртазаның «Ай мен Айшасы» да көрерменнің жылы ілтипатына ие болды. Соңғы жылдары театрдың гастрольдік сапары қайта жанданып келеді. Олар жазушы Рақымжан Отарбаевтың «Бейбарыс сұлтан» пьесасымен театр ұжымы Белоруссияның Брест қаласында өтетін дәстүрлі «Белая Вежа» халықаралық фестиваліне барып қайтыпты.

Ең бастысы, қазір театрдың барлық қойылымы дерлік аншлагпен өтеді. Сонау 90-шы жылдардағыдай өнердің бағасы тым құнсыз емес.

Баспасөз мәслихатында театрдың байырғы актрисаларының бірі, Қазақстанның халық әртісі Торғын Тасыбекова бір кездері залда 8 ғана көрермен отырғанда 30 актер өнер көрсеткен күндер болғанын да еске алды. Содан бері спектакльге кіретін билеттің бағасы 200 теңгеден 2 мың теңгеге өсті. Көрермен талғамы да көтерілді. Театрдың да өзіне деген талабы артып келеді.

АЛМАТЫ.

Суретті түсірген Ерлан ОМАРОВ.

● *Құлағыңыз түрік жүрсін*

ЖҮЛДЕ

«Ақиқат» журналының ұйымдастыруымен журналистер арасында шахмат турнирі өтеді

«Қазақ газеттері» серіктестігіне қарасты еліміздегі «Ең үздік қоғамдық-саяси басылым» – «Ақиқат» журналының жүлдесі үшін журналистер арасында шахмат турнирін өткізу дәстүрге айналып келеді. Алғашқы турнир Қазақ ұлттық политехникалық университетінің шаңырағында өткізілген болса, екінші жарыс шахматтан әлемнің бірнеше дүркін чемпионы Жансая Әбдімәліктің шахмат академиясында ұйымдастырылды.

Қолына қалам ұстаған сөз зергерлерінің арасында тартысты өтетін биылғы үшінші турнирді де қазақтың атын әлемге танытып жүрген Әбдімәліктің шахмат академиясында (Сәтбаев және Байсейітова көшелерінің қиылысы) 24 шілде күні өткізгелі отырмыз. Ақпарат айдынында өзіндік орны бар «Қазақ газеттері» серіктестігіне қарасты алты басылымның журналистері – турнирдің белсенді қатысушылары. Қазір ұйымдастыру алқасы журналистер арасындағы дәстүрлі шахмат турниріне қатысуға тілек білдірушілердің өтініштерін қабылдап жатыр. Барлық әріптестерімізді шахмат турниріне белсенділікпен қатысуға шақырамыз. Игілікті іс-шарадан сырт қалмаңыздар, бұқаралық ақпарат құралдарының қызметкерлері!

Өтініштеріңізді біздің электронды поштамызға kaz_gazeta@mail.ru жолдауларыңызға немесе 394-37-42 , 394-42-90 және 8-701-620-21-14 телефондары арқылы хабарласып, тіркелуге болады.

«Егемен-ақпарат».

● *Міне, қызық!*

Тастар музейі

Әдетте, тастан суық не бар деп ойлаймыз. Ал сол тастың сұлулығын көргенде осы ойдан қайтарыңды, қайтпасыңды білмей дал боласың. Табиғаттың шеберлігін мойындатып, тылсымын ішіне бүгіп қалатын да тас секілді.

Нәзира ЖӘРІМБЕТОВА,
«Егемен Қазақстан».

Қостанай қаласындағы Солтүстік Қазақстанның геологиялық музейіне кірген кісінің барлық жәдігерді қызықтап болғанша шығуы қиын. Атшаптырым залдағы шыны сөрелерге қойылған тастар алдымен жер қойнауының біз білмейтін талай сырына қанықтырғандай болады. Жеріміздің ежелгі тарихына да осы тастар мен музейдің палеонтология мен петрография бөліміндегі жәдігерлер куә болғандай. Торғай ойпатынан табылған мүйізтұмсықтың, мамонттың сүйегі, тісі, акуланың тісі, тарих дәуіріне дейінгі жануарлардың тасқа айналған бедерлері, тас болып қалған ағаш, жапырақтар бедері ежелгі дәуірден сыр шерткендей болады. Музей ең бастысы, көрерменге жеріміздің байлығынан хабар береді. Өйткені, музей кен іздеген геологтардың күшімен ұйымдастырылған. Тастар негізінен Қазақстанның солтүстігіндегі марганец, темір, асбест, хромит, боксит кендері шығып жатқан Соколов-Сарыбай, Жітіқара, Арқалық, Краснооктябрь, Белинский, Аят, Тауынсор, тағы басқа көптеген кеніштерден табылған.

Өзіне еріксіз назар аударатын тастардың бірсыпырасын геологтар өздерінің табаны тиген шет ел кеніштерінен де алып келгенге ұқсайды. Оларға музейде жеке бөлім арналған. Ал қалайы, күміс, мыс, алтын өндіретін кеніштерден алынған тастар да бірнеше сөреден орын алған. Еліміздің жер қойнауында металл емес пайдалы қазбалардың да жеткілікті екенін осы музей «айтып» береді. Құрылыс материалдары, асбест, отқа төзімді саз балшық, көмірдің бірнеше түрін айтпағанда, құрамында алмаз бар жыныстарды да осыдан көруге болады. Тіпті, мұнда Қостанай өңірінен табылған мұнай сынамасы да орын алған. «Суретші тастар» секілді табиғат тамашалары өз алдына қызық әлем.

– Соғыстан кейін елімізде пайдалы қазбалар іздеу, геологиялық жұмыстар жедел атқарыла бастады. 1956 жылы осы музей құрылыпты. Музей аймақтық геология, пайдалы қазбалар, минерология жөнінде оқып-үйрену жиынтығы, петрография мен палеонтология, зергерлік және өңделген тастар, кәдесыйлар деп аталатын ірі-ірі бес бөлімнен тұрады. 5 мың жәдігер 50 сөреге орналастырылған, оның сыртында 10 мың тас үлгісі қорда сақтаулы. Музейде геологтар жинаған 146000 тас тілмесі, 707 кеспесі, 178 ұнталған, яғни түпшаймасы сақтаулы, – дейді Солтүстік Қазақстан геология және жер қойнауын пайдалану аймақаралық басқармасы Қостанай инспекциясының басшысы Айман Дүйсенова.

ҚОСТАНАЙ.

● *Тосын табиғат*

Маңғыстау облысы аумағында күн күйіп-ақ тұр. Синоптиктер термометр бағаны +40-45 градусты көрсетуде дегенмен, жұртшылықтың бұған күмәні бар. Тынысты тарылтып, маңайды қуыра күйдірген аптапқа қарап, +50 градустен кем емес деп отыр тұрғындар.

+45⁰

Гүлайым ШЫНТЕМІРҚЫЗЫ,
«Егемен Қазақстан».

«Қазгидромет» РҚК Маңғыстау облыстық филиалы синоптиктері 1 шілдедегі хабарламасында ыстықтың 2 шілдеге дейін сақталатындығын, термометр бағанының Цельси бойынша +40-45 градустан төмендемейтіндігін айтты. 1 шілде күні Ақтау қаласында +35-37 градус ыстық болып, түс қайта солтүстік-батыстан соққан шаңды жел секундына 20 метр жылдамдықпен соғады делінген. Ыстыққа байланысты Маңғыстау облыстық төтенше жағдайлар департаменті тұрғындарды беймезгіл көшеге шығудан сақтандырып, ал шыға қалған жағдайда жеңіл киімдер, күннен қорғайтын көзілдірік пен қалпақ, орамал сияқты бас киімдермен шығуды айтуда.

Маңғыстаулықтар жаппай үйлеріне салқындатқыш сатып алуда. Қазір бұл өңірдегі ең өтімді тауар түрі осы салқындатқыш болып тұр десек, қателеспеспіз. Дүкендерге үсті-үстіне әкелінген бұл бұйымды қолма-қол алу мүмкіндігі жоқтар несиелеу үшін банктер филиалдарының алдын босатар емес. Қасиетті ораза айында күннің бұлай «жанып» кетуін адамдар төзім мен сабырды сынаған, әрі жамандықтар қаптаған заманда адамдарды кішігірім қинаған «Алланың сынағы» деп қабылдауда.

Маңғыстау облысы.

● *Талап және тәртіп*

Жеті миллиард теңге айыппұл

Батыс Қазақстан облысы аумағында шетелдік КПО б.в. компаниясы біраз жылдан бері көмірсутегі шикізатын өндіруде. Бұл, тұтастай алғанда, ел экономикасына мұнай-газ секторынан түсетін тиімділік пен пайданың үлесін көбейтуге септігін тигізе алады.

Темір ҚҰСАЙЫН,
«Егемен Қазақстан».

Алайда, аталған КПО б.в. альянсы өз еркімен ауаны ластайтын заттарды шығаруға жол беріп жатса, мұнда тиімділік пен пайданың құны көк тиын болып қалмасына кім кепіл? Өйткені, мұндай жағдайда жергілікті тұрғындар денсаулығына оның теріс әсері тиюі әбден мүмкін.

Екіншіден, мұның өзі еліміздің экологиялық заңдылықтары мен талаптарына да қайшы келеді. Қарашығанақ кеніші аумағында газды алау жағу мен техникалық жағдайға байланысты оның бұзылу көріністері орын алды. Оны Батыс Қазақстан облыстық экология департаменті жоспардан тыс тексеру жүргізген кезде анықтады. Соған сәйкес аталған департамент сотқа тиісті талапарыз жолдады. Өз кезегінде Батыс Қазақстан облыстық ауданаралық экономикалық соты КПО б.в. компаниясынан 7 миллиард 286 миллион 716 мың теңге өндіру жөнінде шешім шығарды.

Батыс Қазақстан облысы,
Бөрлі ауданы.

Меншік иесі:
"Егемен Қазақстан" республикалық газеті" акционерлік қоғамы

Президент
Сауытбек АБДРАХМАНОВ

Вице-президент – бас редактор
Жанболат АУПБАЕВ

Вице-президент
Еркін ҚЫДЫР

● МЕКЕНЖАЙЫМЫЗ: 010008 АСТАНА, "Егемен Қазақстан" газеті көшесі, 5/13. 050010 АЛМАТЫ, Абылай хан даңғылы, 58 А.

АНЫҚТАМА ҮШІН: Астанада: АТС 37-65-27, Алматыда: 273-07-87.
БАЙЛАНЫС: Астанада: факс (7172) – 37-19-87, электронды пошта: egemenkz@mail.online.kz
egemenkz@mail.ru, egemenkz@mail.kz. Интернет-редакция: ekazakhstan@mail.ru
Алматыда: факс (727) – 273-07-87, электронды пошта – egemalm@mail.ru

МЕНШІКТІ ТІЛШІЛЕР:
Астана – 8 (717-2) 37-61-21;
Ақтау – 8 (701) 593-64-78;
Ақтөбе – 8 (713-2) 56-01-75;
Талдықорған – 8 (728-2) 27-05-70;
Атырау – 8 (712-2) 31-74-13;
Көкшетау – 8 (716-2) 25-76-91;
Қарағанды – 8 (721-2) 43-94-72;
Қостанай – 8 (714-2) 39-12-15;
Қызылорда – 8 (701) 772-70-74;
Орал – 8 (777) 496-21-38;
Өскемен – 8 (778) 454-86-11;
Павлодар – 8 (718-2) 68-59-85;
Тараз – 8 (726-2) 43-37-33;
Шымкент – 8 (701) 362-63-76;
Петропавл – 8 (715-2) 50-72-50.

ЖАРНАМА-АҚПАРАТ БӨЛІМІ:
Астанада – 8 (717 2) 37-60-49, факс – 37-64-48, egemen_adv@mail.ru
Алматыда – 8 (727) 273-74-39, факс – 273-07-26, gulnurekkz@mail.ru

Ⓐ Материалдың жариялану ақысы төленген. Жарнама, хабарландырудың мазмұны мен мәтініне тапсырыс беруші жауапты.

Газет мына қалалардағы:
010000, Астана қ., Сілеті к-сі, 30, «ERNUR» Медиа холдингі» ЖШС,
050000, Алматы қ., Гагарин к-сі, 93 А, «Дәуір» РПБК ЖШС,
100008, Қарағанды қ., Сәтбаев к-сі, 15, «Арко» ЖШС,
110007, Қостанай қ., Мәуленов к-сі, 16, «Қостанай полиграфия» ЖШС,
120014, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 49, «Энергопромсервис» ПФ» ЖШС,
130000, Ақтау қ., 22-м/а, «Caspiy Print» ЖШС,
030010, Ақтөбе қ., Рысқұлов к-сі, 190, «А-Полиграфия» ЖШС,
060005, Атырау қ., Ж.Молдағалиев к-сі, 29 А, «Атырау-Ақпарат» ЖШС,
160000, Шымкент қ., Т.Әлімқұлов к-сі, 22, «Ernur print» ЖШС,
140000, Павлодар қ., Ленин к-сі, 143, «Дом печати» ЖШС,
150000, Петропавл қ., Қазақстан Конституциясы к-сі, 11, «Полиграфия» АҚ,
080000, Тараз қ., Төле би д-лы, 22, «ЖБО «Сенім» ЖШС,
090000, Орал қ., Достық-Дружба дан., 215 А, «WESTA» ЖШС,
040000, Талдықорған қ., Қабанбай батыр к-сі, 32, «Офсет» баспаханасы,
070002, Өскемен қ., Абай д-лы, 20, «Печатное издательство-агентство Рекламный Дайджест» ЖШС баспаханаларында басылып шықты.

Газетті есепке қою туралы №01-Г куәлікті 2007 жылғы 5 қаңтарда Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі берген. «Егемен Қазақстан» республикалық газеті» АҚ ҚР СТ ИСО 9001-2009 Сапа менеджменті жүйесі. Талаптар» талаптарына сәйкес сертификатталған.

Таралымы
203 394 дана.

Нөмірдің кезекші редакторы
Асқар ТҰРАПБАЙҰЛЫ.

Индекс 65392. Аптасына 5 рет шығады. «Егемен Қазақстан» республикалық газеті» АҚ компьютер орталығында теріліп, беттелді. Көлемі 15 баспа табақ. Нөмірдегі суреттердің сапасына редакция жауап береді. «Егемен Қазақстанда» жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды. Тапсырыс 8921

Газет Астана қ., Сілеті к-сі, 30, «ERNUR» Медиа холдингі» ЖШС-де басылды, тел. 99-77-77. Тапсырыс №595 ек

РЕСМИ БӨЛІМ

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы

2015 жылғы 17 маусым № 446 Астана, Үкімет Үйі

«Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (айналдырылуы тиіс) мүлікті есепке алудың, сақтаудың, бағалаудың және одан әрі пайдаланудың кейбір мәселелері» туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 26 шілдедегі № 833 қаулысына өзгерістер енгізу туралы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **қаулы етеді:**

1. «Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (айналдырылуы тиіс) мүлікті есепке алудың, сақтаудың, бағалаудың және одан әрі пайдаланудың кейбір мәселелері» туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 26 шілдедегі № 833 қаулысына (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2002 ж., № 25, 260-құжат) мынадай өзгерістер енгізілсін:

1) тақырыбы мынадай редакцияда жазылсын:

«Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алудың, сақтаудың, бағалаудың және одан әрі пайдаланудың кейбір мәселелері»;

2) кіріспе, 1 және 2-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«1994 жылғы 27 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Жалпы бөлім), 1999 жылғы 1 шілдедегі Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Ерекше бөлім), 2008 жылғы 10 желтоқсандағы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне (Салық кодексі), 2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексіне, Қазақстан Республикасының «Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының мәртебесі туралы» 2010 жылғы 2 сәуірдегі, «Нотариат туралы» 1997 жылғы 14 шілдедегі, «Этил спирті мен алкоголь өнімінің өндірілуін және айналымын мемлекеттік реттеу туралы» 1999 жылғы 16 шілдедегі және «Мемлекеттік мүлік туралы» 2011 жылғы 1 наурыздағы заңдарына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **қаулы етеді:**

1. Қоса беріліп отырған Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану қағидалары бекітілсін.

2. Мыналар:

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті және оның аумақтық органдары – республикалық меншікке;

аудандардың, облыстық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары коммуналдық меншікке жекелеген негіздер бойынша айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану жұмыстарын ұйымдастыру жөніндегі уәкілетті орган болып айқындалсын.»;

3) көрсетілген қаулымен бекітілген Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (айналдырылуы тиіс) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану ережесі осы қаулыға қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі К. МӘСІМОВ.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 446 қаулысына Қосымша
Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 26 шілдедегі № 833 қаулысымен бекітілген

Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті (бұдан әрі – мүлік) есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидалар сот шешімімен республикалық меншікке түсті деп танылған иесіз қауіпті қалдықтарға қолданылмайды.

3. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті және оның аумақтық органдары (бұдан әрі — уәкілетті орган) осы Қағидаларда айқындалатын тәртіппен республикалық меншікке айналдырылған (түскен) мынадай мүлікті:

1) тәркіленген мүлікті;

2) сот актілерінің негізінде мемлекет кірісіне айналдырылған заттай айғақтарды (бұдан әрі – заттай айғақтар);

3) мәдени құндылықтарға жататын заттардан тұратын көмбелерді (бұдан әрі – көмбелер);

4) лауазымдық жағдайына байланысты немесе қызметтік міндеттерін атқаруына байланысты мемлекеттік қызметшілерге, сондай-ақ олардың отбасы мүшелеріне берілген, арнаулы мемлекеттік қорға өтеусіз тапсыруға жататын сыйлықтары (бұдан әрі – сыйлықтар);

5) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен республикалық меншікке өтеусіз өткен мүлікті, оның ішінде мемлекет пайдасына бас тартудың кедендік режимінде ресімделген тауарлар мен көлік құралдарын есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану жөніндегі жұмысты ұйымдастырады.

4. Аудандардың, облыстық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары (бұдан әрі – жергілікті атқарушы органдар) коммуналдық меншікке айналдырылған (түскен) мынадай мүлікті:

1) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен иесіз деп танылған;

2) мемлекетке мұрагерлік құқығы бойынша өткен, сондай-ақ қайтыс болған адамған мұрагерлікке қалған;

3) олжаларды;

4) қараусыз қалған жануарларды;

5) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен коммуналдық меншікке өтеусіз өткен мүлікті, оның ішінде мемлекет пайдасына бас тартудың кедендік режимінде орналастырылған тауарларды;

6) мәдени құндылықтарға жататын заттарды қамтымайтын көмбелерді (көмбедегі үлесті);

7) тәркіленген мүлікті;

8) сот актілерінің негізінде мемлекет кірісіне айналдырылған заттай айғақтарды есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану жөніндегі жұмысты ұйымдастырады.

5. Уәкілетті орган мен жергілікті атқарушы органдар Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің аумақтық органдарына олар белгілеген тәртіппен, мерзімдерде және нысанда мүлік туралы мәліметтерді ұсынады.

2. Мүлікті есепке алу және сақтау

6. Мүлікті есепке алу:

1) тиісті от актілері;

2) нотариус беретін мемлекеттің мұрагерлікке құқығы туралы куәлік;

3) кедендік ресімдеу аяқталғанған кейін мемлекет пайдасына бас тартудың кедендік режиміне сәйкес мәлімделген кедендік жүк декларациясы;

4) мемлекет меншігінің құқығы туындағанын растайтын өзге де құжаттар негізінде жүзеге асырылады.

7. Мүлік осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша мүлікті тізімдеу, бағалау және (немесе) қабылдау-беру актісі негізінде беріледі. Мүлікті тізімдеу, бағалау және (немесе) қабылдау-беру актісі (бұдан әрі – тізімдеу актісі) онда көрсетілген тараптардың саны бойынша жасалады.

8. Тәркіленген мүлікті, заттай айғақтарды, сондай-ақ бұрын мемлекет пайдасына бас тартудың кедендік ресіміне орналастырылған тауарларды алып қойған (берген) сот орындаушылары немесе орғандар (тұлғалар) уәкілетті органды немесе жергілікті атқарушы органды мүлікті беру күні, орны және уақыты туралы олардың орындалуына дейін кемінде бес жұмыс күні қалғанда осы Қағидалардың 6-тармағында көзделген құжаттардың көшірмелерін қоса бере отырып және өзге де (алып қою актілері, сот сараптамасының актілері, атқару парақтары және басқалары) құжаттар болған кезде жазбаша хабарлайды.

Мүлікті сот орындаушыларынан немесе мүлікті алып қойған (беретін) органдардан (тұлғалардан) уәкілетті органға немесе жергілікті атқарушы органға беру мүлікті сақтау және тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтерді жеткізушінің қатысуымен, уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның тізімдеу актісін жасай отырып белгіленген күні, уақытында және орнында жүзеге асырылады.

9. Тізімдеу актілерін есепке алу үшін осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша мүлікті тізімдеу, бағалау және (немесе) қабылдау-беру актілерін есепке алу кітабы (бұдан әрі – есепке алу кітабы) жүргізіледі. Есепке алу кітабына тізімдеу актілері түсуіне қарай тіркеледі. Есепке алу кітабындағы жазбалар уақтылы, анық және түсетілмей жүргізілуі тиіс. Есепке алу кітабы нөмірленуге, тігілуге және уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның мөрімен бекітілуге тиіс.

10. Тізімдеу актісі есепке алу кітабына енгізілгеннен кейін әр жазбаға мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі уәкілетті орган белгілеген нысан бойынша түгендеу карточкасы ашылады. Түгендеу карточкасының тақырыбында мүліктің кімге берілгені, сондай-ақ мүлікті беру уақыты туралы мәліметі қамтылуға тиіс. Мүлікті сатқан кезде түгендеу карточкасында бюджетпен есеп айырысу мерзімдері, төлем құжатының (тарының) нөмірі мен күні көрсетіледі.

Түгендеу карточкасына тізімдеме актісінің нөміріне сәйкес келетін нөмір беріледі. Мүлік бір тізімдеме актісі бойынша бірнеше ұйымға берілген жағдайда, түгендеу карточкалары бір нөмірмен әр ұйымға жеке ашылады.

11. Жергілікті атқарушы орган иесіз жылжымайтын затты есепке алған күннен бастап бір жыл өткеннен кейін бұл затты коммуналдық меншікке түсті деп тану туралы талаппен сотқа жүгінеді.

12. Мүлікті сақтау 1999 жылғы 1 шілдедегі Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде (Негізгі бөлім) белгіленген талаптарға сәйкес жүргізіледі.

Республикалық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті сақтау жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды уәкілетті орган жүргізеді.

Коммуналдық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті сақтау жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды жергілікті атқарушы орган жүргізеді.

Республикалық меншікке (коммуналдық меншікке) айналдырылған (түскен) мүлікті сақтау бойынша көрсетілетін қызметтерді жеткізушіні таңдауды уәкілетті орган (жергілікті атқарушы орган) Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырады.

13. Республикалық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті тасымалдау жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды уәкілетті орган жүргізеді.

Коммуналдық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті тасымалдау жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды жергілікті атқарушы орган жүргізеді.

Мүлікті тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтерді жеткізушіні таңдау Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

3. Мүлікті бағалау

14. Мүлікті одан әрі пайдалану, оның ішінде өткізу немесе беру үшін бағалау «Қазақстан Республикасындағы бағалау қызметі туралы» 2000 жылғы 30 қарашадағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүргізіледі.

Республикалық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті бағалау жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды уәкілетті орган жүргізеді.

Коммуналдық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті бағалау жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды жергілікті атқарушы орган жүргізеді.

Бағалаушыны таңдау Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Ақша мен төлем құжаттары бағалаушыны тартпай-ақ атаулы құны бойынша бағаланады.

4. Мүлікті одан әрі пайдалану

16. Мүлікті одан әрі пайдалану туралы шешімді (республикалық немесе коммуналдық мүліктің құрамына беру, оның ішінде балалар үйіне, қарттар және мүгедектер үйлеріне, балабақшаларға, мектептерге, медициналық-әлеуметтік мекемелерге не арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін субъектілерге өтеусіз беру, өткізу немесе жою) уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган қабылдайды.

Мүлікті одан әрі пайдалану туралы мәселелерді қарау үшін уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган комиссия (бұдан әрі – комиссия) құрады, оның құрамына уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның өкілдері, Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының немесе Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының келісімімен жеке кәсіпкерлік субъектілері бірлестіктерінің, сондай-ақ қажет болған кезде санитариялық-эпидемиологиялық қызметтің, мемлекеттік кірістер органдарының және басқа да мүдделі ұйымдардың өкілдері кіреді.

Комиссия туралы ережені уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган әзірлейді және бекітеді.

Комиссия мүшелерінің саны кемінде 5 адамнан тұрады. Комиссияның төрағасы уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның өкілі болады. Хатшы комиссияның мүшесі болып табылмайды.

Комиссияның шешімдері қатысып отырған комиссия мүшелерінің жалпы санының қарапайым көпшілік даусымен қабылданады, ұсынымдық сипатта болады және хаттамамен ресімделеді. Даусытар тең болған кезде төрағаның даусы шешуші болып табылады. Комиссияның шешімдері уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган үшін ұсынымдық сипатта болады.

17. Мүлікті одан әрі пайдалану (республикалық немесе коммуналдық мүліктің құрамына беру, оның ішінде балалар үйіне, қарттар және мүгедектер үйлеріне, балабақшаларға, мектептерге, медициналық-әлеуметтік мекемелерге арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін субъектілерге өтеусіз беру, өткізу немесе жою) мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі уәкілетті орган белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

18. Тарихи, ғылыми, көркемдік немесе өзге де мәдени құндылығы болуы мүмкін мүлікке «Тарихи-мәдени мұра объектілерін қорғау және пайдалану туралы» 1992 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес құрылатын арнайы комиссия сараптама жасайды.

Тарихи, ғылыми, көркемдік немесе өзге де мәдени құндылыққа жатқызылған мүлік тарихи-мәдени мұра объектілерін қорғау және пайдалану жөніндегі уәкілетті органмен келісу бойынша мемлекеттік мұрағайларға өтеусіз берілуі мүмкін.

19. Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) бағалы металдарды, асыл тастар мен олардан жасалған бұйымдарды қабылдау, есепке алу, тасымалдау, бағалау, сақтау, пайдалану, өткізу және жою тәртібін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісу бойынша мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі уәкілетті орган белгілейді.

20. Ақша түріндегі мүлік бюджет кірісінің есебіне жатқызылады.

Шетел валютасы операция жасалған күні белгіленген валюта айырбастаудың нарықтық бағамы бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің филиалдары арқылы бюджет кірісінің есебіне жатқызылады. Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған, айырбасталмайтын шетел валютасын қабылдау, сақтау, өткізу тәртібін, сондай-ақ оларды өткізуден түскен ақшаны бюджет есебіне жатқызу тәртібін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілейді.

Ақша түріндегі мүлікті Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне және олардың филиалдарына беруді осындай мүлікті алған орган мүліктің сомасы, берілу уақыты және алушысы көрсетілген беру туралы хабарламаны уәкілетті органға жібере отырып жүргізеді.

21. Мемлекеттік меншіктің құрамына түскен салымдар (депозиттер) сомасын банктер номиналды түрде толық көлемінде бюджеттің кірісіне аударады.

22. Осы Қағидалар лотерея билеттері бойынша ұтыс түріндегі мүлікке қолданылады. Лотерея билеттері бойынша заттай ұтыстың құнын лотереяның ұйымдастырушысы болып табылатын тұлға бюджет кірісінің есебіне жатқызады.

Лотерея билеттерін беру тізімдеме актісі бойынша жүргізіледі, онда лотереяның атауы, шығарылған күні, ұтыс ойынын жүргізген тұлғаның атауы, биллеттердің сериясы, нөмірі және ұтыстың сомасы көрсетіледі.

23. «Мемлекеттік мүлік туралы» 2011 жылғы 1 наурыздағы Қазақстан Республикасы Заңының 19-бабында көрсетілген жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) тұрғын үйлер мемлекеттік коммуналдық тұрғын үй қорына қосылады.

Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне түскен тұрғын үйлерді одан әрі пайдалану тәртібі «Тұрғын үй қатынастары туралы» 1997 жылғы 16 сәуірдегі Қазақстан Республикасының Заңымен реттеледі.

24. Уәкілетті органға немесе жергілікті атқарушы органға тапсырылған сыйлықтар арнаулы мемлекеттік қорды құрайды. Арнаулы мемлекеттік қордағы мүлікті өткізу «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» 1998 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып жүргізіледі.

25. Мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілетті адамдар немесе оларға теңестірілген адамдар және олардың отбасы мүшелері білмей келіп түскен сыйлықтар, сондай-ақ олар өздерінің лауазымдық жағдайларына немесе қызметтік міндеттерін атқаруына байланысты алған сыйлықтар уәкілетті органға тізімдеу актісі бойынша тапсырылады.

Лауазымдық жағдайларына байланысты немесе қызметтік міндеттерін атқаруына байланысты мемлекеттік қызметшілерге, сондай-ақ олардың отбасы мүшелеріне жария түрде немесе ресми іс-шаралар кезінде берілген (тапсырылған), құны Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген он айлық есептік көрсеткіштен асатын сыйлықтар уәкілетті органға немесе жергілікті атқарушы органдарға тізімдеу актісі бойынша тапсырылады.

Арнайы мемлекеттік қорға тапсырылған сыйлықтарды есепке алуды, бағалауды және сақтауды уәкілетті орган жүзеге асырады.

Жергілікті атқарушы органға тапсырылған сыйлықтар есепке алуды, сақтауды және бағалауды ұйымдастыру үшін уәкілетті органға берілуге тиіс. Жергілікті атқарушы орган уәкілетті органға тізімдеу актісіне қол қойылғаннан кейін бес жұмыс күні ішінде тиісті хабарлама жібереді.

26. Арнайы мемлекеттік қордың бағалы металдардан жасалған сыйлықтарын сараптауды, бағалауды және сақтауды оларды өткізгенге дейін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады.

27. Сыйлықты тапсырған тұлға оны сатып алудан жазбаша түрде бас тартқаннан кейін ғана уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы органдар арнаулы мемлекеттік қордан сыйлықты үшінші тұлғаларға өткізуге құқылы.

28. «Мемлекеттік мүлік туралы» 2011 жылғы 1 наурыздағы Қазақстан Республикасы Заңының 19-бабында көрсетілген жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) жер учаскелері мемлекеттік жер қорына қосылады.

Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған жер учаскелерін одан әрі пайдалану тәртібі 2003 жылғы 20 маусымдағы Қазақстан Республикасының Жер кодексімен реттеледі.

5. Ең төменгі бағамен өткізілмеген мүлікті пайдалану және жою тәртібі

29. Ең төменгі бағамен өткізілмеген мүлікті пайдалану және жою мынадай тәртіппен жүзеге асырылады.

Комиссия белгілеген ең төменгі бағамен сатылмаған, пайдалануға жарамды мүлік балалар үйлеріне, қарттар және мүгедектер үйлеріне, балабақшаларға, мектептерге, медициналық-әлеуметтік мекемелерге не болмаса арнаулы әлеуметтік қызмет көрсететін субъектілерге (бұдан әрі – әлеуметтік қызмет субъектілері) өтеусіз беріледі.

Мүлік туралы ақпаратты шешім қабылданған күннен бастап он бес күнтізбелік күн ішінде уәкілетті орган не жергілікті атқарушы орган Мүлікті есепке алу және өткізу бойынша электрондық дерекқорға бірыңғай қолжетімділік нүктесін беретін www.gosreestr.kz мекенжайы бойынша Интернет желісінде орналасқан интернет-ресурста (бұдан әрі – тізілім веб-порталы) жариялайды.

Мүлікті өтеусіз алуға өтінім тізілім веб-порталында хабарлама жарияланған күннен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде әлеуметтік қызмет субъектілерінен тізілім веб-порталында қабылданады. Мүлікті өтеусіз алу өтініміне әлеуметтік қызметтер көрсету бойынша қызметті жүзеге асыруды растайтын құжаттардың сканерленген көшірмелері қоса беріледі.

Мүлікті өтеусіз алуға өтінімді ашу хабарламада көрсетілген өтінімдерді қабылдау аяқталатын күні мен уақыты келген кезде автоматты түрде тізілім веб-порталы арқылы жүргізіледі.

Мүлікті өтеусіз алуға өтінімді уәкілетті орган не жергілікті атқарушы орган қарайды, олар өтінімдерді ашу күнінен бастап үш күн мерзімде тізілімнің веб-порталында өтінімдері қанағаттандырылған әлеуметтік қызметтердің субъектілері туралы ақпаратты жариялайды. Мүлікті алуғаниетті бірнеше өтінім беруші болған кезде өз өтінімдерін бұрын берген тұлғалар артықшылықты пайдаланады.

Мүлік уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның шешімі негізінде әлеуметтік қызмет субъектілеріне беріледі.

Мүлікті немесе мемшігіне ақысыз өткізген кезде уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган әлеуметтік қызмет субъектілері арасында қабылдап алу-беру (тапсыру актісі) актісі үш дана немлекеттік және орыс тілдерінде қабылдап алу-беру (тапсыру актісі) актісін ресімдеуге қатысушы тараптардың өркайсысына бір данадан жасалады.

30. Одан әрі қарай пайдалануға жатпайтын мүлік және талап етілмеген, ең төменгі бағамен сатылмаған мүлік уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның шешімімен жойылады.

Республикалық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті жою жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды уәкілетті орган жүргізеді.

Коммуналдық меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті жою жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды жергілікті атқарушы орган жүргізеді.

Мүлікті жою жөніндегі көрсетілетін қызметтерді жеткізушіні таңдау Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

31. Сапасы мен қауіпсіздігіне нормативтік құжаттарда қойылатын талаптарға сәйкес келмейтін азық-түлік шикізатын, тамақ өнімдерін, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және санитариялық-эпидемиологиялық қағидалар мен нормаларға және гигиеналық нормативтерге сәйкес келмейтін, ақиздік таңбаларсыз өткізілетін темекі бұйымдарын және шығарылған елі белгісіз құрамында темекі бар басқа да бұйымдарды, сондай-ақ басымалдауға, сақтауға, өткізуге, санитариялық-эпидемиологиялық сараптама мен сертификаттауды жүргізуге байланысты шығындары өздерінің бағалау құнынан асып түсетін тауарлардың шамалы партияларын және өзге де мүлікті Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган құратын комиссия жояды.

Қажет болған жағдайларда, комиссияның құрамына санитариялық-эпидемиологиялық қызметтің қызметкерлері және жергілікті атқарушы органдар мен басқа да мүдделі ұйымдардың өзге де мамандары тартылуы мүмкін.

6. Қорытынды ережелер

32. Мүлікті есепке алуға, бағалауға, сақтауға, тасымалдауға, қайта жіберуге, оны өткізуді ұйымдастыруға және одан әрі пайдалану жөніндегі өзге де шығындарға байланысты шығыстар 2008 жылғы 4 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне сәйкес бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

33. Сот мүлктің мемлекет меншігіне түсуіне негіз болған актінің күшін жойған (тиісті бөлігін өзгертткен) жағдайда уәкілетті орган немесе жергілікті атқарушы орган мүлікті заттай қайтаруды жүргізеді. Егер мүлік Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сатылған болса, оның құнын өтеу оны өткізуден алынған қаражат шегінде тиісті бюджет қаражаты есебінен жүргізіледі.

34. Осы Қағидалардың 3 және 4-тармақтарында көрсетілген негіздер бойынша мемлекетке өткен мүлікті заңды және жеке тұлғаларға уақытша пайдалануға беруге тыйым салынады.

35. Уәкілетті органның және жергілікті атқарушы органның лауазымды тұлғаларына осы Қағидалардың ережелерін бұзғаны үшін Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жауапкершілік жүктеледі.

Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану қағидаларына 1-қосымша

Нысан

Мүлікті тізімдеу, бағалау және (немесе) қабылдап алу-беру актісі

20__ ж. «___» _____ _____
(жасалған күні) (акті жасалған жер)

Мына құрамдағы комиссия:
Уәкілетті органның (жергілікті атқарушы органның) өкілі
_____
(уәкілетті органның немесе жергілікті атқарушы органның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН)
_____
(жауапты қызметкердің лауазымы және тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)
Сот орындаушысы
_____
(әділет органының атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН, қызметкердің лауазымы және тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)
Өкілі
_____
(мүлікті беретін адамның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), мүлікті алып қойған (беретін) органның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН
_____
(қызметкердің лауазымы және тегі, аты, әкесінің аты (бар болса))
Өкілі
_____
(мүлік уақытша жауапты сақтауында орналасқан ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН)
_____
(қызметкердің лауазымы және тегі, аты, әкесінің аты (бар болса))
Өкілі
_____
(мүлікті қабылдаушы ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН)
_____
(қызметкердің лауазымы және тегі, аты, әкесінің аты (бар болса))
бағалаушы_____
(ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН, лицензияның күні және нөмірі)
_____
(мүлікті бағалауды жүзеге асыратын адамның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)
_____
мекенжайы, ЖСН/БСН, лицензияның күні және нөмірі)

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 26 шілдедегі № 833 қаулысымен бекітілген Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану қағидаларының негізінде
_____
(мүліктің бұрынғы иесінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), мекенжайы, ЖСН/БСН немесе ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН) тиесілі
_____
(соттың атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН, сот шешімінің нөмірі, күні) сот актілерінің негізінде тәркіленген (оның ішінде заттай айғақтар)
немесе
_____
(соттың атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН, сот шешімінің нөмірі, күні)
негізінде иесіз деп танылған
_____
(ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН немесе мүлікті берген тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), мекенжайы, ЖСН/БСН)
немесе мемлекет меншігіне өтеусіз өткен
_____
(ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН немесе мүлікті берген тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), мекенжайы, ЖСН/БСН)
мүлікті, оның ішінде
_____
(кеден органының атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН, ҚКД күні және нөмірі) кедендік жүк декларациясына сәйкес «мемлекет пайдасына бас тарту» кедендік режиміне ресімделген
немесе
_____
(нотариустың тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), мекенжайы, ЖСН/БСН, куәлігінің нөмірі, күні)
нотариустың куәлігіне сәйкес мұрагерлік құқық бойынша мемлекетке өткен деп танылған тауарлар мен көлік құралдарын, сыйлықтарды, сондай-ақ
_____
(ұйымның атауы, мекенжайы, ЖСН/БСН немесе мүлікті берген тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), мекенжайы, ЖСН/БСН)
құны мемлекет кірісіне түсетін мемлекеттік меншік құқығы туындағанын растайтын өзге де құжаттардың негізіндегі өзге де мүлікті тізімдеуді және қабылдап алуды жүргізді
_____

Мүлікті тізімдеу және бағалау

Р/с №	Әрбір зат мүқият сипатталған мүліктің атауы	Өлшем бірлігі	Саны	Мүлікті қабылдау кезінде бірлігін алдын ала бағалау, теңге*	Барлық сомасы, теңге
1	2	3	4	5	6
	Жиыны				

Жиыны (жазумен):
_____
_____
Бюджетке аударуға жататын жиыны
_____
_____
Осы акт ____ данада жасалды.Комиссия мүшелері:
_____ _____
(қолы) (тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)
_____ _____
(қолы) (тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)
_____
(бағалаушы сарапшының (тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) қолы және мөрі)
_____ ж. «___» _____ Иесінің қолы _____
Осы актіде көрсетілген мүлікті жауапты сақтауға қабылдап алдым. Сақтауға қабылданған мүліктің жойылуы, жасырылуы, жоғалуы, ауысуы немесе бүлінуі үшін 2014 жылғы 3 шілдедегі Қазақтан Республикасы Қылмыстық кодексінің 425-бабы бойынша қылмыстық және материалдық жауапкершілік туралы маған ескертілді
_____ ж. «___»_____ _____(қолы)
_____
(ұйымның атауы, ЖСН/БСН, мекенжайы немесе мүлікті қабылдаған адамның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)
_____
_____

* Бұл баған мүлікті уәкілетті органға (жергілікті атқарушы органға) беруші ұйым алдын ала бағалау жүргізген жағдайда толтырылады.

Жекелеген негіздер бойынша мемлекет меншігіне айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және одан әрі пайдалану қағидаларына 2-қосымша

Нысан

20__ жылға арналған мүлікті тізімдеу, бағалау және (немесе) қабылдап алу-беру актілерін есепке алу кітабы

Р/с №	Жазба жүргізілген күн	Мүлікті тізімдеу, бағалау, қабылдап алу-беру актісінің нөмірі және күні	Жазба жүргізудің негіздемесі (құжаттың атауы, нөмірі және күні)	Бұрынғы иесінің атауы немесе өтініш берушінің Т.А.Ә.	Мүліктің атауы (саналты)	Мүлікті тізімдеу, бағалау, қабылдап алу-беру актісі бойынша мүліктің құны (бар болса), теңге	Мүліктің бағалау құны, теңге	Мүліктің тізімдеу, бағалау және қабылдап алу-беру актісі кімге және қашан берілді	Мүлік кімге және қашан берілген не сатылған (шешімнің, шарттың, мүлікті қабылдау-беру актісінің № және күні)	Мүлік үшін түпкілікті есеп айырысу күні	Бюджетке түскен нақты сома
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы

2015 жылғы 23 маусым №473 Астана, Үкімет Үйі

«Топырақты агрохимиялық зерттеп қарауды жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 5 тамыздағы №902 қаулысының күші жойылды деп тану туралы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **қаулы етеді:**

1. «Топырақты агрохимиялық зерттеп қарауды жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 5 тамыздағы №902 қаулысының (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2014 ж., №51, 524-құжат) күші жойылды деп танылсын.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі К.МӘСІМОВ.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы

2015 жылғы 23 маусым №474 Астана, Үкімет Үйі

«Ауыл шаруашылығы өнімдері өндірісін және нарығын басқару жүйелерін субсидиялау қағидаларын бекіту және Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдеріне өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 28 ақпандағы №202 қаулысының күші жойылды деп тану туралы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **қаулы етеді:**

1. «Ауыл шаруашылығы өнімдері өндірісін және нарығын басқару жүйелерін субсидиялау қағидаларын бекіту және Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдеріне өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 28 ақпандағы №202 қаулысының (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2013., №18, 315-құжат) күші жойылды деп танылсын.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі К.МӘСІМОВ.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы

2015 жылғы 23 маусым №475 Астана, Үкімет Үйі

Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **қаулы етеді:**

1. Осы қаулыға қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп танылсын.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

**Қазақстан

(Соңы. Басы 13-бетте).

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы

2015 жылғы 23 маусым №472 Астана, Үкімет Үйі

«Жол жүрісі қағидаларын, Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерді, көлігі арнайы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнайы түсті-графикалық схемалар бойынша боялуға тиіс жедел және арнайы қызметтер тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 13 қарашадағы №1196 қаулысына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **қаулы етеді:**

1. «Жол жүрісі қағидаларын, Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерді, көлігі арнайы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнайы түсті-графикалық схемалар бойынша боялуға тиіс жедел және арнайы қызметтер тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 13 қарашадағы №1196 қаулысына (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2014 ж., №69-70, 636-құжат) мынадай өзгерістер мен толықтыру енгізілсін:

1) көрсетілген қаулымен бекітілген Жол жүрісі қағидаларында:

«2. Жүргізушілердің жалпы міндеттері» деген бөлімде:

1-тармақтың 1) тармақшасының бесінші абзацы алып тасталсын;

4-тармақта:

3) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«3) шыққан жылын қоса алғанда, шығарылғанына жеті жылдан аспаған, автомобиль көлігі саласындағы кәсіпкерлік қызметте пайдаланылмайтын М1 санатындағы көлік құралдарын қоспағанда, ақауы бар көлік құралын, міндетті техникалық қарап-тексеруден өтпеген көлік құралын басқаруға;»;

6) тармақша алып тасталсын;

«12. Аялдау және тоқтап тұру» деген бөлімнің 5-тармағының 2) тармақшасы алып тасталсын;

«21. Жүргізіп үйрену» деген бөлімнің 3-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«3. Үйретушінің өзімен бірге тиісті біліктілік куәлігі, ол үйретуді жүргізетін сол саналтағы көлік құралын басқару құқығына жүргізуші куәлігі, ал үйренушінің – жеке басын куәландыратын құжаты және көлік құралын басқаруға қарсы айғақтардың жоқ екендігі туралы медициналық қорытындысы болады.»;

«22. Жолаушыларды тасымалдау» деген бөлімнің 5-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«5. Жүргізуші жолаушыларды отырғызуды және түсіруді осы Қағидалардың 12-бөлімінде белгіленген көлік құралдарын тоқтатуға тыйым салынбаған жерлерде көлік құралы толық тоқтағаннан кейін ғана жүзеге асыруға, ал жүруді есіктер жабылғанда бастауға және оларды толық тоқтағанға дейін ашпауға міндетті.

Маршруттық көлік құралының жүргізушісі жолаушыларды отырғызуды және түсіруді белгіленген аялдама пункттерінде ғана жүзеге асырады.»;

2) көрсетілген қаулымен бекітілген Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерде:

5-тармақтың бірінші бөлігінің орыс тіліндегі мәтініне өзгеріс енгізілді, мемлекеттік тілдегі мәтіні өзгермейді;

14-тармақта:

2) тармақша алып тасталсын;

5) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«5) шыққан жылын қоса алғанда, шығарылғанына жеті жылдан аспаған, автомобиль көлігі саласындағы кәсіпкерлік қызметте пайдаланылмайтын М1 санатындағы көлік құралдарын қоспағанда, міндетті техникалық қарап- тексеруден өтпеген;»;

3) көрсетілген қаулымен бекітілген негізгі ережелерде:

мынадай мазмұндағы 10-тармақпен толықтырылсын:

«10. Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Арнайы прокурорлар департаменті.»;

ескертпенің 2-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Мемлекеттік күзет қызметінің, ұлттық қауіпсіздік органдарының, ішкі істер органдарының жедел қызметтерінің, Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасы Арнайы прокурорлар департаментінің көлік құралдарында арнайы түсті-графикалық боялуар, таным белгілері мен жазулары болмауы да мүмкін.».

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі К.МӘСІМОВ.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің бұйрығы

2013 жылғы 10 шілде №268 Астана қаласы

Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу жоспарлары мен үлгілік білім беретін оқу бағдарламаларын бекіту туралы

(Жалғасы. Басы 181, 187, 191, 196, 206, 216, 232, 254, 2015 ж. 5, 8,33, 38, 62,64,67,74, 89, 91, 98, 100, 103, 105, 113, 115, 118-нөмірлерде)

ӘЗП 3.1	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек: -** негізгі ұғымдарды: - ұлыдар, конфуциялық, даосизм; - үнді мәдениеті мен оның негізгі табыстары, ерекшеліктерін; - ұлыдар: ислам; қырғыш; Мұхаммед; Құран; Алла; МекКе; - христиан ілімі мен оның негізгі принциптері; - Франция мәдениеті; - көшпенділердің өмір салты мен жүйесі туралы; - қазақтың орта ғасырлық мәдениетіне түрік және араб мәдениеттерінің ықпалы туралы; - көшпенділердің өмір сүру салты мен құндылық жүйелері жөнінде; - ортағасырлар кезеңінде қазақ этносының мәдени негізі туралы білімін қалыптастыру; **істеуі керек:** - ұлт мәдениетінің ерекшеліктерін ашуын; - мәдениеттанудың негізгі түсініктерін еркін қолдануын; - көшпенділердің материалдық және рухани мәдениеттерінің ерешелігін, оның әлем мәдениетіндегі орнын көрсетуін игеруі керек.	**Мәдениеттану:** Мәдениеттану және оның қоғам өміріндегі ролі. Мәдениеті зерттеудегі сипаттың көпқырлылығы. Мәдениет және цивилизация; мәдениеттің қалыптасуы. Мәдениеттің әртүрлі типтері. Батыс еуропа мәдениеті және оның қазіргі заманғы дүниенің дамуына әсері. Африка мәдениетінің ерекшелігі расизм мәселесі. Көшпенділер мәдениетінің пайда болуы және ерекшелігі. Орта ғасыр кезеңіндегі Қазақстан мәдениеті; XVII-XIX ғасырдағы қазақтардың мәдени дәстүрі; Қазақстанның қазіргі мәдениеті.	БҚ 4 АҚ 5 БҚ 7 АҚ 5 БҚ 5
ӘЗП 3.2	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - адам өмірі мұддесі, дүние жүзінің философиялық, ғылыми және діни көріністерін; - ғылымның ролі мен ғылымды тану, оның құрылымы, формалары мен әдістері, әлеуметтік және этникалық проблемалары туралы түсінікті; **істеуі керек:** - биологиялық және әлеуметтік, дене және рухани принциптеріне негізделген адам мінезін, оның санасының маңызын, саналы және санасыз мінезді анықтауын; - қоғамда адамдар арасындағы қарым-қатынастың өнегелі қалыптарын.	**Философия негіздері:** Философия пәні әлемдегі философиялық ойлардың негізгі кезеңдері. Адам табиғаты мен оның тіршілік мәні; адам және Құдай; адам және қарыш; адам, қоғам. Цивилизация, мәдениет және адамның ерікпілді мен жауапкершілігі. Адам тану мен қызметі; ғылым және оның ролі; адам-зат алдындағы басты проблемалар.	БҚ 4 БҚ 5 БҚ 4
ӘЗП 3.3	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - қоғам даму заңдылықтарын түсінуде әлеуметтік тәсілі туралы; - әлеуметтік құрылым, әлеуметтік тарату, әлеуметтік қарым-қатынастар туралы; - жекелендіруді қоғам мүлкіне айналдыру процесі ерекшеліктерін, оның реттеу нысандарын; - халықаралық саяси жағдай, Қазақстандағы саяси процестер, қазіргі дүние жүзіндегі оның жағдайлары туралы түсінігін; **істеуі керек:** - әлеуметтік қозғалысты және басқа әлеуметтік өзгерістер мен даму фАҚторларын ажыратуды; - саяси жүйелер мен саяси режимдер туралы түсінік құруға; - билік маңызын, саясат субъектісін, саяси қатынастар мен процестерді (Қазақстанда және жалпы дүние жүзінде) айқындауды.	**Саясаттану және әлеуметтану негіздері:** Әлеуметтану пәнінің: қоғам әлеуметтік мәдени жүйе. Әлеуметтік білім; әлеуметтік және этноұлттық қатынасы. Әлеуметтік процестер: әлеуметтік институттар мен ұйымдар. Жеке адам: оның әлеуметтік ролі мен әлеуметтік мінезі; саясаттану пәні. саяси билік және өкімшілік қатынас. Саясаттағы әлеуметтік-экономикалық процестер.	БҚ 7 АҚ 4 АҚ 5 АҚ 3
ӘЗП 3.4	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - экономикалық теорияның жалпы ережелерін; - елдегі және шет елдегі экономикалық жағдайларды; - салық, ақша-несие туралы әлеуметтік және инвестициялық саясатта МАҚро және микроэкономикалар негізін; **істеуі керек:** - өзінің кәсіби қызметіне бейімделу үшін қажетті экономикалық ақпараттарды табуға және қолдана білуді.	**Экономика негіздері:** Негізгі түсініктері, қызметтері, маңызды принциптері. Меншіктілік түрлері мен формалары, меншіктілікті басқару. Жоспарлар түрлері, олардың негізгі кезеңдері, мазмұны, стратегиялық жоспарлау; жоспарларды экономикалық негіздеу әдістері мен болжамдарды дайындау. Бизнес-жоспарлау; экономикалық талдау; нарықтық жағдайды талдау; нарық инфрақұрылымдары.	БҚ 4 БҚ 5 АҚ 5
ӘЗП 3.5	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - адам мен адамзат құқығы мен еркіндігі, оларды жүзеге асыру механизмдерін; - кәсіби қызмет саласында құқықтық және қылықты этикалық қалыптарды; **істеуі керек:** - нормативті-құқықтық құжаттарды пайдалануды; - маман кәсіби қызметін реттеуге дағдылануды.	**Құқық негіздері:** Құқық, түсінік, жүйе, материалдар, Қазақстан Республикасының Конституциясы-заңға сүйенген жүйелер түйіні. Жалпы декларация адам құқығы, жеке адам, құқық, құқықты мемлекет, заңдық жауапкершілік және оның түрлері. Құқықтың негізгі салалары, Қазақстан Республикасының сот жүйесі, құқық қорғау органдары.	БҚ 4 АҚ 5 АҚ 4
ЖКП 04	**Жалпы кәсіптік пәндер**		
ЖКП 4.1	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - аралық техникалық пәндерді, сондай-ақ арнайы курстарды оқуға қажетті математикадан білім көлемін; - анықтамалықтармен өз бетінше жұмыс істеуді; **істеуі керек:** - болашақ мамандығына байланысты қолданбалы сипаттағы есептерді шешуде үйренген математикалық әдістер мен математикалық тапсырмаларды шешуді; - математикалық есептерді қолданбалы нәтижеге жеткізіп, шешуді (формулалар, сандар, сапалы шығатын графика және т.б.) - қолданбалы мәселелерді математикалық жағынан зерттеу; - мамандыққа байланысты әдебиеттердегі математикалық терминдерді өз бетінше шешуді; - тәжірибелік нұсқауды алу мақсатында қажетті есептеу әдістері мен тәсілдерді таңдау және қолдануды (компьютерлер, анықтамалықтар, кестелер).	**Жоғары және қолданбалы математика негіздері:** Сызықтық алгебра элементтері. Екінші және үшінші қатар айқындауыштары, олардың қасиеттері. Айқындауыштарды жол бойынша қойып есептеу. n-ретті айқындауыш туралы ұғым. Сызықтық теңдеу жүйелері. n-сызықтық теңдеуді Крамер ережесі бойынша n белгісіз арқылы шешу. Матрицалар. Кері матрица ұғымы. Сызықтық теңдеу жүйесімен матрицалық шешу тәсілі. Айқын функциялар, айқын емес функциялар, берілген параметрлік функциялары дифференциалдау. Жоғары ретті дифференциалдар. Функцияны зерттеу, функция экстремумдары. Тригонометриялық функциялар. Айқындалған интегралдардың қасиеті және анықтау. Векторлы алгебра элементтері. Векторлар, сызықтық векторлар арасындағы операция.	БҚ 3 БҚ 5 БҚ 7 БҚ 5 АҚ 3
ЖКП 4.2	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - механика мен гидроаэромеханиканың негізгі заңдарын; - термодинамика, динамика заңдарын; - электр тогының жұмысын сипаттайтын теңделер мен формулаларды; - заттың әртүрлі жағдайдағы қасиеттерінің өзгеруін; - тербеліс түрлерінің; - молекулалық-кинетикалық теорияның ережелерін; - жылу қозғалтқыштардың қимыл принциптері мен түрін; - ПӘК-ін; - электромагнитті тербеліс заңын; **істеуі керек:** - айналмалы қозғалыс кинематикасына есеп шығаруды; - динамика заңдарын, импульсты сақтау заңын қолдануды; - гармониялық тербеліс сипаттамасын есептеуді; - термодинамикалық параметрлерді есептеуді, газ заңдарын қолдануды; - электрлік сипаттамаларды есептеуді; - кедергілерді анықтауды; - өлшеу құралдарымен жұмыс істеуді; - ток күшін, қысымды, кедергіні есептеуді.	**Физика:** Әлемдегі қоршаған ортаға физикалық көзқарас. Гидроаэромеханика элементтері. Малекулярлық физика және термодинамика негіздері.Малекулярлы-кинетикалық теория. Заттың өзгеріс процесі және олардың сипаттамасы. ПӘК. Жылулық қозғалтқыштар. Бірқалыпты түзу сызықты қозғалыс, және оның тендеуі мен графигі. Қозғалыс қосындысы. Күш, масса, үдеу. Күш қосындысы. Динамика заңдары. Бүкіл әлемдік тартылыс заңы. Серпімділік күші. Үйкеліс күші. Дене салмағы. Салмақсыздық. Статика. Жұмыс. Қуат. Энергияның сақталу заңы. Гармониялық тербелістер және оның түрлері. Толқындардың қасиеті және оның түрлері. Денелердің электризациясы. Зарядтардың өзара әсерлесуі. Магнит күшінің жұмысы. Өздік индукция. Магнит өрісінің энергиясы. Электромагниттік толқындар. Радиоқабылдағыштар. Сәуле-лендіру. Спектрлар. Спектрлік анализ.	БҚ 4 БҚ 5 БҚ 2 БҚ 6 БҚ 4 АҚ 3

ЖКП 4.3	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - түрлі ақпаратты өңдеудің, сақтаудың теориялық негізін; - Word мәтіндік редАҚторын, Excel электрондық кестелерді, Power Point графикалық бағдарламасын және оның тәжірибелік қосымшаларын; - қазіргі заманғы қоғамдағы ақпараттың ролі, болашақ кәсіби қызметі мен ғылым мен техниканың дамуындағы ақпараттың ролі туралы қалыптасқан ұғымдарды; **істеуі керек:** Word, Excel және Power Point-та; **жұмыс істеуге қабілеті:** - мәтіндік ақпаратпен (құжат жасау, оның редАҚциялау және форматтау, мәтінге кестелік мәліметтерді диаграммаларды, суреттерді қосу, құжатты сақтау және оны шығару); - электрондық кестелермен (кесте жасау, кестелік мәндерді өңдеу, формулалармен жұмыс жасау, кестенің мәліметтері бойынша диаграммалар құру, оларды шығару); - презентациялар жасау.	**Қолданбалы информатика:** Ақпараттық үрдіс туралы түсінік және оның құрылымы. Бағдарламалар тілі: бағдарлама жасау технологиясы, компьютерлік графика.	БҚ 3 БҚ 4
ЖКП 4.4	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - сызба геометрия негіздерін; - сызықтық мәнік: /ГОСТ 2.303-68/; - беттің негізгі өлшемінің /ГОСТ 2.301-68/; - машинажасау сызбаларын орындаудағы қолданылатын масштабы /ГОСТ 2.303-68/; - эскиз бен сызбаны; - конструкторлық құжаттардың түрлерін; - жиналмалы сызбаның мәнін, ерекшелігін; - жиналмалы сызбаны оқу реті; -жиналмалы сызбаны бөліктеуді; **істеуі керек:** - сызбаны орындау тәжірибесін; - сызбаны толтыруды, барлық шартты белгілерді, өлшемдерді, өлшем сызықтарын салып, сақтай отырып; - ерекшеліктерді толтыру; - жылжымалы сызбаларды бөліктеуді жүргізу; - жылжымалы сызбаларды дұрыс оқу; - қосындыларды дұрыс белгілеу, екінші қатардағы қисықты белгілеу; - арнайы қолданбалы бағдарламаларда компьютерде техникалық сызбаларды орындау.	**Техникалық сызба және инженерлік графика:** Проециялау әдістері. Сызбада нүкте, түзу, жазықтық және бет тапсырмалары. Нүкте, түзу, жазықтық және беттегі метрлік және позициялы тапсырмалар. Сызбаны қайта құру тәсілдері. Көпқырлы бет. Қисық сызықты бет. Айналыс беті. Түзу және жазықтық беттердің қиып өтуі. ГОСТ ЕСКД сызбаны дайындаудың негізгі ережелері. Түрлері, кесу, тілік. Ажырататын және ажыратпайтын қосылыс. Конструкторлық құжаттама түрлері мен оны өңдеу сатысы. Арнайы қолданбалы бағдарламаларда компьютерде техникалық сызбаларды орындау.	КҚ 1 БҚ 4
ЖКП 4.5	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - тұрақты және ауыспалы электр ток тізбектеріндегі негізгі қатысымен және физикалық процесстерін; - электр өрісі сипаттамаларын, олардың физикалық мәнін; - электр тізбегіндегі жүйелі, қатарлас, аралас қосылыстар заңдарын; - электр өлшеу принциптерін; - электромагнетизм негізін; - бір фазалы және үш фазалы электр тізбегі,тұрақты және ауыспалы тоқтың трансформаторлары мен электр машиналары туралы ұғымды; - электр энергиясын беру және тарату принциптері; - электр жабдықтауды; **істеуі керек:** - электр өрісі сипаттамасын есептеу; - арнаулы қосылған бір кәзді электр тізбегін есептеуді жүргізу; - электр сұлбаларындағы электр тізбегінің негізгі элементтерін анықтау; - электр тізбегі режимдерін анықтау; - электр тізбегін есептеу; - мемлекеттік стандартқа сәйкес шартты белгілердің көмегімен типтердің әртүрлі электр сұлбаларын орындау; - аспаптардың орналастыру сұлбаларын оқу;	**Электротехника негіздері:** Электр энергиясы, оның қасиеті және қолдануы. Өндірістік процесторді автоматтандыру ісінде электрификацияның ролі. Тұрақты және ауыспалы тоқтың электр тізбектері;электромагнетизм;электр тізбегі, үш фазалы тізбек; трансформаторлар; электр машиналары. Электроэнергетика, электротехника, электроника қазіргі күйі және даму болашағы. Электр өрісінің негізгі сипаттамалары. Конденцаторлар.Электр тогы және оның әртүрлілігі.Тоқтың бағыты,шамасы, жазықтығы.Электр өткізгіштік және өткізгіштер кедергісі. Ом заңы. Электр тізбегінің негізгі элементтері:электр энергия көздері және қабылдағышы,олардың қуаты мен ПӘК-і; Электр тізбегінің жұмыс режимдері:қалыпты,бос жүріс, туйықталу. Электр тізбегін есептеу негізі (косудың нақтылық сұлбасы, орнын басу сұлбасы): Мемлекеттік стандартқа сәйкес электр сұлбаларындағы шартты белгілер; сұлба бөлімі; тармақ, торап,контур. Күрделі электр тізбегін есептеу туралы түсінік.	БҚ 5 БҚ 4 БҚ 3 БҚ 2 БҚ 3 БҚ 4 БҚ 5 БҚ 2 КҚ 6
ЖКП 4.6	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - қазіргі заманғы негізгі ғылыми концепцияларды, ұғымдар мен идеяларды және өуе тасымалының жоғарғы экономикалық көрсеткіштерін қамтамасыз ету үшін азаматтық авиацияның өуе кемелерінің тұрақтылығы мен басқарылуын; - ауаның негізгі өлшемдері мен физикалық қасиеттерін; - ұшақтың құрылымдық өуейлақтардың ерекшеліктерін; - ұшудың негізгі этаптарында ұшақтың үш сипаттамаларын; - центрлеуге ықпал ететін фАҚторларды, ұшақтың тепе-теңдігін, тұрақтылығы мен басқарылуын; - ұшудың ерекше жағдайларындағы үшу ерекшеліктерін; **істеуі керек:** - ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін ұшақтың прАҚтикалық аэродинамикасы бойынша білімнің прАҚтикалық жұмысын қолдану; - прАҚтикалық міндеттерді шешуде өуе кемесінің ұшу техникалық сипаттамаларын зерттеу және талдау әдістерін қолдану; - ҰҚК-ны және сытқы ортаның әртүрлі жағдайларындағы ұшақтың қону сипаттамаларын анықтау.	**Аэродинамика:** Аэродинамиканың негізгі заңдары. Аэродинамикалық күштер. Қанаттың аэродинамикасы: геометриялық сипаттамалар, қанаттың геометриялық және аэродромның қисығы; профиль бойынша қысымды реттеу (тарату). Қанаттың ұшы.Ұшақтың аэродинамикасы. Жылдымдық аэродинамикасы: негізгі тепе-теңдігі, дыбыс жылдамдығы. Өуе бұрамасының аэролромдық күші. Бұраманың ПӘК-і. Өуе бұрамасының прАҚтикалық қолдануы. Ұшақтың көлденең ұшуы: ұшақа әсер ететін күш сұлбасы. Биіктік жиынтығы. Ұшақтың ұшуы,вираж, ұшаққа әсер ететін күш сұлбасы. Ұшақты кіндіктеу: ауырлық орталығы, ұшақты кіндіктеуді есептеу.	БҚ 5 БҚ 4 БҚ 7 АҚ 5 БҚ 6
ЖКП 4.7	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - радиобайланыс принциптерін; - радиотехникалық белгілер сипаттамасы және олардың спекторын; - электронды аспаптардың және сандық цифрлық схемотехниканың жұмыс физикасы: импульстік құрылғы,қоректену және ақпаратты бейнелеу құрылғылары; - жартылай өткізгіштік аспаптарды; - фотоэлектрлік аспаптарды,электрондық түзетіш,электрондық күшейтіш,электрондық генераторлар және өлшеуіш аспаптарды; **істеуі керек:** - аспаптардың типін және сипаттамаларын ажырату; - прАҚтикалық ізденіс аспаптарын әртүрлі типтерін қолдану; - радио және электрондық аспаптарды орналастыру сұлбаларын оқу; - көрсеткіштерді ақаудың пайда болу жағынан аспаптар жұмысын талдау; - істен шығу және жөнделмейтін себептерді талдау;	**Радиотехника және радиоэлектроника негіздері:** Радиобайланыс принциптері, радиотехникалық белгілер және олардың спекторлары. Сызықты емес және параметрлік тізбектер. Электрондық аспаптар, түзетіштер, күшейткіштер, генераторлар. Қабылдау және беру құрылғылары; цифрлық құрылғы элементтері; антеннаалар және радиотолқынның таралуы.	БҚ 3 АҚ 3
ЖКП 4.8	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - авиациялық байланыстың ерекшеліктері; - жердегі және жылжымалы байланыстар құрама элементтерін; - байланыс, радиолокация және радионавигацияның радиотехникалық жүйелерін құру принципі мен жұмыс сипаттамаларын; - өуе қозғалысына қызмет көрсетудің автоматты жүйесін қолдану принципі мен құрылымын; - байланыстың элементтік базасын; - радиоэлектрондық жабдықтарын қоректендіру блогының ерекшеліктерін (ұшақ ұшқышында); - өуе қозғалысына қызмет көрсету болашақ жүйесінің ерекшелігі; **істеуі керек:** - авиациялық байланыстың әртүрлі жабдықтарын айыру; - өуе қозғалысына қызмет көрсетудің шығарылмалы жабдықтарды қолдану; - радиолокаторлық станция блок-схеманы оқу; - әртүрлі режимде РЛБ қолдану.	**Өуе қозғалысына қызмет көрсетудің радиотехникалық жүйелері:** Жалпы мәліметтер; байланыс теориясының элементтері, авиациялық байланысты ұйымдастыру, (өуе байланысының) жылжымалы құралы; Байланыстың спутниктік жүйелері. Радионавигацияның физикалық негізі. Сымды радиостанция, қондыңы тоғруылдау, бұрыш өлшеніш-қашықтық өлшеніш және құрал сайман жүйелері. Бірінші және екінші радиолАҚациялық станциялар,ақпаратты бейнелеужүйелері. Ұшудың радиотехникалық қамсыздандыруын ұйымдастыру. Өуе қозғалысына қызмет көрсетудің автоматтандыру жүйелері. Тағайындау, құрылым, өуе қозғалысына көрсетудің автоматты, өуе айлақтық және трассалық жүйелерді құру және қолдану принциптері. Өуе қозғалысына қызмет көрсетудің болашақ жүйелері.	КҚ 1 БҚ 5 БҚ 6
ЖКП 4.9	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - көлік кәсіпорнындағы экономикалық құбылыстар мен процестердің мәнін, олардың өзара байланыстарын; **істеуі керек:** - экономикалық фАҚторлардың әсерін жүйелеуді, модельдеуді, анықтауды, жеткен нәтижелерді бағалауды, өндіріс тиімділігін арттыру кәздерін табу; **игеру керек:** - ұйымның құрылу әсістерін, шешімдерді қабылдауды; өлеуметтік-нарықтық жағдайларда экономика дамуының жалпы заңдылығын.	**Өндіріс экономикасы:** Өуе көлігі экономикасының ерекшеліктері және оның өнімдері; еңбекті ұйымдастыру, жоспарлау және қалыптастыру; еңбек өнімділігі, оны ешшу және арттыру жолдары; мекемені ұйымдастыру, жоспарлау және қалыптастыру; қаржы қызметін жоспарлау. Салық жүйесі, мекеменің қоры жаңа техника мен технологиялар енгізу, өнімнің жаңа түрлерін және қызметін меңгеру, кәсіпорынның есеп және техникалық құжаттамалары, патенттеу негіздері. Өндірістік қаржылық қызметтің есебі және талдау; маркетинг және оның қызметтері; тарифтік саясат, кәсіпорынды басқару; менеджмент негіздері; басқарудың әдістері мақсаттары, принциптері, қызметтері. Басқарудың психологиялық-педагогикалық негіздері; өндірістік қызметтің мотивациясы және ынталандырылуы, бақылауды ұйымдастыру; типтері, басқару стилі.	БҚ 3 БҚ 7 АҚ 5
ЖКП 4.10	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - радио- техникалық тізбектер мен белгілердің түрлерін; - радиоберуші және радиоқабылдаушы қондырғының құрамы мен жұмыс принципін; ЖТЖ антенді-фидерлік қондырғының жұмыс принципін; дағдылар: **істеуі керек:** - байланыс радиоаппараты жұмысын талдау; ұшақ жүргізу , соқтығысқан алдын алу аппараты; - ӘК РТЖ ақаулы анықтау.	**Өуе кемелерінің радиотехникалық жүйелері:** Әртүрлі типті өуе кемелерінің радиожабды ғынның құрылымы, жұмыс істеу және техникалық пайдалану принциптері. ӘК РТЖ құрамы: байланыс радиоаппараты; ұшақ жүргізу, белсенді жауап беру және тану, Соқтығыстың алдын алу аппараты.	БҚ 5 БҚ 2
ЖКП 4.11	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - барлық жердегі және ұшу қызметінің құрамын, қызметін және жұмыс тәртібін; - ұшу жұмысын өткізу тәртібін; - өуе кемелерінің пайдалану ерекшеліктерін; - ұшуды дайындау кезеңдері мен орындауды; - әртүрлі типті өуе кемелерінің ұшу сипаттамалары мен пайдалану тәртібін; - ұшуды ұйымдастыру және қамтамасыз ету қызметтерінің өзара әрекет ретін; - қамтамасыз ету қызметтерінің арасында қызметтерді белуді; **істеуі керек:** - ұшу қауіпсіздігін, тұрақтылығын және экономикалық өнімділігін қамтамасыз ету жердегі және ұшу қызметінің жұмысын бақылау, талдау жасау; - ұшуды ұйымдастыру және қамтамасыз ету қызметтері арасындағы міндеттерді белу өнімділігіне талдау жасау; - ұшуды қамтамасыз ету қызметіне басшылық жасау	**Ұшу және жердегі қызметтердің жұмысын ұйымдастыру:** Өуе кемелері туралы жалпы мәліметтер. Пайдалану шектері. Ұшуды дайындау және орындау. Ұшу сипаттамалары. Ұшақ жүйелерінің пайдалану. Ұшу және жердегі қызметтердің жұмысын ұйымдастыруға қойылатын негізі талаптар. Ұшу жұмысын жоспарлау, ұшу құрамының кәсіби дайындылығы, экипаждың алдын-ала және ұшу алдындағы дайындығы; ұшу құрамының жұмысын тексеру. Ұшуды орындауды тексеру және ұшу жұмысын талдау; ұшуды аэронавигациялық және метеорологиялық ақпаратпен қамтамасыз ететін қызметін жұмысын ұйымдастыру, ұшуды медициналық қамтамасыз ету, инженерлік- авиациялық және өуейлақтық қамтамасыз ету, электр жарық техникасы мен радиотехникалық қамтамасыз ету қызметтері, өуе тасымалы ұйымдастыру қызметі. Ұшуды ұйымдастыру және қамтамасыз ету қызметтерінің өзара байланысы, олардың қызметтерін бөлу.	БҚ 3 БҚ 4 БҚ 5 БҚ 4
ЖКП 4.12	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы: **білуі керек:** - өуеайлақтарды энергиямен жабдықтау жұмысының принциптері мен құрылымын; - өуе қозғалысына қызмет ететін электр жабдықтары құрылымының сипатын; - азаматтық авиацияда қолданылатын жарық техникалық жүйесінің ерекшеліктерін; - электр-жарық техникалық жабдықтар жұмысын қамтамасыз ету үшін өуеайлақтар мен жердегі қызметтің өзара әрекеттесу құрылымдарын; **істеуі керек:** - штаттық жағдайда және ерекше жағдайда өуеаландарды электр жарық техникалармен қамтамасыз ету жұмысын ұйымдастыру; - өуеаландарды электр жарық техникамен қамтамасыз ету жұмысын бақылау және талдау.	**Өуеайлақтың электр-жарық техникалық жабдықтары:** Өуежайлардың энергиямен қамтамасыз ету жүйесі, трансформаторлық подстанция лар, дизель-генераторлық қондырғылар мен автоматты жүйелер. Жарық белгі беру жүйелері, олардың түрлері, қызметі, өуе қозғалысын басқару кезінде оларды бақылау және басқару. Ұшу кезінде өуе аландарды электр жарықпен қамтамасыз ету жұмысын ұйымдастыру. Азаматтық авиацияда қолданылатын жарық техникалық жүйелері	БҚ 2 БҚ 3 БҚ 5 БҚ 4
ЖКП 4.13	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - авиациялық аспаптардың өзара әрекеттері мен міндетін, кешенін, орналастыру және жұмыс принципін; өуе кемесінің навигация және басқару жүйесін, олардың жұмыс істеу, пайдалану сипаттамаларының ерекшеліктерін; - жоғары-жылдамдықты параметрлердің анықтау құралының құрылымы мен жұмыс принципін, өуе кемесінің кеңістік жағдайы мен координатын; - ұшақ жүйесі мен күштік қондырғыны бақылау аспаптарының жұмыс тәртібін, ұшу және сөйлеу ақпараттарын тіркеу құралдарын; **істеуі керек:** - өуе кемесінің аспаптық жабдықтардың техникалық пайдалану ережесін қолдану; - ұшудың аспаптық жабдықтарды мен координатын; - ұшақ жүйесі мен күштік қондырғыны бақылау аспаптарының ұшу тәртібін, ұшу және сөйлеу ақпараттарын тіркеу құралдарын; **істеуі керек:** - өуе кемесінің аспаптық жабдықтардың техникалық пайдалану ережесін қолдану; - ұшудың аспаптық жабдықтарды мен координатын; - ұшақ жүйесі мен күштік қондырғыны бақылау аспаптарының ұшу тәртібін, ұшу және сөйлеу ақпараттарын тіркеу құралдарын; **істеуі керек:** - өуе кемесінің аспаптық жабдықтарды техникалық пайдалануын ережесі. Ұшу кауіпсіздігі мен ұшудың экономикалық тиімділігі мен тұрақтылығын қамтамасыз етудегі өуе кемесін аспаптық жабдықтың жұмысқа ықпалы.	БҚ 3 БҚ 6 БҚ 5 БҚ 3 БҚ 2

ЖКП 4.14	Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы **білуі керек:** - ұшақ жасаудың тарихын, - қазіргі заманғы және болашақтағы ҰА техникалық сипаттамалары; - ҰА құрылымын және планердің агрегаттарынын жұмыс принциптері; - пайдалану объектісі сияқты ҰА жүйесі мен агрегаттардың жұмыс істеу қабілетінің күйін бағалау әдісін; - АТ дамуның негізгі бағыттары туралы ұғымын. **істеуі керек:** - жұмыс принциптерінде алған біл

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің бұйрығы

2013 жылғы 20 қыркүйек №4-2/435 Астана қаласы

«2013 жылға арналған тұқымның әрбір түрі бойынша нарықтық бағамен нақты сатып алынған элиталық тұқымның көлемі үшін квоталарды, 2013 жылға арналған әр облысқа отандық ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері арзандатылған бағамен жүгерінің, күнбағыстың, күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдары мен көшеттердің нақты сатқан көлемі үшін квоталарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2013 жылғы 13 мамырдағы № 4-1/219 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы

«Тұқым шаруашылығын қолдауға арналған субсидиялау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 29 наурыздағы № 304 қаулысын іске асыру мақсатында **бұйырамын:**

1. «2013 жылға арналған тұқымның әрбір түрі бойынша нарықтық бағамен нақты сатып алынған элиталық тұқымның көлемі үшін квоталарды, 2013 жылға арналған әр облысқа отандық ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері арзандатылған бағамен жүгерінің, күнбағыстың, күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдары мен көшеттердің нақты сатқан көлемі үшін квоталарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2013 жылғы 13 мамырдағы № 4-1/219 бұйрығына (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8487 тіркелген) мынадай өзгеріс енгізілсін:

көрсетілген бұйрыққа 1 және 2-қосымшалар осы бұйрыққа 1 және 2-қосымшаларға сәйкес жаңа редакцияда баяндалсын.

2. Егіншілік департаменті осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрық мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануға тиіс.

Министрдің м а М.ӘМІРИЯЕВ.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2013 жылғы 20 қыркүйектегі № 4-2/435 бұйрығына 1-қосымша

2013 жылға арналған тұқымның әрбір түрі бойынша нарықтық бағамен нақты сатып алынған элиталық тұқымның көлемі үшін квоталар

тонна

Реттік №	Облыстардың атауы	Ауыл шаруашылығы өсімдіктері											
		дәнді және дәнді бұршақ дақылдар											
		барлығы	оның ішінде:										
			жұмсақ бидай	қатты бидай	қара бидай	жемдік арпа	сыра қайнатуға арналған арпа	сұлы	Тары	қарақұмық	асбұршақ	ноқат	қытай-бұршақ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Ақмола	19224,73	16774,73	800,00		300,00	1000,00			100,00			
2	Ақтөбе												
3	Алматы	1785,94	800,00			17,94	130,28						110,50
4	Шығыс Қазақстан	2764,12	1463,12		190,00	450,00		65,00		166,00	210,00		
5	Жамбыл	1267,25	1150,00										3,00
6	Батыс Қазақстан	367,00	305,00			62,00							
7	Қарағанды	1750,00	1460,00			270,00							
8	Қостанай	17379,79	15225,97	1309,12		306,00	200,00	226,00					
9	Қызылорда												
10	Павлодар	3682,80	2916,32			169,48			12,00	10,00			
11	Солтүстік Қазақстан	13010,30	11768,60	200,00		428,00		23,00			20,00		
12	Оңтүстік Қазақстан	1145,00	1100,00										
РЕСПУБЛИКА БОЙЫНША		**62376,93**	**52963,74**	**2309,12**	**190,00**	**2003,42**	**1330,28**	**314,00**	**12,00**	**276,00**	**230,00**	**0,00**	**113,50**

жалғасы

тонна

Реттік №	Облыстардың атауы							
		картоп	көкөніс	рапс	басқа майлы дақылдар	көпжылдық бұршақты шөптер-	көпжылдық дәнді шөптер	біржылдық шөптер
		15	16	17	18	19	20	21
1	Ақмола	80,00		50,00		60,00	60,00	
2	Ақтөбе							
3	Алматы	715,72			4,66	6,84		
4	Шығыс Қазақстан	180,00				10,00		53,05
5	Жамбыл	61,25			50,00	3,00		
6	Батыс Қазақстан							
7	Қарағанды					20,00		
8	Қостанай			50,00	60,00	0,70	2,00	
9	Қызылорда							
10	Павлодар	560,00						15,00
11	Солтүстік Қазақстан	128,00		225,70	217,00			
12	Оңтүстік Қазақстан				45,00			
РЕСПУБЛИКА БОЙЫНША		**1724,97**	**0,10**	**325,70**	**376,66**	**100,54**	**62,00**	**45,00**

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2013 жылғы 20 қыркүйектегі № 4-2/435 бұйрығына 2-қосымша

2013 жылға арналған әр облысқа отандық ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері арзандатылған бағамен жүгерінің, күнбағыстың,күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдары мен көшеттердің нақты сатқан көлемі үшін квоталар

Реттік №	Облыстардың атауы	Ауыл шаруашылығы өсімдіктері										
		күріш	жүгері, І-ұрпағының будандарын қоса алғанда		күнбағыс			І-көбейтуді қоса алғанда, мақта		көшеттер		
			Кеш пісетін және орташа пісетін	ертепісетін	элита	І-ұрпақтағы будандар	қант қызылшасы	механикалық әдіспен тазаланғанкезде	Химиялық әдіспен тазаланғанкезде	Жеміс дақылдары	жүзім	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Ақмола				150,00							
2	Ақтөбе											
3	Алматы	200,00	1214,88	1335,03			14,00			418 920,00	2 100,00	
4	ШығысҚазақстан				375,00	285,00						
5	Жамбыл									680 066,00	30 000,00	
6	БатысҚазақстан											
7	Қарағанды											
8	Қостанай											
9	Қызылорда	1528,12										
10	Павлодар											
11	СолтүстікҚазақстан											
12	ОңтүстікҚазақстан							546,60	88,60	222 923,00	1 100 000,00	
РЕСПУБЛИКА БОЙЫНША		**1728,12**	**1214,88**	**1335,03**	**525,00**	**285,00**	**14,00**	**546,60**	**88,60**	**1321909,00**	**1132100,00**	

Бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2013 жылғы 2 қазанда Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне №8755 болып енгізілді.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің бұйрығы

2014 жыл 24 қазан №4/547 Астана қаласы

«2014 жылға арналған әрбір бірегей тұқым өндіруші үшін жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық екпелерінің аналықтарын отырғызу және отырғызылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық екпелері аналықтарының ұрықтанбаған өндірісіне қызмет көрсету алқабы, 2014 жылға арналған тұқымның әрбір түрі бойынша Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген сорттардың элиталық тұқымның нарықтық құны бойынша сатып алынған көлемі үшін квоталар, 2014 жылға арналған әрбір облыс үшін Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген жүгерінің, күнбағыстың, күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдарының және көшеттер сорттарының арзандатылған құны бойынша отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге сатылған көлемі үшін квоталар бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 29 шілдедегі № 4/388 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы**

«Тұқым шаруашылығын қолдауға арналған субсидиялау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 29 наурыздағы № 304 қаулысын іске асыру мақсатында **бұйырамын:**

1. «2014 жылға арналған әрбір бірегей тұқым өндіруші үшін жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық екпелерінің аналықтарын отырғызу және отырғызылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық екпелері аналықтарының ұрықтанбаған өндірісіне қызмет көрсету алқабы, 2014 жылға арналған тұқымның әрбір түрі бойынша Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген сорттардың элиталық тұқымның нарықтық құны бойынша сатып алынған көлемі үшін квоталар, 2014 жылға арналған әрбір облыс үшін Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген жүгерінің, күнбағыстың, күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдарының және көшеттер сорттарының арзандатылған құны бойынша отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге сатылған көлемі үшін квоталар бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 29 шілдедегі № 4/388 бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9704 тіркелген) мынадай өзгерістер енгізілсін:

тақырыбы мынадай редакцияда жазылсын:

«2014 жылға арналған әрбір бірегей тұқым өндіруші үшін жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық екпелерінің аналықтарын отырғызу және отырғызылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық екпелері аналықтарының аяқталмаған өндірісіне қызмет көрсету алқабы, 2014 жылға арналған әрбір облыс үшін тұқымның әрбір түрі бойынша Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген сорттардың элиталық тұқымның нарықтық құны бойынша сатып алынған көлемі үшін квоталар, 2014 жылға арналған әрбір облыс үшін Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген жүгерінің, күнбағыстың, күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдарының және көшеттер сорттарының арзандатылған құны бойынша отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге сатылған көлемі үшін квоталар бекіту туралы»;

көрсетілген бұйрықтың 1-қосымшасында:

«Алматы облысы» деген бөлімде:

реттік нөмірі 2-жол мынадай редакцияда жазылсын:

«

2.	«Теңрикут» шаруа қожалығы	-	1,5

»;

реттік нөмірі 6-жол мынадай редакцияда жазылсын:

«

6.	«Орман көшеттігі» акционерлік қоғамы	1,85	0,7

»;

«

Облыс бойынша	8,01	10,18

»;

деген жол мынадай редакцияда жазылсын:

«

Облыс бойынша барлығы	8,25	10,18

»;

«

Республика бойынша	16,01	20,17

»;

деген жол мынадай редакцияда жазылсын:

«

Қазақстан Республикасы бойынша барлығы	16,25	20,17

»;

көрсетілген бұйрықтың 2 және 3-қосымшалары осы бұйрықтың 1 және 2-қосымшаларына сәйкес редакцияда жазылсын.

2. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру мен қайта өңдеу және фитосанитариялық қауіпсіздік департаменті осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді және оның ресми жариялануын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрық мемлекеттік тіркелген күннен бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануы тиіс.

Қазақстан Республикасы
Ауыл шаруашылығы министрінің міндетін атқарушы С. ОМАРОВ.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің міндетін атқарушының 2014 жылғы 24 қазандағы № 4/547 бұйрығына 1-қосымша

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 29 шілдедегі № 4/388 бұйрығына 2-қосымша

2014 жылға арналған әрбір облыс үшін тұқымның әрбір түрі бойынша Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген сорттардың элиталық тұқымның нарықтық құны бойынша сатып алынған көлемі үшін квоталар

тонна

№	Облыстардың атауы		ауыл шаруашылығы өсімдіктері																	
		барлығы	барлығы	дәнді және дәнді бұршақ дақылдар												кар-топ	рапс	басқа майлы дақыл-дар	көп-жыл-дық бұр-шақ-ты шөп-тер	көп-жылдық дән-ді шөп-тер	бір-жыл-дық шөп-тер
				оның ішінде:																	
				жұмсақ бидай	күздік бидай	қатты бидай	қара би-дай	жем-дік арпа	сыра қай-натуға арнал-ған арпа	сұлы	та-ры	қара-құ-мық	асбұр-шақ	но-қат	қы-тай-бұр-шақ						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1.	Ақмола	29595,03	29520,53	26923,61		466,0		2109,0				21,92				18,6	3,5			36,4	16,0
2.	Ақтөбе	423,5	423,5	400,0			23,5														
3.	Алматы	1486,185	710,75	470,56					140,19						100,0	774,045		1,39			
4.	Шығыс Қазақстан	3826,247	3628,184	2695,754			160,0	697,25		50,18		25,0				158,813			16,45	1,8	21,0
5.	Жамбыл	1609,4	1554,6		1400,0			154,6								10,0		44,8			
6.	Батыс Қазақстан	374,3	374,3	297,0				59,0			18,3										
7.	Қарағанды	2851,19	2723,19	2083,84				639,35								120,0			3,0	5,0	
8.	Қостанай	12537,1	12503,6	11351,95		158,7		544,5	250,0	198,5							20,2	11,3		2,0	
9.	Қызылорда																				
10.	Павлодар	2717,75	1513,51	1387,15				126,36								1204,24					
11.	Солтүстік Қазақстан	17397,19	16827,18	16037,18		209,0		581,0								225,0	224,01	116,0		5	
12.	Оңтүстік Қазақстан	1067,0	1000,0	1000,0														67,0			
Қазақстан Респуб-ликасы бойынша барлығы		73884,892	70779,344	62647,047	1400,0	833,7	183,5	4911,06	390,19	248,68	18,3	46,92	0	0	100,0	2510,698	247,71	240,49	19,45	50,2	37,0

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің міндетін атқарушының 2014 жылғы 24 қазандағы № 4/547 бұйрығына 2-қосымша
Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 29 шілдедегі № 4/388 бұйрығына 3-қосымша

2014 жылға арналған әрбір облыс үшін Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат берілген жүгерінің, күнбағыстың, күріштің, қант қызылшасының, мақтаның элиталық тұқымдарының және көшеттер сорттарының арзандатылған құны бойынша отандық ауыл шаруашылығы тауар өндірушілеріне сатылған көлемі үшін квоталар

тонна/саны

№	Облыстардың атауы	ауыл шаруашылығы өсімдіктері										
		күріш	жүгері, бірінші ұрпағының будан-дарын қоса алғанда		күнбағыс		қант қызыл-шасы	бірінші көбейтуді қоса алғанда, мақта		көшеттер		
			кеш пісетін және орташа пісетін	ерте пісетін	элита	бірінші ұрпақтағы будандар		механикалық әдіспен тазаланған кезде	химиялық әдіспен тазаланған кезде	ерте пісетін	элита	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Ақмола				68,8							
2.	Ақтөбе											
3.	Алматы	400,0	1460,11	1067,3			15,0			334067,0		
4.	Шығыс Қазақстан				551,411	103,33						
5.	Жамбыл									861515,0		
6.	Батыс Қазақстан											
7.	Қарағанды											
8.	Қостанай											
9.	Қызылорда	2326,0										
10.	Павлодар											
11.	Солтүстік Қазақстан											
12.	Оңтүстік Қазақстан							253,6	76,4	553990,0	1642820,0	
Қазақстан Республикасы бойынша барлығы		2726,0	1460,11	1067,3	620,211	103,33	15,0	253,6	76,4	1749572,0	1642820,0	

Бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылғы 28 қарашада Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне №9917 болып енгізілді.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі
Статистика комитетінің бұйрығы

2014 жылғы 27 қазан №25 Астана қаласы

Конъюнктуралық зерттеулер бойынша жалпымемлекеттік статистикалық байқаулардың статистикалық нысанды мен оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы

«Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 19 наурыздағы Заңының 12-бабының 3) және 8) тармақшаларына, сонымен қатар Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика Министрінің 2014 жылғы 30 қыркүйектегі № 33 бұйрығымен бекітілген, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9779 болып тіркелген Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті туралы ереженің 13-тармағы 9) тармақшасына сәйкес, **бұйырамын:**

1. Мыналар:

1) «Өнеркәсіп кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1572101, индексі КП -001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 1-қосымшасына сәйкес;

2) «Өнеркәсіп кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1572101, индексі КП-001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 2-қосымшасына сәйкес;

3) «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1492102, индексі КС -001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 3-қосымшасына сәйкес;

4) «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1492102, индексі КС-001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 4-қосымшасына сәйкес;

5) «Құрылыс ұйымдарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1482102, индексі КС-002, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 5-қосымшасына сәйкес;

6) «Құрылыс ұйымдарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1482102, индексі КС-002, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 6-қосымшасына сәйкес;

7) «Байланыс кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1472102, индексі КСВ-1, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 7-қосымшасына сәйкес;

8) «Байланыс кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1472102, индексі КСВ-1, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 8-қосымшасына сәйкес;

9) «Сауда кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1552101, индексі КТ-001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 9-қосымшасына сәйкес;

10) «Сауда кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1552101, индексі КТ-001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 10-қосымшасына сәйкес;

11) «Көлік кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1532102, индексі КТР-1, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 11-қосымшасына сәйкес;

12) «Көлік кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1532102, индексі КТР-1, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 12-қосымшасына сәйкес;

13) «Туристік ұйымдардың қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1522102, индексі КТУ-001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 13-қосымшасына сәйкес;

14) «Туристік ұйымдардың қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1522102, индексі КТУ-001, кезеңділігі тоқсандық) осы бұйрықтың 14-қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. «Конъюнктуралық зерттеулер бойынша жалпымемлекеттік статистикалық байқаулардың статистикалық нысандары мен оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі төрағасының 2013 жылғы 13 тамыздағы № 190 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8703 болып тіркелген, 2014 жылғы 24 сәуірдегі № 79 (28303) «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Статистикалық қызметті жоспарлау басқармасы Заң басқармасымен бірлесіп заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін қамтамасыз етсін;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде бұқаралық ақпарат құралдарына ресми жариялауға жіберсін;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің интернет-ресурсында міндетті жариялануын қамтамасыз етсін.

4. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Статистикалық қызметті жоспарлау басқармасы осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің құрылымдық бөлімшелеріне және аумақтық органдарына жұмыс бабында басшылыққа алу үшін жеткізсін.

5. Осы бұйрықтың орындалуын бақылауды өзіме қалдырамын.

6. Осы бұйрық ресми жариялауға жатады және 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

Төраға Ә.СМАЙЫЛОВ.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 1-қосымша

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Приложение 1 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан от 27 октября 2014 года №25

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Статистикалық нысанды толтыруға жұмсалған уақыт, сағат (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение статистической формы, час (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1572101
Код статистической формы 1572101

Өнеркәсіп кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы

КП-001

Анкета конъюнктурного обследования деятельности промышленных предприятий

Тоқсандық Квартальная **Есепті кезең** Отчетный период **тоқсан** квартал **жыл** год

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішінің 05-36 – кодтарына сәйкес негізгі қызмет түрі бар заңды тұлғалар және (немесе) олардың құрылымдық бөлімшелері ұсынады.
Представляют юридические лица и (или) их структурные подразделения с основным видом деятельности согласно кодам Общего классификатора видов экономической деятельности – 05-36.

Тапсыру мерзімі - есепті кезеңнің соңғы айының 25 күні.
Срок представления - 25 числа последнего месяца отчетного периода.

БСН коды
код БИН

Құрметті басшы!
Сізден сауалнамада өз кәсіпорныңыздың қаржы-шаруашылық қызметіндегі ағымдағы және күтілетін өзгерістерге баға қоюыңызды сұраймыз.

Уважаемый руководитель!
В анкете просим проставить Вашу оценку текущих и ожидаемых изменений финансово-хозяйственной деятельности Вашего предприятия.

Өз жауабыңызды тиісті торда «√» белгісімен көрсетуіңізді өтінеміз
Пожалуйста, укажите Ваш ответ в соответствующей клетке знаком «√»

1. Сіз өз кәсіпорныңыздың қызметінің келесі көрсеткіштерінің өзгерісін қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете изменения следующих показателей деятельности Вашего предприятия?

Жол коды Код строки	**Көрсеткіштер атауы** Наименование показателей	**Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда** В текущем квартале по сравнению с предыдущим			**Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда** В следующем квартале по сравнению с текущим		
		өсуі увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение	**өсуі** увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение
А	Б	1	2	3	4	5	6
1.1	**Заттай көріністегі өнімнің негізгі түрлерін шығару**[1] Выпуск основного вида продукции в натуральном выражении						
1.2	Өткізілген өнімдерге баға Цены на реализуемую продукцию						
1.3	**Шикізатқа және материалдарға баға** Цены на сырье и материалы						
1.4	**Дайын өнімдер қорлары** Запасы готовой продукции						
	Кәсіпорын өнімдеріне жалпы сұраныс Общий спрос на продукцию предприятия						
1.6	**Инвестициялар** Инвестиции	1.6.1 **негізгі капиталға** в основной капитал					
	1.6.2 **оның ішінде: жабдықтарға** из них: в оборудова ние						
1.7	**Қаржы ресурстарымен қамтамасыз етілуі** Обеспеченность финансовыми ресурсами	1.7.1 **меншікті** собствен-ными					
	1.7.2 **кредиттер және қарыздар** кредитными и заемными						
1.8	**Кәсіпорында жұмыспен қамтылғандар саны** Численность занятых на предприятии						
1.9	**Мерзімі өткен борышқорлық** Просроченная задолженность	1.9.1 **дебиторлық** дебиторская					
		1.9.2 **міндеттемелер** бойынша по обязательст-вам					
1.10	**Таза табыс** Чистая прибыль						
1.11	Экспорт Экспорт						

2. Сіздің кәсіпорныңыздың өндірістік қызметін және кәсіпкерлік белсенділігін қандай факторлар шектейді?
Какие факторы ограничивают производственную деятельность и предпринимательскую активность Вашего предприятия?

2.1 **Шектеу жоқ** Ограничений нет		2.7 **Қаржы қаражаттарының жеткіліксіздігі:** Недостаток денежных средств:	2.7.1 **меншікті** собственных
2. 2 **Кәсіпорындар тарапынан нарықтық бәсекелестік:** Рыночная конкуренция со стороны предприятий:	2.2.1 **отандық** отечественных		2.7.2 **бюджеттік** бюджетных
	2.2.2 **шетелдік** зарубежных		2.7.3 **кредиттер және қарыздар** кредитных и заемных
2.3 **Тұтынушының төлем қабілетсіздігі** Неплатежеспособность потребителей		2.8 **Өткізу нарықтарының жетіспеушілігі** Недостаток рынков сбыта	
2.4 **Жабдықтардың тозуы** Изношенность оборудования		2.9 **Қызметкелердің жетіспеушілігі** Недостаток работников	
2.5 **Инвестициялардың тапшылығы** Дефицит инвестиций		2.10 **Шикізат пен материалдардың жетіспеушілігі** Недостаток сырья и материалов	
2.6 **Қажетті жабдықтың жетіспеушілігі** Недостаток необходимого оборудования		2.11 **Басқалар** Другие	

3. Сіз өз кәсіпорныңыздағы қаржы-экономикалық ахуалды қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете финансово-экономическую ситуацию на Вашем предприятии?

Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим			**Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда** В следующем квартале по сравнению с текущим		
өсуі увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение	**өсуі** увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение

4. Зерттеу кезінде инвестицияларды жүзеге асыруда Сіздің мүмкіндігіңізді қандай факторлар шектейді?
Какие факторы, на момент обследования, ограничивают Ваши возможности осуществлять инвестиции?

4.1 **Шектеу жоқ** Ограничений нет		4. 4 **Коммерциялық кредиттің жоғары пайызы** Высокий процент коммерческого кредита	
4.2 **Қаржыландыру көздерінің жеткіліксіздігі** Недостаток источников фи-нансирования	4.2.1 **өнімге сұраныстың жеткіліксіздігі** недостаточность спроса на продукцию	4.5 **Жалпы экономикалық және саяси тұрақсыздық** Общая экономическая и политическая неста-бильность	
	4.2.2 **салық салымының жоғары деңгейі** высокий уровень налого-обложения	4.6 **Инвестициялық жобаны жүзеге асыру мерзімдерінің ұзақтығы** Длительные сроки осуществления инвестици-онного проекта	
	4.2.3 **пайданың жеткіліксіздігі** недостаточность прибыли	4.7 **Инвестициялық жоба құнының жоғары болуы** Высокая стоимость инвестиционного проекта	
	4.2.4 **кредит алудың қиындығы** трудности в получении кредита	4.8

(Жалғасы. Басы 15-бетте).

7. Сіз басқа өндірушілердің ұқсас өнімдерімен салыстырғанда өз кәсіпорныңыздағы өнімнің бәсекеге қабілеттілік деңгейін қалай бағалайсыз?[1]
Как Вы оцениваете уровень конкурентоспособности продукции своего предприятия в сравнении с аналогичной продукцией других производителей?

Жол коды Код строки	Көрсеткіштердің аумаққа тиесілігі Территориальная принадлежность показателей	Жоғары Высокий	Орташа Средний	Төмен Низкий	Бәсекеге қабілетсіз Неконкуренто-способна	Бағалау қиын Трудно оценить
А	Б	1	2	3	4	5
7.1	Қазақстан Республикасынан Из Республики Казахстан					
7.2	ТМД[2] елдерінен Из стран СНГ					
7.3	ТМД-дан тыс елдерден Из стран вне СНГ					

Атауы_____ **Мекенжайы**_____
Наименование_____ Адрес _____

Телефон _____

Электрондық почта мекенжайы
Адрес электронной почты _____

Орындаушы
Исполнитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **телефон**

Басшы
Руководитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Бас бухгалтер
Главный бухгалтер _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Мөрдің орны (бар болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 4-қосымша

«Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1492102, индексі КС-001, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1492102, индексі КС-001, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1492102, индексі КС-001, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Кәсіпорындардың (ұйымдардың) қаржы-шаруашылық қызметін байқау қоғамдық пікірді зерделеуге негізделеді. Жиналған ақпарат өзінің сипаты жағынан сапалы болып табылады және нақты қалыптасқан жағдайды, сондай-ақ жақын арадағы болашаққа болжамды көрсетеді.

Респонденттер «ұлғаю-азаю», «жақсару-нашарлау», «өзгеріссіз» баламаларының шеңберінде шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштерінің нақты және күтілетін өзгерістерін (өнімдерді шығару және сату көлемдерін, өндірістік ресурстарды, қаржы нәтижелерін) бағалайды.

Сұраққа жауап бере отырып, жауап «√» белгісімен сәйкес торда көрсетіледі.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 5-қосымша

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Приложение 5 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан от 27 октября 2014 года №25

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Статистикалық нысанды толтыруға жұмсалған уақыт, сағат (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение статистической формы, час (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1482102
Код статистической формы 1482102

Құрылыс ұйымдарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы

КС-002

Анкета конъюнктурного обследования деятельности строительных организаций

Тоқсандық Квартальная — **Есепті кезең** Отчетный период ☐☐ **тоқсан** квартал ☐☐☐☐ **жыл** год

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішінің 41-43 – кодтарына сәйкес негізгі қызмет түрі бар заңды тұлғалар және (немесе) олардың құрылымдық бөлімшелері ұсынады.
Представляют юридические лица и (или) их структурные подразделения с основным видом деятельности согласно кодам Общего классификатора видов экономической деятельности – 41-43.

Тапсыру мерзімі - есепті кезеңнің соңғы айының 25 күні.
Срок представления - 25 числа последнего месяца отчетного периода.

БСН коды
код БИН ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Құрметті басшы!
Сізден сауалнамада өз кәсіпорныңыздың қаржы-шаруашылық қызметіндегі ағымдағы және күтілетін өзгерістерге баға қоюыңызды сұраймыз.

Уважаемый руководитель!
В анкете просим проставить Вашу оценку текущих и ожидаемых изменений финансово-хозяйственной деятельности Вашего предприятия.

Өз жауабыңызды тиісті торда «√» белгісімен көрсетуіңізді өтінеміз
Пожалуйста, укажите Ваш ответ в соответствующей клетке знаком «√»

1. Сіз өз кәсіпорныңыздың қызметінің келесі көрсеткіштерінің өзгерісін қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете изменения следующих показателей деятельности Вашего предприятия?

Жол коды Код строки	Көрсеткіштер атауы Наименование показателей	Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим			Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда В следующем квартале по сравнению с текущим		
		өсуі увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение	**өсуі** увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение
А	Б	1	2	3	4	5	6
1.1	Жұмыстың нақты көлемі Физический объем работ						
1.2	Жұмыспен қамтылғандар саны Численность занятых						
1.3	Қаржы ресурстарымен қамтамасыз етілуі Обеспеченность финансовыми ресурсами	1.3.1 меншікті собственными					
		1.3.2 бюджеттік бюджетными					
		1.3.3 кредиттер және қарыздар кредитными и заемными					
1.4	Тапсырыс қоржыны Портфель заказов						
1.5	Құрылыс-монтаждау жұмыстарының құны Стоимость строительно-монтажных работ						
1.6	Мерзімі өткен кредиттік берешектер Просроченная кредиторская задолженность						
1.7	Орындалған жұмыстарға тапсырыс берушінің жалпы берешегі Общая задолженность заказчиков за выполненные работы						
1.8	Таза пайда Чистая прибыль						

2. Сіздің кәсіпорныңыздың өндірістік қызметін және кәсіпкерлік белсенділігін қандай факторлар шектейді?
Какие факторы ограничивают производственную деятельность и предпринимательскую активность Вашего предприятия?

2.1 Шектеу жоқ Ограничений нет		2.7 Материалдар, конструкциялар және бұйымдар құнының жоғарылығы Высокая стоимость материалов, конструкций, изделий	
2. 2 Тапсырыс берушілердің төлем қабілетсіздігі Неплатежеспособность заказчиков		2.8 Басқа құрылыс фирмалары тарапынан бәсекелестік Конкуренция со стороны других строительных фирм	
2.3 Жоғары салықтар Высокие налоги		2.9 Инвесторлардың жоқтығы Отсутствие инвесторов	
2.4 Жұмысқа тапсырыстардың жетіспеушілігі Недостаток заказов на работы		2.10 Меншікті айналым қаралдарының тапшылығы Дефицит собственных оборотных средств	
2.5 Кредит бойынша пайыздық мөлшерлеменің жоғары болуы Высокие процентные ставки по кредитам		2.11 Құрылыс машиналары мен механизмдерінің жетіспеушілігі және тозуы Нехватка и изношенность строительных машин и механизмов	
2.6 Білікті қызметкелердің жетіспеушілігі Недостаток квалифицированных работников		2.12 Басқалар Другие	

3. Сіз тапсырыстармен қандай мерзімге қамтамасыз етілдіңіз?
На какой срок вы обеспечены заказами?

1 айға на 1 месяц	2 айға на 2 месяца	3 айға на 3 месяца	4 айға на 4 месяца	5 айға на 5 месяцев	6 және одан көп айға на 6 и более месяцев

4. Сіз өз кәсіпорныңыздағы экономикалық ахуалды қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете экономическую ситуацию на Вашем предприятии?

Зерттеу кезіндегі[1] На момент обследования			Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим			Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда В следующем квартале по сравнению с текущим		
жақсы хорошая	қанағаттанарлық удовлетворительная	нашар плохая	жақсару улучшение	өзгеріссіз без изменений	нашарлау ухудшение	жақсару улучшение	өзгеріссіз без изменений	нашарлау ухудшение

5. Сіз өз салаңыздың нарығында кәсіпорныңыздың көрсететін қызметтерінің бәсеке деңгейін қалай бағалайсыз?[2]
Как Вы оцениваете уровень конкуренции услуг своего предприятия на рынках своей отрасли?

Жол коды Код строки	Көрсеткіштердің аумаққа тиесілігі Территориальная принадлежность показателей	Жоғары Высокий	Орташа Средний	Төмен Низкий	Бәсекеге қабілетсіз Неконкуренто-способна	Бағалау қиын Трудно оценить
А	Б	1	2	3	4	5
5.1	Қазақстан Республикасынан Из Республики Казахстан					
5.2	ТМД[3] елдерінен Из стран СНГ					
5.3	ТМД-дан тыс елдерден Из стран вне СНГ					

Атауы_____ **Мекенжайы**_____
Наименование_____ Адрес _____

Телефон _____

Электрондық почта мекенжайы
Адрес электронной почты _____

Орындаушы
Исполнитель _____ _____

тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **телефон**

Басшы
Руководитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Бас бухгалтер
Главный бухгалтер _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Мөрдің орны (бар болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 6-қосымша

«Құрылыс ұйымдарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1482102, индексі КС-002, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Құрылыс ұйымдарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1482102, индексі КС-002, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Құрылыс ұйымдарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1482102, индексі КС-002, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Кәсіпорындардың (ұйымдардың) қаржы-шаруашылық қызметін байқау қоғамдық пікірді зерделеуге негізделеді. Жиналған ақпарат өзінің сипаты жағынан сапалы болып табылады және нақты қалыптасқан жағдайды, сондай-ақ жақын арадағы болашаққа болжамды көрсетеді.

3. Кәсіпорындардың (ұйымдардың) қаржы-шаруашылық қызметін байқау қоғамдық пікірді зерделеуге негізделеді. Жиналған ақпарат өзінің сипаты жағынан сапалы болып табылады және нақты қалыптасқан жағдайды, сондай-ақ жақын арадағы болашаққа болжамды көрсетеді.

Осы статистикалық нысан бойынша есепті кәсіпорындардың (ұйымдардың) басшылары тапсырады.

Респонденттер «ұлғаю-азаю», «жақсару-нашарлау», «өзгеріссіз» баламаларының шеңберінде шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштерінің нақты және күтілетін өзгерістерін (өнімдерді шығару және сату көлемдерін, өндірістік ресурстарды, қаржы нәтижелерін) бағалайды.

Сұраққа жауап бере отырып, жауап «√» белгісімен сәйкес торда көрсетіледі. Жауап әрбір сұраққа беріледі.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 7-қосымша

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Приложение 7 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан от 27 октября 2014 года №25

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Статистикалық нысанды толтыруға жұмсалған уақыт, сағат (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение статистической формы, час (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1472102
Код статистической формы 1472102

Байланыс кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы

КСВ-1

Анкета конъюнктурного обследования деятельности предприятий связи

Тоқсандық Квартальная — **Есепті кезең** Отчетный период ☐☐ **тоқсан** квартал ☐☐☐☐ **жыл** год

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішінің 53, 61 – кодтарына сәйкес негізгі қызмет түрі бар заңды тұлғалар және (немесе) олардың құрылымдық бөлімшелері ұсынады.
Представляют юридические лица и (или) их структурные подразделения с основным видом деятельности согласно кодам Общего классификатора видов экономической деятельности – 53, 61.

Тапсыру мерзімі - есепті кезеңнің соңғы айының 25 күні.
Срок представления - 25 числа последнего месяца отчетного периода.

БСН коды
Код БИН ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Құрметті басшы!
Сізден сауалнамада өз кәсіпорныңыздың қаржы-шаруашылық қызметіндегі ағымдағы және күтілетін өзгерістерге баға қоюыңызды сұраймыз.

Уважаемый руководитель!
В анкете просим проставить Вашу оценку текущих и ожидаемых изменений финансово-хозяйственной деятельности Вашего предприятия

Өз жауабыңызды тиісті торда «√» белгісімен көрсетуіңізді өтінеміз
Пожалуйста, укажите Ваш ответ в соответствующей клетке знаком «√»

1. Сіз өз кәсіпорныңыздың қызметінің келесі көрсеткіштерінің өзгерісін қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете изменения следующих показателей деятельности Вашего предприятия?

Жол коды Код строки	Көрсеткіштер атауы Наименование показателей	Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим			Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда В следующем квартале по сравнению с текущим		
		өсуі увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение	**өсуі** увеличение	**өзгеріссіз** без изменений	**кемуі** уменьшение
А	Б	1	2	3	4	5	6
1.1	Кәсіпорындағы жұмыспен қамтылғандар адамдар саны Численность занятых на предприятии						
1.2	Байланыс қызметтерін іске асыру көлемі Объем реализации услуг связи						
1.3	Қаржы ресурстарымен қамтамасыз етілуі: Обеспеченность финансовыми ресурсами:	1.3.1 меншікті собственными					
		1.3.2 кредиттер және қарыздар кредитными и заемными					
1.4	Инвестициялар: Инвестиции:	1.4.1 негізгі капиталға в основной капитал					
		соның ішінде: 1.4.2 жабдықтарға в том числе: в оборудование					
1.5	Байланыс қызметтеріне жалпы сұраныс Общий спрос на услуги связи						
1.6	Мерзімі өткен берешек: Просроченная задолженность:	1.6.1 дебиторлық дебиторская					
		1.6.2 міндеттемелер бойынша по обязательствам					
1.7	Таза пайда Чистая прибыль						

2. Сіз байланыс қызметтеріне тарифтердің өзгерісін қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете изменение тарифов на услуги связи?

Жол коды Код строки	Кезеңдер Периоды	Жоғарылауы, қарқынмен: Повышение, темпами: бұрынғы прежними	үлкен боль-шими	аз меньшими	Өзгерісіз Без изменений	Төмендеуі Снижение
А	Б	1	2	3	4	5
2.1	Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим					
2.2	Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда В следующем квартале по сравнению с текущим					

3. Сіздің кәсіпорныңыздың қызметі көлемінің өсуін қандай факторлар шектейді?
Какие факторы ограничивают увеличение объемов услуг Вашего предприятия?

3.1 Шектеу жоқ Ограничений нет		3.6 Қажетті жабдықтардың жетіспеушілігі Недостаток необходимого оборудования	
3.2 Кәсіпорындар тарапынан нарықтық бәсекелестік: Рыночная конкуренция со стороны предприятий:	3.2.1 отандық отечественных	3.7 Ақша қаражаттарының жетіспеушілігі: Недостаток денежных средств:	3.7.1 меншікті собственных
	3.2.2 шетелдік зарубежных		3.7.2 кредиттер және қарыздар кредитных и заемных
3.3 Тұтынушылардың төлем қабілетсіздігі Неплатежеспособность потребителей		3.8 Көрсетілетін қызметтер нарығының жетіспеушілігі Недостаток рынка предоставляемых услуг	
3.4 Негізгі құралдардың тозуы Изношенность основных средств		3.9 Білікті қызметкерлердің жетіспеушілігі Недостаток квалифицированных работников	
3.5 Инвестициялардың тапшылығы Дефицит инвестиций		3.10 Басқалар Другие	

4. Сіз өз кәсіпорныңыздағы экономикалық ахуалды қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете экономическую ситуацию на Вашем предприятии?

Зерттеу кезінде[1] На момент обследования			Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим			Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда В следующем квартале по сравнению с текущим		
жақсы хорошая	қанағаттанарлық удовлетворительная	нашар плохая	жақсару улучшение	өзгерісіз без изменений	нашарлау ухудшение	жақсару улучшение	өзгерісіз без изменений	нашарлау ухудшение

5. Сіз келесі тоқсанда инвестицияларды жүзеге асыруды жоспарлайсыз ба? Егер жүзеге асыратын болсаңыз, онда қандай инвестицияларды жүзеге асыруды жоспарлайсыз?
Собираетесь ли Вы осуществлять инвестиции в следующем квартале? Если да, то какие инвестиции собираетесь осуществить?

5.1 Ескі жабдықтарды ауыстыру Замена старого оборудования		5.5 Жаңа технологияларды енгізуге инвестициялар Инвестиции во внедрение новых технологий	
5.2 Абоненттердің саны өзгермеген кезде жаңа өндірістік қуаттар енгізу Ввод новых производственных мощностей при неизменном числе абонентов		5.6 Материалдық-техникалық қамтамасыз етуді ұтымды етуге инвестициялар Инвестиции в рационализацию материально-технического обеспечения	
5.3 Абоненттердің санын кеңейту мақсатымен өндірістік қуаттарды кеңейту Расширение производственных мощностей с целью увеличения числа абонентов		5.7 Басқалар Другие	
5.4 Бар қызметтерді ұтымды етуге инвестициялар Инвестиции в рационализацию существующих услуг			

6. Сонымен қатар инвестицияларды жүзеге асыруда Сіздің мүмкіндігіңізді қандай факторлар шектейді?
Какие факторы, при этом, ограничивают Ваши возможности осуществлять инвестиции?

6.1 Шектеу жоқ Ограничений нет		6.4 Инвестициялық жоба құнының жоғары болуы Высокая стоимость инвестиционного проекта	
6.2 Қаржыландыру көздерінің жетіспеушілігі: Недостаток источников финансирова-ния:	6.2.1 пайданың жеткіліксіздігі недостаточность прибыли	6.5 Білікті қызметкерлердің төмен деңгейі Низкий уровень квалифицированного персонала	
	6.2.2 кредит алудағы қиындықтар трудности в получении кредита	6.6 Жалпы экономикалық және саяси тұрақсыздық Общая экономическая и политическая нестабильность	
	6.2.3 коммерциялық кредиттің жоғары пайызы высокий процент коммерческого кредита	6.7 Техникалық факторлар Технические факторы	
	6.2.4 міндеттемелер бойынша берешектің өсу қорқынышы страх увеличения задолженности по обязательствам	6.8 Басқалар Другие	
6.3 Инвестициялық жобаны жүзеге асыру мерзімінің ұзақтығы Длительные сроки осуществления инвестиционного проекта			

7. Сіз бәсекеге қабілеттілікті арттыру үшін қандай шаралар қолданасыз?[2]
Какие меры Вы предпринимаете для повышения конкурентоспособности?

7.1 Тұтынушылардың сұраныстарын зерделеу Изучение запросов потребителей		7.8 Жабдықтарды жаңғырту Модернизация оборудования	
7.2 Шығындарды төмендету Снижение издержек		7.9 Жаңа жабдықтарды сатып алу Закупка нового оборудования	
7.3 Жарнамалық компания Рекламная компания		7.10 Менеджментті жақсарту Улучшение менеджмента	
7.4 Бәсекелестерді зерделеу Изучение конкурентов		7.11 Қосымша қызмет түрлеріне мемлекеттік лицензия алу Получение государственной лицензии на дополнительные виды деятельности	
7.5 Қызмет көрсету сапасын арттыру Повышение качества услуг		7.12 Франчайзинг тәжірибесін қолдану Применение практики франчайзинга	
7.6 Қызметтің жаңа түрлерін ойлап құру Создание новых видов услуг		7.13 Жаңа технологияларды енгізу Внедрение новых технологий	
7.7 Персоналдың біліктілігін арттыру Повышение квалификации персонала		7.14 Басқалар Другие	

8. Сіз өз салаңыздың нарығында кәсіпорныңыздың көрсететін қызметтерінің бәсеке деңгейін қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете уровень конкуренции услуг своего предприятия на рынках своей отрасли?

Жол коды Код строки	Көрсеткіштердің аумаққа тиесілігі Территориальная принадлежность показателей	Жоғары Высокий	Орташа Средний	Төмен Низкий	Бәсекеге қабілетсіз Неконкуренто-способна	Бағалау қиын Трудно оценить
А	Б	1	2	3	4	5
8.1	Қазақстан Республикасынан Из Республики Казахстан					
8.2	ТМ[2] елдерінен					
8.3	ТМД-дан тыс елдерден Из стран вне СНГ					

Атауы_____ **Мекенжайы**_____
Наименование_____ Адрес _____

Телефон _____

Электрондық почта мекенжайы
Адрес электронной почты _____

Орындаушы
Исполнитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **телефон**

Басшы
Руководитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Бас бухгалтер
Главный бухгалтер _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Мөрдің орны (бар болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 8–қосымша

«Байланыс кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1472102, индексі КСВ-1, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Байланыс кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1472102, индексі КСВ-1, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленген және «Байланыс кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1472102, индексі КСВ-1, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Кәсіпорындардың (ұйымдардың) қаржы-шаруашылық қызметін байқау қоғамдық пікірді зерделеуге негізделеді. Жиналған ақпарат өзінің сипаты жағынан сапалы болып табылады және нақты қалыптасқан жағдайды, сондай-ақ жақын арадағы болашаққа болжамды көрсетеді.

Осы статистикалық нысан бойынша есепті кәсіпорындардың (ұйымдардың) басшылары тапсырады.

Респонденттер «ұлғаю-азаю», «жақсару-нашарлау», «өзгеріссіз» баламаларының шеңберінде шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштерінің нақты және күтілетін өзгерістерін (өнімдерді шығару және сату көлемдерін, өндірістік ресурстарды, қаржы нәтижелерін) бағалайды.

Сұраққа жауап бере отырып, жауап «√» белгісімен сәйкес торда көрсетіледі. Жауап әрбір сұраққа беріледі.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 9-қосымша

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Приложение 9 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан от 27 октября 2014 года №25

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Статистикалық нысанды толтыруға жұмсалған уақыт, сағат (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение статистической формы, час (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1552101
Код статистической формы 1552101

Сауда кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы

КТ-001

Анкета конъюнктурного обследования деятельности торговых предприятий

Тоқсандық Квартальная — **Есепті кезең** Отчетный период ☐☐ **тоқсан** квартал ☐☐☐☐ **жыл** год

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішінің 45.11, 45.19, 45.3, 45.4, 46, 47.1-47.9 – кодтарына сәйкес негізгі қызмет түрі бар заңды тұлғалар және (немесе) олардың құрылымдық бөлімшелері ұсынады.
Представляют юридические лица и (или) их структурные подразделения с основным видом деятельности согласно кодам Общего классификатора видов экономической деятельности – 45.11, 45.19, 45.3, 45.4, 46, 47.1-47.9.

Тапсыру мерзімі - есепті кезеңнің соңғы айының 25 күні.
Срок представления – 25 числа последнего месяца отчетного периода.

БСН коды
Код БИН ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Құрметті басшы!
Сізден сауалнамада өз кәсіпорныңыздың қаржы-шаруашылық қызметіндегі ағымдағы және күтілетін өзгерістерге баға қоюыңызды сұраймыз.
Уважаемый руководитель!
В анкете просим проставить Вашу оценку текущих и ожидаемых изменений финансово-хозяйственной деятельности Вашего предприятия.

Өз жауабыңызды тиісті торда «√» белгісімен көрсетуіңізді өтінеміз
Пожалуйста, укажите Ваш ответ в соответствующей клетке знаком «√»

1. Сіз өз кәсіпорныңыздың қызметінің келесі көрсеткіштерінің өзгерісін қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете изменения следующих показателей деятельности Вашего предприятия?

Жол коды Код строки	Көрсеткіштер атауы Наименование показателей	Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда В текущем квартале по сравнению с предыдущим			Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда В следующем квартале по сравнению с текущим		
		өсуі увеличение	**өзгерісіз** без изменений	**кемуі** уменьшение	**өсуі** увеличение	**өзгерісіз** без изменений	**кемуі** уменьшение
А	Б	1	2	3	4	5	6
1.1	Тауар айналымының көлемі Объем товарооборота						
1.2	Тауарлардың негізгі топтары бойынша орташа баға Цены в среднем по основным группам товаров						
1.3	Қаржы ресурстарымен қамтамасыз етілуі Обеспеченность финансовыми ресурсами	1.3.1 меншікті собственными					
		1.3.2 кредиттер мен қарыздар кредитными и заемными					
1.4	Мерзімі өткен берешек Просроченная задолженность	1.4.1 дебиторлық дебиторская					
		1.4.2 міндеттемелер бойынша по обязательствам					
1.5	Тауар қорларының деңгейі Уровень товарных запасов						
1.6	Тұтынушылар сұранысы Потребительский спрос						
1.7	Кәсіпорындағы жұмыспен қамтылғандар саны Численность занятых на предприятии						
1.8	Сауда үстеме бағасының орташа мөлшері Средний размер торговых надценок						
1.9	Сауда желісі Торговая сеть	1.9.1 сауда нүктелері торговые точки					
		1.9.2 сауда алаңы торговая площадь					
1.10	Тауар айналымы көлемінде отандық және импорттық тауарлардың арақатынасы Соотношения в объеме товарооборота отечественных и импортных товаров						

2. Сіздің кәсіпорныңыздың қалыпты жұмыс істеуіне қандай факторлар кедергі жасайды?
Какие факторы препятствуют нормальной работе Вашего предприятия?

2.1 **Шектеу жоқ** Ограничений нет		2.5 **Жоғары кедендік баждар** Высокие таможенные пошлины	
2. 2 **Меншікті қаржы ресурстарының жетіспеушілігі** Недостаток собственных финансовых ресурсов		2.6 **Ішкі нарықтағы бәсекелестіктің жоғарылауы** Возросшая конкуренция на внутреннем рынке	
2.3 **Жеткізушілермен уақтылы есеп айырыспау** Несвоевременность расчетов с поставщиками		2.7 **Сатып алу сұранысының төмендеуі** Снижение покупательского спроса	
2.4 **Тауарлардың сақталуын қамтамасыз ететін қоймалардың жетіспеушілігі** Недостаток складских помещений, обеспечивающих сохранность товаров		2.8 **Басқалар** Другие	

3. Сауда кәсіпорындарының қалауы
Предпочтение торговых предприятий

Сауда бойынша По торговле		**Себептер бойынша** По причине	
3.1 **Импорттық тауарлармен** Импортными товарами		**сатып алудың анағұрлым ұтымды жағдайы** более выгодных условий закупки	
		**олард

(Соңы. Басы 15-16-беттерде).

4.4 **Материалдық-техникалық базаның тозуы** Изношенность материально-технической базы	4.9 **Басқалар** Другие
4.5 **Көлік құралдарының жетіспеушілігі** Недостаток транспортных средств	

5. Сіз өз кәсіпорныңыздағы экономикалық ахуалды қалай бағалайсыз?
Как Вы оцениваете экономическую ситуацию на Вашем предприятии?

Зерттеу кезінде[1] На момент обследования			**Өткен тоқсанмен салыстырғанда ағымдағы тоқсанда** В текущем квартале по сравнению с предыдущим			**Ағымдағы тоқсанмен салыстырғанда келесі тоқсанда** В следующем квартале по сравнению с текущим		
жақсы хорошая	**қанағат-танарлық** удовлет-вор-итель-ная	**нашар** плохая	**жақсару** улучше-ние	**өзгеріссіз** без изме-не-ний	нашар-лау ухудше-ние	**жақсару** улучше-ние	**өзгеріссіз** без изме-не-ний	**нашар-лау** ухудше-ние

6. Зерттеу кезінде Сіздің инвестицияларды жүзеге асыру мүмкіндігіңізді қандай факторлар шектейді?
Какие факторы, на момент обследования, ограничивают Ваши возможности осуществлять инвестиции?

6.1 **Шектеу жоқ** Ограничений нет		6.5 **Жалпы экономикалық және саяси тұрақсыздық** Общая экономическая и политическая нестабильность	
6.2 **Қаржылан-дыру көздерінің жетіспеушілігі:** Недостаток источников финансирования:	6.2.1 **пайда мен меншікті қаражаттардың жеткіліксіздігі** недостаток прибыли и собственных средств	6. 6 **Инвестициялық жобаны жүзеге асыру мерзімінің ұзақтығы** Длительные сроки осуществления инвестиционного проекта	
	6.2.2 **кредит алудағы** қиындықтар трудности в получении кредита	6.7 **Инвестициялық жоба құнының жоғары болуы** Высокая стоимость инвестиционного проекта	
6.3 **Мемлекеттік инвестициялардың шектеулігі** Ограниченность государственных инвестиций		6.8 **Басқалар** Другие	
6.4 **Коммерциялық кредиттің жоғары пайызы** Высокий процент коммерческого кредита			

7. Сіз өз салаңыздың нарығында кәсіпорныңыздың көрсететін қызметтерінің бәсеке деңгейін қалай бағалайсыз?[1]
Как Вы оцениваете уровень конкуренции услуг своего предприятия на рынках своей отрасли?

Жол коды Код строки	**Көрсеткіштердің аумаққа тиесілігі** Территориальная принадлежность показателей	**Жоғары** Высокий	**Орташа** Средний	**Төмен** Низкий	**Бәсекеге қабілетсіз** Неконкурентоспособна	**Бағалау қиын** Трудно оценить
А	Б	1	2	3	4	5
7.1	**Қазақстан Республикасынан** Из Республики Казахстан					
7.2	**ТМД[3] елдерінен** Из стран СНГ					
7.3	**ТМД-дан тыс елдерден** Из стран вне СНГ					

Атауы_____ **Мекенжайы**_____
Наименование_____ Адрес _____

Телефон _____

Электрондық пошта мекенжайы
Адрес электронной почты _____

Орындаушы
Исполнитель _____
тегі, аты және әкесінің аты **телефон**
фамилия, имя и отчество

Басшы
Руководитель _____
тегі, аты және әкесінің аты **қолы**
фамилия, имя и отчество подпись

Бас бухгалтер
Главный бухгалтер _____
тегі, аты және әкесінің аты **қолы**
фамилия, имя и отчество подпись

Мердің орны (бар болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 27 қазандағы №25 бұйрығына 12-қосымша

«Көлік кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1532102, индексі КТР-1, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Көлік кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасы» (коды 1532102, индексі КТР-1, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленген және «Көлік кәсіпорындарының қызметін конъюнктуралық зерттеу сауалнамасын» (коды 1532102, индексі КТР-1, кезеңділігі тоқсандық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Келесі анықтама осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:

қызметкерлердің тізімдік саны – шартты жасасу мерзіміне байланыссыз еңбек шарты бойынша қабылданған адамдар саны.

3. Кәсіпорындардың (ұйымдардың) қаржы-шаруашылық қызметін байқау қоғамдық пікірді зерделеуге негізделеді. Жиналған ақпарат өзінің сипаты жағынан сапалы болып табылады және нақты қалыптасқан жағдайды, сондай-ақ жақын арадағы болашақта болжамын көрсетеді.

Осы статистикалық нысан бойынша есепті кәсіпорындардың (ұйымдардың) басшылары тапсырады.

Респонденттер «ұлғаю-азаю», «жақсару-нашарлау», «өзгеріссіз» баламаларының шеңберінде шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштерінің нақты және күтілетін өзгерістерін (өнімдерді шығару және сату көлемдерін, өндірістік ресурстарды, қаржы нәтижелерін) бағалайды.

Сұраққа жауап бере отырып, жауап «√» белгісімен сәйкес торда көрсетіледі. Жауап әрбір сұраққа беріледі.

Бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылғы 24 қарашада Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне №9895 болып енгізілді.

---

[1] **Мұнда және бұдан әрі өндірістің нақты көлемі көрсетіледі.**
Здесь и далее указывается физический объем производства
[2] **Мұнда және бұдан әрі есепті жылдың маусымында және желтоқсанында жарты жылдықтағы деректер толтырылады.**
Здесь и далее заполняются данные за полугодие в июне и декабре отчетного года.
[3] **ТМД – Тәуелсіз мемлекеттер достастығы.**
СНГ – Содружество независимых государств.
[4] **Мұнда есепті жылдың маусымында және желтоқсанында жарты жылдықтағы деректер толтырылады.**
Здесь заполняются данные за полугодие в июне и декабре отчетного года.
[5] **Мұнда зерттеулер кезіндегі жағдай көрсетіледі**
Здесь указывается ситуация на момент обследования.

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің бұйрығы

2015 жылғы 28 сәуір №281 Астана қаласы

Алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету қағидаларын және Азаматтарды алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына бекіту қағидаларын бекіту туралы

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексінің 45-бабының 4-1-тармағына сәйкес **бұйырамын:**

1. Мыналар:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес Алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету қағидалары;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес Азаматтарды алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына бекіту қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің Медициналық көмекті ұйымдастыру департаменті:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін оны күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықты орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму вице-министрі А.Б.Цойға жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрі **Т.ДҮЙСЕНОВА.**

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 28 сәуірдегі №281 бұйрығына 1-қосымша

Алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексі 45-бабының 4-1) тармағына сәйкес әзірленді.

2. Осы Қағидалар алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету тәртібін айқындайды.

3. Алғашқы медициналық-санитариялық көмек (бұдан әрі – МСАК) – адам, отбасы және қоғам деңгейінде көрсетілетін, қолжетімді медициналық қызметтер көрсетуін қамтитын тәуліктік медициналық бақылаушысы дәрігерге дейінгі немесе білікті медициналық көмек:

4. МСАК мыналарды:

1) анағұрлым көп таралған ауруларды, сондай-ақ жарақаттарды, ауланыларды және басқа шұғыл жағдайларды диагностикалау мен емдеуді;

2) отбасын, ана, әке болу мен балалық шақты қорғауды, соның ішінде отбасын жоспарлауды;

3) тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі (бұдан әрі – ТМККК) шеңберінде дәрілік заттармен қамтамасыз етуді;

4) профилактикалық іс-шараларды және қауіп факторларын айқындауды;

5) аурулар ерте анықтауға скринингтік зерттеулерді;

6) халықтың кең таралған патологиялық жағдайлар мен саламатты өмір салтын қалыптастыру туралы хабардар болу деңгейін арттыруды;

7) негізгі инфекциялық ауруларға қарсы иммундауды;

8) халықтың гигиеналық оқытуды және сүмен қауіпсіз жабдықтау мен халықтың оңтайлы тамақтануы жөніндегі түсіндіру жұмыстарын;

9) инфекциялық аурулар ошақтарындағы санитариялық-эпидемияға қарсы (профилактикалық) іс-шараларды жүргізуді қамтиды.

2. Алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету тәртібі

5. Алғашқы медициналық-санитариялық көмекті МСАК мамандары (жалпы практика дәрігері, учаскелік терапевт дәрігер (педиатр), учаскелік мейіргер (жалпы практика мейіргері), фельдшер, акушер):

1) медициналық пунктте;

2) фельдшер-акушерлік пунктте;

3) дәрігерлік амбулаториядағы (Отбасы денсаулығы орталығында);

4) емханада көрсетеді.

6. МСАК күндізгі стационар мен үй жағдайларында да көрсетіледі.

7. Дәрігердің немесе орта медицина қызметкерінің үйге шақыртып қызмет көрсетуін учаскелік қызмет (жалпы дәрігерлік) бөлімшесінің меңгерушісі, ол болмаған кезде учаскелік дәрігер (жалпы практика дәрігері) ұйлестіреді.

Үйге шақыртып қызмет көрсету үшін көрсетілімдер мыналар болып табылады:

1) пациентке өз бетімен МСАК ұйымдарына баруға мүмкіндік бермейтін жіті ауырсыну жағдайы;

дене қызуының 38 Цельсий градустан жоғарылауы;

жай-күйінің айқын бұзылуы бар артериялық қысымның жоғарылауы;бірнеше рет қайталанып іштің өтуі;

қозғалысы шектелген омыртқаның және аяқ буындарының қатты ауырсынулары;

бастың айналуы, қатты жүрек айнуы, құсу;

2) пациеттің өз бетінше емханаға баруына мүмкіндік бермейтін созылмалы ауырсыну жағдайлары (онкологиялық аурулардың ауыр ағымы, (I – II топтағы) мүгедектік, сал болу, аяқ-қолдың парезі);

3) айналасындағыларға қауіп төндіретін жіті инфекциялық аурулар;

4) тасымалдауға болмайтын пациент;

5) МСАК ұйымдарының жұмыс уақытында жедел медициналық жәрдем станциясынан берілген шақыртуларға қызмет көрсету.

8. МСАК ұйымының медицина қызметкерінің пациенттің үйіне, оның ішінде аула аралау (пәтер аралау) арқылы баруы:

1) жіті аурулар, созылмалы аурулардың өршуі кезінде оның жағдайын, ауру ағымын бақылау және қажетті зерттеп-қараулары және (немесе) емдеуді уақытылы тағайындау (тәуелу) мақсатында;

2) инфекциялық ауру індетінің пайда болу қаупі орын алғанда немесе инфекциялық аурумен ауыратын науқастар анықталған жағдайда халықтың жеке тобының, олармен байланыс жасаған немесе инфекциялық ауруды жұқтыру күдігі бар адамдардың патронажы кезінде жүзеге асырылады.

9. МСАК деңгейінде денсаулық сақтау саласында мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің мынадай: профилактикалық, диагностикалық, емдік, уақытша еңбекке жарамсыздық сараптамасы бойынша мемлекеттік қызметтер түрлері көрсетіледі.

10. Профилактикалық қызметтер: профилактикалық қарап-тексерулерді, иммундауды, саламатты өмір салтын қалыптастыру мен насихаттауды, ұтымды және дұрыс тамақтану жөніндегі ұсынымдарды, отбасын жоспарлауды, диспансерлеуді және динамикалық байқауды, жүкті әйелдерді, балаларды, оның ішінде жаңа туған нәрестелердің патронажын, әлеуметтік-психологиялық консультация беруді қамтиды.

11. Диагностикалық қызметтер: МСАК мамандығын қарап-тексеруін, зертханалық және аспаптық зерттеулерді қамтиды.

12. Емдік қызметтер: жедел және кезек күттірмейтін медициналық көмек көрсетуді, денсаулық сақтау саласындағы стандарттарға сәйкес емдік манипуляцияларды, белгілі бір аурулары (жай-күйі) бар азаматтардың жекелеген санаттарын тегін және жеңілдікті дәрілік заттармен және амбулаториялық деңгейде арнайы емдік өнімдермен қамтамасыз етуді қамтиды.

13. МСАК көрсету кезінде уақытша еңбекке жарамсыздық сараптамасы жүргізіледі. Уақытша еңбекке жарамсыздық сараптамасын дәрігер «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Қазақстан Республикасы Кодексінің 59-бабының 2-тармағына сәйкес жеке тұлғаның еңбекке жарамсыздығын ресми тану және оны ауыру кезеңінде еңбек міндеттерін орындаудан уақытша босату мақсатында жүргізеді.

14. МСАК «Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 15 желтоқсандағы № 2136 қаулысымен бекітілген ТМККК шеңберінде көрсетіледі.

15. МСАК:

1) бекіту фактісіне қарамастан шұғыл және кезек күттірмейтін медициналық көмек көрсеткен жағдайда;

2) жоспарлы түрде – бекітілуі, алдын ала жазылуы немесе жүгінуі бойынша көрсетіледі.

16. МСАК ұйымына алғаш жүгінген кезде МСАК ұйымының тіркеу орнында бастапқы медициналық есеп құжаттары болып табылатын амбулаториялық науқастың медициналық картасы немесе баланың даму тарихы ресімделеді.

МСАК ұйымдарында пайдаланатын бастапқы медициналық есепке алу құжаттамасы «Денсаулық сақтау ұйымдарының бастапқы медициналық құжаттама нысандарын бекіту туралы» 2010 жылғы 21 желтоқсандағы № 907 Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрі міндетін атқарушының бұйрығына сәйкес (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6697 болып тіркелген) жүргізіледі.

Бастапқы медициналық есеп құжаттамасының сақталуын қамтамасыз етуді аға тіркеуші, ал фельдшерлік-акушериялық және медициналық пункттерде –МСАК маманы жүзеге асырады.

17. Ауруының жағдайы мен сипатына байланысты МСАК ұйымына қабылдауға келе алмайтын азаматқа МСАК мамандары не шақыру тіркелген күні МСАК мамандарының өтінімі бойынша бейінді мамандар медициналық көмекті үйде көрсетеді.

18. МСАК көрсету кезінде емдеуші дәрігер дәрілік заттарға рецепт жазады. Дәрілік заттар нақты дәріхана ұйымы көрсетілмей денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органмен бекітілген үлгідегі рецепт бланкілерінде ғана жазылып беріледі.

19. Аталған қызмет түріне медициналық білімі бар аттестатталған мамандарды (дәріхана объектілері жоқ елді мекендердегі дәрігерлік амбулаториялар, медициналық және фельдшерлік-акушериялық пункттер) қоспағанда МСАК ұйымдарының медицина қызметкерлерінің дәрілік заттарды және биологиялық активті қоспаларды беруіне жол берілмейді.

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 28 сәуірдегі №281 бұйрығына 2-қосымша

Азаматтарды алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына бекіту қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Азаматтарды алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына бекіту қағидалары «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексі 45-бабының 4-1-тармағына (бұдан әрі – Кодекс) сәйкес әзірленді.

2. Осы Азаматтарды алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына бекіту қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) Қазақстан Республикасының азаматтары тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін көрсететін алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына (бұдан әрі –МСАК) бекіту тәртібін айқындайды.

3. Азаматтарды алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымдарына бекіту – Кодекстің 34-бабында көрсетілген тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі (бұдан әрі – ТМККК) шеңберінде алғашқы медициналық-санитариялық көмек бойынша МСАК ұйымдарының міндеттемелерін тіркеу.

4. МСАК көрсетейтін медициналық ұйымдарға нақты бекітілген халықтың саны, аумақтық қызмет көрсету учаскелері, учаскелік қызметтің (жалпы практика қызметі) дәрігерлері мен орта медицина персоналы туралы ақпаратты «Бекітілген халық тіркелімі» порталының дерекқорында медициналық ұйымдардың басшылары айқындайтын жауапты медицина қызметкері қалыптастырады.

Бекітілген халық тіркелімнен МСАК ұйымдарының бөлімінсінде бекітілген халықтың саны туралы ақпарат Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін көрсету бойынша қызмет берушілерді таңдау қағидаларының талаптарына сәйкес келетін МСАК ұйымдары арасында ТМККК орналастыру және Кодекстің 34-бабының 4-тармағына сәйкес айқындалатын тәртіппте оның шығындарды өтеу үшін негіз болып табылады.

3. Алғашқы медициналық-санитариялық көмек ұйымына азаматтарды бекіту тәртібі

5. МСАК ұйымдарына азаматтарды бекіту медициналық ұйымды еркін таңдау құқығы бойынша басқа өкімшілік-аумақтық бірлікте орналасқан жақын жердегі МСАК ұйымына бекітілетін шекаралас аумақтарда туратын азаматтарды қоспағанда, тұрақты немесе уақытша тұрғылықты, жұмыс істейтін, оқитын жері бойынша бір өкімшілік-аумақтық бірлік шегінде дәрігерді, медициналық ұйымды еркін таңдау құқығы негізінде жүзеге асырылады.

6. Азамат МСАК ұйымының біреуіне ғана бекітіледі.

7. Медициналық ұйымға бекітілу талоны азаматтың МСАК ұйымына бекітілгені туралы куәландыратын құжат болып табылады. Бекітілу талонын медициналық ұйымның медициналық тіркеушісі береді.

8. МСАК ұйымына бекіту еркін нысандағы өтініш пен жеке басын куәландыратын құжат (жеке куәлігі, паспорт, туу туралы куәлік, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгленген тәртіппен берілген өзге де құжат) негізінде МСАК ұйымының жұмыс кестесіне сәйкес кез келген күнтізбелік уақытта жүзеге асырылады.

9. МСАК ұйымы бекітуді азаматтар өзі жүгінген кезде жүзеге асырады.

Отбасының әрбір мүшесінің жеке басын куәландыратын құжаттарын көрсеткен кезде отбасы мүшелерінің біреуінің жазбаша келісімі болған кезде еркін нысандағы өтінішінің негізінде отбасы мүшелерін бекітуге жол беріледі.

10 Адамдарды бекіту МСАК ұйымдарында олардың тікелей немесе жазбаша жүгінуі бойынша сонымен қатар «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы жеке куәлігі болған кезде жүзеге асырылады.

Он сегіз жасқа толмаған адамдарды бекіту, бекітілетін адамның және оның заңды өкілінің жеке басын куәландыратын құжат болған кезде оның заңды өкілдерінің еркін нысандағы өтінішінің негізінде жүзеге асырылады.

11. МСАК ұйымдарына азаматтарды бекітуді өзгерту:

1) тұрақты немесе уақытша тұрғылықты, жұмыс істейтін және оқитын жері әкімшілік-аумақтық бірлік шегінен тыс жерге өзгерген кезде;

2) МСАК ұйымы қайта ұйымдастырылған немесе таратылған жағдайларда;

3) азамат дәрігер мен медициналық ұйымды жылына бір реттен жиі емес еркін таңдаған кезде;

4) жыл сайын 15 қыркүйектен бастап 15 қараша аралығында халықты МСАК ұйымдарына бекіту науқаны кезеңінде (бұдан әрі – Науқан) жүзеге асырылады.

12. Азаматтар тікелей жүгінген кезде оларды МСАК ұйымдарына бекіткен кезде бұрын бекітілген МСАК ұйымдарын есептен шығару «Бекітілген халық тіркелімі» порталының дерекқоры арқылы автоматты түрде жүзеге асырылады.

МСАК ұйымдарына «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы электрондық форматта бекітілген кезде бұрын бекітілген МСАК ұйымдарынан есептен шығару автоматты түрде жүзеге асырылады.

13. Кодекстің 34-бабында көрсетілген адамдар МСАК ұйымына бекітуді еркін таңдау кезінде оларға осы ұйым мамандарының үйде қызмет көрсету мүмкіндігі алдын ала келісіледі және бекіту анықтамасында (талонында) көрсетіледі.

14. Науқан кезеңіне ТМККК шеңберінде бекітілген халыққа жаңа әлеуетті қызметті берушілердің қызметі көрсету алдағы жылға ТМККК көрсетуге шарт жасасқан кезде қызметті берушіні таңдау жөніндегі комиссияның шешімі бойынша алдағы жылғы 1 қаңтардан бастап жүзеге асырылады.

Кодекстің 34-бабында көрсетілген жаңа әлеуетті қызметті берушілерге бекітуге ниет білдірген адамдар осы уақытқа дейін ағымдағы жылы бекітілген ТМККК шеңберінде МСАК ұйымдарында медициналық көмек алады.

15. ТМККК шеңберінде МСАК көрсететін жекеше медициналық практикамен айналысатын жеке тұлғаларға бекіту осы Қағидаларға сәйкес МСАК ұйымдарына бекітумен бірдей жүзеге асырылады.

Бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылғы 4 маусымда Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне №11268 болып енгізілді.

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің бұйрығы

2015 жылғы 27 сәуір №272 Астана қаласы

Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік көрсетілетін қызметтер стандарттарын бекіту туралы

«Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» 2013 жылғы 15 сәуірдегі Қазақстан Республикасының № 88-V Заңы 10-бабының 1) тармақшасына және «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексінің 7-бабы 1-тармағының 6) тармақшасына сәйкес **бұйырамын:**

1. Мыналар:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес «Дәрігерді үйге шақыру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес «Дәрігердің қабылдауына жазылу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес «Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымға бекіту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

4) осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес «АИТВ-инфекциясының бар-жоғына ерікті түрде жасырын және міндетті түрде құпия медициналық зерттеліп-қаралу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

5) осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес «Туберкулезге қарсы ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

6) осы бұйрыққа 6-қосымшаға сәйкес «Психоневрологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

7) осы бұйрыққа 7-қосымшаға сәйкес «Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

8) осы бұйрыққа 8-қосымшаға сәйкес «Стационарлық науқасты медициналық картасынан көшірме беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

9) осы бұйрыққа 9-қосымшаға сәйкес «Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

10) осы бұйрыққа 10-қосымшаға сәйкес «Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан еңбекке уақытша жарамсыздық парағын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты;

11) осы бұйрыққа 11-қосымшаға сәйкес «Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан еңбекке уақытша жарамсыздық анықтамасын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің Медициналық көмекті ұйымдастыру департаменті:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспа басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберілуін;

3) осы бұйрықты Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму вице-министрі А.Б.Цойға жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрі **Т.ДҮЙСЕНОВА.**

КЕЛІСІЛДІ
Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрі
_____ Ә.ИСЕКЕШЕВ
2015 жылғы «___» _____

КЕЛІСІЛДІ
Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрі
_____ Е.ДОСАЕВ
2015 жылғы 8 мамыр

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 27 сәуірдегі №272 бұйрығына 1-қосымша

«Дәрігерді үйге шақыру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Дәрігерді үйге шақыру» мемлекеттік көрсетілетін қызметі (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымдар (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді көрсетуге өтініштерді қабылдау және олардың нәтижелерін беру:

1) көрсетілетін қызметті беруші (тікелей немесе көрсетілетін қызметті алушының телефоны бойынша өтініш берген кезде);

2) www.egov.kz «электрондық үкімет» веб-порталы (бұдан әрі – портал) арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызметті көрсету мерзімі: көрсетілетін қызметті берушіге өтініш берген кезде:

1) көрсетілетін қызметті алушы көрсетілетін қызметті берушіге құжаттарды тапсырған сәттен бастап 10 (он) минуттан аспайды;

2) құжаттарды тапсыру үшін күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 10 (он) минуттан аспайды;

3) көрсетілетін қызметті алушыға қызмет көрсетудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 10 (он) минуттан аспайды.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесіне сәйкес жүзеге асырылады.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесіне сәйкес мемлекеттік көрсетілетін қызметке өтініш берілген кезде:

1) көрсетілетін қызметті алушы көрсетілетін қызметті берушіге тікелей жүгінген кезде немесе телефон байланысы арқылы жүгінген күні көрсетіледі. Бұл ретте мемлекеттік көрсетілетін қызметті алуға сұраныс көрсетілетін қызметті берушінің жұмысы аяқталғанға дейін 2 сағат бұрын қабылданады (жұмыс күндері 18.00-ге дейін, сенбі күні 12.00-ге дейін).

Электрондық форматта мемлекеттік көрсетілетін қызмет порталға жүгінген күні көрсетіледі. Бұл ретте мемлекеттік қызметті көрсетуге сұраныс көрсетілетін қызметті берушінің жұмысы аяқталғанға дейін 2 сағат бұрын қабылданады (жұмыс күндері 18.00-ге дейін, сенбі күні 12.00-ге дейін).

5. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің нысаны: электрондық (ішінара автоматтандырылған) және (немесе) қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі:

1) тікелей немесе телефон байланысы арқылы жүгінген кезде – көрсетілетін қызметті берушінің шақырулары тіркеу журналында жазылу және дәрігердің келетін күнін, уақытын көрсете отырып, ауызша жауап беру;

2) порталға электронды форматта жүгінген кезде –жеке кабинетінде электрондық өтінім статусы түрінде хабарлама.

Бұл ретте мемлекеттік қызметті көрсетуге сұраныс қабылданғаннан кейін көрсетілетін қызметті алушыға белгіленген уақытта үйде медициналық көмек көрсетіледі.

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет тегін көрсетіледі.

8. Жұмыс кестесі:

1) көрсетілетін қызметті беруші – Қазақстан Республикасының еңбек кодексіне сәйкес демалыс (жексенбі) және мереке күндерінен басқа, дүйсенбі – сенбі аралығында (дүйсенбі – жұма – үзіліссіз сағат 8.00-ден бастап 20.00-ге дейін, сенбі – сағат 9.00-ден 14.00-ге дейін);

2) портал –жөндеу жұмыстарын жүргізуге байланысты техникалық үзілістерді қоспағанда тәулік бойы (көрсетілетін қызметті алушы Қазақстан Республикасының еңбек кодексіне сәйкес жұмыс уақыты аяқталғаннан кейін, демалыс және мереке күндері жүгінген жағдайда өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді көрсету нәтижелерін беру келесі жұмыс күні жүзеге асырылады).

9. Көрсетілетін қызметті алушы (не сенімхат бойынша оның өкілі) өтініш берген кезде мемлекеттік қызметті көрсету үшін қажетті құжаттарды:

1) көрсетілетін қызметті берушіге: тікелей жүгінген жағдайда сәйкестендіру үшін жеке басын куәландыратын құжат;

2) порталға: көрсетілетін қызметті алушының ЭЦҚ-сымен куәландырылған электрондық құжат нысанындағы сұраныс.

Көрсетілетін қызметті беруші жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметті «электрондық үкімет» шлюзі арқылы тиісті мемлекеттік ақпараттық жүйелерден алады.

3. Көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген мекенжай не 010000, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 8-үй, Министрліктер үйі, №5 кіреберіс мекенжайы бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағымды қабылдаған адамның тегі мен аты-жөні, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны (мәртаңба, кіріс нөмірі мен күні) көрсетіле отырып, шағымның тіркелуі, көрсетілетін қызметті берушінің, немесе Министрліктің кеңесінде оның қабылданғанын растау болып табылады. Шағым тіркелгеннен кейін жауапты орындаушыны айқындау және тиісті шаралар қабылдау үшін көрсетілетін қызметті берушінің, немесе Министрліктің басшысына жіберіледі.

Көрсетілетін қызметті берушінің атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмысы күні ішінде қаралуға жатады. Көрсетілетін қызметті берушіге шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап почта арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесіне қолма-қол беріледі.

Портал арқылы өтініш берген кезде шағымдану тәртібі туралы ақпаратты 8-800-080-7777, 1414 телефоны арқылы мемлекеттік қызмет көрсету мәселесі жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығы арқылы алуға болады.

Электрондық өтініш портал арқылы жіберілген кезде көрсетілетін қызметті алушыға «жеке кабинетінен» өтініш туралы ақпарат қолжетімді болады, ол көрсетілетін қызметті берушінің шағымды өңдеуі барысында (жеткізу, тіркеу, орындау туралы белгі, шағымды қарау немесе қараудан бас тарту туралы жауап) жаңартылып отырады.

Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілген қызметті алушы мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен жүгіне алады.

Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрс

(Соңы. Басы 17-бетте).

және осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген көрсетілетін қызметті берушінің интернет-ресурсында не қызмет берушінің үй-жайларында орналастырылады.

Ақы төлеу көрсетілетін қызмет берушінің шотына қолма-қол немесе ақшасыз аудару нысанында жүргізіледі.

8. Жұмыс кестесі:

1) ХҚО-ның – Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап сенбі күнін қоса алғанда, белгіленген жұмыс кестесіне сәйкес сағат 9-00-ден 20-00-ге дейін, түскі үзіліссіз;

2) Көрсетілетін қызметті берушінің - Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап жұмаға дейін сағат 9-00-ден 20-00-ге дейін, түскі үзіліссіз.

Құжаттарды қабылдау көрсетілетін қызметті алушының тіркеу орны бойынша және кезек тәртібімен жүзеге асырылады, алдын ала жазылу және жеделдетілген қызмет көрсету көзделмеген.

9. Көрсетілетін қызметті алушының (не сенімхат бойынша оның өкілінің) өтініш берген кезде мемлекеттік қызметті көрсету үшін қажетті құжаттарды:

көрсетілетін қызметті берушіге және ХҚО-ға:

- жеке басын сәйкестендіру үшін жеке басты куәландыратын құжат;
- заңды өкілдің өкілеттілігін растайтын құжат (көмелетке толмағандар үшін);
- қамқоршының жеке басын куәландыратын және қамқоршылықты растайтын құжат (әрекет етуге қабілетсіздік деп сотпен танылған тұлға үшін).

Көрсетілетін қызметті алушы жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметті «электрондық үкімет» шлюзі арқылы тиісті мемлекеттік ақпараттық жүйеден алады.

3. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану : шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген мекенжай не 010000, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 8-үй, Министрліктер үйі, № 5 кіреберіс мекенжайы бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағым почта арқылы жазбаша нысанда немесе мемлекеттік қызметтің нысаны – қағаз.

6. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет нәтижесі – «Денсаулық сақтау ұйымдарының бастапқы медициналық құжаттама нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қарашадағы № 907 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6697 болып тіркелді) нысан бойынша қағаз түрінде, ординатор дәрігер қол қойған, жеке дәрігердің мөрімен және қызметті берушінің мөрімен расталған медициналық картадан жазылып берілетін үйді.

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет тегін көрсетіледі.

8. Көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесі – Қазақстан Республикасының еңбек кодексіне сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа, дүйсенбіден бастап жұманы қоса алғанда үзіліссіз 8.00-ден бастап 17.00-ге дейін.

Қызметті алушыны қабылдау кезек тәртібінде жүзеге асырылады. Алдын ала жазылу мен жеделдетіп қызмет көрсету көзделмеген.

9. Көрсетілетін қызметті алушы өтініш берген кезде мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттар – жеке басын куәландыратын құжат.

3. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану : шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген мекенжай не 010000, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 8-үй, Министрліктер үйі, № 5 кіреберіс мекенжайы бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағым почта арқылы жазбаша нысанда немесе қолданыстағы заңнамада көзделген жағдайларда электрондық түрде не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол қабылданады.

Шағымды қабылдаған адамның тегі мен аты-жөні, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны (мөртаңба, кіріс нөмірі мен күні) көрсетіле отырып, шағымның тіркелуі, көрсетілетін қызметті берушінің, немесе Министрліктің кеңесінде оның қабылданғаны растау болып табылады. Шағым тіркелгеннен кейін жауапты орындаушыны айқындау және тиісті шаралар қабылдау үшін көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің басшысына жіберіледі.

Көрсетілетін қызметті берушінің атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмысы күні ішінде қаралуға жатады. Көрсетілетін қызметті берушіге шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап почта арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесіне қолма-қол беріледі.

Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілген қызметті алушы мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен жүгіне алады.

Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілген қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

11. Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілген қызметті алушы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік, оның ішінде электрондық нысанда қызмет көрсету ерекшеліктері ескеріле отырып қойылатын өзге де талаптар

12. Көрсетілетін мемлекеттік қызмет көрсету орындарының мекенжайлары Министрліктің www.mzsr.gov.kz, интернет-ресурсында «Мемлекеттік қызметтер» бөлімінде немесе қызмет берушінің үй-жайларында орналастырылған.

13. Көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығының қашықтықтан қол жеткізу режимінде мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі мен мәртебесі туралы ақпаратты алуға мүмкіндігі бар.

14. Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі анықтама қызметтерінің байланыс телефондары Министрліктің www.mzsr.gov.kz, интернет-ресурсында көрсетілген, Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс орталығы: 8-800-080-77-77, (1414).

«Психоневрологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымша

Нысан

АНЫҚТАМА СПРАВКА

Берілген күні/ дата выдачи 20 ж./г. «.....»	

1. Т.А.Ә./Ф.И.О. (болған кезде) _____
(тұлғаны куәландыратын құжатқа сәйкес)
_____
1-1. ЖСН/ИИН _____
2. Туған күні/дата рождения: ____ күні/число _____ айы/месяц жылы/год _____
3. Мекенжайы/адрес (тұрғылықты тұратын жері место постоянного жительства):
_____
_____
4. Диспансерлік есепте тұрады/тұрмайды. На диспансерном учете: состоит/не состоит (керегінің астын сызу/ нужное подчеркнуть).

Мөрдің орны Анықтама берген дәрігердің тегі, аты, әкесінің аты (болған кезде) Қолы/ Фамилия, имя, отчество (при его наличии) врача, выдавшего справку. Подпись _____

Место печати
Күні 20 __ жылғы «___» _____
Дата «___» _____ 20 _____

Берілген күні:_____

«Психоневрологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымша

Нысан

«Психоневрологиялық ұйымнан анықтама беру»
мемлекеттік қызмет көрсетуді тіркеу журналы 20 __ жыл

Р/с	Өтініш берген күні	Көрсетілетін қызметті алушының тегі, аты, әкесінің аты	Жынысы	Туған жылы	Үйінің мекенжайы	Жұмыс орны	Анықтаманың №	Анықтаманы берген дәрігердің тегі
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 27 сәуірдегі №272 бұйрығына 7-қосымша

«Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызметі (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті денсаулық сақтау ұйымдары (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін беру:

3) Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің «Халыққа қызмет көрсету орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорын (бұдан әрі – ХҚО);

4) көрсетілетін қызметті беруші арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімі:

1) көрсетілетін қызметті алушы құжаттарды көрсетілетін қызмет берушіге тапсырған сәттен бастап – 3 (үш) сағат;

2) құжаттарды тапсыру үшін күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 15 (он бес) минуттан аспайды;

3) көрсетілетін қызметтің алушыға қызмет көрсетудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 2 (екі) сағаттан аспайды.

5. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің нысаны – қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызмет көрсетудің нәтижесі:

ХҚО-да – диспансерлік есепте тұрғаны/тұрмағаны туралы анықтаманы беру;

денсаулық сақтау ұйымдарында – диспансерлік есепте тұрғаны/тұрмағаны туралы анықтаманы беру.

Нарколог-дәрігер мен медициналық тіркеуші қол қойған және анықтаманы берген дәрігердің және көрсетілетін қызметті берушінің мөрімен расталған, осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымшаға сәйкес «Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік қызмет көрсетуді тіркеу журналында анықтаманы тіркей отырып, осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша анықтама беріледі.

Көрсетілетін мемлекеттік қызметті ұсыну нысаны – қағаз түрінде.

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет ақылы негізде көрсетіледі.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 35-бабына сәйкес мемлекеттік қызмет көрсету құнын көрсетілетін қызметті алушы айқындайды және осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген көрсетілетін қызметті берушінің интернет-ресурсында не қызмет берушінің үй-жайларында орналастырылады.

Ақы төлеу көрсетілетін қызмет берушінің шотына қолма-қол немесе ақшасыз аудару нысанында жүргізіледі.

8. Жұмыс кестесі:

1) ХҚО-ның – Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап сенбі күнін қоса алғанда, белгіленген жұмыс кестесіне сәйкес сағат 9-00-ден 20-00-ге дейін, түскі үзіліссіз;

2) көрсетілетін қызметті берушінің - Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап жұмаға дейін сағат 9-00-ден 20-00-ге дейін, түскі үзіліссіз.

Құжаттарды қабылдау көрсетілетін қызметті алушының тіркеу орны бойынша және кезек тәртібімен жүзеге асырылады, алдын ала жазылу және жеделдетілген қызмет көрсету көзделмеген.

9. Көрсетілетін қызметті алушы (не сенімхат бойынша оның өкілі) өтініш берген кезде мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттар – жеке басын куәландыратын құжат.

3. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану : шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген мекенжай не 010000, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 8-үй, Министрліктер үйі, № 5 кіреберіс мекенжайы бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағым почта арқылы жазбаша нысанда немесе қолданыстағы заңнамада көзделген жағдайларда электрондық түрде не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол қабылданады.

Шағымды қабылдаған адамның тегі мен аты-жөні, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны (мөртаңба, кіріс нөмірі мен күні) көрсетіле отырып, шағымның тіркелуі, көрсетілетін қызметті берушінің, немесе Министрліктің кеңесінде оның қабылданғаны растау болып табылады. Шағым тіркелгеннен кейін жауапты орындаушыны айқындау және тиісті шаралар қабылдау үшін көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің басшысына жіберіледі.

Көрсетілетін қызметті берушінің атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмысы күні ішінде қаралуға жатады. Көрсетілетін қызметті берушіге шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап почта арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесіне қолма-қол беріледі.

Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілген қызметті алушы мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен жүгіне алады.

Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілген қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

11. Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілген қызметті алушы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік, оның ішінде электрондық нысанда қызмет көрсету ерекшеліктері ескеріле отырып қойылатын өзге де талаптар

12. Көрсетілетін мемлекеттік қызмет көрсету орындарының мекенжайлары Министрліктің www.mzsr.gov.kz, интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде немесе көрсетілетін қызмет берушінің үй-жайларында орналастырылған.

13. Көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығының қашықтықтан қол жеткізу режимінде мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі мен мәртебесі туралы ақпаратты алуға мүмкіндігі бар.

14. Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі анықтама қызметтерінің байланыс телефондары Министрліктің www.mzsr.gov.kz, интернет-ресурсында көрсетілген, Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс орталығы: 8-800-080-7777, (1414).

«Психоневрологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымша

Нысан

АНЫҚТАМА СПРАВКА

Берілген күні/дата выдачи 20 жылы/год «.....» .....

1. Тегі, аты, әкесінің аты (бар болғанда жағдайда)./Фамилия Имя, Отечество (бар болған жағдайда)
_____
(жеке басын куәландыратын құжаттарға сәйкес)
(в соответствии с документами, удостоверяющими личность)
_____

1-1. ЖСН/ИИН __ __ __ __ __ __ __ __ __ __ __ __

2. Туған күні/дата рождения: _____ күні/число _____ айы/месяц _____ жылы/год.

3. Мекенжайы/адрес (тұрғылықты мекенжайы/место постоянного жительства):
_____
_____

4. Диспансерлік есепте тұр/ тұрған жоқ (қажеттісін сызу)/На диспансерном учете: состоит/не состоит (нужное подчеркнуть).

Мөрдің орны Анықтама берген дәрігердің Т.А.Ә./_____ Қолы/ _____
Место печати Ф.И.О. врача, выдавшего справку Подпись

Күні 20 ___ жылғы «____» _____

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 27 сәуірдегі №272 бұйрығына 10-қосымша

«Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан еңбекке уақытша жарамсыздық парағын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан еңбекке уақытша жарамсыздық парағын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымдар (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерін беру қызметті беруші арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызметті көрсету мерзімі:

1) көрсетілетін қызметті алушы көрсетілетін қызметті берушіге құжаттарды тапсырған сәттен бастап – 30 (отыз) минуттан аспайды;

2) құжаттарды тапсыру үшін күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 30 (отыз) минуттан аспайды.

5. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің нысаны: қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет нәтижесі – «Еңбекке уақытша жарамсыздық парағын беру туралы анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

8. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымдар (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерін беру қызметті беруші арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызметті көрсету мерзімі:

1) көрсетілетін қызметті алушы көрсетілетін қызметті берушіге құжаттарды тапсырған сәттен бастап – 30 (отыз) минуттан аспайды;

2) құжаттарды тапсыру үшін күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 30 (отыз) минуттан аспайды.

5. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің нысаны: қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі – «Еңбекке уақытша жарамсыздық парағын беру туралы анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызметі (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

8. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымдар (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерін беру қызметті беруші арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызметті көрсету мерзімі:

1) көрсетілетін қызметті алушы көрсетілетін қызметті берушіге құжаттарды тапсырған сәттен бастап – 30 (отыз) минуттан аспайды;

2) құжаттарды тапсыру үшін күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 30 (отыз) минуттан аспайды.

5. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің нысаны: қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі – «Еңбекке уақытша жарамсыздық парағын беру туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қарашадағы № 907 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10964 болып тіркелген) сәйкес медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан берілетін еңбекке уақытша жарамсыздық туралы парақ,

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет тегін көрсетіледі.

8. Көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесі – Қазақстан Республикасының еңбек кодексіне сәйкес демалыс (жексенбі) және мереке күндерінен басқа, дүйсенбі – жұма аралығында үзіліссіз 8.00-ден бастап 20.00-ге дейін.

9. Көрсетілетін қызметті алушы өтініш берген кезде мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттар – жеке басын куәландыратын құжат.

3. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген мекенжай не 010000, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 8-үй, Министрліктер үйі, № 5 кіреберіс мекенжайы бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағым почта арқылы жазбаша нысанда немесе қолданыстағы заңнамада көзделген жағдайларда электрондық түрде не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол қабылданады.

Шағымды қабылдаған адамның тегі мен аты-жөні, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны (мөртаңба, кіріс нөмірі мен күні) көрсетіле отырып, шағымның тіркелуі, көрсетілетін қызметті берушінің, немесе Министрліктің кеңесінде оның қабылданғаны растау болып табылады. Шағым тіркелгеннен кейін жауапты орындаушыны айқындау және тиісті шаралар қабылдау үшін көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің басшысына жіберіледі.

Көрсетілетін қызметті берушінің атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмысы күні ішінде қаралуға жатады. Көрсетілетін қызметті берушіге шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап почта арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесіне қолма-қол беріледі.

Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілген қызметті алушы мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен жүгіне алады.

Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілген қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

11. Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілген қызметті алушы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік, оның ішінде электрондық нысанда көрсетілетін қызметті көрсету ерекшеліктері ескеріле отырып қойылатын өзге де талаптар

12. Мемлекеттік қызмет көрсету орындарының мекенжайлары Министрліктің www.mzsr.gov.kz, интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде орналастырылған.

13. Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі анықтамалық қызметтің байланыс телефондары Министрліктің www.mzsr.gov.kz интернет-ресурсында көрсетілген, Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығы: 8-800-080-7777, 1414.

«Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан анықтама беру стандартына қосымша

Нысан

АНЫҚТАМА
СПРАВКА

Берілген күні/дата выдачи 20 жылы/год «.....» .....

1. Тегі, аты, әкесінің аты (бар болғанда жағдайда)./Фамилия Имя, Отечество (бар болған жағдайда)
_____
(жеке басын куәландыратын құжаттарға сәйкес)
(в соответствии с документами, удостоверяющими личность)
_____

1-1. ЖСН/ИИН __ __ __ __ __ __ __ __ __ __ __ __

2. Туған күні/дата рождения: _____ күні/число _____ айы/месяц _____ жылы/год.

3. Мекенжайы/адрес (тұрғылықты мекенжайы/место постоянного жительства):
_____
_____

4. Диспансерлік есепте тұр/ тұрған жоқ (қажеттісін сызу)/На диспансерном учете: состоит/не состоит (нужное подчеркнуть).

Мөрдің орны Анықтама берген дәрігердің Т.А.Ә./_____ Қолы/ _____
Место печати Ф.И.О. врача, выдавшего справку Подпись

Күні 20 ___ жылғы «____» _____

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 27 сәуірдегі №272 бұйрығына 8-қосымша

«Стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді көшірме беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді көшірме беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті стационарлық көмек көрсететін медициналық ұйымдар (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерін беру қызметті беруші арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызметті көрсету мерзімі:

1) құжаттарды тапсыру үшін күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 30 (отыз) минуттан аспайды;

2) көрсетілетін қызметті алушыға қызмет көрсетудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – шығарған сәттен бастап 30 (отыз) минуттан аспайды;

5. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің нысаны – қағаз.

6. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет нәтижесі – «Денсаулық сақтау ұйымдарының бастапқы медициналық құжаттама нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қарашадағы № 907 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6697 болып тіркелді) нысан бойынша қағаз түрінде, ординатор дәрігер қол қойған, жеке дәрігердің мөрімен және қызметті берушінің мөрімен расталған медициналық картадан жазылып берілетін үйді.

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет тегін көрсетіледі.

8. Көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесі – Қазақстан Республикасының еңбек кодексіне сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа, дүйсенбіден бастап жұманы қоса алғанда үзіліссіз 8.00-ден бастап 17.00-ге дейін.

Қызметті алушыны қабылдау кезек тәртібінде жүзеге асырылады. Алдын ала жазылу мен жеделдетіп қызмет көрсету көзделмеген.

9. Көрсетілетін қызметті алушы өтініш берген кезде мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттар – жеке басын куәландыратын құжат.

3. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану : шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 12-тармағында көрсетілген мекенжай не 010000, Астана қаласы, Орынбор көшесі, 8-үй, Министрліктер үйі, № 5 кіреберіс мекенжайы бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағым почта арқылы жазбаша нысанда немесе қолданыстағы заңнамада көзделген жағдайларда электрондық түрде не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол қабылданады.

Шағымды қабылдаған адамның тегі мен аты-жөні, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны (мөртаңба, кіріс нөмірі мен күні) көрсетіле отырып, шағымның тіркелуі, көрсетілетін қызметті берушінің, немесе Министрліктің кеңесінде оның қабылданғаны растау болып табылады. Шағым тіркелгеннен кейін жауапты орындаушыны айқындау және тиісті шаралар қабылдау үшін көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің басшысына жіберіледі.

Көрсетілетін қызметті берушінің атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмысы күні ішінде қаралуға жатады. Көрсетілетін қызметті берушіге шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап почта арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесіне қолма-қол беріледі.

Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілген қызметті алушы мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен жүгіне алады.

Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілген қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

11. Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілген қызметті алушы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік, оның ішінде электрондық нысанда көрсетілетін қызметті көрсету ерекшеліктері ескеріле отырып қойылатын өзге де талаптар

12. Мемлекеттік қызмет көрсету орындарының мекенжайлары Министрліктің www.mzsr.gov.kz, интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде орналастырылған.

13. Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі анықтамалық қызметтің байланыс телефондары Министрліктің www.mzsr.gov.kz интернет-ресурсында көрсетілген, Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығы: 8-800-080-7777, 1414.

«Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымша

Нысан

АНЫҚТАМА СПРАВКА

Берілген күні/дата выдачи _____

1. Т.А.Ә./Ф.И.О. (болған кезде) _____
(жеке басын куәландыратын құжаттарға сәйкес)
_____

1-1. ЖСН/ИИН __ __ __ __ __ __ __ __ __ __ __ __
2. Туған күні/дата рождения: __ күні/число __ айы/месяц __ жылы/год.
3. Мекенжайы/адрес (место постоянного жительства):
_____
_____

4. Диспансерлік есепте: тұрады/тұрмайды//На диспансерном учете: состоит/не состоит (қажеттісінің астын сызу).

Мөрдің орны Анықтама берген дәрігердің тегі, аты, әкесінің аты (болған кезде)/____ Қолы/ _____ Место печати Фамилия, имя, отчество (при его наличии) врача, выдавшего справку. Подпись_____

Күні 20___ жылғы «__» _____
Дата «__» _____ 20___г.

Берілген күні_____

«Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымша

«Наркологиялық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік қызмет көрсетуді тіркеу журналы 20 __ жыл

Р/с №	Өтініш берген күні	Көрсетілетін қызметті алушының тегі, аты, әкесінің аты (болған кезде)	Жынысы	Туған күні	Үйінің мекен-жайы	Жұмыс орны	Анықтама №	Анықтаманы берген дәрігердің тегі, аты, әкесінің аты (болған кезде)
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 27 сәуірдегі №272 бұйрығына 9-қосымша

«Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымнан анықтама беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Денсаул

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі
Статистика комитетінің бұйрығы

2014 жылғы 28 қазан №27 Астана қаласы

Инвестициялар статистикасы бойынша жалпымемлекеттік статистикалық байқаулардың статистикалық нысандары мен оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы

«Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабының 3) және 8) тармақшаларына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Мыналар:

1) «Негізгі капиталға салынған инвестициялар туралы есеп» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 0381101, индексі 1-инвест, кезеңділігі айлық) осы бұйрықтың 1-қосымшасына сәйкес;

2) «Негізгі капиталға салынған инвестициялар туралы есеп» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 0381101, индексі 1-инвест, кезеңділігі айлық) осы бұйрықтың 2-қосымшасына сәйкес;

3) «Инвестициялық қызмет туралы есеп» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 0371104, индексі 1-инвест, кезеңділігі жылдық) осы бұйрықтың 3-қосымшасына сәйкес;

4) «Инвестициялық қызмет туралы есеп» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 0371104, индексі 1-инвест, кезеңділігі жылдық) осы бұйрықтың 4-қосымшасына сәйкес бекітілсін;

2. «Құрылыс және инвестициялар статистикасы бойынша жалпымемлекеттік статистикалық байқаулардың статистикалық нысандары мен оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі төрағасының 2013 жылғы 12 тамыздағы № 189 (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8809 болып тіркелген, 2014 жылғы 29 мамырдағы № 104 (28328) «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған) бұйрығының күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Статистикалық қызметті жоспарлау басқармасы Заң басқармасымен бірлесіп заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін қамтамасыз етсін;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде бұқаралық ақпарат құралдарына ресми жариялауға жіберсін;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің интернет-ресурсында міндетті жариялануын қамтамасыз етсін.

4. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің тиісті құрылымдық бөлімшесі осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің құрылымдық бөлімшелеріне және аумақтық органдарына жұмыс бабында басшылыққа алу үшін жеткізсін.

5. Осы бұйрықтың орындалуын бақылауды өзіме қалдырамын.

6. Осы бұйрық ресми жариялауға жатады және 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

Төраға Ә.СМАЙЫЛОВ.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 28 қазандағы №27 бұйрығына 1-қосымша
Приложение 1 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 28 октября 2014 года №27

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Есептілікті толтыруға жұмсалған уақыт, сағатпен (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение отчета, в часах (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 0371104
Код статистической формы 0371104

Инвестициялық қызмет туралы есеп
Отчет об инвестиционной деятельности

1-инвест

Жылдық Годовая

Есепті кезең Отчетный период ☐☐☐☐ **жыл** год

Қызметкерлер санына қарамастан заңды тұлғалар және (немесе) олардың құрылымдық және оқшауланған бөлімшелері тапсырады.
Представляют юридические лица и (или) их структурные и обособленные подразделения независимо от численности работающих.

Тапсыру мерзімі – есепті кезеңнен кейін 15 сәуір.
Срок представления - 15 апреля после отчетного периода.

БСН коды код БИН ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

1. Инвестиция игерілген өңірді көрсетіңіз (кәсіпорынның тіркелген жеріне қарамастан) - облыс, қала, аудан, елді мекен
Укажите регион освоения инвестиций (независимо от места регистрации предприятия) - область, город, район, населенный пункт

Әкімшілік-аумақтық объектілер жіктеуішіне сәйкес аумақ коды (статистикалық нысанды қағаз тасығышта тапсыру кезінде статистика органының қызметкерлері толтырады)
Код территории согласно Классификатору административно-территориальных объектов (заполняется работником органа статистики при сдаче статистической формы на бумажном носителе)

2. Негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемін көрсетіңіз, мың теңгеде
Укажите объем инвестиций в основной капитал, в тысячах тенге

Жол коды код строки	Көрсеткіш атауы Наименование показателя	Барлығы Всего	Соның ішінде: В том числе: бюджеттік қаражат бюджетные средства: республикалық бюджет республиканский бюджет	жергілікті бюджет местный бюджет	меншікті қаражат собственные средства	банктердің кредиттері кредиты банков: барлығы всего	оның ішінде шетелдік банктермен из них иностранных банков	басқа да қарыз қаражаты другие заемные средства: барлығы всего	оның ішінде резидент еместер из них нерезидентов
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
1	**Негізгі капиталға салынған инвестициялар** Инвестиции в основной капитал								
	соның ішінде: в том числе:								
1.1	**құрылыс-монтаж жұмыстарына шығындар** затраты на строительно-монтажные работы								
1.2	гимараттар мен имараттарды күрделі жөндеу капитальный ремонт зданий и сооружений								
1.3	машиналар, жабдықтар, құрал-саймандар машины, оборудование, инструмент								
1.4	**негізгі капиталға салынған инвестициялар көлеміндегі өзге де шығындар** прочие затраты в объеме инвестиций в основной капитал								
	оның ішінде: из них:								
1.4.1	**көпжылдық дақылдарды отырғызу және өсіру бойынша шығындар** затраты по насаждению и выращиванию многолетних культур								
1.4.2	**жұмысқа жегілетін, өнім беретін және асыл тұқымды табынды қалыптастыруға салынған шығындар** затраты на формирование рабочего, продуктивного и племенного стада								
1.4.3	**пайдалы қазбалар қорларын барлау және бағалауға салынған шығындар** затраты на разведку и оценку запасов полезных ископаемых								
1.4.4	**компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз ету және деректер қорларын құруға және сатып алуға салынған шығындар** затраты на создание и приобретение компьютерного программного обеспечения и базы данных								

3. Пайдалану бағыттары бойынша негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемін көрсетіңіз, мың теңгеде
Укажите объем инвестиций в основной капитал по направлениям использования, в тысячах тенге

Жол коды код строки	Көрсеткіш атауы Наименование показателя	ЭҚЖЖ коды Код ОКЭД	Барлығы Всего	Соның ішінде: В том числе: бюджеттік қаражат бюджетные средства: республикалық бюджет республиканский бюджет	жергілікті бюджет местный бюджет	меншікті қаражат собственные средства	банктердің кредиттері кредиты банков: барлығы всего	оның ішінде шетелдік банктермен из них иностранных банков	басқа да қарыз қаражаты другие заемные средства: барлығы всего	оның ішінде резидент еместер из них нерезидентов
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8
1	**Негізгі капиталға салынған инвестициялар** Инвестиции в основной капитал	x								
	соның ішінде пайдалану бағыттары бойынша в том числе по направлениям использования									
2	**1-жолдан тұрғын үй құрылысына салынған инвестициялар** Из строки 1 инвестиции в жилищное строительство	x								

4. Пайдалану бағыттары бойынша жаңа негізгі құралдардың пайдалануға берілуін және құрылысқа салынған инвестициларды көрсетіңіз, мың теңгеде
Укажите ввод в эксплуатацию новых основных средств и инвестиции в строительство по направлениям использования, в тысячах тенге

Жол коды код строки	Көрсеткіш атауы Наименование показателя	ЭҚЖЖ коды Код ОКЭД	Жаңа негізгі құралдарды пайдалануға беру Ввод в эксплуатацию новых основных средств	Құрылысқа салынған инвестициялар Инвестиции в строительство	Соның ішінде: В том числе: құрылыс-монтаж жұмыстарына шығындар затраты на строительно-монтажные работы	гимараттар мен имараттарды күрделі жөндеу капитальный ремонт зданий и сооружений	2-бөлімнің 1.3- жолынан объект құрылысына байланысты машиналар, жабдықтар, құрал-саймандар из строки 1.3 раздела 2 машины, оборудование, инструмент, связанные со строительством объекта	2-бөлімнің 1.4- жолынан объект құрылысына байланысты өзге де шығындар из строки 1.4 раздела 2 прочие затраты, связанные со строительством объекта	2-бөлімнің 1.4- жолынан құрылысқа арналған жобалау-іздестіру жұмыстары из строки 1.4 раздела 2 проектно-изыскательские работы для строительства
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7
1	Барлығы Всего	x							
	соның ішінде пайдалану бағыттары бойынша в том числе по направлениям использования								

5. Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар көлемін көрсетіңіз, мың теңгеде
Укажите объем инвестиций, направленных на охрану окружающей среды, в тысячах тенге

Жол коды код строки	Көрсеткіш атауы Наименование показателя	Барлығы Всего	Соның ішінде: В том числе: бюджеттік қаражат бюджетные средства: республикалық бюджет республиканский бюджет	жергілікті бюджет местный бюджет	меншікті қаражат собственные средства	банктердің кредиттері кредиты банков: барлығы всего	оның ішінде шетелдік банктермен из них иностранных банков	басқа да қарыз қаражаты другие заемные средства: барлығы всего	оның ішінде резидент еместер из них нерезидентов
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
1	**2-бөлім 1-жолдан қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар** Из строки 1 раздела 2 инвестиции, направленные на охрану окружающей среды								
	соның ішінде: в том числе:								
1.1	**атмосфералық ауаны қорғауға және климат өзгерісі мәселелеріне** на охрану атмосферного воздуха и проблемы изменения климата								
1.2	**ақаба суларды тазалауға** на очистку сточных вод								
1.3	**қалдықтармен айналысуға** на обращение с отходами								
1.4	**топырақты, жерасты және жерүсті суларды қорғау мен оңалтуға** на защиту и реабилитацию почвы, подземных и поверхностных вод								
1.5	**шу және вибрациялық әсер етуді азайтуға** на снижение шумового и вибрационного воздействия								
1.6	**био әртүрлілік және мекендеу ортасын сақтауға** на сохранение биоразнообразия и среды обитания								
1.7	**радиациялық қауіпсіздікке** на радиационную безопасность								
1.8	**ғылыми-зерттеу жұмыстарына** на научно-исследовательские работы								
1.9	**табиғатты қорғау қызметінің басқа бағыттарына** на другие направления природоохранной деятельности								
	оның ішінде: из них:								
1.9.1	**энергияның жаңартылатын көздеріне салынған инвестициялар** инвестиции в возобновляемые источники энергии								
1.9.2	**энергия сақтау технологияларына салынған инвестициялар және энергия тиімділігін арттыру** инвестиции в энергосберегающие технологии и повышение энергоэффективности								
1.9.3	**парниктік газдар шығарындыларын азайтуға бағытталған инвестициялар** инвестиции, направленные на снижение выбросов парниковых газов								

Атауы Наименование _____ **Мекенжайы** Адрес _____
Телефон Телефоны _____

Электрондық пошта мекенжайы
Адрес электронной почты _____

Орындаушы
Исполнитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **телефон** телефоны

Басшы
Руководитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Бас бухгалтер
Главный бухгалтер _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты фамилия, имя и отчество — **қолы** подпись

Мөрдің орны (бар болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі
Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 28 қазандағы №27 бұйрығына 2-қосымша

«Инвестициялық қызмет туралы есеп» (коды 0371104, индексі 1-инвест, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. «Инвестициялық қызмет туралы есеп» (коды 0371104, индексі 1-инвест, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі-Нұсқаулық)«Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8-тармақшасына сәйкес әзірленген және «Инвестициялық қызмет туралы есеп» (коды 0371104, индексі 1-инвест, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру тартібін нақтылайды.

2. Келесі анықтамалар осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:

1) банктердің кредиттері - бұл қарыз алушының қаржы қаражатына қажеттілігін қанағаттандыру үшін, белгілі мақсатқа банк беретін ақшалай қаражаттар;

2) басқа қарыз қаражаты - шаруашылық жүргізетін субъектіге тиесілі емес, бірақ оның иелігінде уақытша болатын және оның өз қаражатымен бірдей пайдаланылатын ақша қаражаттары, оларға (банк кредиттерінен басқа) басқа ұйымдардың қарыздары, заңды және жеке тұлғалардың, кәсіпорындар құрылтайшылары, заңды және жеке тұлғалардың қарыздары, отандық және шетелдік банктік емес мекемелермен (микрокредиттік ұйымдар), резидент емес заңды және жеке тұлғалармен берілетін қаражат мен гранттар жатады;

3) жаңа негізгі құралдарды пайдалануға беру - құрылысы біткен және пайдалануға берілген кәсіпорындар, өндірістік және өндірістік емес мақсаттағы гимараттар мен имараттар құны, машиналар, жабдықтар, көлік құралдарының барлық түрлерінің құның қамтиды;

4) жергілікті бюджет қаражаты - өтеулі және өтеусіз негізде жергілікті бюджеттен бөлінген қаражат, жергілікті атқарушы органдар қарыздарын қоса;

5) жұмысқа, өнім алуға пайдаланылатын және асыл тұқымды табынды қалыптастыруға шығындар - жұмысқа жегілетін, өнім беретін және асыл тұқымды ересек малды сатып алуға кеткен шығындар, оларды жеткізу шығыстарын қоса, өнім беретін және жұмысқа жегілетін малдың негізгі табынға қосылатын төлдерін шаруашылықта өсіру бойынша шығындар;

6) компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз етуді және деректқорларды құруға және сатып алуға кеткен шығындар бұлар:

шаруашылық жүргізетін субъектілердің деректқорларды және бағдарламалық қамтамасыз етуді құруға және сатып алуға кеткен шығындары;

бағдарламалық қамтамасыз етуге авторлық құқын әзірлеу және сатып алуға байланысты шығындар;

бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге қызмет көрсету, өрістету, конфигурациялаумен байланысты оны әзірлеушілердің шығындары;

7) көпжылдық дақылдарды егуге және өсіруге кеткен шығындар - бұл бірнеше рет және тоқтаусызсыз пайдаланылатын жеміс - жидек ағаштарының барлық түлері, көгалдандыратын және сәндік ағаштар, қорғауға арналған және басқа да орман ағаштары, ботаникалық бақтардың жасанды ағаштары бірнеше мәрте және үздіксіз пайдаланатын көпжылдық дақылдарды өсіруге кеткен шығындар;

8) қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар - қоршаған ортаны қорғауға және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануға бағытталған шығындар:

- ақаба суларды тазартуға арналған имараттарды іске қосу және қайта құруға арналған іс-шараларға жұмсалған шығындар;

- тұрмыстық-коммуналдық, өнсер ағындарын тазартуға арналған имараттарды іске қосу бойынша іс-шараларға жұмсалған шығындар;

- жер үсті су көздерінің жағдайын жақсартуға арналған іс-шараларға жұмсалған шығындар;

- жер ресурстарын қорғауға жұмсалған шығындар;

- табиғаты ерекше қорғалатын аумақтарды ұйымдастыру бойынша іс-шараларға жұмсалған шығындар және өзге де шығындар;

9) құрылысқа салынған инвестициялар - құрылыс жұмыстарының барлық түрлеріне арналған шығындар; құрылысқа арналған сметаларында көзделген жабдықты монтаждау, монтаждауды талап ететін және талап етпейтін жабдықты сатып алуға; құрылысқа арналған сметаға енгізілетін өндірістік құралдар және шаруашылық құралын сатып алуға, құрылыспен байланысты өзге де күрделі жұмыстарға шығындар;

10) құрылыс-монтаж жұмыстарына шығындар - тұрғын және тұрғын емес гимараттар мен имараттарды салу, кеңейту, қайта құру, техникалық қайта жарақтандыру жұмыстарына; энергетикалық, технологиялық және басқа да жабдықтарды монтаждау жұмыстарына көткен шығындар;

11) машиналар, жабдықтар, құрал-саймандар - машиналарды, көлік құралдарын, жабдықтарды, компьютерлерді, жиһазды, құрал-саймандарды сатып алуға (соның ішінде лизинг бойынша) кеткен шығындар және машиналар мен жабдықтарды күрделі жөндеу бойынша шығындар;

12) меншікті қаражат - кәсіпорындардың, ұйымдардың, халықтың қаражаты;

13) негізгі капиталға салынған инвестициялар - жаңа құрылысқа, кеңейтуге, сондай-ақ объектінің бастапқы құнының көбеюіне әкелетін объектілерді қайта құру мен жаңартуға, машина, құрал-жабдықтарды, көлік құралдарын сатып алуға, негізгі табынды, көпжылдық екпелерді қалыптастыруға бағытталған инвестордың экономикалық, әлеуметтік және экологиялық әсерді алу мақсатында қаражаттарды салуы;

14) объект құрылысымен байланысты машиналар, жабдықтар, құралдар - объект құрылысымен байланысты құрылыс сметаларында көзделген машиналарды, көлік құралдарын, жабдықты, компьютерлерді, жиһаздар, құрал – сайманды және мүкәммалды сатып алу;

15) негізгі капиталға салынған инвестициялар көліміндегі өзге де шығындар 1.4.1-1.4.4 жолдарда көрсетілгендерден басқа келесі шығындар:

объект құрылысынан (құрылыс үшін жобалық іздестіру жұмыстары, авторлық қадағалау, салынып жатқан объектінің дирекциясын ұстауға, құрылыс үшін жер учаскелік алу және сатып алу кезінде жерге жұмсалған шығындар, құрылыс аумағын дайындау және игерумен байланысты басқа шығындар) құрылыс сметаларында көзделген шығындар;

Жерді рекультивациялау, көмір шахталары қызметтерінің зардаптарын жою бойынша (топырақтың шөгуінен кейін ойпаттарды, көлдерді, батпақтарды жою және тағы басқа) жұмыстарына кеткен шығындар.

Ғимараттар мен имараттардың негізгі белдеуін бөлуге;

Жобада қабылданған техникалық шешімдерді жүзеге асыру үшін (эксперименталды қондырғылардың құрылысымен және жабдықты сатып алумен байланысты жұмыстардан басқа) ғылыми – зерттеу, эксперименталды немесе тәжірибелік жұмыстарды орындауға;

Ғимараттар мен имараттардың қозғалысы мен деформациясына геодезиялық бақылау жүргізуге;

құрылыс машиналарын жалдауға шығындар;

16) пайдалы қазбаларды барлау мен бақылауға кеткен шығындар - мұнай кен орны, табиғи газ және басқа да пайдалы қазбаларды барлау бойынша және барланған кен орындарын бұдан әрі бағалау жұмыстарына кеткен шығындардың жиынтығы;

17) парниктік газдар шығарындыларын төмендетуге инвестициялар - бұл парниктік газдардың шығарындыларынын көлемдерін қысқартуға және (немесе) парниктік газдарды (атмосфераның табиғи және (немесе) антропогенді сипаттағы, жылу инфрақызыл сәулеленуді жұтатын және (немесе) оның көзі болып табылатын газ төрізідес қурамдас бөліктері) жұтуды ұлғайтуға, қалдықтардың пайда болу көлемдерін төмендетуге, олардың қайта немесе балама түрде пайдаланылу деңгейін арттыруға және көмуге жататын қалдықтар көлемін қысқартуға бағытталған шығындар; құрылысқа және қолданысқа жаңа газ тазарту құрылғыларын қолданысқа енгізуге шығындар; шығарындылар көздерін жоюға арналған шығындар және басқа да шығындар;

18) резидент еместердің қарыз қаражаттары - шетелдік заңды тұлға және жеке тұлғалардың, банктік емес мекемелердің қарыздары есебінен жүзеге асырылатын инвестициялар;

19) республикалық бюджет қаражаты - өтеулі және өтеусіз негізде республикалық бюджеттен бөлінген қаражат, үкіметтің сыртқы қарыздарын қоса;

20) табиғат қорғау қызметінің басқа бағыттарына салынған инвестициялар - «жасыл экономикаға» бағытталған инвестициялар («жасыл инвестициялар»): қоршаған ортаға әсер етуі төмен, экожүйелерді қалпына келтірумен және сақтаумен, энергияны шекті пайдаланудың нормативтеріне қол жеткізгенге дейін энерготиімділікті арттырумен, табиғи ресурстарды пайдалануды төмендету және қалпына келтірумен тауарлар мен қызметтерді өндіру технологиясына салынған шығындар;

21) гимараттар мен имараттарға күрделі жөндеу - объектінің бастапқы құнын ұлғайтатын тұрғын және тұрғын емес гимараттар мен имараттарды күрделі жөндеу бойынша шығындар;

22) тұрғын үй құрылысына салынған инвестициялар - жеке және көп пәтерлі тұрғын үйлер, жатақханалар, әлеуметтік топтарға арналған тұрғын үй құрылысын салуға жұмсалған шығындар;

23) шетелдік банктер - тіркелген мемлекетінің заңнамасы бойынша банктік операциялар жүргізуге құқы бар, Қазақстан Республикасының шегінен тыс құрылған банктер және өзге де қаржы институттары;

24) энергияның жаңартылатын көздеріне салынған инвестициялар - бұл табиғи жаратылыс процестері есебінен үздіксіз жаңартылатын энергия көздері: күн сәулесінің энергиясы, жел энергиясы, қуаты отыз бес мегаватқа дейінгі қондырғыларға арналған гидродинамикалық су энергиясы; геотермалдық энергия: топырақтың, жер асты суларының, өзендердің, су айдындарының жылуы, сондай-ақ бастапқы энергия ресурстарының антропогендік көздері: биомасса, биогаз және электр және (немесе) жылу энергиясын өндіру үшін пайдаланылатын органикалық қалдықтардан алынатын өзге де отынға шығындар;

25) энергияны сақтау технологияларына және энергия тиімділігін арттыруға инвестициялар - бұл отын-энергиялық ресурстарды тиімді (ұтымды) пайдалануға (және жұмсауға) бағытталған құқықтық, ұйымдастырушылық, ғылыми, өндірістік, техникалық және экономикалық шараларды іске асыруға және шаруашылық айналымға жаңартылатын энергия көздерін тартуға шығындар;

26) бюджеттік инвестициялық жоба - жаңа құрылыс салуға не бар объектілерді қайта құруға бағытталған, белгілі бір уақыт кезеңінде бюджет қаражаты есебінен іске асырылатын және аяқталған сипатқа ие іс-шаралар жиынтығы.

3. Құрылымдық және оқшауланған бөлімше статистикалық нысандарды заңды тұлға оған есеп тапсыру бойынша өкілеттік берген жағдайда өзінің орналасқан жері бойынша тапсырады. Егер құрылымдық және оқшауланған бөлімшенің бұндай өкілеттігі жоқ болса, онда статистикалық нысандарды заңды тұлға құрылымдық және оқшауланған бөлімшелер бөлінісінде, олардың орналасқан жерін көрсетіп тапсырады.

Екі және одан да көп облыс аумағында инвестициялауды жүзеге асыратын заңды тұлға жеке бланкіде жеке статистикалық нысанда әрбір аумақ бойынша ақпаратты бөлек көрсете отырып, статистикалық нысанды тапсырады, яғни деректер инвестициялардың салынған орны бойынша көрсетіледі.

Мемлекеттік мекемелер өздері жүргізген шығындар бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде жүзеге асырылған жағдайда ғана есеп береді (Қазақстан Республикасының Қаулысы, маслихаттың шешімі негізінде).

Компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз етуді және деректқорларды құруға және сатып алуға кеткен шығындарды көрсеткен кезде бағдарламаның даналарын сатып алуға кеткен (оны пайдалануға тек құқықты сатып алумен) күрделі сипаттағы шығындар болып қарастырылмайды, өйткені материалдық емес актив құруға әкелмейді және инвестициялық салым болып табылмайды.

Күрделі жөндеу кезінде тозған құрылғылар мен бөлшектерді берік және үнемді, жөнделетін объектінің пайдалану мүмкіндіктерін жақсартатын жаңа құрылғыларға ауыстыру жұмыстары жүргізіледі.

4. Статистикалық нысанды шығындар есептеу әдісі бойынша оларды жүзеге асыру сәтінде қолданыста болған нақты бағаларда көрсетіледі, яғни қаражаттың нақты түсуіне байланыссыз және қосалқы күн сапығынсыз.

Негізгі капиталға салынған инвестицияларға құрал-жабдықтар, гимараттар, тұрғын үй қоры объектілеріндегі пәтерлер және бұрын басқа ұйымдардың негізгі қорларында (қаражаттарында) болған имараттарды (бұрын қолданыста болған негізгі қаражаттар), кәсіпорындар мен ұйымдардың ағымдағы шығыстары және мемлекеттік бюджеттен мемлекеттік мекемелерді ұстауға бөлінетін шығыстар жатпайды.

5. Статистикалық нысанды толтыру үшін Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2007 жылғы 23 мамырдағы №185 бұйрығымен бекітілген Бухгалтерлік есеп шоттары типтік жоспарының «Ұзақ мерзімді активтер» бөлімінде келтірілген деректерді қолдану қажет. Мұның өзінде 2910 «Берілген ұзақмерзімді аванстар», 2920 «Алдағы кезеңдегі шығыстар», 2930 «Аяқталмаған құрылыс» шоттары бойынша көрсетіштер кәсіпорынның есептік саясатына сәйкес қалыптастырылады, яғни кәсіпорынның осы шығындары инвестицияларға жатады ма жоқ па өзі анықтауы керек.

6. Ғимараттар мен имараттарға күрделі жөндеуге кеткен шығындар, бұл шығындар жөндеу объектісінің бастапқы құнын өсірген жағдайда ғана көрсетіледі.

7. 3-бөлімде 2-жолдың деректері 1-жолдан бөлініп көрсетіледі.

8. 3, 4-бөлімдерде негізгі капиталға инвестициялар, құрылысқа салынған инвестициялармен және негізгі құралдарды пайдалануға беру өздері бағытталған экономикалық қызмет түрлері бойынша экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішіне сәйкес көрсетіледі. Осы ақпарат бөлімдердің бос жолдарында көрсетіледі.

4-бөлім 2-ғаған деректері 3-бөлім 1-ғағанының деректерінен бөлініп көрсетіледі.

9. Осы статистикалық нысанды тапсыру қағаз тасығышта немесе электронды форматта жүзеге асырылады. Статистикалық нысанды электронды форматта толтыру Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі интернет-ресурсының (www.stat.gov.kz) «On-line есептер» бөлімінде орналастырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану арқылы іске асырылады.

Ескерту: Х – аталған айқындама толтыруға жатпайды.

10. Арифметикалық-логикалық бақылау.

1) 2-бөлім «Негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемі»:
1-баған = әр жол үшін 2-5, 7 - бағандардың қосындысына;
1-жол = әр баған үшін 1.1 – 1.4 - жолдар қосындысына;
1.4-жолдағы деректер ≥ әр баған үшін 1.4.1-1.4.4 жолдарының қосындысына.

2) 3-бөлім «Пайдалану бағыттары бойынша негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемі»:
1-баған = әр жол үшін 2-5, 7 - бағандардың қосындысына;
1-жол = әр баған үшін пайдалану бағыттары бойынша толтырылған жолдардың қосындысына;
«68.10.0» қызмет түрі бойынша деректер ≥ 2-жолынан.

3) 4-бөлім «Пайдалану бағыттары бойынша жаңа негізгі құралдарды пайдалануға беру және құрылысқа салынған инвестициялар»:
1-жол = пайдалану бағыттары бойынша толтырылған жолдар қосындысы;
2-баған = әр жол үшін 3-6 бағандар қосындысы.

4) 5-бөлім «Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар көлемі»:
1-баған = әр жол үшін 2-5, 7 - бағандардың қосындысына;
1-жол = әр баған үшін 1.1-1.9 - жолдар қосындысына;
1.9-жол= әр баған үшін 1.9.1-1.9.3 жолдар қосындысына;

5) Бөлімдер арасындағы бақылау:
2-бөлімнің 1-жол 1-баған деректері 3-бөлімнің 1-жол 1-баған деректерімен бірдей болуы тиіс;
1-жол 3-баған 4-бөлім = 1.1-жол 1-баған 2 бөлім;
1-жол 4-баған 4-бөлім = 1.2-жол 1-баған 2-бөлім;
1-жол 5-баған 4-бөлім 1.3-жол 1-баған 2-бөлімнен;
1-жол 6-баған 4-бөлім 1.4-жол 1-баған 2-бөлімнен;
1-жол 7-баған 4-бөлім 1.4-жол 1-баған 2-бөлімнен.
2, 3, 5-бөлімдерінде:
5-баған ≥ 6-баған әр жол үшін ;
7-баған ≥ 8-баған әр жол үшін.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 28 қазандағы №27 бұйрығына 3-қосымша
Приложение 3 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 28 октября 2014 года №27

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Есептілікті толтыруға жұмсалған уақыт, сағатпен (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение отчета, в часах (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 0381101
Код статистической формы 0381101

Негізгі капиталға салынған инвестициялар туралы есеп
Отчет об инвестициях в основной капитал

1-инвест

Айлық Месячная

Есепті кезең Отчетный период ☐☐ **ай** месяц ☐☐☐☐ **жыл** год

Қызметкерлер санына қарамастан заңды тұлғалар және (немесе) олардың құрылымдық және оқшауланған бөлімшелері тапсырады.
Представляют юридические лица и (или) их структурные и обособленные подразделения независимо от численности работающих.

Тапсыру мерзімі – есепті кезеңнен кейін 2 күні.
Срок представления – 2 числа после отчетного периода.

БСН коды код БИН ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

1. Инвестиция игерілген өңірді көрсетіңіз (кәсіпорынның тіркелген жеріне қарамастан) -облыс, қала, аудан, елді мекен
Укажите регион освоения инвестиций (независимо от места регистрации предприятия) - область, город, район, населенный пункт

Әкімшілік-аумақтық объектілер жіктеуішіне сәйкес аумақ коды (статистикалық нысанды қағаз тасығышта тапсыру кезінде статистика органының қызметкерлері толтырады)
Код территории согласно Классификатору административно-территориальных объектов (заполняется работником органа статистики при сдаче статистической формы на бумажном носителе)

2. Негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемін көрсетіңіз, мың теңгеде
Укажите объем инвестиций в основной капитал, в тысячах тенге

Жол коды код строки	Көрсеткіш атауы Наименование показателя	Барлығы Всего	Соның ішінде: В том числе: бюджеттік қаражат бюджетные средства: республикалық бюджет республиканский бюджет	жергілікті бюджет местный бюджет	меншікті қаражат собственные средства	банктердің кредиттері кредиты банков: барлығы всего	оның ішінде шетелдік банктермен из них иностранных банков	басқа да қарыз қаражаты другие заемные средства: барлығы всего	оның ішінде резидент еместер из них нерезидентов
А	Б

(Жалғасы. Басы 19-бетте).

11) «Үй шаруашылықтарында жердің нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны (коды 1771104, индексі 7-Р (халық), кезеңділігі жылдық) осы бұйрықтың 11-қосымшасына сәйкес;

12) «Үй шаруашылықтарында жердің нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (коды 1771104, индексі 7-Р (халық), кезеңділігі жылдық) осы бұйрықтың 12-қосымшасына сәйкес;

2. Мынадай:

1) «Тіркелімдер жүргізуге арналған зерттеулер бойынша жалпымемлекеттік статистикалық байқаулардың статистикалық нысандары мен оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі төрағасының 2012 жылғы 10 тамыздағы № 209 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7900 болып тіркелген, 2012 жылғы 8 желтоқсандағы № 809-814(27885), 2013 жылғы 20 ақпандағы № 71(28010) «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған);

2) «Шаруа (фермер) қожалықтарының №____ есеп кітабы» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны мен оны толтыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі төрағасының 2010 жылғы 30 қыркүйектегі № 279 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6584 болып тіркелген, 2011 жылғы 11 мамырдағы № 190-193 (26595) «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Статистикалық қызметті жоспарлау басқармасы Заң басқармасымен бірлесіп заңнамада белгіленген тәртіпте:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік қамтамасыз етсін;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуінен кейін күнтізбелік он күн ішінде бұқаралық ақпарат құралдарына ресми жариялауға жіберсін;3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің интернет-ресурсында міндетті жариялануын қамтамасыз етсін.

4. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Статистикалық қызметті жоспарлау басқармасы осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің құрылымдық бөлімшелеріне және аумақтық органдарына жұмыс бабында басшылыққа алу үшін жеткізсін.

5. Осы бұйрықтың орындалуын бақылауды өзіме қалдырамын.

6. Осы бұйрық ресми жариялауға жатады және 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

Төраға Ә.СМАЙЫЛОВ.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы №77 бұйрығына 1-қосымша
Приложение 1 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 9 декабря 2014 года №77

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Есептілікті толтыруға жұмсалған уақыт, сағатпен (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение отчета, в часах (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1711105
Код статистической формы 1711105

1-НП

Жаңа кәсіпорындарға пікіртерім жүргізу
Опрос новых предприятий

Біржолғы Единовременная

Есепті кезең Отчетный период **ай** месяц **жыл** год

Ақпаратты облыстық, қалалық, аудандық статистика органдарына жаңадан құрылған заңды тұлғалар, құрылымдық және оқшауланған бөлімшелер әділет органдарда мемлекеттік тіркелген күнінен бастап 30 күнтізбелік күн ішінде тапсырады.
Информацию представляют вновь созданные юридические лица, структурные и обособленные подразделения в областной, городской, районный органы статистики, по месту нахождения в течении 30 календарных дней со дня государственной регистрации в органах юстиции.

БСН коды код БИН

Құрметті респондент! Сізді қызметті бастауыңызбен құттықтаймыз!
Статистика органымен өзара іс-қимыл жасау үшін келесі сұрақтарға жауап беруіңізді және толтырылған сауалнаманы статистиканың тиісті бөлімшесіне жолдауыңызды сұраймыз.

Уважаемый респондент! Поздравляем Вас с началом деятельности!
Для взаимодействия с органами статистики просим ответить на следующие вопросы и направить заполненную анкету в соответствующее подразделение статистики.

Сұрақтарға жауап бергенде сұраққа қарама-қарсы орналасқан тиісті жолды толтырыңыз немесе тиісті ұяшықтарға «V» белгісін қойыңыз.
При ответе на вопрос, пожалуйста, заполните соответствующие поля напротив вопроса, либо поставьте отметку «V» в соответствующей ячейке.

1. Кәсіпорынның нақты мекенжайын көрсетіңіз: Укажите, пожалуйста, фактический адрес предприятия:	
Пошта индексі Почтовый индекс	
Облыс Область	
Қала, аудан (немесе қаланың ауданы) Город, район (или район города)	
Елді мекен (ауыл) Населенный пункт (село)	
Орналасқан жері (көше, даңғыл) Местонахождение (улица, проспект)	
Үйдің және кеңсенің (пәтердің) нөмірі Номер дома и офиса (квартиры)	
Телефон	
Факс	
Электрондық мекенжайы Электронный адрес	

2. Сіздің кәсіпорыңызда статистика органдарымен өзара іс-қимыл жасау мәселелері бойынша кімге жүгінуге болады?
К кому на Вашем предприятии можно обращаться по вопросам взаимодействия с органами статистики?

Кәсіпорын басшысына ☐ К руководителю предприятия
Өзге тұлғаға (егер «Өзге тұлғаға» белгіленсе ТАӘ, ЖСН, телефон, электрондық мекенжайын толтырыңыз) ☐ К иному лицу (если отмечено «К иному лицу» заполните ФИО[1], ИИН[2], телефон, электронный адрес)

Тегі, аты, әкесінің аты Фамилия, имя, отчество	
ЖСН ИИН	
Телефон	
Электрондық мекенжайы Электронный адрес	

[1] **ТӘЖ мұнда және бұдан әрі - Тегі, аты, әкесінің аты болған кезде** (болған жағдайда) ФИО здесь и далее – Фамилия, имя, отчество (при его наличии)
[2] **ЖСН мұнда және бұдан әрі - Жеке сәйкестендіру нөмірі** ИИН здесь и далее – Индивидуальный идентификационный номер

3. Сіздің кәсіпорыңыз қандай қызмет түрін жүзеге асыратынын көрсетіңіз: Укажите, пожалуйста, какого рода деятельность будет осуществлять Ваше предприятие:	
Тауар өндірісі (қандай тауарлар екенін көрсетіңіз) Производство товаров (укажите, каких товаров)	
Қызмет көрсету (қандай қызметтер екенін көрсетіңіз) Оказание услуг (укажите, каких услуг)	
Сауда (қандай тауарлармен екенін көрсетіңіз, бөлшек немесе көтерме сауда) Торговля (укажите, торговля какими товарами, оптом или в розницу)	
Басқа қызмет түрі (нақтысын көрсетіңіз) Другой вид деятельности (укажите, что именно)	
4. Көрсетіңіз: Укажите, пожалуйста:	
Тіркелген сәттегі қызметкерлер саны (адам) Численность работников на момент регистрации (человек)	

5. Төменде көрсетілген тізімнен Сіздің кәсіпорныңызға неғұрлым сәйкес келетін белсенділік түрін көрсетіңіз:
Укажите, пожалуйста, наиболее подходящий тип активности Вашего предприятия из списка приведенного ниже:

☐ **Кәсіпорын әлі жұмыс істемейді – тауарларды өндірмейді, қызмет көрсетуді жүргізбейді, бірақ тіркелген күнінен бастап жыл ішінде тауар өндіруді бастайды**
Предприятие еще не действует - не производит товаров, услуг, но начнет производить в течение года со дня регистрации

☐ **Кәсіпорын тіркелген күнінен бастап ай ішінде экономикалық қызметті жүзеге асырады (қандай да бір тауарларды өндіреді, қызмет көрсетулерді жүргізеді)**
Предприятие будет осуществлять экономическую деятельность (производить какие-либо товары, услуги) в течение месяца со дня регистрации

Атауы Наименование _____
Мекенжайы Адрес _____ Телефон: _____
Электрондық пошта мекенжайы Адрес электронной почты _____

Орындаушы Исполнитель _____ **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) _____ **телефон**
Басшы Руководитель _____ **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) _____ **қолы** подпись
Бас бухгалтер Главный бухгалтер _____ **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) _____ **қолы** подпись

Мөрдің орны (болған жағдайда) Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы № 77 бұйрығына 2-қосымша

«Жаңа кәсіпорындарға пікіртерім жүргізу» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды 1711105, индексі 1-НП, кезеңділігі бір жолғы) толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Жаңа кәсіпорындарға пікіртерім жүргізу» (коды 1711105, индексі 1-НП, кезеңділігі біржолғы) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленген және «Жаңа кәсіпорындарға пікіртерім жүргізу» (коды 1711105, индексі 1-НП, кезеңділігі бір жолғы) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Келесі анықтамалар осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:

1) кәсіпорын қызметінің негізгі түрі - қосылған құны субъект жүзеге асыратын қызметтің басқа кез-келген түрінің қосылған құнынан асатын қызмет түрі;

2) қосалқы қызмет түрі – үшінші тұлғалар үшін азық-түліктерді өндіру мақсатында жүзеге асырылатын негізгі қызметтен өзге қызмет түрі;

3) тізімдік саны – азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттар бойынша жұмыстарды орындайтын тұлғалардан, сондай-ақ қоса атқарушылық бойынша жұмысқа қабылданғандардан басқа, еңбек шарты бойынша, оның жасалу мерзіміне қарамастан қабылданған тұлғалар саны.

3. 1-бөлімде кәсіпорынның мекенжайы бөлігі бойынша ақпарат көрсетіледі.

4. 2-бөлімде кәсіпорынның байланыс жасайтын тұлғалары жөніндегі ақпарат көрсетіледі.

5. 3-бөлімде кәсіпорын қандай қызметпен айналысқалы жатқанын көрсетіледі.

6. 4-бөлімде кәсіпорында жұмыспен қамтылғандардың саны жөніндегі деректер көрсетіледі.

7. 5-бөлімде ағымдағы кезеңге кәсіпорынның белсенділік түрі көрсетіледі.

8. Осы нысанды тапсыру қағаз тасығышта немесе электронды форматта жүзеге асырылады. Нысанды электронды форматта толтыру Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті интернет-ресурсының (www.stat.gov.kz) «On-line есептер» бөлімінде орналастырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану арқылы жүзеге асырылады.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы №77 бұйрығына 3-қосымша
Приложение 3 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 9 декабря 2014 года №77

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Есептілікті толтыруға жұмсалған уақыт, сағатпен (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение отчета, в часах (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1721110
Код статистической формы 1721110

1-СР

Экономикалық қызмет түрлері туралы есеп
Отчет о видах экономической деятельности

Жылына бір рет Один раз в год **Есепті кезең** Отчетный период **қаңтар-қыркүйек** январь-сентябрь **жыл** года

Есептік кезеңде тіркелген, ағымдағы жылдың 1-3 тоқсандарында 2-ШК «Шағын кәсіпорынның қызметі туралы есеп» статистикалық нысанын тапсырғандарды қоспағанда, қызметкерлерінің саны 50 адамнан аспайтын, кәсіпкерлік қызметпен айналысатын заңды тұлғалар тапсырады.
Представляют юридические лица, занимающиеся предпринимательской деятельностью с численностью работников не более 50 человек, за исключением, представивших статистическую форму «Отчет о деятельности малого предприятия» 2-МП в 1-3 квартале текущего года, а так же зарегистрированных в отчетном периоде.

Тапсыру мерзімі – есепті кезеңнен кейінгі 30 қазанға дейін.
Срок представления – до 30 октября после отчетного периода.

БСН коды код БИН

1. Есепті кезеңде қызметкерлердің орташа алғандағы тізімдік санын көрсетіңіз, адам Укажите списочную численность работников в среднем за отчетный период, человек	
2. Өндірілген өнім, өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтер көлемін көрсетіңіз, мың теңге Укажите объем произведенной продукции, реализованных товаров и оказанных услуг за отчетный период, тысяч тенге	
3. Сіздің кәсіпорыңыз есепті кезеңде қандай да бір экономикалық қызмет түрін жүзеге асырды ма («Ö» белгісімен белгілеу) В отчетном периоде осуществляло ли Ваше предприятие какую-либо экономическую деятельность (отмечается знаком **Ö**)	
3.1. жүзеге асырды осуществляло ☐ **3.2. жүзеге асырған жоқ** ☐	
Егер Сіз 3.1. тармақты толтырсаңыз, онда 4-тармаққа көшіңіз Если Вы заполнили пункт 3.1., то переходите к пункту 4	

4. Егер Сіздің кәсіпорыңыз экономикалық қызмет түрін жүзеге асырған болса, онда кестені толтырыңыз
Если Ваше предприятие осуществляло экономическую деятельность, то заполните таблицу

Р/с № п/п	Экономикалық қызмет түрлерінің атауы Наименование вида экономической деятельности	ЭҚЖЖ[1] коды код ОКЭД	Экономикалық қызмет түрлері бойынша үлесі, %-бен Удельный вес в % по видам экономической деятельности
А	В	1	2
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

[1]**ЭҚЖЖ коды – ЭҚЖЖ коды Статистика комитетінің ресми сайтында орналасқан экономикалық қызмет түрлерінің номенклатурасына сәйкес толтырылады (www.stat.gov.kz >>Жіктеуіштер>>Статистикалық жіктеулер)**
Код ОКЭД - Код ОКЭД заполняется в соответствии с Номенклатурой видов экономической деятельности, которая размещена на официальном сайте Комитета по статистике (www.stat.gov.kz >> Классификаторы >> Статистические классификации)

Атауы Наименование _____
Мекенжайы Адрес _____ Телефон: _____
Электрондық пошта мекенжайы Адрес электронной почты _____

Орындаушы Исполнитель _____ **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) _____ **телефон**
Басшы Руководитель _____ **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) _____ **қолы** подпись
Бас бухгалтер Главный бухгалтер _____ **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) _____ **қолы** подпись

Мөрдің орны (болған жағдайда) Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы № 77 бұйрығына 4-қосымша

«Экономикалық қызмет түрлері туралы есеп» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды 1721110, индексі 1-СР кезеңділігі жылына бір рет) толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Экономикалық қызмет түрлері туралы есеп» (коды 1721110, индексі 1-СР кезеңділігі жылына бір рет) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Экономикалық қызмет түрлері туралы есеп» (коды 1721110, индексі 1-СР кезеңділігі жылына бір рет) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында келесі анықтамалар қолданылады:

1) кәсіпорын қызметінің негізгі түрі - қосылған құны субъекті жүзеге асыратын қызметтің кез-келген басқа әрбір түріне қосылған құнынан асатын қызмет түрі;

2) қосалқы қызмет түрі – үшінші тұлғалар үшін азық-түліктерді өндіру мақсатында жүзеге асырылатын негізгі қызметтен өзге қызмет түрі;

3) тізімдік саны – азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттар бойынша жұмыстарды орындайтын тұлғалардан, сондай-ақ қоса атқарушылық бойынша жұмысқа қабылданғандардан басқа, еңбек шарты бойынша, оның жасалу мерзіміне қарамастан қабылданған тұлғалар саны.

3. 1-бөлімде есепті кезеңде қызметкерлердің орташа алғандағы тізімдік саны көрсетіледі.

Есепті кезеңдегі қызметкерлердің орташа алғандағы тізімдік саны есепті кезеңдегі әр айдың соңындағы қызметкерлердің орташа арифметикалық санына тең.

4. 4-бөлімде егер кәсіпорын қандай да бір экономикалық қызмет түрін жүзеге асырған болса, онда кесте толтырылады:

В бағанында кәсіпорындардың қызмет түрінің атауы көрсетіледі;

1-бағанында Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі төрағасының 2008 жылғы 20 мамырдағы №67 бұйрығымен бекітілген Экономикалық қызмет түрлерінің номенклатурасына сәйкес экономикалық қызмет жалпы жіктеушінің (бұдан әрі - ЭҚЖЖ) коды көрсетіледі. Егер ЭҚЖЖ кодын таңдауға қиналған жағдайда Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің тиісті аумақтық Статистика департаментіне жүгінуді ұсынамыз;

2-бағанында экономикалық қызмет түрлерінің үлес салмағы пайызбен көрсетіледі. Егер бір экономикалық қызмет түрі болса, 100% көрсету қажет, егер бірнеше қызмет түрі болса, онда экономикалық қызмет түрлерінің жалпы қосындысы 100%-дан аспайтындай етіп пайызға (0,1 %-ға дейінгі дәлдікпен) белу керек.

Өндірілген өнім, өткізілген тауар мен көрсетілген қызметтердің көлемі өткізілген өнім, өткізілген тауар және көрсетілген қызметтердің (қайта сату үшін сатып алынған тауарлардың құнын, қосылған құн салығын есепке алмай, акцизсіз), кәсіпорынның ішінде пайдаланылған өнім, сатылған тауар және көрсетілген қызмет көлемін, қоймалардағы және сатуға арналған дайын өнім қорының өзгеруін, аяқталмаған өндірістің және құрылыстар қалдықтарының өсуін (азаюын) қосындылаумен анықталады:

1) өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін өндірілген өнім мен көрсетілген қызметтің көлемі алыс-беріс шикізатынан өндірілген өнім құны мен зауыт ішіндегі айналымдық құнын ескепке ала отырып келтіріледі;

2) сауда қызметімен айналысатын кәсіпорындар үшін өндірілген өнімнің және көрсетілген қызметтің көлемі тауарларды өткізуден түскен табыс пен тауарларды сатып алуға жұмсалған шығыстардың арасындағы айырмашылық болып табылады. Сатып алынған тауарлардың құнына тең немесе төмен бағада тауарлар өткізілген жағдайда сауда қызметі бойынша өндірілген өнімнің және көрсетілген қызметтің көлемі айналым шығындарынның шамасына тең болады;

3) қаржы делдалдарының (микрокредиттік ұйымдар, кредиттік серіктестер, ломбардтар, басқалар) өндірілген өнімі мен көрсетілген қызметтерінің көлемі қаржы делдалдары алған меншіктен түскен табыстар (өзінің меншікті құрал-жабдықтарын инвестициялау арқылы алған таза табыстан басқа) мен кредиторларға төленген пайыздар арасындағы айырма ретіндегі жанама жолмен анықталатын қызметтің құны болып табылады.

4) біржолғы, бірмезгілдік экономикалық қызмет түрлерін орындаған жағдайда, кестеде экономикалық қызмет түрі көрсетілмейді.

5. Осы статистикалық нысанды тапсыру қағаз тасығышта немесе электронды форматта жүзеге асырылады. Статистикалық нысанды электронды форматта толтыру Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті интернет-ресурсының (www.stat.gov.kz) «On-line есептер» бөлімінде орналастырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану арқылы іске асырылады.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы №77 бұйрығына 5-қосымша
Приложение 5 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 9 декабря 2014 года №77

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Есептілікті толтыруға жұмсалған уақыт, сағатпен (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение отчета, в часах (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Статистикалық нысан коды 1731103
Код статистической формы 1731103

6-ж (фермер)

Шаруа немесе фермер қожалықтарындағы мал мен құстың, ауыл шаруашылығы техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер
Сведения о наличии скота и птицы, сельскохозяйственной техники и построек в крестьянских или фермерских хозяйствах

Жартыжылдық Полугодовая **Есепті кезең** Отчетный период ☐ **жартыжылдық** полугодовая **жыл** год

Кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтердің әкімдіктері есепті жылғы 1 қаңтардағы және 1 шілдедегі жағдай бойынша тапсырады
Представляют акиматы поселков, сел, сельских округов по состоянию на 1 января и на 1 июля отчетного года

Тапсыру мерзімі – есепті кезеңнен кейінгі 20 күні
Срок представления – 20 числа после отчетного периода

БСН коды код БИН

1. Шаруа немесе фермер қожалықтары туралы жалпы мәліметтерді көрсетіңіз
Укажите общие сведения о крестьянских или фермерских хозяйствах

Жол коды Код строки	Шаруашылықтың атауы Наименование хозяйства	Шаруашылық басшысының жынысы Пол главы хозяйства	БСН (ЖСН)[2] БИН (ИИН)	ӘАОЖ[3] КАТО
А	Б	В	Г	Д
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

[1] **БСН - бизнес-сәйкестендіру нөмірі**
БИН - бизнес идентификационный номер
ЖСН - жеке сәйкестендіру нөмірі
ИИН - индивидуальный идентификационный номер
[2]**ӘАОЖ - әкімшілік-аумақтық объектілердің мемлекеттік жіктеуішін-аудандық статистика басқармасының маманы толтырады**
КАТО - государственный классификатор административно-территориальных объектов - заполняется специалистом районного управления статистики

Жол коды Код строки	Шаруашылықтың мекенжайы Адрес хозяйства	Шаруа-шылықтың құрылған жылы Год образования хозяйства	Белсенділік белгісі[4] Признак активности	ЭҚЖЖ[5] коды Код ОКЭД	Қызметкерлердің орташа жылдық саны, адам Среднегодовая численность работников, человек
А	Е	Ж	З	И	К
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

[3]**Белсенділік белгісі - аудандық статистика басқармасының маманы толтырады**
Признак активности - заполняется специалистом районного управления статистики

[4]**ЭҚЖЖ - экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші- аудандық статистика басқармасының маманы толтырады**
ОКЭД - общий классификатор видов экономической деятельности - заполняется специалистом районного управления статистики

2. Мал мен құстың нақты бары туралы мәліметтерді көрсетіңіз
Укажите сведения о наличии скота и птицы

Жол коды Код строки	Сүтті табынның ірі қара малы, бас Скот крупный рогатый молочного стада, голов											
	барлығы всего	соның ішінде: в том числе:										
		сиырлар коровы	бұқалар бык-производители	қысыр малдар нетели	1 жастан және олардан үлкен өгізшелер бычки от 1 года и старше		1 жасқа дейінгі өгізшелер бычки до 1 года		1 жастан 2 жасқа дейінгі құнажындар телки от 1 года до 2 лет	2 жастан асқан құнажындар телки старше 2 лет	1 жасқа дейінгі ұрғашы бұзаулар телочки до 1 года
					барлығы всего	оның ішінде етті табынның 1 жастан үлкен өгізше-лер из них бычки-кастраты старше 1 года	барлығы-ны всего	оның ішінде өгізшелер из них бычки-кастраты				
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												

Жол коды Код строки	Өзге де ірі қара мал мен өнекелер, бас Скот крупный рогатый прочий и буйволы, живые														
	барлығы всего	соның ішінде: в том числе:													
		Етті табынның сиырлары коровы мясного стада	Етті табынның бұқалары быки-производители мясного стада	Етті табынның қысыр малдары нетели мясного стада	Етті табынның 1 жастан 2 жасқа дейінгі бұқашықтары бычки от 1 года до 2 лет мясного стада		Етті табынның 1 жасқа дейінгі өгізшелер бычки до 1 года мясного стада		Етті табынның 1 жастан 2 жасқа дейінгі құнажын-дар телки от 1 года до 2 лет мясного стада	Етті малдың 1 жасқа дейінгі ұрғашы бұзаулар телочки до 1 года сюта мясного	өгіз-дер волы				
					барлығы всего	оның ішінде етті табынның 1 жастан үлкен өгіз-лер из них бычки-кастраты старше 1 года	барлығы всего	оның ішінде етті табынның 1 жастан үлкен өгіз-лер из них бычки-кастраты до 1 года мясного стада							
А	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															

Жол коды Код строки	Тірі қойлар, бас Овцы живые , голов															
	Барлығы	соның ішінде: в том числе:														
		қошқарлар бараны производители	саулық қойлар овцематки	1 жастан асқан ұрғашы тоқтылары ярки старше 1 года	1 жастан асқан ісектер валухи старшеі года	6 айдан 1 жасқа дейінгі еркек тоқтылар баранчики от 6 месяцев до 1 года	6 айдан 1 жасқа дейінгі ұрғашы тоқты-лар ярочки от 6 месяцев до 1 года	1 жасқа дейінгі тоқты ісек-тер валухи до 1 года	6 айға дейінгі қозы-лар ягнята до 6 мес-цев	қаракөл тұқымының ешкі-лер-дің барана-ры- прои-во-ди-тели каракульских пород	қаракөл тұқымының саулық қойлар овце-матки каракульских пород	қаракөл тұқымының 1 жастан 2 жасқа дейін ұрғашы тоқты-лары ярки от 1 года до 2 лет каракульских пород	қаракөл тұқымының 6 айдан 1 жасқа дейінгі еркек тоқты-лар баран-чики от 6 месяцев до 1 года карако-льских пород	қаракөл тұқымының 6 ай-дан 1 жасқа дейінгі ұрғашы тоқты-лар ярочки от 6 мес-цев до 1 года карако-льских пород	қаракөл тұқымының 6 айға дейінгі қозы-лар ягнята до 6 месяцев караку-льских пород
А	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

Жол коды Код строки	Тірі ешкілер, бас Козы живые, голов						Тірі жылқылар және өзге де жылқы текті жануарлар, бас Лошади и животные семейства лошадиных прочие живые, голов								Тірі түйелер және түйе тәрізділер, бас Верблюды и верблюдовые живые, голов			
	барлығы всего	соның ішінде: в том числе:					барлығы всего	соның ішінде: том числе:							барлығы всего	соның ішінде: в том числе:		
		текелер козлы производители	ешкілер коземат

(Жалғасы. Басы 19-20-беттерде).

14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											

5. Жылыжайлардың, ауылшаруашылық техникаларын сақтауға арналған үйжайлардың және мұнай өнімдерін сақтауға арналған ыдыстың қолда бары туралы мәліметтерді көрсетіңіз[11]
Укажите сведения о наличии теплиц, помещений для хранения сельскохозяйственной техники и наличие ёмкостей для хранения нефтепродуктов

Жол коды Код строки	Ауылшаруашылық техникаларын сақтауға арналған жайлар, шаршы м[12] Помещения для хранения сельскохозяйственной техники, кв.м						Мұнай өнімдерін сақтауға арналған ыдыстың нақты бары, тк. м[13] Наличие емкостей для хранения нефтепродуктов, куб.м			
	саны единиц	алаңы шаршы м площадь, кв.м	саны единиц	алаңы шаршы м площадь, кв.м	саны единиц	алаңы шаршы м площадь, кв.м	саны единиц	жалпы сыйымдылығы, тк. м общая емкость, куб.м	саны единиц	жалпы сыйымдылығы, тк. м общая емкость, куб.м
А	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										

[10]**1-ші қаңтардағы жағдай бойынша жылына бір рет толтырылады**
Заполняется один раз в год по состоянию на 1 января
[11]**шаршы м – шаршы метр**
кв. м – квадратный метр
[12]**тк. м – текше метр**
куб. м – кубических метров

Атауы
Наименование _____

Мекенжайы
Адрес_____
Телефон:_____

Электрондық пошта мекенжайы
Адрес электронной почты_____

Орындаушы_____ _____
Исполнитель **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) **телефон**
фамилия, имя, отчество (при его наличии)

Басшы _____ _____
Руководитель **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) **қолы**
фамилия, имя, отчество (при его наличии) подпись

Бас бухгалтер _____ _____
Главный бухгалтер **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) **қолы**
фамилия, имя, отчество (при его наличии) подпись

Мөрдің орны (болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы№ 77 бұйрығына 6-қосымша

«Шаруа немесе фермер қожалықтарындағы мал мен құстың, ауыл шаруашылығы техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды 1731103, индексі 6-ж (фермер), кезеңділігі жартыжылдық) толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Шаруа немесе фермер қожалықтарындағы мал мен құстың, ауылшаруашылығы техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды 1731103, индексі 6-ж (фермер), кезеңділігі жартыжылдық) толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Шаруа немесе фермер қожалықтарындағы мал мен құстың, ауылшаруашылығы техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер» статистикалық нысанын (коды 1731103, индексі 6-ж (фермер), кезеңділігі жартыжылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Келесі анықтама және қысқартулар осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:
1) шаруа немесе фермер қожалығы – ауылшаруашылық өнімдерін өндіру үшін ауылшаруашылығы мақсатындағы жерлерді пайдаланумен, сондай-ақ осы өнімді өндеумен және өткізумен үздіксіз байланысты жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыратын тұлғалардың отбасылық-еңбек бірлестігі;
2) шаруашылық бойынша есепке алу - үй шаруашылықтары бойынша өкімшілік деректерді қалыптастыру процесі;
3) шаршы метр – шаршы м;
4) текше метр – тк. м;
5) килограмм – кг.

3. Мал басы есепке (санақ алу) негізінде белгіленеді және малдың тиісті түрінің барлық жыныстық-жастық топтарының басын қамтиды.

Статистикалық нысандағы барлық деректер, есеп беретін өкімшілік органның аумағында орналасқан әрбір шаруа немесе фермер қожалығы бойынша жеке, мал мен құстың ең соңғы есебі негізінде, шаруашылықтың мекенжайы мен құрылған жылын, оның толық атауын көрсете отырып, беріледі.

Осы статистикалық нысанда шаруа немесе фермер қожалығы мүшелерінің жеке меншігіндегі малы туралы мәліметтер берілмейді. Бұл деректер «Үй шаруашылықтарындағы мал мен құстың нақты бары туралы мәліметтер» (индексі 7-м (халық), кезеңділігі жартыжылдық) статистикалық нысанында көрсетілуі тиіс.

Осы статистикалық нысанды толтырғанда елді мекендердегі шаруа немесе фермер қожалықтарындағы малдың әр шаруашылық бойынша есепке алу деректері пайдаланылады.

4. Статистикалық нысанда есеп беру күніндегі шаруа немесе фермер қожалықтарының пайдаланылатын жердің нақты бары туралы деректері келтіріледі.

Жаңадан құрылған шаруашылықтар үшін олардың құрылған жылы жерді пайдалану құқығының актісі тіркелген күні бойынша анықталады.

Бизнес-сәйкестендіру нөмірін (бұдан әрі – БСН), жеке сәйкестендіру нөмірін (бұдан әрі – ЖСН), Әкімшілік-аумақтық объектілердің мемлекеттік жіктеуішіне (бұдан әрі – ӘАОЖ) сәйкес аумаққа тиістілік қодын, Экономикалық қызмет түрлерінің мемлекеттік жалпы жіктеуішіне (бұдан әрі – ЭҚЖОК) сәйкес экономикалық қызмет түрін және белгіленбіс белгісі болып табылатын ауылдық коды аудандық статистика басқармасының қызметкері қояды.

5. 1-бөлімнің К-бағаны бойынша ауылшаруашылығы өндірісінде жұмыс істейтін қызметкерлердің, орташа жылдық саны көрсетіледі. Оларға шаруа немесе фермер қожалығының жұмыс істейтін барлық мүшелері және жалданып жұмыс істейтін азаматтар (еңбек шарты немесе шарт, келісім бойынша), сондай-ақ маусымдық жұмыстарға тартылғандар жатады.

6. Шаруа немесе фермер қожалықтарындағы мал мен құстардың нақты бары 2-бөлімнің 1-ден 86-ге дейінгі бағандарда көрсетіледі. Малдың барлық түрлері бойынша төлдердің, аналық және тұқымдық аталық малдардың (табынды өз төлінен өсіру үшін қолданылатын ауылшаруашылығы жануарлары) саны бөлінін көрсетіледі. Торда өсірілетін тері бағалы андар жеке көрсетіледі (80-84-бағандар). Есепті жылғы 31 желтоқсанда сағат 24-тен кейінгі сатылған және сойылған немесе өлген мал әр шаруашылық бойынша қолдағы бар мал болып есептелуі керек, ал 31 желтоқсаннан келесі жылғы 1 қаңтарға қараған түнде туылған төл және көрсетілген мерзімнен кейін жаңадан келген басқа да мал келесі есепті кезеңнің есебіне кіреді.

Сиырлар санына келген беретін жылы бұзауларды мал жоқ па, оған байланыссыз, сүтті және етті табынның барлық сиырлары (2, 13 бағанда) енгізіледі. Ұрықтандырылған, бірақ әлі бұзауламаған қашалар, жасына қарамастан, сиырлар санына қосылмайды.

9 және 20-бағандарда нақты қашырылған және қолдан ұрықтандырылған 1 жастан 2 жасқа дейінгі қашалар және 10, 21-бағандарда 2 жас және одан жоғары жастағылары, олардың буаздығы анықталды ма жоқ па оған қарамастан көрсетіледі. 24, 25-бос бағандарда малдың басқа түрлері, олар болған жағдайда көрсетіледі.

Қойдың (28-баған), қаракөл қойдың (36-баған), ешкінің (43-баған) аналық санына саулық қойлар, саулық ешкілер және 1 жастағы және одан ересек тоқтылар, олар төлдеді ме, жоқ па немесе шағылыстырылды ма, жоқ па, оған қарамастан, барлығы қосылады.

Жылқы мен түйенің аналық басына (50 және 58-бағандар) 3 және одан үлкен жастағы биелер мен інгендер жатады. Айғырлар (49-баған) көрсетіші бойынша тұқымды жалғастыруға арналған 3 және одан үлкен жастағы дөнендер көрсетіледі. Аттар көрсетіші бойынша (51-баған) ауыл шаруашылығы жұмыстарына, орман өсіру жұмыстарына, құрылыс, тасымалдау жұмыстарына жегілетін аттар, биелер және 3 және одан үлкен жастағы дөнендер, сондай-ақ серуендеуге, мінуге арналған аттар, төндеп жүк артылатын аттар көрсетіледі.

Шошқаның аналық басына (63-баған) 9 айлық және одан үлкен жастағы мегежін жатады.

«Тірі үй құсы» 68-74-бағандары бойынша ересек құс пен тауық, қаз, күркетауық, үйрек балапандары және тағы басқа құстың түрлері келтіріледі. Мекиен тауық басына (70-баған) 6 айлық және одан үлкен жұмыртқалайтын мекиендер, олар есеп беретін сәтте жұмыртқалады ма жоқ па оған қарамастан жатқызылады. Үй қоянының аналық басына (77-баған) 4-5 айлық және одан ересек ұрғашы үй қояндары жатады.

80-бағанда бал ара ұясының бары көрсетіледі. 81-85-бағандарда торда өсірілетін терісі бағалы андар: қара күзен, ақ түлкі, түлкі және сазды құндыз көрсетіледі.

Балық аулауға лицензия алған шаруа қожалықтары бар елді мекендер бойынша 86 және 87-бағандар толтырылады. «Су қоймасы айдынының жалпы көлемі» 86-бағанда барлық бар жеке және бекітілген су қоймалары гектарларда, 87-бағанда – осы су қоймаларынан ауланған балықтың көлемі килограммен көрсетіледі.

7. Өсімдік шаруашылығының ауылшаруашылық өнімдерін сақтауға арналған құрылыстардың нақты бары туралы деректер жылына бір рет:
1 қаңтардағы жағдай бойынша жаңартылып отырады және 3-бөлімнің 88-95 бағандарын қойылады.

Өсімдік шаруашылығының ауылшаруашылық өнімдерін сақтауға арналған құрылыстардың сыйымдылығы техникалық құжатқа сәйкес толтырылады.

88-ден 95-ке дейінгі бос бағандарда: дән-тұқым қоймасы (жемдік дақылдарды қоса), көкөніс-картоп қоймасы, тамыр-жеміс қоймасы (мал азығы үшін), жеміс қоймасы (жеміс қоймасын қоса), сүрлемдік және пішендемелік құрылымдар, көң қоймасы, минералдық тыңайтқыштар, улы химикаттар сақтайтын қоймалар, пішен сақтайтын орындар (қойма мен бастырмалар), көкөніс өсіруге арналған жылыжайлар, гүл өсіруге арналған жылыжайлар, өзге де құрылыстар көрсетіледі. Үймелерде сақталатын картоп пен көкөністер есепке алынбайды.

9. 96-дан 107-ге дейінгі бағандарда ауылшаруашылық жануарларын ұстауға арналған құрылыстар көрсетіледі. Шаруа немесе фермер қожалығының меншігіндегі және толық немесе жартылай пайдалануға берілген барлық өндірістік ғимараттар мен құрылымдар есепке алуға жатады.

Қабылдау актісі бар болса, объект немесе оның бір бөлігі қолдануға берілген болып саналады. Жайлардағы мал орнының саны мынадай тәртіппен анықталады: мал шаруашылығындағы құрылыстар мен ғимараттардың сыйымдылығы туралы деректер шаруашылықтың меншігіндегі күрделі, уақытша және бейімделген барлық жайлар бойынша келтіріледі. Сыйымдылықтың есептеу үшін түрлері бойынша негізгі бағыттағы малды ұстау ауданының үлгі нормасы қолданылады:
Мал түрлері: 1 басқа арналған аудан нормасы (шаршы м)
ірі қара мал және жылқылар 4-5
бұзау мен құлындар үшін 1,5-3
қой мен ешкілер 0,5-2
шошқалар 1-7
96-дан 107-ге дейінгі бос бағандарда: ірі қара мал ұстайтын қора-қопсылар, шошқа ұстайтын қора-қопсылар, қой ұстайтын қора-қопсылар, жылқы ұстайтын қора-қопсылар, түйе ұстайтын қора-қопсылар, құс ұстайтын жайлар (құс фабрикаларынан басқа), өзге де мал түрлерін ұстайтын қора-қопсылар және олардың сыйымдылығы көрсетіледі.

9. Ауылшаруашылығы техникасы және жабдықтардың нақты бары туралы деректер жылына бір рет 1 қаңтардағы жағдай бойынша жаңартылады.

4-бөлімнің 108-ден 118-ге дейінгі бос бағандарын барлық техника, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеуге арналған машиналар мен жабдықтар көрсетіледі: ауыл және орман шаруашылығына арналған өзге де тракторлар, соқалар, қопсытқыштар мен культиваторлар, делегейлі тырмалар, ара үлгісіндегі тырмалар, ротоваторлар (топырақтық фрезасы бар механикаландырылған культиваторлар), тырмалар, отауыштар және кетпендер, сепкіштер, минералды немесе химиялық тыңайтқыштарды шашқыштар, органикалық тыңайтқыштарды шашқыштар (көң шашқыштар), басқа топтамаларға енгізілмеген шалғылар, тракторға құрастырылған шалғылардың қоса, қаптал тырмалары, сабан немесе пішен жинап тығыздағыш, картопқазғыштар және картоп жинағыш машиналар, қатарлап дестелегіш, қызылша, пәлек кескіш машиналар және қызылша жинау машиналары, астық жинайтын комбайндар, сүрлем жинағыш және жүзім жинағыш комбайндар, ағаштар мен бұталардан жемістер мен жидектер жинайтын машиналар, мақта жинайтын машиналар, зығыр жинайтын машиналар, кендір мен кенаф жинайтын машиналар, шай мен құлмақ жинайтын машиналар, қант құрағы мен қамыс жинайтын машиналар, эфир майлары мен дәрілік дақылдарды жинайтын машиналар, жүгері жинайтын машиналар, жеміс түптерін жұлуға арналған машиналар, собық тазартқыштар және өзге де өнім жинайтын машиналар, суару құралдары, ауылшаруашылық тракторларына орнатуға арналған ұнтақ бүркіткіштер мен шашқыштар, сауу машиналары, мал азығын әзірлейтін машиналар, трактор тіркемелері, құрғақ бұршақтың тұқымын, дәнін немесе дақылдарын тазалайтын, сұрыптайтын немесе іріктейтін машиналар, жүк автомобильдері, сүт өндейтін және қайта өңдейтін жабдықтар, дән мен кептірілген көкөністерді ұсақтауға немесе өңдеуге арналған жабдықтар, электрлік емес наубайхана пештері, тамақ дайындауға немесе ысытуға арналған тұрмыстық емес жабдықтар, нан-тоқаш тағамдарын жасауға арналған жабдықтар, етті немесе үй құсының етін өңдеуге арналған жабдықтар, жемістер, жаңғақтар және көкөніс өңдейтін жабдықтар, өсімдік (жануарлар) майларын немесе тоң майларын сығындауға (дайындауға) арналған жабдықтар, статистикалық нысанды толтыру кезінде олардың техникалық жағдайына қарамастан, яғни, бұзылып, тозғаны не болмаса апатқа ұшырағаны салдарынан пайдалануға жарамсыз, жұмысқа қолданылмай тұрғандарын қоса шаруа немесе фермер қожалығындағы нақты бары көрсетілуі тиіс.

8. Арифметикалық-логикалық бақылау:
1 - бөлім. Мал мен құстың нақты бары туралы мәліметтер:
1-баған = ∑ 6 мен 8-бағандардан басқа 2-11-бағандар әрбір жол үшін;
12-баған = ∑ 17 мен 19-бағандардан басқа 13-25-бағандар әрбір жол үшін;
26-баған = ∑ 27-34-бағандар әрбір жол үшін;
26-баған ≥ 35-бағаныма әрбір жол үшін;
35-баған = ∑ 36-41-бағандар әрбір жол үшін;
42-баған = ∑ 43-47-бағандар әрбір жол үшін;
48-баған = ∑ 49-56-бағандар әрбір жол үшін;
57-баған = ∑ 58-60-бағандар әрбір жол үшін;
61-баған = ∑ 62-67-бағандар әрбір жол үшін;
68-баған = ∑ 70-бағанна басқа 69-74-бағандар әрбір жол үшін;
69-баған ≥ 70-баған әрбір жол үшін;
76-баған ≥ 77-баған әрбір жол үшін;
81-баған ≥ ∑ 82-85-бағандар әрбір жол үшін.;

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики
Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы №77 бұйрығына 7-қосымша
Приложение 1 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 9 декабря 2014 года №77

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz
Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына

Есептілікті толтыруға жұмсалған уақыт, сағатпен (қажеттісін қоршаңыз) Время, затраченное на заполнение отчета, в часах (нужное обвести)					
1 сағатқа дейін до 1 часа	1-2	2-4	4-8	8-40	**40 сағаттан артық** более 40 часов

дәйексіз деректерді ұсыну және алғашқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1761103
Код статистической формы 1761103

7-ж (халық)
7-ж (население)

Үй шаруашылықтарындағы мал мен құстың, ауыл шаруашылығы техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер
Сведения о наличии скота и птицы, сельскохозяйственной техники и построек в домашних хозяйствах

Жартыжылдық / Полугодовая — **Есепті кезең** / Отчетный период ☐ **жартыжылдық** / полугодовая ☐☐☐☐ **жыл** / год

Кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтердің әкімдіктері есепті жылғы 1 қаңтардағы және 1 шілдедегі жағдай бойынша тапсырады
Представляют акиматы поселков, сел, сельских округов по состоянию на 1 января и на 1 июля отчетного года

Тапсыру мерзімі – есепті кезеңнен кейінгі 20 күні
Срок представления – 20 числа после отчетного периода

БСН коды
код БИН ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

1. Мал мен құстың нақты бары туралы мәліметтерді көрсетіңіз
Укажите сведения о наличии скота и птицы

Жол коды Код строки	Елді мекеннің коды (ауылдар, селолар, қалалар мен кенттер үшін ҚАТО бойынша) Код населенного пункта (для аулов, сел, городов и поселков код КАТО)	Елді мекеннің атауы (аул, село, кент, қала) Наименование населенного пункта (аул, село, поселок, город)	Үй шаруашылықтарының жалпы саны Общее число домашних хозяйств	Одан мал ұстайтын үй шаруашылықтарды Из них чисто домашних хозяйств, имеющих скот	Сүтті табынның ірі қара малы, бас Скот крупный рогатый молочного стада, голов										
					барлығы всего	соның ішінде: / в том числе:									
						сиырлар коровы	бұқалар быки-произ-водители	қысыр малдар нетели	барлығы всего	оның ішінде өгіз-шелер из них бычки-кастраты	барлығы всего	оның ішінде өгіз-шелер из них бычки-кастраты	1 жастан 2 жасқа дейінгі құнажындар телки от 1 года до 2 лет	2 жастан асқан құнажындар телки старше 2 лет	1 жасқа дейінгі ұрғашы төлдер телочки до 1 года
						1 жастан және олардан үлкен өгізшелер бычки от 1 года и старше					1 жасқа дейінгі өгізшелер бычки до 1 года				
А	Б	В	Г	Д	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															

[14]**ӘАОЖ-әкімшілік-аумақтық объектілерінің мемлекеттік жіктеуішін-аудандық статистика басқармасының маманы толтырады**
КАТО-государственный классификатор административно-территориальных объектов-заполняется специалистом районного управления статистики

Жол коды Код строки	Өзге де ірі қара мал мен енекелер, бас Скот крупный рогатый прочий и буйволы, голов														
		соның ішінде: в том числе:													
	барлығы всего	сиырлар коровы	бұқалар быки-произво-дители	қысыр малдар нетели	1 жастан және олардан үлкен өгізшелер бычки от 1 года и старше		1 жасқа дейінгі өгізшелер бычки до 1 года		1 жастан 2 жасқа дейінгі құнажындар телки от 1 года до 2 лет	2 жастан асқан құнажындар телки старше 2 лет	1 жасқа дейінгі ұрғашы төлдер телочки до 1 года	өгіздер волы			
					бар-лығы всего	оның ішінде өгіз-шелер из них бычки-кастраты	барлығы всего	оның ішінде өгіз-шелер из них бычки-кастраты							
А	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															

Жол коды Код строки	Барлық тұқымды қойлар, бас Овцы всех пород , голов																
		соның ішінде: в том числе:								одан қаракөл қойлары, бас из них каракульские овцы, голов							
											соның ішінде: в том числе:						
	барлығы всего	қошқарлар бараны-производители	саулық қойлар овце-матки	1 жастан асқан ұрғашы тоқтылары яркі старше 1 года	1 жастан асқан ісектер валухи старше 1 года	6 айдан 1 жасқа дейінгі ерекше тоқтылар баран-чики от 6 месяцев до 1 года	6 айдан 1 жасқа дейінгі ұрғашы тоқтылар ярочки от 6 месяцев до 1 года	1 жасқа дейінгі тоқты ісектер валушки до 1 года	6 айға дейін-гі қозылар ягнята до 6 мес-яцев	барлығы всего	қошқарлар бараны-производители	саулық қой-лар овце-мат-ки	1 жастан асқан ұрғашы тоқты-лары яркі старше 1 года	6 айдан 1 жасқа дейінгі ерекше тоқтылар баранчики от 6 месяцев до 1 года	6 ай-дан 1 жасқа дейінгі ұрғашы тоқтылар ярочки от 6 месяцев до 1 года	6 айға дей-інгі қозылар мерзімнен кейін жаңадан келген ягнята до 6 мес-яцев
А	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

Жол коды Код строки	Ешкі, бас Козы, голов						Жылқы, бас Лошади, голов									Түйелер, бас Верблюды, голов			
		соның ішінде: в том числе:						соның ішінде: в том числе:								соның ішінде: в том числе:			
	барлығы всего	төкелер козы-производители	ешкілер коз-матки	1 жас-тағы және олардан үлкен тұшалар козы от 1 года и старше	1 жасқа дейінгі ұрғашы лақ-тар козочки до 1 года	1 жасқа дейінгі ерекше лактар козлики до 1 года	барлығы всего	айғырлар жеребцы-производители	биелер кобылы	аттар мерины	1 жас-тан 3 жас-қа дей-інгі құн-нан-дар же-ребцы от 1 года до 3 лет	3 жасқа дейінгі бай-тал-дар кобылки от 1 года до 3 лет	1 жасқа дей-інгі құлын-дар жеребята до 1 года	есек-тер ослы	қашырлар мен мәстектер мулы и лошаки	барлығы всего	інгендер верблюдо-матки	бұралар верблюды-производители	3 жасқа дейінгі қунаншалар молодняк до 3 лет
А	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			
16																			
17																			
18																			
19																			
20																			

Жол коды Код строки	Шошқалар, бас Свиньи, голов							Әр түрлі құс, бас Птица всякая, голов						
		соның ішінде: в том числе:							соның ішінде: в том числе:					
										тауықтар куры				
	барлығы всего	қабан-дар хряки	мегежіндер свино-матки	4 айдан 10 айға дейінгі қабан-шалар хрячки от 4 до 10 месяцев	4 айдан 10 айға дейінгі қашаншалар свинки от 4 до 10 месяцев	2 айдан 4 айға дейінгі торайлар поросята от 2 до 4 ме-сяцев	2 айға дейінгі торайлар поросята до 2 месяцев	барлығы всего	барлығы всего	олардан мекиен тауықтар из них куры несушки	қаздар гуси	үйректер утки	күрке тауықтар индейки	мысық тауықтар цесарки
А	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														

Бас бухгалтер _____ _____
Главный бухгалтер **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) **қолы**
фамилия, имя, отчество (при его наличии) подпись

Мөрдің орны (болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы № 77 бұйрығына 8-қосымша

«Үй шаруашылықтарындағы мал мен құстың, ауылшаруашылық техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер» (коды 1761103, индексі 7-ж (халық), кезеңділігі жартыжылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Үй шаруашылықтарындағы мал мен құстың, ауылшаруашылық техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер» (коды 1761103, индексі 7-ж (халық), кезеңділігі жартыжылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабының 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың «Үй шаруашылықтарындағы мал мен құстың, ауылшаруашылық техникасының және құрылыстардың нақты бары туралы мәліметтер» статистикалық нысанын (коды 1761103, индексі 7-ж (халық), кезеңділігі жартыжылдық) жалпымемлекеттік статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Келесі анықтама және қысқартулар осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:
1) үй шаруашылығы – бірге туратын, өз табыстары мен мүлкін толықтай немесе ішінара біріктіретін және тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді бірлесіп тұтынатын бір немесе одан да көп жеке тұлғалардан туратын экономикалық субъект;
2) шаруашылық бойынша есепке алу - үй шаруашылықтары бойынша өкімшілік деректерді қалыптастыру процесі;
2) шаршы метр – шаршы м;
3) текше метр – тк. м;
4) килограмм – кг.

3. Мал басы есепке алудың (санақ) негізінде белгіленеді және малдың тиісті түрінің барлық жыныстық-жастық топтарының мал басын қамтиды. Статистикалық нысандағы жазба әрбір елді мекен бойынша бөлек жолға оның атауы толық көрсетіліп жүргізіледі.

4. 1-бөлімнің Г-бағаны бойынша әрбір елді мекен бойынша аулалар саны, Д-бағаны бойынша малдың немесе құстың қандай да бір түрін ұстайтын аулалар саны көрсетіледі.

Үй шаруашылығында бар мал мен құстың қолда бары 1-ден 74-ке дейінгі бағандар бойынша әрбір елді мекен бойынша жеке көрсетіледі. Малдың барлық түрлері бойынша төлдердің, аналық және тұқымдық аталық малдардың (табынды өз төлінен өсіру үшін қолданылатын ауылшаруашылық жануарлары) саны бөлінін көрсетіледі. Қолда бар ірі қара (қодасты қоса алғанда), шошқа, қой, ешкі, жылқы, түйе, үй қояны, терісі бағалы андар, сондай-ақ құс әр шаруашылық бойынша есепке алудың жаңартылған деректері негізінде толтырылады. Сүтті және етті табынның сиырлар санына есеп беру жылында бұзауламағанына немесе бұзауламағанына қарамастан барлық сиырлар енгізіледі (2, 13-бағандар).

Ұрықтандырылған, бірақ әлі бұзауламаған қашарлар, олардың жасына қарамастан сиыр санына енгізілмейді. 9 және 20-бағанда нақты қашырылған және қолдан ұрықтандырылған 1 жастан 2-жасқа дейінгі құнажындар, 10 және 21-бағанда – буаздығы анықталғанына немесе анықталмағанына қарамастан, 2 жастағы және одан асқан құнажындар көрсетіледі. 24, 25 бос бағандарда басқа мал түрлері көрсетіледі. Қойдың (28-баған), қаракөл қойдың (37-баған), ешкінің (44-баған) аналық бастарына барлық саулық қойлар, саулық ешкілер, 1 жастан және одан асқан ұрғашы тоқтылар, төлдегеніне және қашқанына қарамастан, түгел енгізіледі.

Жылқы мен түйенің аналықтарына 3 жастағы және одан ересек биелер мен інгендер жатады (50 және 58 бағандар). Айғырлар (49-баған) көрсеткіші бойынша тұқымды жалғастыруға арналған 3 және үлкен жастағы асыл тұқымды айғырлар көрсетіледі. Аттар көрсеткішіі бойынша (51-баған) ауыл шаруашылығы жұмыст

(Соңы. Басы 19-21-беттерде).

2. Пайдаланылатын жердің және егістік алқабының нақты бары туралы мәліметтерді көрсетіңіз
Укажите сведения о наличии земельных угодий и посевных площадей

Жол коды Код строки	Ауыл шаруашылығы өндірісінде пайдаланатын жердің барлығы, гектар (0,1-ге дейінгі дәлдікпен) Всего земли, используемой в сельско-хозяйственном производстве, гектар (с точностью до 0,1)	Одан ауылшаруашылығына пайдаланылатыны: барлығы всего	Из нее сельскохозяйственные угодья: егістік жер пашней	көп жылдық өкпелер многолетние насаждения	табиғи шабын-дықтар естественными сенокосами	жайылымдар пастбищами	тұнғайсан жер залежью	Жалға берілген жер, гектар Сдано земли в аренду, гектар: барлығы всего	одан селолық округтің тыс жерде из них за пределами сельского округа	Жалға алынған жер, гектар Взято в аренду, гектар: барлығы всего	одан селолық округтің тыс жерде из них за пределами сельского округа
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											

Жол коды Код строки	Барлық егістік алаңы, гектар (0,001-ге дейінгі дәлдікпен) Посевная площадь – всего, гектар (с точностью до 0,001)	Соның ішінде: В том числе: дәнді дақылдар зерновые культуры	олардың ішінде: из них: бидай пшеница				картоп картофель	майлы тұқымдар семена масличные: барлығы всего	олардан күнбағыс тұқымы из них семена подсолнечника	темекі табак	қант қызылшасы сахарная свекла	шитті мақта хлопок-сырец	сабан және жем солома и корма
А	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													

Жол коды Код строки	Соның ішінде: В том числе: көкөністер овощи	олардың ішінде: из них:			қауындар және қарбыздар дыни и арбузы	гүлдер цветы	басқа дақылдар другие культуры				Көп жылдық дақылдар, гектар Многолетние культуры, гектар: барлығы всего	одан: из них: жүзім виноград	шекілдеуікті және дөнекті жемістер плоды семечковых и косточковых: барлығы всего	олардың ішінде: из них: алмалар яблоки		өзге де жеміс-тер және жидек-тер ягоды и плоды прочие
А	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

Атауы
Наименование _____
_____

Мекенжайы
Адрес_____
Телефон:_____

Электрондық пошта мекенжайы
Адрес электронной почты_____

Орындаушы_____ _____
Исполнитель **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) **телефон**

Басшы
Руководитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) **қолы** подпись

Бас бухгалтер _____ _____
Главный бухгалтер **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) **қолы** подпись

Мөрдің орны (болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсан №77 бұйрығына 10-қосымша

«Шаруа немесе фермер қожалықтарында пайдаланатын жердің және егістік алқаптарының нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды1741104, индексі 6-р (фермер), кезеңділігі жылдық) толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы «Шаруа немесе фермер қожалықтарында пайдаланатын жердің және егістік алқаптарының нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды1741104, индексі 6-р (фермер), кезеңділігі жылдық) толтыру жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Шаруа немесе фермер қожалық-тарында пайдаланылатын жердің нақты бары туралы мәліметтер» статистикалық нысанын (коды 1741104 индексі 6-р (фермер), кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыруды нақтылайды.

2. Келесі анықтамалар осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:

1) егістік – ауыл шаруашылығы дақылдарын өгуге пайдаланылатын, жүйелі өңделіп отыратын көпжылдық шөптерді егетін жерлер мен таза сүрі жерлерді қоса, ауыл шаруашылығының пайдалы жерлері;

2) жайылымдар – мал жаю үшін жүйелі түрде пайдаланылатын (осындай пайдалану негізгі болып табылатын) ауыл шаруашылығы алқаптары, сондай-ақ шабындыққа пайдаланылмайтын және тұнғайан жерлерге жатпайтын мал жаюға жарамды жер учаскелері;

3) көп жылдық өкпелер – жеміс-жидек, техникалық және дәрілік өнімдердің түсімін алуға арналған, қолдан отырғызылған жасанды бұта өкпелеріне (орман алқаптарынсыз) немесе шөптік көп жылдық өсімдіктерге, пайдаланылатын ауыл шаруашылығының пайдалы жерлері. Көп жылдық өкпелер құрамында бақша, жүзімдік, жидектік, жемісті көшеттіктер, алқаптар бөліпін көрсетіледі;

4) тұнғайан жер – бұрын егістік үшін пайдаланылған және күзден бастап бір жылдан аса ауыл шаруашылығы дақылдарын өгуге пайдаланылмайтын және сүрі жерлерге әзірленбеген жер учаскесі;

5) шабындықтар – шөп шабу үшін жүйелі пайдаланылатын ауыл шаруашылығының жерлері;

6) шаруа немесе фермер қожалығы – ауыл шаруашылығы өнімін өндіру үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді пайдаланушы, сондай-ақ осы өнімді өндеумен және өткізумен үздіксіз байланысты жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыратын адамдардың отбасылық-еңбек бірлестігі;

7) шаруашылық бойынша есепке алу - үй шаруашылықтары бойынша өкімшілік деректерді қалыптастыру процесі?

3. Статистикалық нысандағы барлық деректер есеп беретін өкімшілік органның аумағында орналасқан әрбір шаруа немесе фермер қожалықтары бойынша пайдаланатын жерді бекіткен актінің негізінде, олардың толық аталуларын, мекенжайы мен құрылған жылдарын көрсете отырып жеке келтіріледі.

Осы статистикалық нысанда шаруа немесе фермер қожалықтары мүшелерінің жеке меншігіндегі үй іргесіндегі жер телімдері туралы мәліметтер көрсетілмейді. Бұл деректер «Үй шаруашылықтарындағы пайдаланылатын жерлердің нақты бары туралы мәліметтер» (индексі 7-ө (халық) кезеңділігі жылдық) статистикалық нысанында келтіріледі.

Осы статистикалық нысанды толтырғанда елді мекендердегі шаруа немесе фермер қожалықтарының әр шаруашылық бойынша есепке алу деректері пайдаланылады.

4. Статистикалық нысанда есеп беру күніне шаруа немесе фермер қожалықтарындағы пайдаланылатын жердің нақты бары туралы деректер келтіріледі.

Жаңадан құрылған шаруашылықтар үшін олардың құрылған жылы жерді пайдалану құқығы актісінің тіркелген күні бойынша анықталады.

Бизнес-сәйкестендіру нөмірін (бұдан әрі – БСН), жеке сәйкестендіру нөмірін (бұдан әрі – ЖСН), Әкімшілік-аумақтық объектілердің мемлекеттік жіктеуішіне (бұдан әрі – ӘАОЖ) сәйкес аумақтың тиістілік кодын, Экономикалық қызмет түрлерінің мемлекеттік жалпы жіктеуішіне (бұдан әрі – ЭҚЖЖ) сәйкес экономикалық қызмет түрін және белгенділік белгісі ахуалдық коды болып табылатын аудандық статистика басқармасының қызметкері қояды.

1-бағанында 2-бөлімнің ауыл шаруашылығы өндірісінде жұмыс істеген қызметкерлердің орташа жылдық саны көрсетіледі. Оларға шаруа немесе фермер қожалығының барлық жұмыс істейтін мүшелері мен жалдану (еңбек келісімі немесе шарт, келісім шарт) бойынша жұмыс істейтін, сондай-ақ маусымдық жұмысқа тартылған азаматтар жатады. Иелеануге немесе уақытша пайдалануға алынған жалпы жер көлемі (үй іргесіндегі телімнен басқа) шаруа немесе фермер қожалығы тіркелгенде алынған жерді пайдалану құқығы актісі негізінде жер кадастры кітабының екінші бөлімінен толтырылады және 1-бағанда жазылады. 1-бағаннан, егістік жер (3-баған), көпжылдық өкпелер жері (4-баған), шабындықтар (5-баған), жайылымдар (6-баған), тұнғайған жерді (7-баған) қамтитын ауыл шаруашылығына пайдаланылатын жерлер (2-баған) бөлінін көрсетіледі.

Егістік жерге тұқым себілген және сүрі жердің барлық түріне қалдырылған (таза, ықтырмалы, соңынан көк тұнайтқышқа жыртылатын ені еңілген жерлер) барлық жер көлемі жатады.

Жер шаруашылық меншігінде болған жағдайда ғана 8, 9-бағандар толтырылады. Егер жер жалға алынған болса (соның ішінде уақыт мерзімді) 8 және 9-бағандар толтырылмайды.

Егер акті бойынша тіркелгеннен басқа, жалпы жер көлемінде қосымша жалға жер алынса, онда бұл жер көлемі 10-бағанда көрсетіледі. Ауыл округінен тыс жерден жалға алынған жер 11-бағанда көрсетіледі. Шаруа немесе фермер қожалығының пайдалануындағы жер акт бойынша жалпы жерден (1-баған) құралады, оған жалға берілген жерді қоспағанда, жалға алынған жер қосылады (10-баған). Жер бойынша барлық көрсеткіштер гектармен толтырылады.

Ағымдағы жылдың өнініме арналған егістік алады 12-бағанда гектармен (бір ондық белгімен) толтырылады. Бақшадағы қатараралық егістер тиісті дақылдың егістік алаңының қорытындысына және барлық егістік алаңының қорытындысына (12-баған) енгізіледі. Егістік жер алаңы жалға алынған жер есебінен «барлық жерден» көп болуы мүмкін. Отамалы дақылдардың қатараралығындағы егістер, сондай-ақ қайталанған (анықтық) егістер егістік алаңына кірмейді. Егістік алаңында ауыл шаруашылығы дақылдарының өгісіне жатпайтын көгал алаң, жолдар және басқа алаңқайлар есептелмейді.

13-бағана сақталған күздік дәнді (бидай, қара бидай, арпа) және дән ретінде пайдаланылатын жаздық дәнді (бидай, арпа, сұлы, дәнді масақтардың қоспасы, жүгері, тары, қарақұмық, күріш, қонақ бұршақ, дәнді бұршақтылар) дақылдардың егістері кіреді. Басқа мақсатқа арналған (көк азықұқа, сүрлемге, пішенге) дәнді дақылдар бұл бағанға кірмейді. 14-баған бойынша бидай себілген егістіктің алаңы көрсетіледі. 15-17 бос бағандарында – оқиғ болған жағдайда өзге де дәнді дақылдарға арналған алаң.

«Картоп» 18-бағанында еккен мерзімі мен мақсатына қарамастан, картоптың барлық алаңы көрсетіледі.

19-баған бойынша тиісінше майлы дақылдар, оның ішінде 20-бағанда күнбағыс; 21, 22, 23-бағандарда темекі, қант қызылшасы, мақта өсірілетін алқап көрсетіледі. Күнбағыс бойынша ағымдағы жылы өгілген егін, сондай-ақ күнбағыстың астыққа сақталған, қыста өндірілген егіні кіреді. Күнбағыстың сүрлемге деген егіні бұл көрсеткішке кірмейді. Қант қызылшасы (фабрикалық) бойынша өнімі қант және басқа да зауыттарда өңдеуге арналған қызылша егіні кіреді. Мақта бойынша жиектеліп отырғызылған тұт ағаштарын бойлай өсірілген көлеңкелік орман жолағын қоса, мақта егінінің барлық нақты алаңы, жеке тұрған ағаштардың көлеңкелік жолағының алаңы есепке алынады. Мал азықтық дақылдар бойынша (24-баған) барлық мал азықтық дақылдардың егіні: мал азықтық, тамырлы-жемісті, бақшалық, дәнді және дәнді бұршақты дақылдар (мал азықтық тамырлы жемістер, мал азығына арналған қант қызылшасы, мал азықтық бақша (мал азықтық асқақбақ, қарбыз және көдіш), мал азықтық жүгері, мал азықтық қырыққабат, өгілген шөптер (көпжылдық және біржылдық) көрсетіледі.

«Көкөністер» 25-бағаны бойынша ашық топырақтағы егістер көрсетіледі. Ашық топырақтағы көкөністерге қырыққабат, қияр, қызанақ, қызылша, асханалық сәбіз, басты пияз, жасыл бұршақ, бұрыш, шомыр, тарна, шалған, баклажан, көді, асқабақ, жасыл дақылдар, (көк пияз, салат, аскөк, ақжелкен, балдырқөк, қымыздық, саумалдық, рауғаш, кинза) және өзге де көкөністер өгісі енгізіледі.

«Қауындар мен қарбыздар» 29-бағаны бойынша бақша өсірілген барлық алқап көрсетіледі. 30-бағанда гүл өсірілетін алқап көрсетіледі.

«Басқа да дақылдар» көрсетіші бойынша (31, 32, 33, 34-бағандар) 13 ден 30-бағандарда көрсетілмеген дақылдар (жұт және өзге де тоқыма талшықтары, зығыр, кәдімгі аноаша мен рамадан басқа; зығыр және кәдімгі аноаша; парфюмерияға, фармацияға арналған есімдіктер) көрсетіледі.

Көпжылдық өкпелер (35-баған) соның ішінен, жүзімдіктер (36-баған), бақтар (37, 38, 39, 40-бағандар) және жемістер отырғызылған алқап бойынша деректер жеке көрсетіледі.

5. Арифметикалық-логикалық бақылау:
1) 1 - Бөлім. Пайдаланылатын жердің нақты бары туралы мәліметтер:
1-баған ≥ ∑ 2 – 7 баған әрбір жол үшін;
8-баған ≥ 9-баған әрбір жол үшін;
10-баған ≥ 11-баған әрбір жол үшін;
2) 2 – Бөлім. Егістік жерлер туралы мәліметтер:
12-баған = ∑13, 18, 19, 21-25, 29-34 бағандар әрбір жол үшін;
13-баған ≥ ∑14 - 17 бағандар әрбір жол үшін;
19-баған ≥ 20-баған әрбір жол үшін;
25-баған ≥ ∑ 26 – 28 бағандар әрбір жол үшін;
35-баған = ∑ 36, 37, 40 бағандар әрбір жол үшін;
37-баған ≥ ∑ 38, 39 бағандар әрбір жол үшін.

Мемлекеттік статистика органдары құпиялылығына кепілдік береді
Конфиденциальность гарантируется органами государственной статистики

Жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысаны
Статистическая форма общегосударственного статистического наблюдения

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 28 қазандағы №27 бұйрығына 11-қосымша
Приложение 11 к приказу Председателя Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 28 октября 2014 года №27

Аумақтық статистика органына тапсырылады
Представляется территориальному органу статистики

Статистикалық нысанды www.stat.gov.kz сайтынан алуға болады
Статистическую форму можно получить на сайте www.stat.gov.kz

Мемлекеттік статистиканың тиісті органдарына дәйексіз деректерді ұсыну және жалғасқы статистикалық деректерді тапсырмау «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 497-бабында көзделген әкімшілік құқық бұзушылықтар болып табылады.
Представление недостоверных и непредставление первичных статистических данных в соответствующие органы государственной статистики являются административными правонарушениями, предусмотренными статьей 497 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

Статистикалық нысан коды 1771104
Код статистической формы 1771104

Үй шаруашылықтарында пайдаланатын жердің бары туралы мәліметтер
Сведения о наличии земельных угодий в домашних хозяйствах

7-р (халық)
7-р (население)

Жылдық
Годовая

Есепті кезең
Отчетный период | | | | | **жыл**
год

Кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтердің әкімдіктері есепті жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша тапсырады
Представляют акматы поселков, сел, сельских округов по состоянию на 1 июля отчетного года

Тапсыру мерзімі – 20 шілдеге дейін
Срок представления – до 20 июля

БСН коды
код БИН | | | | | | | | | | | | |

1. Пайдаланылатын жердің нақты бары туралы мәліметтерді көрсетіңіз
Укажите сведения о наличии земельных угодий

Жол коды Код стро-ки	Елді мекеннің (ауылдар, селолар, қалалар мен кеңтер үшін ӘАОЖ коды[25] коды Код населенного пункта (для аулов, сел, городов и поселков код КАТО)	Елді мекеннің (ауыл, село, кент, қала) атауы Наименование населенного пункта (аул, село, поселок, город)	Үй шаруашылықтарының жалпы саны Общее число домашних хозяйств	Барлық жер, гектар (0,001-гектар дейін) Всего земли, гектар (до 0,001)	Олардың ішінде: Из них: саланған құрылыстармен построй-ками	егістік жер пашней	жайылымдар пастбищами	табиғи шабын-дықтар естественными сенокосами	тұнғайған жер залежью	сандық екпе ағаш-тар декора-тивными насаж-дениями	Жалға берілгені, гектар Сдано в аренду, гектар: барлығы всего	одан селолық округтің тыс жерде из них за пределами сельского округа	Жалға алынғаны, гектар Взято в аренду, гектар: барлығы всего	одан селолық округтің тыс жерде из них за пределами сельского округа
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														

Жол коды Код стро-ки	Соның ішінде: В том числе: көкөністер овощи	олардың ішінде: из них:			қауындар және қарбыздар дыни и арбузы	гүлдер цветы	басқа дақылдар другие культуры				Көп жылдық дақылдар, гектар Многолетние культуры, гектар: барлығы всего	одан: из них: жүзім виноград	шекілдеуікті және дөнекті жемістер плоды семечковых и косточковых: барлығы всего	олардың ішінде: из них: алма яблони		өзге де жеміс-тер және жидек-тер ягоды и плоды прочие
А	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

[25]**ӘАОЖ- әкімшілік-аумақтық объектілердің мемлекеттік жіктеуішін-аудандық статистика басқармасының маманы толтырады**
КАТО- государственный классификатор административно-территориальных объектов - заполняется специалистом районного управления статистики

2. Егістік жерлер туралы мәліметтерді көрсетіңіз
Укажите сведения о посевных площадях

Жол коды Код строки	Барлық егістік алаңы, гектар (0,001-ге дейінгі дәлдікпен) Посевная площадь – всего, гектар (с точностью до 0,001)	Соның ішінде: В том числе: дәнді дақылдар зерновые культуры	олардың ішінде: из них: бидай пшеница				картоп картофель	майлы тұқымдар семена масличные: барлығы всего	олардан күнбағыс тұқымдары из них семена подсолнечника	темекі табак	қант қызылшасы сахарная свекла	шитті мақта хлопок-сырец	сабан және жем солома и корма
А	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													

Жол коды Код стро-ки	Соның ішінде: В том числе: дәнді дақылдар зерновые культуры	олардың ішінде: из них:				басқа дақылдар другие культуры					Көп жылдық дақылдар, гектар Многолетние культуры, гектар: барлығы всего	одан: из них: жүзім виноград	шекілдеуікті және дөнекті жемістер плоды семечковых и косточковых					өзге де жеміс-тер және жидек-тер ягоды и плоды прочие
														олардың ішінде: из них:				
		бидай пшеница																
А	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
7																		
8																		
9																		
10																		
11																		
12																		
13																		
14																		
15																		
16																		
17																		
18																		
19																		
20																		

Атауы
Наименование _____
_____

Мекенжайы
Адрес_____
Телефон:_____

Электрондық пошта мекенжайы
Адрес электронной почты_____

Орындаушы_____ _____
Исполнитель **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) **телефон**

Басшы
Руководитель _____ _____
тегі, аты және әкесінің аты (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) **қолы** подпись

Бас бухгалтер _____ _____
Главный бухгалтер **тегі, аты және әкесінің аты** (болған жағдайда) фамилия, имя, отчество (при его наличии) **қолы** подпись

Мөрдің орны (болған жағдайда)
Место для печати (при наличии)

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті төрағасының 2014 жылғы 9 желтоқсандағы № 77 бұйрығына 12-қосымша

«Үй шаруашылықтарында пайдаланатын жердің бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды 1771104, индексі 7-р (халық), кезеңділігі жылдық) толтыру жөніндегі нұсқаулық

1. Осы нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Үй шаруашылықтарында пайдаланылатын жердің нақты бары туралы мәліметтер» жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (коды 1771104, индексі 7-р (халық), кезеңділігі жылдық) толтыруды нақтылайды.

2. Келесі анықтамалар осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында қолданылады:

1) өкімшілік деректеңдер - статистикалық мәліметтер жоспаранда, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес стратегиялық, реттеуіш, іске асыру немесе бақылау функцияларын іске асыру процесінде есепке алу деректерін немесе өзге де деректерді жинауды жүзеге асыратын орталық және жергілікті атқарушы органдар, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің әкімдері, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі және өзге де мемлекеттік органдар.

2) егістік – ауыл шаруашылығы дақылдарын өгуге пайдаланылатын, жүйелі өңделіп отыратын ауыл шаруашылығының пайдалы жерлері, оған көпжылдық шөптерді егетін жерлер мен таза сүрі жерлер де кіреді;

3) жайылымдар – мал жаю үшін жүйелі түрде пайдаланылатын (осындай пайдалану негізгі болып табылатын) ауыл шаруашылығы алқаптары, сондай-ақ шабындыққа пайдаланылмайтын және тұнғайан жерлерге жатпайтын мал жаюға жарамды жер учаскелері;

4) көп жылдық өкпелер – жеміс-жидек, техникалық және дәрілік өнімдердің түсімін алуға арналған, қолдан отырғызылған жасанды бұта өкпелеріне (орман алқаптарынсыз) немесе шөптік көп жылдық өсімдіктерге, пайдаланылатын ауыл шаруашылығының пайдаланатын жерлері. Көп жылдық өкпелер құрамында бақша, жүзімдік, жидектік, жемісті көшеттіктер, плантациялар бөліпін көрсетіледі;

5) тұнайған жер – бұрын егістік құрамында болған және күзден бастап бір жылдан аса ауыл шаруашылығы дақылдарын өгуге пайдаланылмайтын және сүрі жерлерге әзірленбеген жер учаскесі;

6) үй шаруашылығы – бірге тұратын, өз табыстары мен мүлкін толықтай немесе ішінара біріктіретін және тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді бірлесіп тұтынатын бір немесе одан да көп жеке тұлғалардан тұратын экономикалық субъект;

7) шабындықтар – шөп шабу үшін жүйелі пайдаланылатын ауыл шаруашылығының жерлері;

8) шаруашылық бойынша есепке алу - үй шаруашылықтары бойынша өкімшілік деректерді қалыптастыру процесі;

3. Статистикалық нысанға жазу әрбір елді мекен бойынша оның толық атауын көрсете отырып, бөлек жолдарға жүргізіледі.

Статистикалық нысанды толтыру кезінде, әр шаруашылық бойынша есепке алуды жүргізу және тіркеу жазбаларын жүргізуді ұйымдастыру нысандары бойынша статистикалық әдіснаманы басшылыққа алу қажет.

Статистикалық нысанды толтырғанда:
Әкімшілік деректеңдер және аумақтық органдары жүргізетін жер кадастрының деректері;

4. Ғ-бағанда әрбір елді мекен бойынша үй шаруашылықтарының саны көрсетіледі.

1 - бөлімнің 1-бағанында үй шаруашылығының пайдалануындағы барлық жер туралы деректер қойылады. 2 және 7-бағандарда осы жерлер пайдаланылуына қарай көрсетіледі: құрылыс салынып жатқан жер, егістік жер, жайылымдар, шабындықтар, тұнайған жерлер және сәндік екпелер отырғызылатын жер.

8-баған ≥ 9-баған әрбір жол үшін;
10-баған ≥ 11-баған әрбір жол үшін;
12-баған = ∑ 13, 18, 19, 21-25, 29-34 әрбір жол үшін;
13-баған ≥ ∑ 14 - 17 бағандар әрбір жол үшін;
19-баған ≥ 20-баған әрбір жол үшін;
25-баған ≥ ∑ 26 – 28 бағандар әрбір жол үшін;
35-баған = ∑ 36, 37, 40 бағандар әрбір жол үшін;
37-баған ≥ ∑ 38, 39 бағандар әрбір жол үшін.

8-бағанда шаруашылықтың жалға берген жері көрсетіледі. Егер жер ауыл округінен тыс жерде болса және жалға берілсе, онда 9-баған толтырылады. Жер шаруашылық меншігінде болған жағдайда ғана 8, 9-бағандар толтырылады. 10-бағанда бақша өсіруге арналған жерді қоса жалға алынған жерлер көрсетіледі. Егер жер ауыл округінен тыс жерден жалға алынса, онда олардың алаңы 11-бағанда көрсетіледі.

5. 2-бөлімнің 12-бағанында сондай-ақ жеке дақылдар себілген барлық егіс алқабы (13-34-бағандар), сондай-ақ көпжылдық екпелер өсірілетін жер (35-40-бағандар) әрбір шаруашылық есебінің деректері негізінде гектармен (0,001-ге дейін) толтырылады. Бұл бағандарға үй маңындағы учаскенің егісі ғана емес, сондай-ақ жалға алған жердің және бақшаларда бөлінген жердің егісі енгізілуі тиіс.

Бақтардың қатар аралықтарындағы егістер тиісті дақылдар егістік жерлердің қорытындысына және барлық егістік жерлердің қорытындысына енгізіледі. Отамалы дақылдардың қатар аралықтарындағы егістер, сондай-ақ қайталама (анықтық) егістер егістік жерлерге енгізілмейді. Ауыл шаруашылығы дақылдарын өгу жүргізілмеген көгал алаң, жолдар және басқа да алқаптар егістік жерлерге енгізілмейді.

«Дәнді дақылдар» 13-бағанына сақталған күздік дәнді (бидай, қара бидай, арпа) және дән ретінде пайдалануға арналған жаздық дәнді (бидай, арпа, сұлы, дәнді масақтардың қоспасы, жүгері, тары, қара құмық, күріш, қонақ бұршақ, дәнді бұршақтылар) дақылдардың егістері кіреді. Басқа мақсатқа (көк азықұқа, сүрлемге, пішенге) арналған дәнді дақылдар бұл бағанға кірмейді.14-баған бойынша бидай себілген алқаптың көлемі қойылады. 15-17- бос бағандарында – оқиғ болған жағдайда өзге де дәнді дақылдарға арналған алаң.

«Картоп» 18-бағанында еккен мерзімі мен мақсатына қарамастан, картоптың барлық алаңы көрсетіледі.

19-баған бойынша тиісінше майлы дақылдар, оның ішінде 20-бағанда күнбағыс; 21, 22, 23-бағандарда темекі, қант қызылшасы, мақта өсірілетін алқап көрсетіледі. Күнбағыс бойынша ағымдағы жылы өгілген егін, сондай-ақ күнбағыстың астыққа сақталған, қыста өндірілген егіні кіреді. Күнбағыстың сүрлемге деген егіні бұл көрсеткішке кірмейді. Қант қызылшасы (фабрикалық) бойынша өнімі қант және басқа да зауыттарда өңдеуге арналған қызылша егіні кіреді. Мақта бойынша жиектеліп отырғызылған тұт ағаштарын бойлай өсірілген көлеңкелік орман жолағын қоса, мақта егінінің барлық нақты алаңы, жеке тұрған ағаштардың көлеңкелік жолағының алаңы есепке алынады. Мал азықтық дақылдар бойынша (24-баған) барлық мал азықтық дақылдардың егіні: мал азықтық, тамырлы-жемісті, бақшалық, дәнді және дәнді бұршақты дақылдар (мал азықтық тамырлы жемістер, мал азығына арналған қант қызылшасы, мал азықтық бақша (мал азықтық асқақбақ, қарбыз және көдіш), мал азықтық жүгері, мал азықтық қырыққабат, өгілген шөптер (көпжылдық және

(Соңы. Басы 22-бетте).

3	сұрақ (100 минут): 1) ҚР Конституциясы; 2) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» ҚРЗ 3) «Құқық қорғау қызметі туралы» ҚРЗ 4) «Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы» ҚРЗ 5) «Жедел-іздестіру қызметі туралы» ҚРЗ 6) «Мемлекеттік құпиялар туралы» ҚРЗ 7) ҚР Қылмыстық кодексі 8) ҚР Қылмыстық іс-жүргізу кодексі РК 9) «Қазақстан Республикасындағы кеден ісі туралы» ҚРК, «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» (Салық кодексі) ҚРК	100	Әр нормативтік құқықтық акті бойынша 70 %	- Сарапшы – тергеуші (офицер) (ОА) - Сарапшы (офицер) (ОА) - Аса маңызды істер жөніндегі бас маман –аға тергеушісі (офицері) (АО) - Бас маман –аға тергеуші (офицер) (АО) - Жетекші маман – тергеуші (офицер) (АО) - Жетекші маман (АО)

ОА – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің орталық аппараты
АБ – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің аумақтық органдары
ҚРЗ – Қазақстан Республикасының Заңы
ҚРК – Қазақстан Республикасының Кодексі

Мемлекеттік кірістер органдарының жедел-тергеу бөлімшелеріндегі (экономикалық тергеу қызметі) лауазымдарға орналасу үшін конкурс өткізу және тағылымдамадан өту қағидалары мен шарттарына 2-қосымша

Байқаушыға арналған жадынама

Байқаушының:
1) конкурсқа қатысушылар туралы ақпаратпен танысуға;
2) олармен әңгімелесу кезінде қатысуға;
3) әңгімелесу өткізу рәсімі туралы өз пікірін ол аяқталғаннан кейін білдіруге;
4) конкурс комиссиясы отырысының хаттамаларымен танысуға;
5) конкурстық комиссиясының жұмысы туралы өз пікірін мемлекеттік кірістер органының басшылығына жазбаша түрде беруге мүмкіндігі бар.

Байқаушы:
1) әңгімелесу барысына фото-, аудио-, бейнетүсірілімдер жүргізуге;
2) конкурсқа қатысушылардың жеке басына қатысты деректерді жариялауға;
3) әңгімелесу өткізу процесіне араласуға, конкурстық комиссия отырысының барысына кедергі жасауға;
4) конкурсқа қатысушыларға қандай да бір жәрдем беруге;
5) конкурстық комиссияның мүшелері шешім қабылдаған кезде оларға әсер етуге;
6) нақты конкурсқа қатысушылар, олардың жеке қасиеттері туралы жария түрде баға беріп, пікір білдіре алмайды.

Мемлекеттік кірістер органдарының жедел-тергеу бөлімшелеріндегі (экономикалық тергеу қызметі) лауазымдарға орналасу үшін конкурс өткізу және тағылымдамадан өту қағидалары мен шарттарына 3-қосымша

Нысан

_____
мемлекеттік кірістер органының атауы

Өтініш

Мені бос тұрған _____ лауазымына орналасу үшін конкурсқа қатысуға жіберуіңізді сұраймын.

Мемлекеттік кірістер органдарының жедел-тергеу бөлімшелеріндегі (экономикалық тергеу қызметі) лауазымдарға орналасу үшін конкурс өткізу және тағылымдамадан өту қағидалары мен шарттарының негізгі талаптарымен таныстым және оларды орындауға міндеттенемін.
Ұсынылған құжаттардың дайектілігіне жауап беремін.
Қоса берілетін құжаттар:
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____ _____
қолы тегі, аты және әкесінің аты (бар болғанда) (бұдан әрі – Т.А.Ә)

20__ жылғы «____»_____

Мемлекеттік кірістер органдарының жедел-тергеу бөлімшелеріндегі (экономикалық тергеу қызметі) лауазымдарға орналасу үшін конкурс өткізу және тағылымдамадан өту қағидалары мен шарттарына 4-қосымша

Нысан

Кадр есебі жөніндегі жеке
І С П А Р А Ғ Ы

Фотосуретке арналған орын (3х4)
Место для фотокарточки

Л И Ч Н Ы Й Л И С Т О К
по учету кадров

1. Тегі_____
Фамилия
аты_____
имя
әкесінің аты_____
отчество
2._____
тегіңізді, атыңызды, әкеңіздің атын өзгерткен болсаңыз, қашан, қайда және қандай себеппен өзгертк еніңізді көрсетіңіз
_____
если изменяли фамилию, имя или отчество, то укажите их, а также когда, где и по какой причине изменяли
3. Жынысы_____ 4. Туған күні, айы және жылы_____
Пол Год, число и месяц рождения
5. Туған жері_____
Место рождения (село, аул, қала, аудан, облыс, елке, республика)
(село, деревня, город, район, область, край, республика)
6.Ұлты_____ 7. Азаматтық_____
Национальность Гражданство
8. Білімі _____
Образование

Оқу орнының атауы және оның тұрған жері Название учебного заведения и его местонахождение	Түскен жылы Год поступления	Бітірген немесе шыққан жылы Год окончания или ухода	Бітірмесе, қай курстан кетті Если не окончил, то с какого курса ушел	Қандай мамандық бойынша білім алды По какой специальности обучался	Оқу орнын бітірген соң, қандай біліктілік алды, диплом немесе куәлік нөмірін көрсету Какую квалификацию получил в результате окончания учебного заведения, указать № диплома или удостоверения

9. Қандай шетел тілдерін білесіз _____
Какими иностранными языками владеете (оқи аласыз ба, әлде сөздікпен аудара аласыз ба, (читаете и переводите со словарем , читаете и можете
_____
әлде түсінісе аласыз ба, еркін сөйлейсіз бе)
объясняться, владеете свободно)
10. Ғылыми дәрежеңіз, ғылыми атағыңыз _____
Ученая степень, ученое звание (қашан берілген, дипломдарыңыздың нөмірі)
(когда присвоены, номера дипломов)
11. Қандай ғылыми еңбектеріңіз бен жетістіктеріңіз бар _____
Какие имеете научные труды и изобретения
_____
12. Еңбек жолыңыз (жоғары және арнаулы орта оқу орындарында оқыған жылдарыңыз, әскери қызмет, қоса атқарған жұмысыңыз, кәсіпкерлік қызметіңіз және т.б. түгел жазылады)
_____
Бұл тармақты толтырғанда мекемелер мен кәсіпорындар көзінде қалай аталса, сол қалпында берілсін, әскери қызметтің лауазымы мен әскери бөлімі қоса көрсетілсін
Трудовая деятельность (включая учебу в высших и средних специальных учебных заведениях, военную службу, работу по совместительству, предпринимательскую деятельность и т.п.)
_____
При заполнении данного пункта учреждения организации и предприятия необходимо именовать так, как они назывались в свое время, военную службу записывать с указанием должности и номера воинской части

Айы және жылы Месяц и год		Лауазымы, мекеме, ұйым, кәсіпорын, сондай-ақ министрлік (ведомство) қоса көрсетілсін Должность с указанием учреждения, организации, предприятия, а также министерства (ведомства)	Мекеме, ұйым, кәсіпорынның тұрған жері Местонахождение учреждения, организации, предприятия
келген вступления	кеткен ухода		

(Жалғасы. Басы 23-бетте).

импортталатын спирттің және (немесе) шарап материалының, алкоголь өнімдерінің барлық түрлері									
Ресей Федерациясының және Беларусь Республикасының аумағынан әкелінетін кеден одағы тауарларынан басқа, Қазақстан Республикасының аумағына импорттарлатын темекі өнімдері	1	05	2	81	100				
Ресей Федерациясының және Беларусь Республикасының аумағынан әкелінетін кеден одағы тауарларынан басқа, Қазақстан Республикасының аумағына импорттарлатын басқа да акцизделетін өнімдердің түрлері	1	05	2	82	100				
Кеден одағына мүше болып табылмайтын мемлекеттер аумағынан әкелінетін, Қазақстан Республикасының аумағына импорттарлатын бензин (авиациялықты қоспағанда) және дизель отыны	1	05	2	83	100				
Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген бензин (авиациялықты қоспағанда) және дизель отыны	1	05	2	84			100	100	
Табиғи және басқа да ресурстарды пайдаланғаны үшін түсімдер	1	05	3						
Қалааралық және (немесе) халықаралық телефон байланысын көрсеткені үшін төлем,тағыда ұялы байланыс	1	05	3	01	100				
Үстеме пайда салығы, мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерден басқа	1	05	3	02	100				
Жер бетіне жақын кездердегі су ресурстарын пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	03		100	100		
Орманды пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	04		100	100		
Бонустар, мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерден басқа	1	05	3	05	100				
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық, мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерден басқа	1	05	3	06	100				
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, экспортқа салынатын рента салығы	1	05	3	07	100				
Жасалған келісім-шарттар бойынша өнімді бөлгендегі Қазақстан Республикасының үлесі, мұнай секторы ұйымда-рынан түсетін түсімдерден басқа	1	05	3	08	100				
Радиожиілік спектрін пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	09	100				
Кеме қатынайтын су жолдарын пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	10	100				
Жануарлар дүниесін пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	11	100				
Республикалық маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	13	100				
Жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	14		100	100		
Жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төлем	1	05	3	15			100	100	
Қоршаған ортаға эмиссия үшін төленетін төлемақы	1	05	3	16		100	100		
Тарихи шығындарды өтеу бойынша төлемдер	1	05	3	19		100			
Мұнай секторы ұйымдарынан алынатын үстеме пайдаға салынатын салық	1	05	3	22					100
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін бонустар	1	05	3	25					100
Мұнай секторы кәсіпорындарынан түсетін пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	1	05	3	26					100
Мұнай секторы ұйымдарынан салынатын экспортқа рента салығы	1	05	3	27					100
Мұнай секторы ұйымдарынан жасалған келісімшарттар бойынша өнімді бөлгендегі Қазақстан Республикасының үлесі	1	05	3	28					100
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін қызметін өнімді бөлу жөніндегі келісімшарт бойынша жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушының қосымша төлемі	1	05	3	29					100
Кәсіпкерлік және кәсіби қызметті жүргізгені үшін алынатын алымдар	1	05	4						
Жекелеген қызмет түрлерімен айналысу құқығы үшін алынатын лицензиялық алым	1	05	4	02			100	100	
Аукциондардан алынатын алым	1	05	4	04			100	100	
Автокөлік құралдарының Қазақстан Республикасының аумағы арқылы өткені үшін алынатын алым	1	05	4	06	100				
Телевизиялық және радио хабарын тарататын ұйымдарға радиожиілік өрісін пайдалануға рұқсат бергені үшін алынатын алым	1	05	4	13	100				
Сыртқы (көрнекі) жарнаманы аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер аумақтары арқылы өтетін республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының бөлінген белдеуіндегі жарнаманы тұрақты орналастыру объектілерінде орналастырғаны үшін төлемақы қоспағанда, сыртқы (көрнекі) жарнаманы республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының бөлінген белдеуіндегі жарнаманы тұрақты орналастыру объектілерінде орналастырғаны үшін төлемақы	1	05	4	19	100				
Сыртқы (көрнекі) жарнаманы аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер аумақтары арқылы өтетін облыстық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының бөлінген белдеуіндегі жарнаманы тұрақты орналастыру объектілерінде орналастырғаны үшін төлемақы қоспағанда, сыртқы (көрнекі) жарнаманы облыстық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының бөлінген белдеуіндегі жарнаманы тұрақты орналастыру объектілерінде орналастырғаны үшін төлемақы	1	05	4	20		100			
Сыртқы (көрнекі) жарнаманы республикалық маңызы бар қалалардағы, астанадағы үй-жайлардан тыс ашық кеңістікте және республикалық маңызы бар қалаларда, астанада тіркелген көлік құралдарында орналастырғаны үшін төлемақы	1	05	4	24			100		
Сыртқы (көрнекі) жарнаманы аудандық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының бөлінген белдеуіндегі, аудандық маңызы бар қаладағы, ауылдағы, кенттегі үй-жайлардан тыс ашық кеңістіктегі жарнаманы тұрақты орналастыру объектілерінде және ауданда тіркелген көлік құралдарында орналастырғаны үшін төлемақыны қоспағанда, сыртқы (көрнекі) жарнаманы облыстық маңызы бар қаладағы үй-жайлардан тыс ашық кеңістікте және облыстық маңызы бар қалада тіркелген көлік құралдарында орналастырғаны үшін төлемақы									
Республикалық бюджетке төленетін тіркелгені үшін алым	1	05	4	28	100				
Жергілікті бюджетке төленетін тіркелгені үшін алым	1	05	4	29			100	100	
Ойын бизнесіне салық	1	05	5						
Ойын бизнесіне салық	1	05	5	01	100				
Тіркелген салық	1	05	5	02			100	100	
Халықаралық сауда мен сыртқы операцияларға салынатын салықтар	1	06							
Кеден төлемдері	1	06	1						
Кеден одағында әкелу кедендік баж-рын (баламалы қолданылатын өзге де баждарды, салықтар мен алымдарды) есепке жатқызу мен бөлудің тәртібін белгілеу және қолдану туралы келісімге сәйкес төленген әкелінетін кедендік баждары (баламалы қолданылатын өзге де баждарды, салықтар мен алымдарды)	1	06	1	01	100				
Әкетілетін тауарларға салынатын кедендік баждар	1	06	1	02	100				
Кеден бажының бірыңғай ставкасын қолданумен жеке тұлғалардан өндіріп алынатын жеке пайдалануына әкелінетін тауарларға салынатын кеден баждары, салықтары	1	06	1	04	100				
Әкелінетін тауарларға жиынтық кедендік төлем	1	06	1	05	100				
Ресей Федерациясымен бөлінген кедендік баж	1	06	1	06	100				
Беларусь Республикасымен бөлінген кедендік баж	1	06	1	07	100				
Олар бойынша аудару тоқтатыла тұрған Қазақстан Республика аумағына импортталатын, әкелінетін тауарларға арналған кедендік баж	1	06	1	08	100				
Бөлінген кедендік баждың аударылу сомалары бойынша орындалмаған, толық емес және (немесе) уақытылы орындалмаған міндеттемелердің өсім сомасы	1	06	1	09	100				
Мұнайға салынатын кедендік әкету бажы	1	06	1	10	100				
Мұнайдан өндірілген тауарларға салынатын кедендік әкету бажы	1	06	1	11	100				
Төлеу бойынша міндеттеме Кеден одағында әкелу кедендік баждарын (баламалы қолданылатын өзге де баждарды, салықтар мен алымдарды) есепке жатқызу мен бөлудің тәртібін белгілеу және қолдану туралы келісім күшіне енгенге дейін туындаған әкелу тауарларына кедендік баждар және (немесе) әкелінетін кедендік баждар	1	06	1	12	100				
Ресей Федерациясынан түскен кедендік баждарды, салықтарды төлеуді қамтамасыз етудің өндіріп алынған сомалары	1	06	1	14	100				
Беларусь Республикасынан түскен кедендік баждарды, салықтарды төлеуді қамтамасыз етудің өндіріп алынған сомалары	1	06	1	15	100				
Халықаралық сауда мен операцияларға салынатын басқа да салықтар	1	06	2						
Кедендік бақылауды және кедендік рәсімдерді жүзеге асырудан түсетін түсімдер	1	06	2	01	100				
Арнайы қорғалатын, демпингке қарсы және өтемақы баждары	1	06	2	02	100				
Беларус Республикасынан түсетін арнайы қорғалатын, демпингке қарсы және өтемақы баждары	1	06	2	05	100				
Ресей Федерациясынан түсетін арнайы қорғалатын, демпингке қарсы және өтемақы баждары	1	06	2	06	100				
Арнайы қорғалатын, демпингке қарсы және өтемақы баждарды қайта бөлуден түсетін соманы аудару бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе (жартылай) уақтылы орындамағы үшін мерзімін өткізу пайыздарының сомасы	1	06	2	07	100				
Бөлуге жатпайтын арнайы қорғалатын, демпингке қарсы және өтемақы баждары	1	06	2	08	100				
Басқа да салықтар	1	07							
Басқа да салықтар	1	07	1						
Республикалық бюджетке түсетін өзге де салық түсімдері	1	07	1	09	100 Бұрын жергілікті бюджетке түскен күшін жойған салық түрлері бойынша орындалмаған міндеттемелер				
Жергілікті бюджетке түсетін өзге де салық түсімдері	1	07	1	10		100 Бұрын жергілікті бюджетке түскен күшін жойған салық түрлері бойынша орындалмаған міндеттемелер	100 Бұрын жергілікті бюджетке түскен күшін жойған салық түрлері бойынша орындалмаған міндеттемелер	100 Бұрын жергілікті бюджетке түскен күшін жойған салық түрлері бойынша орындалмаған міндеттемелер	
Заңдық маңызы бар әрекеттерді жасағаны және (немесе) оған уәкілеттігі бар мемлекеттік органдар немесе лауазымды адамдар құжаттар бергені үшін алынатын міндетті төлемдер	1	08							
Мемлекеттік баж	1	08	1						
Консулдық алым	1	08	1	01	100				
Республикалық бюджетке төленетін мемлекеттік баж	1	08	1	25	100				
Жергілікті бюджетке төленетін мемлекеттік баж	1	08	1	26			100	100	
Салықтық емес түсімдер	2								
Мемлекеттік меншіктен түсетін кірістер	2	01							
Мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісі бөлігінің түсімдері	2	01	1						
Республикалық мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісінің бір бөлігінің түсімдері	2	01	1	01	100				
Коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісінің бір бөлігінің түсімдері	2	01	1	02		100	100	100	
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің таза табысы бөлігінің түсімдері	2	01	2						
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің таза табысы бөлігінің түсімдері	2	01	2	01	100				
Мемлекет меншігіндегі акциялардың мемлекеттік пакеттеріне дивидендтер	2	01	3						
Республика меншігіндегі акциялардың мемлекеттік пакетіне дивидендтер	2	01	3	01	100				
Коммуналдық меншіктегі акциялардың мемлекеттік пакетіне берілетін дивидендтер	2	01	3	02		100	100	100	
Мемлекет меншігінде тұрған, заңды тұлғалардағы қатысу үлесіне кірістер	2	01	4						
Республикалық меншіктегі заңды тұлғаларға қатысу үлесіне кірістер	2	01	4	01	100				
Коммуналдық меншіктегі заңды тұлғаларға қатысу үлесіне кірістер	2	01	4	02		100	100	100	
Мемлекет меншігіндегі мүлікті жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5						
Республика меншігіндегі мүлікті жалға алудан түсетін кірістер	2	01	5	01	100				
Әскери полигондарды пайдаланғаны үшін жалгерлік төлемнен түсетін түсімдер	2	01	5	02	100				
«Байқоңыр» кешенін пайдаланғаны үшін жалгерлік төлемнен түсетін түсімдер	2	01	5	03	100				
Облыстың коммуналдық меншігіндегі мүлікті жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5	04		100			
Облыстың коммуналдық меншігіндегі тұрғын үй қорынан үйлерді жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5	05		100			
Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі мүлікті жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5	06			100		
Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі тұрғын үй қорынан үйлерді жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5	07			100		
Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдерінің басқаруындағы мемлекеттік мүлікті жалға беруден түсетін кірістерді қоспағанда ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігіндегі мүлікті жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5	08				100	
Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдерінің басқаруындағы мемлекеттік мүлікті жалға беруден түсетін кірістерді қоспағанда ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігіндегі тұрғын үй қорынан үйлерді жалға беруден түсетін кірістер	2	01	5	09				100	
Бюджет қаражатын банк шоттарына орналастырғаны үшін сыйақылар	2	01	6						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Ұлттық банкіндегі депозиттері бойынша сыйақылар	2	01	6	01	100				
Депозиттерге уақытша бос бюджеттік ақшаны орналастырудан алынған сыйақылар	2	01	6	02		100	100		
Екінші деңгейдегі банктер шоттарында мемлекеттік сыртқы қарыздар қаражатын орналастырғаны үшін сыйақылар	2	01	6	03	100				
Мемлекеттік бюджеттен берілген кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7						
Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарына ішкі көздер есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	01	100				
Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарына үкіметтік сыртқы қарыздар қаражаты есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	02	100				
Аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органдарына облыстық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	03		100			
Мамандандырылған ұйымдарға ішкі көздер есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	04	100				
Мамандандырылған ұйымдарға үкіметтік сыртқы қарыздар қаражаты есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	05	100				
Мамандандырылған ұйымдарға жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	06		100	100	100	
Заңды тұлғаларға үкіметтік сыртқы қарыздар қаражаты есебінен республикалық бюджеттен 2005 жылға дейін берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	10	100				
Заңды тұлғаларға жергілікті бюджеттен 2005 жылға дейін берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	11		100	100	100	
Жеке тұлғаларға республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	12	100				
Жеке тұлғаларға жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	13		100	100	100	
Шетелдік мемлекеттерге берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	14	100				
Мемлекеттік кепілдіктер бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі төлеген талаптар бойынша сыйақылар	2	01	7	15	100				
Қаржы агенттіктеріне үкіметтік сыртқы қарыз қаражаты есебінен жергілікті бюджеттен ішкі көздер есебінен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	2	01	7	16		100	100		
Мемлекет меншігінен түсетін басқа да кірістер	2	01	9						
Ауыл шаруашылығы және орман алқаптарын ауыл және орман шаруашылықтарын жүргізуге байланысты емес мақсаттарға пайдалану үшін алған кезде ауыл шаруашылығы және орман шаруашылығы өндірістерінің шығасыларын өтеуден түсетін түсімдер	2	01	9	01	100				
Жер қойнауы туралы ақпаратты пайдалануға берілгені үшін ақы	2	01	9	03	100				
Жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша өткізілетін мемлекеттік лотереялардан түсетін кірістердің түсімі	2	01	9	04			100		
Қару-жарақты және әскери техниканы сатудан түсетін кірістер	2	01	9	05	100				
Тәркіленген мүлікті, белгіленген тәртіппен республикалық меншікке өтеусіз өткен мүлікті, оның ішінде кедендік бас тарту режимінде мемлекеттің пайдасына ресімделген тауарлар мен көлік құралдарын сатудан түсетін түсімдер	2	01	9	06	100				
Иесіз мүлікті, белгіленген тәртіппен коммуналдық меншікке өтеусіз өткен мүлікті, қадағалаусыз жануарларды, олжаларды, сондай-ақ мұрагерлік құқығы бойынша мемлекетке өткен мүлікті сатудан алынатын түсімдер	2	01	9	07		100	100	100	
Ұйымдастырылған бағалы қағаздар рынкында сатып алынған мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздардан түсетін сыйақылар	2	01	9	08	100				
Республикалық меншігіне жататын жер учаскелері бойынша сервитут үшін төлемақы	2	01	9	09	100				
Коммуналдық меншігіне жататын жер учаскелері бойынша сервитут үшін төлемақы	2	01	9	10		100	100	100	
Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізуінен түсетін түсімдер	2	02							
Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізуінен түсетін түсімдер	2	02	1						
Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізуінен түсетін түсімдер	2	02	1	01	100				
Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізуінен түсетін түсімдер	2	02	1	02		100	100	100	
Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімдері	2	03							
Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімдері	2	03	1						
Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімі	2	03	1	01	100				
Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақшаның түсімі	2	03	1	02		100	100	100	
Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің бюджетінен (шығыстар сметасынан) ұсталатын және қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04							
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің бюджетінен (шығыстар сметасынан) ұсталатын және қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1						
Атқарушылық санкция	2	04	1	03	100				
Облыстық бюджеттен қаржыландыратын мемлекеттік мекемелер салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	05		100			
Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың ішкі істер департаменттері, олардың аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	06		100	100		
Заңсыз алынған мүлікті ерікмен тапсырудан немесе өндіріп алудан немесе мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген тұлғаларға немесе оларға теңестірілген тұлғаларға заңсыз көрсетілген қызметтердің құнынан алынатын сомалардың түсімі	2	04	1	09	100				
Мұнай секторын ұйымдастырудан түсетін түсімдерден басқа залалдың орнын толтыру туралы өтініштер бойынша табиғатты пайдаланушылардан алынатын қаражат	2	04	1	10	100				
Тәуекел жұмыстарына сотталғандардың еңбекақысынан ұсталатын түсімдер	2	04	1	12		100	100		
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын өзге де айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	13	100				
Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелермен алынатын өзге де айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар	2	04	1	14		100	100	100	
Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарына республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер (қарыздар) бойынша айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	15	100				
Аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органдарына облыстық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	16		100			
Мамандандырылған ұйымдарға, шет мемлекеттерге, жеке тұлғаларға бюджеттік кредиттер (қарыздар) бойынша республикалық бюджеттен берілген айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	17	100				
Мамандандырылған ұйымдарға, жеке тұлғаларға бюджеттік кредиттер (қарыздар) бойынша жергілікті бюджеттен берілген айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	18		100	100	100	
Мұнай секторы ұйым-дарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	22	100				
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	23	100				
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	25	100				
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	29	100				
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсім-	2	04	1	33	100				

(Жалғасы 25-бетте).

(Жалғасы. Басы 23-24-беттерде).

дерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар										
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді және салық салу саласындағы құқық бұзушылықтарды қоспағанда, сот төрағасы немесе сот отырысында төрағалық етуші уәкілдік берген сот орындаушылары, сот приставтары және соттардың басқа да қызметкерлері, салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	42	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	43	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің тапсырмасы бойынша және/немесе шешімдерін орындау үшін төленуге тиіс санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	45	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсе-тін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	47	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қаржылық бақылау комитеті, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	51	100					
Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджеттерінен қаржыландыратын мемлекеттік мекемелер салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	53			100			
Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алуларды қоспағанда ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттінен қаржыландыратын мемлекеттік мекемелер салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	54				100		
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	57	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	58	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	59	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	60	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық органдары салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	61	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	62	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	63	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын оның аумақтық бөлімшелері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	1	64	100					
Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің бюджетінен (шығыстар сметасынан) қамтылатын және қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің мұнай секторы ұйымдарына салатын айыппұлдары, өсімпұлдары, санкциялары, өндіріп алулары	2	04	2							
Орталық мемлекеттік органдар, олардың аумақтық бөлімшелері мұнай секторы ұйымдарына салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	2	01						100
Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер мұнай секторы ұйымдарына салатын өзге де айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар	2	04	2	02						100
Мұнай секторы ұйымдары келтірілген зиянның орнын толтыру туралы талаптар бойынша табиғатты пайдаланушылардан алынған қаражат	2	04	2	03						100
Гранттар	2	05								
Техникалық көмек	2	05	1							
Орталық мемлекеттік органдар тартатын гранттар	2	05	1	01	100					
Жергілікті атқарушы органдар тартатын гранттар	2	05	1	02		100	100	100		
Қаржылық көмек	2	05	2							
Орталық мемлекеттік органдар тартатын гранттар	2	05	2	01	100					
Жергілікті атқарушы органдар тарататын гранттар	2	05	2	02		100	100	100		
Басқа да салықтық емес түсімдер	2	06								
Басқа да салықтық емес түсімдер	2	06	1							
Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің дебиторлық, депоненттік берешегінің түсімдері	2	06	1	04	100					
Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің дебиторлық, депоненттік берешегінің түсімі	2	06	1	05		100	100	100		
Бұрын республикалық бюджеттен алынған, пайдаланылмаған қаражатты қайтару	2	06	1	06	100					
Бұрын жергілікті бюджеттен алынған, пайдаланылмаған қаражаттардың қайтарылуы	2	06	1	07		100	100	100		
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, республикалық бюджетке түсетін басқа да салықтық емес түсімдер	2	06	1	08	Республикалық бюджетке түсетін қайырымдылық түсімдер (қайырымдылық жасаушы тұлғаның ықыласына байланысты); республикалық бюджеттің қаражаттарын мақсатсыз пайдалану; органдарының тексеру актілері бойынша республикалық бағыныстағы мемлекеттік мекемелерде анықталған өтелген зиян сомалары; мемлекеттік мекемелерде анықталған өтелген зиян сомалары; мемлекеттік кепілдік бергені үшін төлем; 28 қыркүйектегі 1995 жылғы № 2464 «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығына сәйкес енгізілген депутаттыққа кандидаттың сайлау жарнасы; республикалық бюджеттен				
					қаржыландырылатын мекемелер бойынша соттар шешімдерімен мемлекеттің материалдық зиянын өтеуге жауаптылардан алынған сомалар; бұрындары республикалық бюджетке түскен салықтық емес түсімдердің жойылған түрлері бойынша түсімдер; республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мекемелердің шоттарын жабу кезіндегі қаражат қалдықтары; осы сомалар ағымдағы есепшотында сақталған мемлекеттік мекеменің өкімі бойынша сақтау мерзімі аяқталғаннан кейін талап етілмеген депозиттік сомалар; заңды және жеке тұлғалардың республикалық бюджеттен заңсыз алынған қаражатты қайтару.				
Жергілікті бюджетке түсетін салықтық емес басқа да түсімдер	2	06	1	09		Жергілікті бюджетке түсетін қайырымдылық түсімдер (қайырымдылық жасаушы тұлғаның ниетіне байланысты); жергілікті бюджет қаражатын мақсатсыз пайдалану; Қаржы министрлігінің органдарының тексеру актілері бойынша жергілікті бағыныстағы мемлекеттік мекемелерде анықталған өтелген зиян сомалары; жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мекемелер бойынша соттар шешімдерімен мемлекеттің материалдық зиянын өтеуге жауаптылардан алынған сомалар; бұрын жергілікті бюджетке түскен салықтық емес түсімдердің жойылған түрлері бойынша түсімдер; жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мекемелердің шоттарын жабу кезіндегі қаражат қалдықтары; осы сомалар ағымдағы есепшотында сақталған мемлекеттік мекеменің өкімі бойынша сақтау мерзімі аяқталғаннан кейін талап етілмеген депозиттік сомалар; заңды және жеке тұлғалардың жергілікті бюджеттен заңсыз алынған қаражатты қайтаруы.	Жергілікті бюджетке түсетін қайырымдылық түсімдер (қайырымдылық жасаушы тұлғаның ниетіне байланысты); жергілікті бюджет қаражатын мақсатсыз пайдалану; Қаржы министрлігінің органдарының тексеру актілері бойынша жергілікті бағыныстағы мемлекеттік мекемелерде анықталған өтелген зиян сомалары; жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мекемелер бойынша соттар шешімдерімен мемлекеттің материалдық зиянын өтеуге жауаптылардан алынған сомалар; бұрын жергілікті бюджетке түскен салықтық емес түсімдердің жойылған түрлері бойынша түсімдер; жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мекемелердің шоттарын жабу кезіндегі қаражат қалдықтары; осы сомалар ағымдағы есепшотында сақталған мемлекеттік мекеменің өкімі бойынша сақтау мерзімі аяқталғаннан кейін талап етілмеген депозиттік сомалар; заңды және жеке тұлғалардың жергілікті бюджеттен заңсыз алынған қаражатты қайтаруы.	
Мүлікті жария еткені үшін алым	2	06	1	10	100					
Мұнай секторы ұйымдарынан түсетін басқа да салықтық емес түсімдер	2	06	1	11					100	
Жануарларды сәйкестендіру үшін ветеринариялық паспорттың, жапсырмалардың (чиптердің) құнын қайтару	2	06	1	12		100	100			
Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспарының квота көлемі резервін басқарудан және белгіленген мөлшер бірліктерін беруден түскен түсімдер	2	06	1	13	100					
Өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуы мен оның инфрақұрылымын дамытуға жер қойнауын пайдаланушылардың аударымдары	2	06	1	14		100	100			
Негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер	3									
Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сату	3	01								
Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сату	3	01	1							
Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітілген мүлікті сатудан түсетін түсімдер	3	01	1	01	100					
Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітілген мүлікті сатудан түсетін түсімдер	3	01	1	02		100	100	100		
Азаматтарға пәтерлер сатудан түсетін түсімдер	3	01	1	03			100	100		
Мемлекеттік материалдық резервтен тауарлар сату	3	02								
Мемлекеттік материалдық резервтен тауарлар сату	3	02	1							
Мемлекеттік резервтерден алынған тауарлар үшін бөлшекті өтеуден түсетін түсімдер	3	02	1	01	100					
Нормативтен тыс қорларды сатудан түсетін түсімдер	3	02	1	02	100					
Мемлекеттік ресурстардан астық сатудан түсетін түсімдер	3	02	1	03	100					
Жұмылдыру резервінің материалдық құндылықтарын сатудан түсетін түсімдер	3	02	1	04	100					
Мемлекеттік резервінің материалдық құндылықтарын сатудан түсетін түсімдер	3	02	1	05	100					
Жерді және материалдық емес активтерді сату	3	03								
Жерді сату	3	03	1							
Жер учаскелерін сатудан түсетін түсімдер	3	03	1	01			100	100		
Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін сатудан түсетін түсімдер	3	03	1	02					100	
Материалдық емес активтерді сату	3	03	2							
Материалдық емес активтерді сату	3	03	2	01	100					
Жер учаскелерін жалдау құқығын сатқаны үшін төлем	3	03	2	02			100	100		
Трансферттердің түсімдері	4									
Төмен тұрған мемлекеттік басқару органдарынан трансферттер	4	01								
Облыстық бюджеттерден, Астана және Алматы қалаларының бюджеттерінен трансферттер	4	01	1							
Нысаналы мақсатқа сай пайдаланылмаған нысаналы трансферттерді қайтару	4	01	1	01	100					
Нысаналы пайдаланылмаған (толық пайдаланылмаған) трансферттерді қайтару	4	01	1	02	100					
Атырау облысының облыстық бюджетінен алынатын бюджеттік алу	4	01	1	04	100					
Маңғыстау облысының облыстық бюджетінен алынатын бюджеттік алу	4	01	1	05	100					
Алматы қаласының бюджетінен алынатын бюджеттік алу	4	01	1	06	100					
Астана қаласының бюджетінен алынатын бюджеттік алу	4	01	1	07	100					
Облыстық бюджеттерден, Астана және Алматы қалаларының бюджеттерінен республикалық бюджеттің шығындарына өтемақыға берілетін трансферттердің түсімдері	4	01	1	08	100					
Бюджет заңнамасымен қарастырылған жағдайларда жалпы сипаттағы трансферттерді қайтару	4	01	1	11	100					
Аудандық (қалалық) бюджеттерден трансферттер	4	01	2							
Бюджеттік алып қоюлар	4	01	2	01		100				
Нысаналы трансферттерді қайтару	4	01	2	02		100				
Нысаналы мақсатқа сай пайдаланылмаған нысаналы трансферттерді қайтару	4	01	2	03		100				
Аудандық (қалалық) бюджеттерден облыстық бюджеттің ысырабын өтеуге арналған трансферттер түсімдері	4	01	2	04		100				
Бюджет заңнамасымен қарастырылған жағдайларда жалпы сипаттағы трансферттерді қайтару	4	01	2	05		100				
Мемлекеттік басқарудың жоғары тұрған органдарынан түсетін трансферттер	4	02								
Республикалық бюджеттен түсетін трансферттер	4	02	1							
Ағымдағы нысаналы трансферттер	4	02	1	01		100	100			
Нысаналы даму трансферттері	4	02	1	02		100	100			
Субвенциялар	4	02	1	03		100	100			
Облыстық бюджеттен түсетін трансферттер	4	02	2							
Ағымдағы нысаналы трансферттер	4	02	2	01				100		
Нысаналы даму трансферттері	4	02	2	02				100		
Субвенциялар	4	02	2	03				100		
Заңнаманың қабылдауына байланысты ысырапты өтеуге арналған трансферттер	4	02	2	04				100		
Облыстардың, Астана және Алматы қалаларының бюджеттеріне берілетін трансферттер	4	03								
Облыстық бюджеттің, Астана және Алма-ты қалалары бюджеттерінің басқа облыстық бюджеттермен, Астана және Алматы қалаларының бюджеттерімен өзара қатынастары	4	03	1							
Облыстық бюджеттерге, Астана және Алматы қалаларының бюджеттеріне өкімшілік-аумақтық бірліктің саяси, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылығына, адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған, жалпы республикалық не халықаралық маңызы бар іс-шаралар өткізілген жағдайларда берілетін трансферттер	4	03	1	01		100	100			
Аудандық (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттеріне өкімшілік-аумақтық бірліктің саяси, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылығына, адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған, жалпы республикалық не халықаралық маңызы бар іс-шаралар өткізілген жағдайларда берілетін трансферттер	4	03	1	02				100		
Ұлттық қордан трансферттер	4	04								
Республикалық бюджетке Ұлттық қордан трансферттер	4	04	1							
Ұлттық қордан республикалық бюджетке кепілдік берілген трансферт	4	04	1	01	100					
Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке өткен жылы аударылмаған кепілдендірілген трансферт сомасы	4	04	1	02	100					
Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан Республикалық бюджетке берілетін нысаналы трансферт	4	04	1	03	100					
Бюджеттік кредиттерді өтеу	5									
Бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01								
Мемлекеттік бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1							
Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарына ішкі көздер есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	01	100					
Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарына үкіметтік сыртқы қарыздар қаражаты есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	02	100					
Аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органдарына облыстық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	03		100				
Мамандандырылған ұйымдарға ішкі көздері есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	04	100					
Мамандандырылған ұйымдарға үкіметтік сыртқы қарыздар есебінен республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	05	100					
Мамандандырылған ұйымдарға жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	06		100	100	100		
Занды тұлғаларға үкіметтік сыртқы қарыздар қаражаты есебінен республикалық бюджеттен 2005 жыл-ға дейін берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	10	100					
Занды тұлғаларға жергілікті бюджеттен 2005 жылға дейін берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	11		100	100	100		
Жеке тұлғаларға республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	12	100					
Жеке тұлғаларға жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	13		100	100	100		
Шетелдік мемлекеттерге берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	5	01	1	14	100					
Бюджеттік кредиттердің сомаларын қайтару	5	01	2							
Республикалық бюджеттен берілген пайдаланылмаған бюджеттік кредиттерді қайтару	5	01	2	01	100					
Жергілікті бюджет-тен берілген пайдаланылмаған бюджеттік кредиттерді қайтару	5	01	2	02		100				
Республикалық бюджеттен берілген пайдаланылмаған бюджеттік кредиттерді облыстардың (республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) бюджеттерінен қайтару	5	01	2	03	100					
Облыстық бюджеттен берілген пайдаланылмаған бюджеттік кредиттерді аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттерінен қайтару	5	01	2	04		100				
Республикалық бюджеттен беріл-ген нысаналы мақсаты бойынша пайдаланылмаған кредиттерді облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқару органдарының қайтаруы	5	01	2	05	100					
Жергілікті бюджеттен берілген нысаналы мақсаты бойынша пайдаланылмаған кредиттерді қайтару	5	01	2	06		100	100			
Республикалық бюджеттен беріл-ген нысаналы мақ-саты бойынша пайдаланылмаған кредиттерді жеке және занды тұлғаларлың қайтаруы	5	01	2	07	100					
Жергілікті бюджеттен берілген нысаналы мақсаты бойынша пайдаланылмаған кредиттерді жеке және занды тұлғалардың қайтаруы	5	01	2	08		100	100			
Төленген мемлекеттік кепілдіктер бойынша талаптарды қайтару	5	02								
Төленген мемлекеттік кепілдіктер бойынша талаптарды занды тұлғалардың қайтаруы	5	02	1							
Мемлекеттік кепілдіктер бойынша міндеттемелерді орындауға бағытталған қаражатты қайтару	5	02	1	01	100					
Бюджеттік кредиттер, сондай-ақ мемлекеттік кепілдіктер бойынша міндеттемелерді орындауға бағытталған бюджеттік қаражат бойынша берешекті өтеу есебіне мемлекет пайдасына алынған не өндіріп алынған мүлікті сатудан түсетін түсімдер	5	02	1	02	100					
Мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер	6									
Мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер	6	01								
Қаржы активтерін ел ішінде сатудан түсетін түсімдер	6	01	1							
Республикалық меншіктегі занды тұлғалардың қатысу үлестерін, бағалы қағаздарын сатудан түсетін түсімдер	6	01	1	01	100					
Коммуналдық меншіктегі занды тұлғалардың қатысу үлестерін, бағалы қағаздарын сатудан түсетін түсімдер	6	01	1	02		100	100	100		
Республикалық меншіктегі және кен өндіруші әрі өңдеуші салаға жататын мемлекеттік мүлікті жекешелендіруден түсетін түсімдер	6	01	1	03						100
Мүлік кешені, республикалық мемлекеттік кәсіпорындардың жедел басқаруындағы немесе шаруашылық жүргізуіндегі өзге де мемелекеттік мүлік түріндегі республикалық мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік кәсіпорындарды сатудан түсетін түсімдер	6	01	1	04	100					
Мүліктік кешен түріндегі коммуналдық мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік кәсіпорындарды және коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың жедел басқаруындағы немесе шаруашылық жіргізуіндегі өзге мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін түсімдер	6	01	1	05		100	100	100		
Қаржы активтерін елден тыс жерлерде сатудан түсетін түсімдер	6	01	2							

(Соңы 26-бетте).

(Соңы. Басы 23-25-беттерде).

Халқаралық ұйымдардың заңды тұлғаларының қатысу үлестерін, бағалы қағаздарын сатудан түсетін түсімдер	6	01	2	01	100				
Қарыздар түсімдері	7								
Мемлекеттік ішкі қарыздар	7	01							
Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар	7	01	1						
Мемлекеттік ұзақ мерзімді қазынашылық міндеттемелер	7	01	1	01	100				
Мемлекеттік орта мерзімді қазынашылық міндеттемелер	7	01	1	02	100				
Мемлекеттік қысқа мерзімді қазынашылық міндеттемелер	7	01	1	03	100				
Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарды ұйымдастырылған бағалы қағаздар рынкында сатудан түсетін түсімдер	7	01	1	05	100				
Өзге де мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар	7	01	1	09	100				
Қарыз алу келісім-шарттары	7	01	2						
Қазақстан Республикасының Үкіметі алатын қарыздар	7	01	2	01	100				
Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы алатын қарыздар	7	01	2	02		100	100		
Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы алатын қарыздар	7	01	2	03				100	
Мемлекеттік сыртқы қарыздар	7	02							
Қарыз алу келісім-шарттары	7	02	1						
Халықаралық қаржы ұйымдарынан кредиттер	7	02	1	01	100				
Шетелдік мемлекеттерден кредиттер	7	02	1	02	100				
Шетелдік коммерциялық банктер мен фирмалардан кредиттер	7	02	1	03	100				
Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар	7	02	2						
Сыртқы капитал рыноктарында орналыстырылған мемлекеттік борыштық міндеттемелер	7	02	2	01	100				
Өзге де мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар	7	02	2	02	100				
Бюджет қаражатының пайдаланылатын қалдықтары	8								
Бюджет қаражаты қалдықтары	8	01							
Бюджет қаражатының бос қалдықтары	8	01	1						
Бюджет қаражатының бос қалдықтары	8	01	1	01	Бос қалдықтар қалыптасқан бюджет деңгейіне байланысты				
Есепті кезең соңындағы бюджет қаражатының қалдықтары	8	01	2						
Есепті кезеңнің соңындағы бюджет қаражатының қалдықтары	8	01	2	01	Қалдықтар қалыптасқан бюджет деңгейіне байланысты				

Бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылғы 12 желтоқсандағы Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне №9963 болып енгізілді.

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің бұйрығы

2015 жылғы 24 сәуір №491 Астана қаласы

«Қазақстан Республикасы Ұлттық қуаландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын бекіту туралы

«Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» 2013 жылғы 15 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабы 1) тармақшасына сәйкес **бұйырамын:**

1. Қоса беріліп отырған «Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті (С.С. Сарсенов):

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде заңнамада белгіленген тәртіппен мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оның көшірмесін мерзімді баспа басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің интернет-ресурсында және мемлекеттік органдардың интранет-порталында орналастырылуын;

4) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Заң департаментіне осы бұйрықтың 2-тармағының 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрі Ә.ИСЕКЕШЕВ.

«КЕЛІСІЛДІ»
Қазақстан Республикасының
Ұлттық экономика министрі
_____ Е. Досаев
2015 жылғы 4 мамыр

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 сәуірдегі №491 бұйрығымен бекітілген

«Қазақстан Республикасы Ұлттық қуаландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті Министрліктің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті «Мемлекеттік техникалық қызмет» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтінішті қабылдау және мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін беру:

1) көрсетілетін қызметті беруші;

2) Министрліктің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті «Халыққа қызмет көрсету орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – ХҚКО);

3) www.egov.kz «электрондық үкімет» веб-порталы (бұдан әрі – портал) арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызметті көрсету мерзімі:

1) көрсетілетін қызметті берушіге немесе ХҚКО-ға құжаттар пакетін тапсырған сәттен бастап - 1 (бір) жұмыс күні;

2) құжаттар пакетін тапсыру үшін кезекте күтудің рұқсат етілген ең ұзақ уақыты – 20 (жиырма) минут;

3) қызмет көрсетудің жол берілген ең ұзақ уақыты – 20 (жиырма) минуттан аспайды.

5. Мемлекеттік қызметті көрсету нысаны-электрондық (ішінара автоматтандырылған) және (немесе) қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі:

1) тіркеу куәлігін электрондық құжат нысанында беру;

2) кері қайтарып алынған тіркеу куәліктерінің тізімінде сериялық нөмірін орналастырып, тіркеу куәліктерін кері қайтарып алу.

Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін беру нысаны: электрондық.

Көрсетілетін қызметті алушы ХҚКО-ға немесе көрсетілетін қызметті берушіге жүгінген жағдайда, тіркеу куәліктері (жеке тұлғаларға) ақпаратты электрондық тасығышта (чип) қамтылған жеке куәлікке және (немесе) ақпаратты криптографиялық қорғау құралдарын қамтитын sim-картаға жазылады.

Көрсетілетін қызметті алушы портал арқылы жүгінген жағдайда, тіркеу куәліктері көрсетілетін қызметті алушының есептеу техникасы құралдарына жазылады.

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет жеке және заңды тұлғаларға тегін көрсетіледі (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті алушы).

8. Жұмыс кестесі:

1) көрсетілетін қызметті берушінің – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа күндері, дүйсенбіден бастап жұмаңы қоса алғанда, жұмыс кестесіне сәйкес сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін түскі үзіліспен сағат 9.00-ден 18.30-ға дейін.

Мемлекеттік көрсетілетін қызмет алдын ала жазылусыз және жеделдетіп қызмет көрсетусіз кезек тәртібімен жүзеге асырылады;

2) ХҚКО – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа күндері, дүйсенбіден бастап сенбіні қоса алғанда, жұмыс кестесіне сәйкес түскі үзіліссіз сағат 09.00-ден 20.00-ге дейін.

Өтінішті қабылдау және нәтижесін беру алдын ала жазылусыз және жеделдетіп қызмет көрсетусіз «электрондық» кезек тәртібімен жүзеге асырылады, электрондық кезекті портал арқылы брондауға болады;

3) порталдың – жөндеу жұмыстарын жүргізуге байланысты техникалық үзілістерді қоспағанда, тәулік бойы (көрсетілетін қызметті беруші жұмыс уақыты аяқталғаннан кейін, Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндері жүгінген кезде өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілген қызметтің нәтижелерін беру келесі жұмыс күнімен іске асырылады).

9. Көрсетілетін қызметті алушы (немесе сенімхат бойынша оның өкілі) ХҚКО-ға немесе көрсетілетін қызметті берушіге жүгінген кезде мемлекеттік қызметті көрсету үшін қажетті құжаттардың тізбесі:

тіркеу куәліктерін беру үшін:

1) жеке тұлғалар:

порталдан алынған және бірегей нөмірді қамтитын осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша тіркеу куәліктерін беруге өтініш. Көрсетілетін қызметті алушы мемлекеттік көрсетілетін қызметті алу мақсатында ХҚКО-ға жүгінген жағдайда жеке куәлік бергу үшін осы мемлекеттік көрсетілетін стандартына 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша бірегей нөмірі көрсетілмеген тіркеу куәліктерін беруге өтініш ұсынылады;

көрсетілетін қызметті алушының жеке басын куәландыратын құжат;

осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша көрсетілетін қызметті алушының өкіліне сенімхат;

2) «Е-нотариат» ақпараттық жүйесіне қатысушылар:

порталдан алынған, осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша тіркеу куәліктерін беруге өтініш;

көрсетілетін қызметті алушының жеке басын куәландыратын құжат;

осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша көрсетілетін қызметті алушының өкіліне сенімхат;

нотариалдық іс жүргізу туралы заңнамаға сәйкес талап етілетін қосымша мәліметтер)

Нотариустың куәландыру жазбасы

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 3-қосымша

Нысан

Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының тіркеу куәліктерін беруге өтініш
(«Е-нотариат» ақпараттық жүйесін пайдаланушы жеке тұлғаның атынан)

Бірегей нөмірі

Тіркеу куәлігі атына берілетін жеке тұлғаның сәйкестендіру деректері:
ЖСН: _____
Тегі: _____
Аты: _____
Әкесінің аты: _____
Жүйедегі ролі: _____
(нотариус, ҚР ӘМ қызметкері, АӘО қызметкері, РНП қызметкері, АНП қызметкері, контент модератор, әкімші)
Облыстың атауы: _____
Қала: _____
Электрондық пошта мекенжайы: _____
Телефон: _____
Тіркеу куәлігінің жарамдылық мерзімі: 1 жыл.
Тіркеу куәлігі саясаттарымен таныстым, қарсылығым жоқ.
ЭЦҚ тиісті жабық кілтін құру үшін пайдаланылатын ЭЦҚ құралдары туралы деректер, ЭЦҚ алгоритмі стандартының және ашық кілт ұзындығының белгілері:
ҰКО АҚКҚ (ЭЦҚ - RSA 2048 Бит, Бірдейлестіру - RSA 2048 Бит)
Қолтаңба ашық кілті: _____
Бірдейлестірудің ашық кілті: _____
Қосымша ақпаратқа арналған орын: _____
Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісім беремін.

Күні 20__ жылғы «___» _____

Жеке тұлғаның (жеке тұлғаның өкілінің) қолы _____

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 4-қосымша

Нысан

Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының тіркеу куәліктерін беруге өтініш (заңды тұлғаның және қызметін бірлескен кәсіпкерліктер түрінде жүзеге асыратын жеке кәсіпкердің атынан)

Бірегей нөмірі

Заңды тұлғаның сәйкестендіру деректері:
БСН: _____
Ұйымның немесе ЖК атауы: _____
Тіркеу куәліктері оның атына берілетін заңды тұлға қызметкерінің сәйкестендіру деректері:
ЖСН: _____
Тегі: _____
Аты: _____
Әкесінің аты: _____
Облыстың атауы: _____
Қала: _____
Электрондық пошта мекенжайы: _____
Телефон: _____
Тіркеу куәлігінің жарамдылық мерзімі: 1 жыл.
Тіркеу куәліктерінің саясаттарымен таныстым, қарсылығым жоқ.
ЭЦҚ тиісті жабық кілтін құру үшін пайдаланылатын ЭЦҚ құралдары туралы деректер, ЭЦҚ алгоритмі стандартының және ашық кілт ұзындығының белгілері:
ҰКО АҚКҚ (ЭЦҚ - МЕМСТ 34.310-2004 512 Бит, Бірдейлестіру - RSA 2048 Бит)

Қолтаңба ашық кілті: _____
Бірдейлестірудің ашық кілті: _____
Қосымша ақпаратқа арналған орын: _____
Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісім беремін.
Күні 20__ жылғы «___» _____
Заңды тұлға қызметкерінің (заңды тұлға өкілінің) қолы _____

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 5-қосымша

Нысан

Заңды тұлғадан Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының тіркеу куәліктерін бір рет алуға және кері қайтаруға сенімхат

_____, 20__ жылғы «___» _____
(елді-мекеннің атауы)
БСН _____,
(заңды тұлғаның атауы)
заңды мекенжайы: _____,
Жарғының (Ереженің) негізінде әрекет ететін
_____ атынан,
_____,
(тегі, аты, әкесінің аты, туған жылы және жері, тұратын жері)
ЖСН _____
осы сенімхатпен:
заңды тұлғаның қызметкерлері үшін Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығына тіркеу куәліктерін _____ құжаттарды ұсынуға уәкілеттік береді.
(беруге немесе кері қайтаруға)
1. _____,
(тегі, аты, әкесінің аты) (лауазымы) (қызметкердің қолы)
ЖСН _____
2. _____,
(тегі, аты, әкесінің аты) (лауазымы) (қызметкердің қолы)
ЖСН _____
3. _____,
(тегі, аты, әкесінің аты) (лауазым) (қызметкердің қолы)
ЖСН _____

Өкілге осы сенімхатта анықталған тапсырманы орындау үшін Ұлттық куәландырушы орталықтың тиісті құжаттарына қолын қою құқығы беріледі.

Басшы _____
(қолы) (аты, тегі)
МО

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 6-қосымша

Нысан

Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының тіркеу куәліктерін беруге өтініш (жеке тұлғаның атынан)

Бірегей нөмірі

Тіркеу куәліктері атына берілетін жеке тұлғаның сәйкестендіру деректері:
ЖСН: _____
Тегі: _____
Аты: _____
Әкесінің аты: _____
Облыстың атауы: _____
Қала: _____
Электрондық пошта мекенжайы: _____
Телефон: _____
Base64 форматындағы PKCS#10 сұрау салу:
Base64 форматындағы сұрау салу:
Тіркеу куәлігінің жарамдылық мерзімі: 1 жыл.
Тіркеу куәлігінің саясаттарын таныстым, қарсылығым жоқ.
Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісім беремін.
Күні 20__ жыл «___» _____
Жеке тұлғаның (жеке тұлға өкілінің) қолы _____

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 7-қосымша

Нысан

Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының
SSL тіркеу куәлігін беруге өтініш (заңды тұлғаның атынан)

Бірегей нөмірі

Заңды тұлғаның сәйкестендіру деректері:
БСН: _____
Ұйымның атауы: _____
Тіркеу куәліктерін оның атына берілетін заңды тұлға қызметкерінің сәйкестендіру деректері:
ЖСН: _____
Тегі: _____
Аты: _____
Әкесінің аты: _____
Облыстың атауы: _____
Қала: _____
Электрондық пошта мекенжайы: _____
Телефон: _____
Base64 форматындағы PKCS#10 сұрау салу:
Base64 форматындағы сұрау салу:
Тіркеу куәлігінің жарамдылық мерзімі: 1 жыл.
Тіркеу куәлігінің саясаттарын таныстым, қарсылығым жоқ.
ЭЦҚ тиісті жабық кілтін құру үшін пайдаланылатын ЭЦҚ құралдары туралы деректер, ЭЦҚ алгоритмі стандартының және ашық кілт ұзындығының белгілері:
ҚР ҰКО АҚКҚ ЭЦҚ - МЕМСТ 34.310-2004 512 Бит, Бірдейлестіру - RSA 2048 Бит)
Қолтаңба ашық кілті: _____
Бірдейлестірудің ашық кілті: _____
Қосымша ақпаратқа арналған орын: _____
Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісім беремін.
Күні 20__ жыл «___» _____
Жеке тұлғаның (жеке тұлға өкілінің) қолы _____

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 8-қосымша

Нысан

Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының тіркеу куәлігін беруге өтініш
(«Қазынашылық-Клиент» ақпараттық жүйесін пайдаланушы заңды тұлғаның атынан)

Бірегей нөмірі

Заңды тұлғаның сәйкестендіру деректері:
БСН: _____
Ұйымның атауы: _____
Тіркеу куәлігі атына берілетін заңды тұлға қызметкерінің сәйкестендіру деректері:
ЖСН: _____
Тегі: _____
Аты: _____
Әкесінің аты: _____
ММ/КБЖ коды _____
Ролі: _____
Облыстың атауы: _____
Қала: _____
Электрондық пошта мекенжайы: _____
Телефон: _____
Тіркеу куәлігінің жарамдылық мерзімі: 1 жыл.
Тіркеу куәліктерінің саясаттарымен таныстым, қарсылығым жоқ,
ЭЦҚ тиісті жабық кілтін құру үшін пайдаланылатын ЭЦҚ құралдары туралы деректер, ЭЦҚ алгоритмі стандартының және ашық кілт ұзындығының белгілері:
ҚР ҰКО АҚКҚ ЭЦҚ - МЕМСТ 34.310-2004 512 Бит, Бірдейлестіру - RSA 2048 Бит)
Қолтаңба ашық кілті: _____
Бірдейлестірудің ашық кілті: _____
Қосымша ақпаратқа арналған орын: _____
Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісім беремін.
Күні 20__ жыл «___» _____
Заңды тұлға қызметкерінің (заңды тұлға өкілінің) қолы _____

«Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландыру орталығының тіркеу куәлігін беру және қайтарып алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 9-қосымша

Нысан

Қазақстан Республикасы Ұлттық куәландырушы орталығының тіркеу куәліктерін кері қайтарып алуға
(жоюға) өтініш (жеке тұлғаның атынан)

Жеке тұлғаның сәйкестендіру деректері:
ЖСН: _____
Тегі: _____
Аты: _____
Әкесінің аты: _____
Электрондық пошта мекенжайы: _____
Телефон: _____
Тіркеу куәліктерінің сәйкестендіру деректері:
Сериялық нөмірлері:
_____
_____
_____

(Жалғасы. Басы 26-бетте).

Мемлекеттік қызметті көрсету кезінде «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің (Салық кодексі) 540-бабына сәйкес мемлекеттік баж салығы алынады, ол мемлекеттік баж салығын төлену күніне белгіленген айлық есептік көрсеткіш мөлшерінің 10 пайызын құрайды.

Мемлекеттік баж екінші деңгейдегі банктер мен төлемнің мөлшері мен күнін растайтын құжат (тубіртек) беретін жекелеген банк операциялары түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар арқылы қолма-қол немесе қолма-қол емес тәсілмен жүзеге асырылады.

8. Көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесі – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап жұмаңы қоса алғанда сағат 9.00-ден 18.30-ға дейін, түскі асқа үзіліс сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметің нәтижелерін беру сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін түскі асқа үзіліспен сағат 9.00-ден 17.30-ға дейін жүзеге асырылады.

Қабылдау алдын ала жазылусыз және жеделдетіп қызмет көрсетусіз кезек тәртібімен жүзеге асырылады.

9. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті алу үшін қызметті алушы қызмет берушіге жеке өтінішпен осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беру туралы өтініш (бұдан әрі – өтініш) береді.

Он алты жасқа толмаған немесе әрекетке қабілетсіз болып табылатын көрсетілетін қызметті алушының өтінішін ата-анасының бірі немесе заңды өкілі береді.

Өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) көрсетілетін қызметті алушының ұлттық паспортының көшірмесі және түпнұсқасы, азаматтығы жоқ адамның құжаты, өтініш беру күнінде олардың жарамдылық мерзімі күнтізбелік 180 күннен артық болуы тиіс;

бірлескен қолдаухат беру кезінде: баланың туу туралы куәлігінің немесе 16 жасқа толмаған баланың жеке басын куәландыратын басқа құжаттың көшірмесі және түпнұсқасы;

2) шетелдіктің Қазақстан Республикасында болудың заңдылығын растайтын құжаттың көшірмесі;

3) оның азаматтығына мемлекеттің жазбаша келісімі, ол кету парағы не шетелге тұрақты тұру үшін шығуға рұқсатты растайтын басқа құжат болуы мүмкін (босқындар деп танылған немесе Қазақстан Республикасында баспана берілген шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарды және Қытай Халық Республикасынан этникалық қазақтарды қоспағанда, егер халықаралық шарттармен өзге көзделмесе);

4) «Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсаттар алуға үміткер шетелдіктердің және азаматтығы жоқ адамдардың Қазақстан Республикасында болу кезеңінде өздерінің төлем жасау қабілеттігін растау ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 26 қарашадағы № 1185 қаулысына сәйкес көрсетілетін қызметті алушының төлем қабілеттілігін растау туралы құжат;

5) азаматтық тистілігі және (немесе) тиісті мемлекеттің құзыретті органы берген тұрақты тұратын мемлекетіндегі соттылығы (соттылығының жоқтығы) туралы құжат;

6) 14-тен 16 жасқа дейінгі баланың Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға нотариалды куәландырылған келісімі;

7) баспана ұсыну туралы жеке немесе заңды тұлғамен шарт не көрсетілетін қызметті алушының тұруына және тұрақты тіркеу есебіне қоюға нотариалды расталған келісім;

8) Қазақстан Республикасының медициналық мекемесі берген шетелдіктің медициналық куәландыру туралы анықтамасы;

9) өлшемі 35х45 мм 4 фотосурет (фотосурет өтініш берушінің жасына сәйкес болуы және қатаң түрде жарық жерде алдынан түсірілуі және адамның беті фотосуреттің жалпы алаңының 75%-ға жуығын алуы тиіс);

Қағиданың 9-тармағындағы 3), 4), 5), 7), 8), 9) тармақшаларында көрсетілген құжаттарды беру күні күнтізбелік 90 күннен аспауы тиіс.

3), 5) тармақшаларда көрсетілген құжаттар Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеудің тізілімінде № 1350 болып тіркелген, «Консулдық заңдастыру ережелерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2000 жылғы 21 қарашадағы № 264 бұйрығына сәйкес Азаматтық, отбасылық және қылмыстық істер жөніндегі құқықтық көмек және құқықтық қатынастар туралы 1993 жылғы 31 наурыздағы конвенцияға қосылған елдерді қоспағанда, дипломатиялық өкілдіктерді, шет елдегі консулдық мекемелерде немесе Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі Консулдық қызмет департаментінде заңдастырылады немесе апостиль қойылады.

1974 жылғы үлгідегі паспорты бар Қазақстан Республикасының азаматында тұратын не жеке басын куәландыратын құжаттарсыз туратын шетелдіктер мынадай құжаттарды:

Туруды не Қазақстан Республикасында тіркелуді растайтын құжатты (еңбек кітапшасын, азаматтарды тіркеу кітабы, туу, неке қию туралы куәлікті, аттестатты немесе білімі туралы дипломды және т.б.) қосымша ұсынады;

Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары тұрғылықты жері бойынша сұрау салудың нақты хаттамасын жасайды, онда тексерілетін адамдар қашан және қайда туғандары, олар туған сәтте ата-аналарының азаматтығы, Қазақстан Республикасына қашан және қандай құжаттар бойынша келгені, туысқандарының қайсысы және қайда тұрғаны немесе қазіргі уақытта қайда тұратыны, олардың азаматтығы және жағдайларға байланысты басқа да мәселелер көрсетілуі қажет.

Құжаттарды қабылдағаннан кейін көрсетілетін қызметті алушыға беру күнін көрсете отырып, осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 3-қосымшасына сәйкес нысан бойынша тұрақты тұруға арналған рұқсат беруге құжаттар қабылданғаны туралы талон беріледі.

10. Мыналар:

1) заңсыз келген, сондай-ақ қылмыс жасағаны үшін өздері шыққан елдердің заңнамасы бойынша құдалаудағы;

2) сотталғанға дейін тұрақты тұратын жері Қазақстан Республикасының шегінен тыс болған, бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған;

3) адамзатқа қарсы қылмыс жасаған;

4) оралмандарды, Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасында немесе Қазақстан Республикасында туған немесе бұрын оның азаматтығында тұрған бұрынғы отандастарды, сондай-ақ Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарының негізінде Қазақстан Республикасының азаматтығын жеңілдетілген тәртіппен алу құқығы бар адамдар мен олардың отбасы мүшелерін қоспағанда, Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен және мөлшерлерде өзінің төлем қабілеттілігін растауды ұсынбаған;

5) шетелдіктердің Қазақстан Республикасындағы құқықтық жағдайы туралы заңнаманы бұзған;

6) ұлтаралық және діни араздықты тұтандыратын;

7) әрекеттері конституциялық құрылысты күштеп өзгертуге бағытталған;

8) Қазақстан Республикасының егемендігі мен тәуелсіздігіне қарсы шыққан, оның аумағының бірлігі мен тұтастығын бұзуға шақырған;

9) ауыр немесе аса ауыр қылмысы үшін соттылығы бар;

10) ұлттық қауіпсіздік органдарында олардың экстремизмге немесе терроризм қызметке қатыстылығы туралы мәліметтер болған жағдайда;

11) Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат ету туралы өтінішпен жүгінген кезде жалған құжаттар ұсынған не өзі туралы жалған мәліметтер хабарлаған немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімдерде қажетті құжаттарды дәлелсіз себептермен ұсынбаған;

12) Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беру сәтінде Қазақстан Республикасынан бес жылдың ішінде шығарылған;

13) егер бұл Қазақстан Республикасы азаматтарының және басқа адамдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау үшін қажет болса;

14) Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұруға рұқсат алған және тұрақты тұруға рұқсат берілген күннен бастап ретімен келетін кез келген он екі айлық кезең шегінде күнтізбелік бір жұз сексен үш күннен аз тұрып жатқан;

15) Қазақстан Республикасында тұрған алғашқы бес жылдың ішінде оралман мәртебесін алған кезде қоныстандыру үшін белгіленгене өңірден тыс жерлерге оралман өзінің ерікін қалауымен өз бетінше ішкі көшіп-қонған жағдайды;

16) Қазақстан Республикасын азаматтарымен некелескен, осы некеші тұруға ықтырхат алу үшін негіз болған, егер бұл неке заңды күшіне енген сот шешімімен жарамсыз деп танылса;

17) Қазақстан Республикасына кіру үшін қарсы көрсетілім болып табылатын ауурулары бар қызметі алушыға мемлекеттік көрсетілетін қызметтен бас тарту үшін негіз болып табылады.

3. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

11. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 15-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі: 010000, Астана қаласы, Тәуелсіздік, 1 даңғылы.

Шағымдар пошта арқылы жазбаша нысанда не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.

Шағымды тіркеу (мерзімін, кірісі нөмірі мен күні) шағымды қабылдаған адамның тегі мен аты-жөнін, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны көрсетіле отырып, көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесінде қабылданғанын растау болып табылады.

Шағымда көрсетілетін қызметті алушының тегі, аты, әкесінің аты, пошталық мекенжайы көрсетіледі. Шағымға көрсетілетін қызметті алушы қол қоюы тиіс.

Көрсетілетін қызметті берушінің, Министрліктің атына келіп түскен қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде қарауға жатады. Шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап көрсетілетін қызметті алушыға пошта бойынша не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілетін қызметті алушы мемлекеттік көрсетілетін қызмет сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен өтініш білдіре алады.

Мемлекеттік көрсетілетін қызмет сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның шағымы келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

ХҚКО қызметкерінің әрекетіне келіп түскен шағым орталықтың басшысына осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 13-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша жіберіледі.

Орталықтың қолма-қол, сондай-ақ почтамен келіп түскен шағымды қабылдағаның растау оны тіркеу (мөртаңба, кірісі нөмірі мен тіркеу күні шағымның екінші данасына немесе шағымға ілеспе хатқа қойылады) болып табылады

12. Мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайларда көрсетілетін қызметті алушының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік қызмет көрсету ерекшеліктері ескерілген өзге де талаптар

13. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет орындарының мекенжайлары Министрліктің mvd.gov.kz интернет-ресурсында «Ішкі істе органдарының қызметі туралы» бөлімде орналастырылған.

14. Көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі мен мәртебесі туралы ақпаратты қашықтықтан қолжетімділік режиміндe Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығы арқылы алу мүмкіндігі бар.

15. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі анықтама қызметтерінің байланыс телефондары mvd.gov.kz интернет-ресурсында көрсетілген.

«Шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарды тіркеу және Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымша

нысан

_____

_____

_____

Өтініш берушінің Т.А.Ә.(ол болған жағдайда) (ІІД, ІІБ бөлінісінің атауы) болатын жерінің мекенжайы

Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат/не рұқсат беруден бас тарту

Сізге _____

(шешім қабылдаған орган, шешім қабылданған күн

_____

және нөмірі көрсетілсін)

_____ шешімімен

(заңның бабы, бөлігі, тармағы көрсетілсін) Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат етілгенін/рұқсат беруден бас тартылғанын/тұруға ықтырхаттың жарамдылық мерзімі ұзартылғанын хабарлаймын (қажет емесі сызылсын) Тұруға ықтырхатты ресімдеу/тұруға ықтырхаттың жарамдылық мерзімін ұзарту үшін Сізге

_____

(ІІД, ІІБ мекенжайы, қабылдау күндері

_____

және қабылдау сағаттары, қызметкердің Т.А.Ә. (ол болған жағдайда))

_____ өтініш білдіру қажет.

ІІД, ІІБ көші-қон полициясы бөлінісінің

(бөлімінің, бөлімшесінің) бастығы _____ _____

(арнаулы атағы, тегі, аты-жөні) (қолы)

20__ жылғы «___» _____ М.О.

«Шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарды тіркеу және Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымша

нысан

Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беру туралы өтініш

_____

(ішкі істер органының (ІІД, ІІБ, АІІБ) атауы)

Тіркеу нөмірі _____

(үйөлілеті лауазымды адам толтырады)

Фотосуреттің
орны
(35 х 45 мм)

Маған және/немесе менің ұлыма, менің қызыма, менің асырап алған балама/менің қамқорлығым (қорғаншылығым) белгіленген балаға/мемлекеттің қамқорлығындағы балаға (қажет емесі сызылсын) Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беруді сұраймын. 20__ жылғы «___» _____ бастап 20__ жылғы «___» _____ дейін _____ мекенжайы бойынша Қазақстан Республикасында уақытша тіркелгенмін.

Осы өтінішпен жүгінуге себеп болған уәждер

_____

_____

Өтініш беруші туралы мәліметтер

1. Тегі, аты (аттары), әкесінің аты (ол болған жағдайда) _____

_____

(тегін, атын, әкесінің атын (ол болған жағдайда) өзгерткен жағдайда бұрынғы тегін, атын, әкесінің атын (ол болған жағдайда),

_____

өзгерту себебі мен күнін көрсетсін, жеке басын куәландыратын құжатқа сәйкес тегі мен аты орыс және)

_____

(латын әлфавиттерінің әріптерімен жазылады)

2. Туған күні, айы, жылы және жері _____

_____

3. Қазіргі уақытта қандай шет мемлекеттің азаматтығы (тиесілігі) бар (бұрын болды ма)

_____ _____

_____

(қайда, қашан және қандай негізде алынды, айырылды)

4. Жынысы _____

(ер, әйел)

5. Жеке басын куәландыратын құжат _____

(құжаттың нөмірі және сериясы, кім

_____

және қашан берді)

6. Ұлты _____

(қалауы бойынша көрсетіледі)

7. Діни нанымы _____

(қалауы бойынша көрсетіледі)

8. Қазақстан Республикасының аумағында тудыңыз ба және КСРО азаматтығында тұрдыңыз ба немесе Қазақстан Республикасының аумағында тудыңыз (қажет емесі сызылсын) _____

(көрсетілген мәліметтерді растайтын құжат)

9. Қазақстан Республикасының азаматтығында тұрған еңбекке жарамсыз ата-анаңыз бар ма _____

(тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда), туған күні,

_____

еңбекке жарамсыздығын растайтын құжат)

10. Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат және тұруға ықтырхат беру туралы бұрын өтінішпен жүгіндіңіз бе

_____

(егер иә болса, қашан және қандай органға, қандай шешім қабылданды)

11. Отбасы жағдайы _____

(үйленген (тұрмыста), бойдақ (тұрмысқа шықпаған),

_____

ажырасқан, неке қию (бұзу) туралы куәлік, берілген күні және орны)

12. Көмеледі жасқа толмаған (оның ішінде асырап алынған, қамқорындағы, қарамағындағы) балаларын қоса алғанда, Қазақстан Республикасының аумағында уақытша тіркеуі бар отбасы мүшелері:

Өтініш берушіге қатысы	Тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда)	Туған жылы және жері	Азаматтығы (тиесілігі)	Тұратын, оқитын жерінің мекенжайы	Жұмыс орны

13. Оқуын қоса алғанда, еңбек қызметі туралы мәліметтер:

Күні (айы және жылы)	Мекемені көрсете отырып лауазымы, жұмысқа қабылдануы, жұмыстан шығуы	Жұмыс орнының мекенжайы

14. Өтініш берген күннің алдындағы жылғы 1 қаңтар – 31 желтоқсан аралығындағы табысының түрі және көлемі

1	Табыс түрі	
2	Табысының көлемі (теңгемен, шетелдік валютамен)	
3	Негізгі жұмыс орны бойынша табысы	
4	Өзге де қызметтен табысы	
5	Банктегі салымынан табысы	
6	Бағалы қағаздардан және коммерциялық ұйымдарда қатысу үлесінен табысы	
7	Зейнетақысы, стипендиясы және өзге әлеуметтік төлемдері немесе табысы (қандай екені көрсетілсін)	

15. Жеке сәйкестендіру нөмірі (егер бар болса)

_____

(күәлігінің нөмірі, берген күні мен орны, оны берген органның атауы)

16. Сіз Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге өкімшілік елден шығаруға не болмаса өтініш берудің алдында бес жыл ішінде елден қуыға ұшырадыңыз ба _____

(егер ұшырасаңыз, неше рет және қашан)

17. Сіз ауыр немесе аса ауыр қылмыс не болмаса қауіпті деп танылған қылмысты қайта жасағаныңыз үшін заңды күшіне енген сот үкімімен сотталдыңыз ба _____

(егер сотталсаңыз,

_____

неше рет және қашан)

18. Қазақстан Республикасының аумағында не болмаса одан тыс жерлерде ауыр немесе аса ауыр қылмыс жасағаныңыз үшін жабылмаған немесе алынбаған соттылығыңыз бар ма

_____

(егер болса, неше рет және қашан)

_____

19. Шетелдіктердің Қазақстан Республикасында болу (тұру) режимін қамтамасыз ету бөлігінде Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзғаныңыз үшін әкімшілік жауапкершілікке тартылдыңыз ба

_____

(егер тартылсаңыз, неше рет және қашан)

20. Адамның иммунитеті тапшылығы вирусымен туындайтын аурумен, нашақорлықпен, айналадағылар үшін қауіпті болып табылатын жұқпалы аурумен ауырмайсыз ба _____

_____

(егер ауырсаңыз, нақты қайсысымен)

21. Ата-анасы Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға қалдыру туралы рұқсат алған кезде жазылатын/дербес рұқсат алатын бала туралы мәлімет (тегі, аты, әкесінің аты, туған күні мен жері, азаматтығы)

_____

Көрсетілген балалардың басқа ата-анасы туралы мәлімет (тегі, аты, әкесінің аты, туған күні, азаматтығы, тұрғылықты жері) _____

22. Уақытша тұратын жерінің мекенжайы, телефоны _____ _____

_____ _____

Өтінішпен бірге мынадай құжаттар ұсынамын:

_____

_____

_____

Маған Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға «Халықтың көші-қоны туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 49-бабымен кезделген жағдайларда рұқсат беруден бас тартылуы не болмаса берілген тұруға ықтырхаттың күші жойылуы мүмкін екені туралы ескертілді. Ұсынылған құжаттардың түпнұсқалығын және жазылған мәліметтің шынайылығын растаймын.

20__ жылғы «___» _____.

_____

(өтініш берілген күні) (өтініш берушінің қолы, лауазымды адам болған кезде қойылады)

20__ жылғы «___» _____ өтініш қарауға қабылданды.

Өтініштің толтырылғанының дұрыстығын және қажетті құжаттардың бар-жоғын тексердім, өтінішке мен болған кезде қол қойылды, өтініш берушінің қолының түпнұсқалығын растаймын _____

(арнайы атағы (егер бар болса),

_____

құжатты қабылдаған уәкілетті лауазымды адамның лауазымы, тегі, аты-жөні)

_____

(лауазымды адамның қолы)

Өтініш қысқартуларсыз, аббревиатураларсыз, тузетулерсіз және шимайсыз қолмен немесе техникалық құралдарды (жазу машиналары, компьютерлер) пайдалана отырып толтырылады. Сұрақтарға жауап жан-жақты болуы тиіс. Қолмен орындалған мәтін түсінікті болуы тиіс. Өтінішті қабылдаған көші-қон полициясы бөлінісінің мертабаны қойылады. Осы тармақты толтырған кезде мекемелердің атауы өтініш беруші сонда жұмыс істеген кезеңде қалай аталса солай аталуы тиіс. Егер өтініш беруші заңды тұлғаның білімінсіз кәсіпкер болып табылса, онда тіркеу туралы куәлікті немері, тіркеген органның атауы және берілген орны көрсетіледі. Егер өтініш берушіге зейнетақы тағайындалса, зейнетақы түрі, зейнетақы куәлігінің нөмірі, оны кім және қашан бергені көрсетіледі.

Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен күзетілетін құпияларды құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісемін

20 __ жылғы «__» _____ _____ (қолы)

«Шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарды тіркеу және Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 3-қосымша

нысан

Тұрақты тұруға арналған рұқсат беруге құжаттарды қабылдау туралы
№ _____ ТАЛОН

_____

Өтініш берушінің Т.А.Ә.(ол болған жағдайда)

Қабылданған құжаттар тізбесі:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____

Қабылдаған:_____/

(ІІД ҚҚПБ қызметкерінің лауазымы)

_____/_____

(қолы) Т.А.Ә. (ол болған кезде)

20____ ж. «___» _____

Берілген күні және уақыты: _____жылғы «___» _____ __ сағ. __ мин.

Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 7 сәуірдегі № 315 бұйрығына 2-қосымша

«Азаматтығы жоқ адамдарға куәліктер және Қазақстан Республикасында тұрақты тұратын шетелдіктердің тұруына ықтиярхат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Азаматтығы жоқ адамдарға куәліктер және Қазақстан Республикасында тұрақты тұратын шетелдіктердің тұруына ықтиярхат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызметі (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірлеген.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті Министрліктің аумақтық бөліністері (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Өтініштерді қабылдау:

көрсетілетін қызметті беруші;

көрсетілетін қызметті беруші Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Байланыс, ақпаратандыру және ақпарат комитетінің «Халыққа қызмет көрсету орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – ХҚКО) арқылы жүзеге асырылады.

Дайын құжаттарды беру:

көрсетілетін қызметті беруші;

ХҚКО арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімдері:

1) қажетті құжаттар пакетін тапсырған сәттен бастап – күнтізбелік 30 (отыз) күн;

2) құжаттар пакетін тапсыру үшін рұқсат етілген ең ұзақ күту уақыты:

көрсетілетін қызметті берушіде – 30 (отыз) минут;

ХҚКО – 15 (он бес) минут;

3) көрсетілетін қызметті алушыға рұқсат етілетін ең ұзақ қызмет көрсету уақыты:

көрсетілетін қызметті берушіде – 30 (отыз) минут;

ХҚКО – 15 (он бес) минут;

5. Мемлекеттік қызмет көрсету нысаны: қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесі – азаматтығы жоқ адамның куәлігі және шетелдіктің Қазақстан Республикасында тұруға ықтиярхаты көрсетілетін қызметті алушы жеке өзі немесе оның заңды өкілі не нотариалды куәландырылған сенімхат бойынша сеніп тапсырылған адамы жүгінген кезде көрсетілетін қызметті беруші арқылы қағаз түрінде.

Мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесін ұсыну нысаны: қағаз түрінде.

7. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет жеке тұлғаларға: шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарға (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті алушы) ақылы негізде көрсетіледі.

Мемлекеттік қызмет көрсету кезінде «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің (Салық кодексі) 540-бабына сәйкес мемлекеттік баж салығы алынады, ол :

- азаматтығы жоқ адамның куәлігін ресімдеу кезінде - мемлекеттік бажды төлеу күніне белгіленген айлық есептік көрсетіш мөлшерінің 400 пайызын;

- шетелдіктің Қазақстан Республикасында тұруына ықтиярхат ресімдеу кезінде - мемлекеттік бажды төлеу күніне белгіленген айлық есептік көрсетіш мөлшерінің 20 пайызын құрайды.

ХҚКО-да төлем «электрондық үкімет» төлем шлюзі (бұдан әрі – ЭҮТШ) арқылы немесе екінші деңгейдегі банктер немесе банк операцияларының жекелеген түлерін жүзеге асыратын ұйымдар арқылы қолма-қол немесе қолма-қол емес нысанда жүзеге асырылады, олар төлем мөлшері мен күнін растайтын құжат (тубіртек) береді.

8. Жұмыс кестесі:

1) көрсетілетін қызметті берушінің Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап жұманы қоса алғанда сағат 13.00-ден 14.30-ға дейінгі түскі асқа үзіліспен сағат 9.00-ден 18.30-ға дейін.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік қызмет көрсету нәтижелерін беру сағат 13.00-ден 14.30-ға дейінгі түскі асқа үзіліспен сағат 9.00-ден 17.30-ға дейін жүзеге асырылады.

Қабылдау алдын ала жазылусыз және жеделдетіп қызмет көрсетусіз кезек тәртібімен жүзеге асырылады.

2) ХҚКО-да – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа дүйсенбіден бастап сенбіні қоса алғанда, сағат 9.00-ден 20.00-ге дейін, түскі асқа үзіліссіз белгіленген жұмыс кестесіне сәйкес.

Қабылдау көрсетілетін қызметті алушының тіркелген орны бойынша жылдам қызмет көрсетусіз «электрондық» кезек тәртібінде жүзеге асырылады, электрондық кезекті портал арқылы брондауға болады.

9. Көрсетілетін қызметті алушы жеке өзі көрсетілетін қызметті берушіге, сондай-ақ ХҚКО-ға жүгінген кезде мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттардың тізбесі:

Қазақстан Республикасында тұруға ықтиярхатты ресімдеу үшін:

1) жарамды ұлттық паспорт;

2) көші-қон полициясы берілген Қазақстан Республикасында тұрақты тұруға рұқсат;

3) мемлекеттік бажды төлегені туралы түбіртек (ЭҮТШ арқылы төлемді қоспағанда);

4) өлшемі 3,5 х 4,5 см. екі фотосурет (қағаз түрінде);

азаматтығы жоқ адамның куәлігін ресімдеу үшін:

1) мемлекеттік бажды төлегені туралы түбіртек (ЭҮТШ арқылы төлемді қоспағанда);

2) өлшемі 3,5 х 4,5 см. үш фотосурет;

3) мына құжаттардың бірі:

жарамдылық мерзімі аяқталған шетелдік паспорт (азаматығы тиесілі елдің елшілігі болмаған кезде);

азаматтығы жоқ адамның куәлігі (азаматтығы жоқ адамның келу елінің куәлігі және бұрын берілген құжаттың беру мерзімі өткен кезде құжатты қайта ресімдеу кезінде);

1974 жылғы үлгідегі паспорт (басқа мемлекеттің құзыретті органы берген келу елінің азаматтығының жоқтығы туралы анықтамасы болған кезде);

әскери билет;

бас бостандығынан айыру орындарынан босатылғаны туралы анықтама;

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы бойынша Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу және азаматтығын өзгерту, сондай-ақ Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес азаматтықты өзгерту туралы анықтама;

туу туралы куәлік (он алты жасқа дейінгі адамдарға ресімдеу кезінде);

Қазақстан Республикасының шетелдердегі мекемелері беретін оралу куәлігі (шетелде уақытша жүрген азаматтығы жоқ адамның куәлігі жоғалған кезде).

«Азаматтығы жоқ адамдарды және шетелдіктерді тіркеу және құжаттандыру» тіркеу пункті» ақпараттық жүйесі арқылы мемлекеттік қызмет көрсету кезінде көрсетілетін қызметті алушыны фотосуретке түсіруді көрсетілетін қызметті беруші халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес және ақы төлеусіз жүргізеді. Көрсетілетін қызметті алушының фото бейнесі суретке түсіру арқылы электрондық формуларға, көрсетілетін қызметті алушының қолы – қол қою сканері арқылы енгізіледі.

Құжаттарды қабылдағаннан кейін көрсетілетін қызметті алушыға осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша өтінімдерді тіркеу талоны беріледі.

Мемлекеттік қызмет көрсету кезінде көрсетілетін қызметті алушы егер өзгесі Қазақстан Республикасының заңдарында көзделмесе, ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен күзетілетін құпияларды құрайтын мәліметтерді пайдалануға жазбаша келісім береді.

ХҚКО-да дайын құжаттарды беруді ХҚКО қызметкерлері жеке куәлігін ұсынған кезде (не нотариалды куәландырылған сенімхат бойынша оның өкілі) тиісті құжаттарды қабылдау туралы қолхат негізінде жүзеге асырылады.

Егер көрсетілетін қызметті алушы мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесін алуға келмесе, ХҚКО дайындалған күнінен бастап бір ай бойы сақтауды қамтамасыз етеді, одан кейін оларды көрсетілетін қызметті берушіге жою үшін береді.

3. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды тұлғаларының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

10. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды тұлғаларының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 14-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына мына мекенжай бойынша: 010000, Астана қаласы, Тәуелсіздік, 1 даңғылы беріледі.

11. Шағымдар пошта арқылы жазбаша нысанда не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.

Шағымды қабылдауды растау оның көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесінде шағымды қабылдаушының тегі мен атын, берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны көрсетіле отырып, оны тіркеу (мөртаңба, кірісі нөмірі мен күні) болып табылады.

Шағымда көрсетілетін қызметті алушының тегі, аты, әкесінің аты, пошталық мекенжайы көрсетіледі. Шағымға көрсетілетін қызметті алушы қол қоюы тиіс.

Көрсетілетін қызметті берушінің, Министрліктің атына келіп түскен қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде қарауға жатады. Шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап көрсетілетін қызметті алушыға пошта бойынша не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілетін қызметті алушы мемлекеттік көрсетілетін қызмет сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен өтініш білдіре алады.

Мемлекеттік көрсетілетін қызмет сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның шағымы келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

ХҚКО қызметкерінің әрекетіне келіп түскен шағым орталықтың басшысына осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 13-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша жіберіледі.

Орталықтың қолма-қол, сондай-ақ почтамен келіп түскен шағымды қабылдағаның растау оны тіркеу (мөртаңба, кірісі нөмірі мен тіркеу күні шағымның екінші данасына немесе шағымға ілеспе хатқа қойылады) болып табылады

12. Мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайларда көрсетілетін қызметті алушының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік қызмет көрсету ерекшеліктері ескерілген өзге де талаптар

13. Өз-өзіне қызмет көрсетуді жүзеге асыру, өз бетінше жүріп-тұру, құжаттарды қабылдауға назар аудару қабілеті немесе мүмкіндігі толық немесе жартылай жоғалтқан көрсетілетін қызметті алушыларға мемлекеттік қызмет көрсету үшін көрсетілетін қызметті беруші көрсетілетін қызметті алушының тұрғылықты жері бойынша шығу және мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша бойынша «1414» бірыңғай байланыс-орталығы арқылы қағаз тасымалдағышты толтыра отырып, жүгіну арқ

(Соңы. Басы 26-27-беттерде).

«Қазақстан Республикасының азаматтығын алуды және одан шығуды тіркеу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 5-қосымша

нысан

Міндеттеме

Мен _____

Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдауды өтіне отырып, Қазақстан Республикасының Конституциясы мен Заңдарын сақтауға, оның мүдделері мен аумақтық тұтастығын қорғауға, мемлекеттік тілге және аумағында тұратын барлық ұлт өкілдерінің тіліне, әдет-ғұрпы мен салт-дәстүрлеріне құрметпен қарауға, Қазақстан Республикасының күш-қуатын, егемендігі мен тәуелсіздігін нығайтуға міндеттенемін.

20 ___ жылғы «____» _____

_____
(қолы)

Обязательство

Я, _____,

ходатайствуя о приеме в гражданство Республики Казахстан, обязуюсь соблюдать Конституцию и Законы Республики Казахстан, защищать ее интересы и территориальную целостность, уважительно относиться к обычаям, традициям, государственному языку и языку представителей всех национальностей, проживающих на ее территории, способствовать укреплению могущества, суверенитета и независимости Республики Казахстан.

«___»_____20___год

_____
(подпись)

«Қазақстан Республикасының азаматтығын алуды және одан шығуды тіркеу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 6-қосымша

Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдаудың жеңілдетілген тәртібі белгіленетін адамдар үшін кәсіптердің және оларға қойылатын талаптардың
ТІЗБЕСІ

Р/с №	Кәсіп	Талаптар
1	2	3
1.	Әртіс	Халықаралық наградалармен және атақтармен атап өтілген аса көрнекті музыкалық, сахналық немесе хореографиялық қабілетінің, кәсіптік шеберлігінің және жарқын шығармашылық жеке даралығының болуы
2.	Археолог	Ғылыми дәрежесінің және атағының, халықаралық сертификаттарының, ғылыми зерттеулері мен ізденістерінің, ғылыми басылымдарда жарияланымдарының болуы, халықаралық конференцияларға және әлемдік маңызы бар ірі археологиялық ескерткіштердің ашылуына қатысуы
3.	Сәулетші	Сәулет және құрылыс саласындағы ғылыми дәрежесі мен атағының, халықаралық сертификаттарының, қала құрылысының бас жоспарларын әзірлеуде және айрықша ірі әрі күрделі объектілерді жобалауда тәжірибесінің болуы
4.	Балетмейстер	Аса көрнекті балет әртістерін даярлауда тәжірибесінің, халықаралық сертификаттарының және ірі театрлардағы жұмыс өтілінің болуы, әлемдік сыныптағы спектакльдерді дайындауға қатысуы
5.	Биолог, микробиолог (бактериолог, вирусолог)	Биология, бактериология, вирусология, гендік инженерия және басқа да аралас ғылымдар саласындағы ғылыми дәрежесі мен атағының, халықаралық сертификаттарының, ғылыми-зерттеу жұмыстарының және халықаралық маңызы бар ізденістерінің болуы
6.	Дәрігер	Медицина саласындағы ғылыми дәрежесі мен атағының, ғылыми-зерттеу жұмыстарының және халықаралық маңызы бар ізденістерінің, халықаралық сертификаттарының болуы, сондай-ақ мамандануына сәйкес: акушерлік және гинекология; ангиохирургия; анестезиология-реаниматология; кардиохирургия; нейрохирургия; онкология; онкогематология; оториноларингология; радиология; трансплантология; фармакология және клиникалық фармакология; жақ-бет хирургиясы саласындағы диагностика мен емдеудің озық әдістерін меңгеруі
7.	Геолог, геофизик	Геологиялық және геофизикалық ғылымдар саласындағы ғылыми дәрежесі мен атағының, ғылыми зерттеулері мен ізденістерінің, ядролық жарылыстар және жер сілкіністері мониторингі саласындағы жұмыс тәжірибесінің болуы
8.	Дирижер	Аса көрнекті музыкалық деректерінің және халықаралық конкурстарға қатысқанын растайтын дипломдарының, әлемнің жетекші театрлары мен концерт залдарында дирижерлік өткен жұмыс тәжірибесінің болуы
9.	Инженер	Ғылыми дәрежесі мен атағының, ғылыми-зерттеу жұмыстары мен ізденістерінің, халықаралық сертификаттарының болуы, сондай-ақ экономикалық қызмет түріне сәйкес: сейсмологиялық құбылыстарды орта мерзімді, қысқа мерзімді болжау әдістерін меңгеруі; қуатты энергетикалық және жоғары температурадағы плазма қондырғыларын пайдалану; ғылым және техника, рационализация, өнертапқыштық жетістіктерін енгізу; қоршаған ортаны тазарту және оны қалпына келтіру; ядролық жәнеядерлі ғылыми-зерттеу және тәжірибелік жұмыстарды әзірлеу; ядролық реакторларды пайдалану, реакторды (жылдамдатқышты, ядролық-физикалық қондырғыны) басқару; ақпараттық технологиялар мен телекоммуникациялар; озық бағдарламалық қамтамасыз етуді және қазіргі заманғы компьютерлік жабдықтарды әзірлеу; информатика және жүйелік бағдарламалау; қарыш қызметі саласындағы ғылыми-зерттеу және тәжірибе-конструкторлық жұмыстарды әзірлеу; зымырандар мен қарыш аппаратарының, қарыштық ұшу аппаратары мен екпіндеткіш блоктарының бастапқы және техникалық кешендерін әзірлеу және пайдалану; телеметриялық жүйелер мен кешендер, компьютерлік өлшеу блоктары; өндірістік және тұрғын үй-азаматтық мақсаттағы объектілердің құрылысына арналған технологиялық жобалау; ауыл шаруашылығы машиналарын жасау саласына прогрессивті технологиялық процестерді енгізу; субстанциялар мен дәрілік нысандар өндірісі жөніндегі арнайы, осы заманғы фармацевтік жабдықтардағы фармацевтикалық бөйін; дәрілік нысандар мен препараттарды биофармацевтикалық зерделеу; дәрілік субстанциялар мен фитопрепараттар өндірудің технологиялық негіздері мен әдістерін әзірлеу; жүйелі бағдарламалау; жоғары деңгейдегі бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу
10.	Нұсқаушы-спортшы	Олимпиада ойындарында бірінші–алтыншы орынды немесе әлем чемпионаттарында бірінші-үшінші орынды немесе Азия ойындарында бірінші орынды немесе Еуропа чемпионаттарында бірінші, екінші орынды немесе спорттың олимпиадалық түрлері бойынша әлем кубогі финалдарында бірінші орынды немесе Азия, Еуропа чемпионаттарында, бүкіл дүниежүзілік универсиадаларда, Бүкілдүниежүзілік жасөспірімдер мен юниорлар ойындарында бірінші-үшінші орынды иемденген халықаралық біліктілігі бар спорт шеберінен төмен емес спорттық атағының болуы
11.	Ұшқыш (пилот)	Азаматтық әуе кемелеріне рұқсаты бар ұшқыш (пилот) күәлігінің болуы. Жоғары кәсіптік шеберлігі мен даярлығы, әуе кеңістігінің қауіпсіз пайдаланылуын реттейтін нормативтік құқықтық актілерді білуі, кемеңің ұшу және пайдалану ережелерін сақтауы. Денсаулығының белгіленген талаптарға сәйкестігі
12.	Ұшқыш-нұсқаушы	Жоғары кәсіптік шеберлігі мен даярлығы, әуе кеңістігінің қауіпсіз пайдалануды реттейтін нормативтік құқықтық актілерді білуі, кемеңің ұшу және пайдалану ережелерін сақтауы. Денсаулығының белгіленген талаптарға сәйкестігі
13.	Ұшқыш-сынаушы	Жоғары кәсіптік шеберлігі мен даярлығы, әуе кеңістігінің қауіпсіз пайдалануды реттейтін нормативтік құқықтық актілерді білуі, кемеңің ұшу және пайдалану ережелерін сақтауы. Денсаулығының белгіленген талаптарға сәйкестігі
14.	Ұшқыш-қадағалаушы	Арнайы даярлығы, орман қорғау саласындағы жұмыс тәжірибесінің, пирология және өрт қауіпсіздігі жөніндегі білімінің болуы
15.	Математик	Мамандығы бойынша ғылыми дәрежесі мен атағының, халықаралық сертификаттарының, жұмыс тәжірибесінің, математика, қолданбалы математика және аралас ғылымдар саласындағы халықаралық маңызды ғылыми зерттеулері мен ізденістерінің болуы
16.	Ғылыми қызметкер (физика және астрономия саласында)	Мамандығы бойынша ғылыми дәрежесі мен атағының, жұмыс тәжірибесінің, физика мен астрономия және басқа да аралас қызмет түрлері саласындағы өнертапқыштық немесе ғылыми еңбектерінде авторлық күәліктерінің болуы
17.	Провизор	Фармакологиялық заттар мен дәрілік шикізатты физикалық және химиялық қасиеттерін, оларды алу, тазалау, стандарттау және сапасын бақылау әдістері саласындағы аса көрнекті ғылыми зерттеулерінің болуы. Фармазакономика жөніндегі зерттеулердің, медицина мен фармацевтика саласындағы мамандарды халықаралық стандарттар бойынша инспекциялаудың және оқытудың озық әдістерін меңгеруі (GPP, GCP, GMP, GLP, GDP)
18.	Режиссер	Аса көрнекті қойылым қою деректерінің, халықаралық фестивальдарға қатысқанын растайтын атақтары мен дипломдарының, әлемнің ірі театрлары мен концерт залдарындағы жұмыс тәжірибесінің болуы
19.	Құтқарушы	Құтқару және шұғыл жұмыстарды жүргізуге арнайы даярлығының, «Халықаралық сыныптағы құтқарушы» үлгісіндегі біліктілік берілген халықаралық сертификаттарының, ірі авариялық және төтенше жағдайлардың салдарын жоюдағы жұмыс тәжірибесінің, авариялық құтқару құралдарын қолдану жөніндегі дағдысы мен шеберлігінің болуы
20.	Жаттықтырушы	Халықаралық біліктіліктегі спорт шеберінен кем емес спорттық атағының, мамандығы бойынша жұмыс өтілінің Олимпиадалық ойындарда бірінші–алтыншы орынды иемденген жоғары білікті кемінде бір спортшыны немесе Азия ойындарында бірінші – үшінші орынды иемденген бір спортшыны немесе әлем, Азия, Еуропа чемпионаттарында, бүкіл дүниежүзілік универсиадаларда, Бүкілдүниежүзілік жасөспірімдер ойындарында, спорттың жеке немесе ойын түрлерінде бірінші–үшінші орынды иемденген спортшының даярлау жөніндегі жұмыс тәжірибесінің болуы
21.	Мұғалім	Мамандығы бойынша жоғары санаты мен жұмыс тәжірибесінің, халықаралық сертификаттарының және мынадай мамандықтар бойынша тиісті жоғары кәсіптік білімінің болуы: математика, физика, химия, биология, ағылшын тілі, информатика, жалпы тарих; мемлекеттік немесе орыс тілдерін меңгеруі, шет тілдерді еркін меңгеруі
22.	Химик	Ғылыми дәрежесі мен атағының, халықаралық сертификаттарының мамандығы бойынша жұмыс тәжірибесінің, химия, токсикология және аралас ғылымдар саласындағы ғылыми зерттеулері мен ізденістерінің болуы
23.	Суретші	Кәсіптік білімінің, жоғары көркем өнер шығармаларының, халықаралық нағадаларды мен атақтарының, өнертанушылардан шығармашылық мінездемесінің болуы; халықаралық көрмелерге, симпозиумдар мен конкурстарға қатысуы
24.	Штурман (авиацияда)	Жоғары кәсіптік даярлығы мен навигация және ұшу аппаратын жауынгерлік қолдану жөніндегі шеберлігі; әуе кеңістігін қауіпсіз пайдалануды реттейтін нормативтік құқықтық актілерді білуі. Денсаулығының белгіленген талаптарға сәйкестігі

«Қазақстан Республикасының азаматтығын алуды және одан шығуды тіркеу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 7-қосымша

нысан

Құжаттарды тапсырғаны туралы № _____ анықтама
Справка о сдаче документов № _____

_____ азаматының № _____ паспортына берілді
Выдана к паспорту № _____ гражданина _____
Тегі _____
Фамилия
Аты _____
Имя
Әкесінің аты (бар болса) _____
Отчество (при наличии)
Туған жылы _____
Дата рождения
20___жылғы «___» _____ ол шын мәнінде Қазақстан Республикасының азаматтығын қабылдау не одан шығу туралы өтініш білдірді.
В том, что он (а) действительно «___» _____20___года подал (а) ходатайство о приобретении либо о выходе из гражданства Республики Казахстан.
Онымен бірге: _____
Вместе с ним (ней) ходатайствуют:
_____
_____
_____
_____
_____
_____ өтініш берді.
_____ облысы ІІД КҚПБ бастығы
Начальник УМП ДВД _____

М.О. М.П.

№ _____ анықтама түбіртегі
Корешок справки № _____

Тегі _____
Фамилия
Аты _____
Имя
Әкесінің аты (бар болса) _____
Отчество (при наличии)
Туған жылы _____
Дата рождения
Бұрынғы азаматтығы _____
Прежнее гражданство
Паспортының № _____
№ _____ паспорта
20__ жылғы «___» _____ ол шын мәнінде Қазақстан Республикасының азаматтығын қабылдау не одан шығу туралы өтініш білдірді.
В том, что он (а) действительно «___» _____ 20____ года подал (а) ходатайство о приобретении либо о выходе из гражданства Республики Казахстан.
Онымен бірге: _____
Вместе с ним (ней) ходатайствуют:
_____
_____
_____
_____
_____
_____ өтініш берді.
_____
(арнайы атағы, лауазымы, тегі, аты, әкесінің аты (бар болса);
специальное звание, должность, фамилия, имя, отчество (при наличии))

_____
(қолы - подпись)

Анықтаманы алдым _____
Справку получил (а) (қолы - подпись)

20__ жылғы «___» _____

М.О. М.П.

«Қазақстан Республикасының азаматтығын ауды және одан шығуды тіркеу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 8-қосымша

нысан

_____
(аумақтық көші-қон полициясы бөлінісінің атауы)
_____

Тіркеу нөмірі _____
(лауазымды адам толтырады)

М.О.[1]	Фотосуреттің орны[2]

Сауалнама-өтініш[3]

Маған Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуға рұқсат етуіңізді сұраймын. Осы өтінішпен жүгінуге ықпал еткен себептер _____

Біруақытта өзіммен бірге көмелетке толмаған балаларымды (балам, қызым, тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), туған күні, жылы, азаматтығы) Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуға рұқсат етуіңізді сұраймын	
Көрсетілген балалардың басқа ата-аналары туралы мәлімет (тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), тұрғылықты жері, азаматтығы, Қазақстан Республикасының азаматтығы бар болса, сақтайды ма, жоқ па соны көрсетсін)	

Өтініш беруші туралы мәліметтер

1. Тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), _____
_____
(тектері, аттары, әкесінің аттары (бар болса) өзгерген жағдайда бұрынғы тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) себебі және өзгерген күні көрсетілсін)
2. Туған күні, айы, жылы және жері _____
_____
3. Жынысы (еркек, әйел) _____
4. Отбасылық жағдайы _____
(үйленген (тұрмыста), бойдақ (тұрмыста емес), ажырасқан, неке (ажырасқаны) туралы куәлік, берілген күні және орны)
_____
5. Ұлты _____
(тілегі бойынша көрсетіледі)
6. Діні _____
(тілегі бойынша көрсетіледі)
7. Білімі, білімі бойынша мамандығы, кәсібі _____
_____
(қандай оқу орнын қашан және қайда бітірді, диплом нөмірі, берілген күні және орны)
8. Ғылыми атағы, ғылыми дәрежесі _____
(диплом нөмірі, берілген күні және орны)
9. Соңғы бес жылдағы еңбек қызметі

Күні (айы және жылы)		Жұмыс орны және лауазымы	Жұмыс орнының мекенжайы
қабылданды	босатылды		

10. Қазақстан Республикасының заңымен бекітілген салықтарды төлеу бойынша орындалмаған міндеттемелер бар ма _____
(иә, жоқ)
11. Әскери міндеттілікке қатысы _____
_____
(әскери міндетті, әскери міндетті емес, әскери қызметтен өтсе, қашан, қайда, әскер түрі, әскери атағы көрсетілсін)
12. Қазақстан Республикасының құзыретті органдарына қылмыстық іс бойынша айыпталушы ретінде тартылдыңыз ба? _____
(иә, жоқ)
13. Сізге қатысты занды күшіне енген және орындауға жататын айыптау сот үкімі бар ма?
_____
(иә, жоқ)
14. Көрсетілген өтініште Сіздің және Сіздің балаларыңыздың өзге азаматтығы бар ма?
_____
(иә болса, қандай, қашан және қандай негізде құжат алынды, оның нөмірі, күні және берілген орны; өзге азаматтығы болмаған кезде – оны алу мүмкіндігін растау)
15. Бұрын Қазақстан Республикасында тұрақты тұрды ма? _____
_____
_____
(егер иә болса, қандай мекенжай бойынша тіркелгені көрсетілсін, қашан және қандай құжат бойынша Қазақстаннан кетті)
16. Қазақстан Республикасында тұрғылықты жері бойынша тіркеу есебінен шығарылдыңыз ба? (ұсынылған құжатқа сәйкес) _____
17. Тұрғылықты жердің мекенжайы, телефоны _____
_____
18. Жеке басын куәландыратын құжат және Қазақстан Республикасының азаматтығы
_____
(түрі, сериясы, нөмірі, кім және қашан берілген)
Өтінішпен бірге мынадай құжаттар ұсынылады:
_____
_____
_____
_____

Маған «Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» Заңның 22-бабына сәйкес жалған құжаттардың және көрнеу жалған мәліметтердің негізінде қабылданған Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы шешім жойылуға жататыны ескертілді.

Өтініште көрсетілген дербес деректерді өңдеуге келісім беремін.

Ұсынылған құжаттардың түпнұсқалығын және баяндалған деректердің шынайылығын растаймын.

_____ _____
(өтініш берген күн) (өтініш берушінің қолы)

Өтініш қарауға «Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» Заңның негізінде _____ _____ қабылданды
(бап, бөлім, тармақ) (күні)

Өтінішті толтырудың дұрыстығы және қажетті құжаттардың бар болуын тексерді; өтінішке менің қатысуыммен қол қойылды, өтініш берушінің қолының түпнұсқалығын растаймын.[4] _____
_____
(лауазымды адамның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы)

_____
(лауазымды адамның қолы)

_____

[1]Өтінішке өлшемі 3,5 х 4,5 см төрт сурет беріледі.
[2]Мөр қойылады.
[3]Өтініш өз қолымен қысқартуларсыз, аббревиатураларсыз, түзетулерсіз және шимайсыз жазылады. Сұрақтарға жауаптар толық болуы тиіс. Қолмен орындалған мәтін түсінікті болуы тиіс.
[4]»Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» Заң бабының үшінші бөлігінде көзделген жағдайда өтініш берушінің қолының түпнұсқалығы нотариалды куәландырылады.

Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 7 сәуірдегі № 315 бұйрығына 4-қосымша

«Қазақстан Республикасында босқын мәртебесін беру және ұзарту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Қазақстан Республикасында босқын мәртебесін беру және ұзарту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).

2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.

3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті Министрліктің аумақтық бөліністері (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.

Құжаттарды қабылдау және мемлекеттік қызметті көрсету нәтижелерін беруді көрсетілетін қызметті беруші жүзеге асырады.

2. Мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімдері:
1) қажетті құжаттарды топтамасын тапсырған сәттен бастап күнтізбелік 90 (тоқсан) күн;
2) құжаттары тапсыру үшін рұқсат етілген ең ұзақ күту уақыты – 30 (отыз) минут;
3) көрсетілетін қызметті алушыға рұқсат етілген ең ұзақ қызмет көрсету уақыты – 30 (отыз) минут.

5. Мемлекеттік қызмет көрсету нысаны: қағаз түрінде.

6. Мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесі:
1) босқын мәртебесін беру және босқынның куәлігін беру;
2) босқынның мәртебесін ұзарту;
3) осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 10-тармағында көзделген жағдайлар және негіздер бойынша мемлекеттік қызмет көрсетуден бас тарту туралы дәлелді жауап.

Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін ұсыну нысаны: қағаз түрінде.

7. Мемлекеттік қызмет және тұлғаларға (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті алушы) тегін көрсетіледі.

8. Көрсетілетін қызметті берушінің жұмыс кестесі – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерінен басқа, дүйсенбіден бастап жұмаңы қоса алғанда сағат 9.00-ден 18.30-ға дейін, түскі асқа үзіліс сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін.

Өтініштерді қабылдау және мемлекеттік көрсетілетін қызметті көрсетудің нәтижелерін беру сағат 9.00-ден 18.30-ға дейін, түскі асқа үзіліс сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін.

Мемлекеттік көрсетілетін қызмет алдын ала жазылусыз және жеделдетілген қызмет көрсетусіз кезек тәртібімен жүзеге асырылады.

9. Пана іздеген шетелдіктердің және Қазақстан Республикасындағы олардың отбасы мүшелерінің болатын жері бойынша көрсетілетін қызметті алушы жүгінген кезде мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттардың тізбесі:
1) осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартқа 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша босқын мәртебесін беру (ұзарту) туралы қолдаухат;
2) пана іздеген адамның жеке басын куәландыратын немесе растайтын құжаттар;
3) қолдаухаттың негізділігін растайтын құжаттар мен материалдар (болған жағдайда).

Барлық қажетті құжаттар қабылданғанған кейін көрсетілетін қызметті беруші мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартқа 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша құжаттардың қабылданғаны туралы көрсетілетін қызметті алушыға берілген күнін көрсете отырып, талон береді.

10. Мыналар:
1) адамның нәсілдік, ұлттық, діни сенім, азаматтық белгісі, белгілі бір әлеуметтік топқа жататындығы немесе саяси наным-бейнешіл қудалау құрбаны болуы мүмкін деген негіздеріне қауіп болмаса;
2) егер адам өзі туралы және Қазақстан Республикасының аумағына келу мән-жайлары туралы хабарлаудан бас тартса не көрінеу жалған мәліметтерді хабарласа, сондай-ақ жалған құжаттарды ұсынса;
3) адамда өзі оның қорғауын пайдалана алатын ұшінші мемлекеттің азаматтығы болса;
4) егер адам қауіпсіз ұшінші елдің аумағынан тікелей келсе;
5) егер аталған адамға қатысты өзі азаматы болып табылатын елде не кейін елінде әрекет ететін террористік, экстремистік, сондай-ақ тыйым салынған діни ұйымдардың қызметіне қатысады не қатысты деп топшылауға салмақты негіздер болса;
6) егер аталған адам жөнінде бейбітшілікке қарсы қылмысқа, әскери қылмысқа немесе адамзатқа қарсы қылмысқа қатысты шаралар қолдану мақсатында жасалған халықаралық актілерде осы әрекеттерге берілген анықтамадағы осындай қылмыстарды жасады деп топшылауға салмақты негіздер болса;
7) егер аталған адамға қатысты ол Қазақстан Республикасының аумағына келгенге дейін оның шегінен тысқары жерлерде саяси емес сипаттағы ауыр қылмыс жасады деп топшылауға салмақты негіздер болса;
8) егер аталған адамға қатысты ол Қазақстан Республикасы мүшесі болып табылатын Біріккен Ұлттар Ұйымының және халықаралық ұйымдардың мақсаты мен қағидаттарына қайшы келетін әрекеттердің жасалуына кінәлі деген салмақты негіздер болса;
9) егер аталған адам Біріккен Ұлттар Ұйымының босқындар істері жөніндегі Жоғарғы комиссарының басқармасынан басқа, Біріккен Ұлттар Ұйымы органдарының немесе мекемелерінің қорғауын не көмегін пайдаланып отырса, мемлекеттік қызмет көрсетуден бас тарту үшін негіз болып табылады.

3. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушілердің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

11. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) оның лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 13-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрлік басшысының атына беріледі.

Шағым почта арқылы жазбаша нысанда не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі қолма-қол беріледі.

Шағымда көрсетілетін қызметті алушы оның тегін, атын, әкесінің атын (ол болған жағдайда), почталық мекенжайын, шығыс нөмірін және күнін көрсетеді. Шағымға көрсетілетін қызметті алушы қол қоюы тиіс.

Қабылданған шағым ішкі істер органдарының жеке және занды тұлғалардың шағымдары мен өтініштерін есепке алу журналдарында тіркеледі. Шағымның қабылданғанын растайтын құжат күні мен уақыты, шағымды/өтінішті қабылдаған адамның тегі және аты-жөні, сондай-ақ берілген шағымға жауап алу мерзімі мен орны және шағымды қарау барысы туралы білуге болатын лауазымды адамдардың байланыс деректері көрсетілген талон болып табылады.

Көрсетілетін қызметті берушінің атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде қарауға жатады. Шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап көрсетілетін қызметті алушыға пошта байланысы арқылы не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.

Көрсетілген мемлекеттік қызметтің нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағыммен өтініш білдіре алады.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді көрсету сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралады.

12. Көрсетілген мемлекеттік қызмет нәтижелерімен келіспеген жағдайда көрсетілетін қызметті алушының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа жүгінуге құқығы бар.

4. Мемлекеттік қызметті көрсету ерекшеліктері ескерілген өзге де талаптар

13. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет орындарының мекенжайлары Министрліктің www.mvd.gov.kz интернет-ресурсында «Ішкі істер органдарының қызметі туралы» бөлімде орналастырылған.

14. Көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызметті көрсету тәртібі мен мәртебесі туралы ақпаратты қашықтықтан қолжетімділік режимінде Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығы арқылы алу мүмкіндігі бар.

15. Дене мүмкіндіктері шектеулі қызмет алушыларға қызмет көрсету үшін жағдайлар көзделген, ғимаратқа кіреберіс пандустармен жабдықталған, күту үшін креслолар бар.

16. Мемлекеттік қызметті көрсету мәселелері жөніндегі анықтама қызметтерінің байланыс телефондары www.mvd.gov.kz интернет-ресурсында көрсетілген. Мемлекеттік қызметтер көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс-орталығы: 1414.

«Қазақстан Республикасында босқын мәртебесін беру және ұзарту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымша

нысан

кімге _____
(лауазымы, тегі, аты-жөні
_____ азаматы(-шасы)
(қай мемлекеттен)
_____
тұрақты тұрғылықты орны
_____
(мекенжайы) уақытша тұратын
отбасы құрамы _____ адамнан тұратын
кімнен _____
(тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда))

Босқын мәртебесін беру (ұзарту) туралы қолдаухат

Маған және менің отбасымның мүшелеріне Қазақстан Республикасында босқын мәртебесін беруіңізді (ұзартуыңызды) сұраймын.

Өзімнің тұрғылықты жерімнен мынадай себептер бойынша кетуге мәжбүрмін:
_____
_____
_____
_____
_____
босқын мәртебесін беруге арналған мән-жайларды сақтау туралы ақпаратты ұзарту үшін
Туған күні, айы, жылы және жері _____
Азаматтығы (бұрын тұрақты тұрған елі) _____
_____
Ұлты (этникалық тиесілігі) _____
Білетін тілдерім
Қазақстан Республикасына келген күні _____
Заңды (заңсыз) келдім _____
Жеке басты куәландыратын құжаттары немесе пана іздеген адамның жеке басын растайтын құжаттар _____
_____
(атауы, сериясы, нөмірі, қашан берілген және кім берген)
Менімен бірге отбасымның мүшелері келді:

№	Тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда)	Туған күні	Туыстық дәрежесі

Қазақстан Республикасында босқын мәртебесін беру туралы қолдаухатпен бұрын өтініш білдірді ме? (пана іздеген адамдар үшін)
Өтініш білдірсе, орған көрсетілсін _____
_____
Босқын мәртебесі қашан және қанша мерзімге берілді?
(босқын мәртебесін ұзартуға қолдаухат берген босқындар үшін) _____
_____
_____ _____
(өтініш берілген күні) (пана іздеген адамның не босқынның қолы)
Қолдаухатты қабылдаған аумақтық бөлімшенің қызметкері
_____ _____ _____
(қолы) (Т.А.Ә (ол болған жағдайда)) (күні)
Қолдаухатты тіркеу туралы ақпарат:
_____
(Т.А.Ә., лауазымы, тіркелген күні, нөмірі, жұмыскердің қолы)

«Қазақстан Республикасында босқын мәртебесін беру және ұзарту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымша

нысан

Мемлекеттік қызмет көрсетуге құжаттарды қабылдау туралы № _____талон
_____
(Өтініш берушінің Т.А.Ә. (ол болған жағдайда) немесе заңды тұлғаның атауы)

Қабылданған құжаттар тізбесі:
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
_____
_____
_____
_____
Қабылдаған:_____/
(аумақтық бөлімше қызметкерінің лауазымы)
_____/_____
(қолы) (Т.А.Ә. ол болған жағдайда, лауазымы)
_____ жылы «___» _____
Берілген күні және уақыты: _____ жылғы «___» _____ сағ. __ мин.

Бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылғы 27 мамырдағы Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне №11203 болып енгізілді.

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің бұйрығы

2015 жыл 24 сәуір № 488 Астана қаласы

Міндетті теле-, радиоарналардың тізбесін қалыптастыру бойынша конкурс өткізу қағидаларын бекіту туралы

«Телерадио хабарларын тарату туралы» 2012 жылғы 18 қаңтардағы Қазақстан Республикасының Заңы 7-бабы 1-тармағының 15) тармақшасына сәйкес **бұйырамын:**

1. Қоса беріліп отырған Міндетті теле-, радиоарналардың тізбесін қалыптастыру бойынша конкурс өткізу қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті (С.С. Сарсенов):

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оның көшірмесін мерзімді баспа басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің интернет-ресурсында және мемлекеттік органдардың интранет-порталында орналастыруды;

4) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін 10 жұмыс күні ішінде осы бұйрықтың 2-тармағының 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Заң департаментіне ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрі Ә. ИСЕКЕШЕВ.

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 сәуірдегі № 488 бұйрығымен бекітілген

Міндетті теле-, радиоарналардың тізбесін қалыптастыру бойынша конкурс өткізу қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Міндетті теле-, радиоарналар тізбесін қалыптастыру бойынша конкурс өткізу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Телерадио хабарларын тарату туралы» 2012 жылғы 18 қаңтардағы Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 7-бабы 1-тармағының 15) тармақшасына сәйкес әзірленді және Қазақстан Республикасының барлық аумағында көпарналы хабар тарату арқылы таратылатын міндетті теле-, радиоарналардың тізбесін қалыптастыру бойынша конкурс (бұдан әрі – конкурс) өткізу тәртібін айқындайды.

2. Көпарналы хабар таратуда міндетті теле-, радиоарналардың тізбесін қалыптастыру бойынша конкурсқа қатысуға үміткерлердің (бұдан әрі – үміткер) өтінімдерін қарау және жеңімпаздарды айқындау жөнінде ұсынымдар әзірлеу Телерадио хабарларын таратуды дамыту мәселелері жөніндегі комиссия (бұдан әрі – Комиссия) жүзеге асырады.

2. Конкурсты өткізу тәртібі

3. Конкурсты өткізуді ұйымдастырушы Комиссияның жұмыс органы болып табылатын уәкілетті орган өрекет етеді.

4. Заңының 7-бабы 1-тармағының 12-1) тармақшасына сәйкес, уәкілетті орган Комиссия ұсынымы бойынша міндетті теле-, радиоарналардың тізбесін (бұдан әрі – тізбе) бекітеді.

5. Тізбені қалыптастыру үш жылда бір рет жүзеге асырылады.

6. Конкурсты өткізу туралы шешімді уәкілетті орган қабылдайды.

7. Конкурсты өткізу туралы ақпаратты, хабарлама ол өткізілетін күнге дейін кемінде күнтізбелік жиырма күн бұрын ресми бұқаралық ақпарат құралдарында және Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрлігінің www.mid.gov.kz интернет-ресурсында жариялануы.

8. Ақпараттық хабарлама

(Соңы. Басы 28-бетте).

161. Сабағы 80 см жоғары тік тұрған дақылдарды жинағанда мотайыр білігі пышақ белінің алдына қандай тік аралыққа шығуы тиіс?
162. СК-5 комбайнының жоғары білігі мен көлбеу камерасынан дестелегіштің қарсы жетегіне белдіктің жетекші тармағының майысуы қандай болу тиіс?
163. Электр жетізу желісінен қандай қашықта Е-303 шалғынның жеңдеуін өткізуге болмайды?
164. РКС-6 өздігінен жүретін тубір жинайтын машинаның руль деңгелегінің бос жүрісі мотосағаттағы қандай кезеңділікте тексеріледі де, қажетті болса реттеледі?
165. СМД-22А қозғалтқышының жанармай бергі басталуының жоғарғы өлі нуктеге дейін озу бұрышы қандай болады?
166. СКС-5 комбайны 180 мотосағат істегенде техникалық байқау қай түрін өткізу керек?
167. Орташа және қысқа дақылдарды жинағанда мотойайыр білігі пышақ белінің алдында қандай қашықта орналасу тиіс?
168. 4,0 кгс күшпен басқанда СК-5 комбайнының бас контржетегінің ремені берілісінің иілу қандай болуы тиіс?
169. Электролитті дайындау кезінде күйікке жол бермеу үшін нені неге қую керек?
170. РКС-6 өздігінен жүретін мал азығын жинайтын машинаның ілініс муфтасының бұрмасының қысу рычагтарымен қысу подшипниктері арасындағы саңылауды тексеру және қажетті жағдайда реттеу мотосағатта қандай мкезеңділіктен өткізіледі?
171. СМД-17КН қозғалтқышы ині білігінің бір градус бұрылуы шкивтің қандай ұзындығына сәйкес болады?
172. СК-5 комбайн 240 мотосағат істегенде техникалық байқауды қандай түрін өткізу қажет?
173. СК-5 комбайнының тырнауыш шеттері мен кесу аппаратының сақиналары арасында минималды саңылау қандай болу тиіс?
174. Қоршаған ауаның температурасы 10° С жоғары болғанда СК-5 комбайнының гидрожүйесінде майдың қай түрі қолданылады?
175. Комбайнды қандай құрылым түрі мен ұзындығында сүйретуге болады?
176. Клапандар мен иін арасындағы саңылаудың үлкейуі нені туындатады?
177. СК-5 комбайн гидрожүйесінің сақтандырғыш клапандары ашылудың қай қысымында реттейді?
178. Комбайндарда мотосағатта техникалық байқау № 1-ді өткізу кезеңділігі қандай?
179. Бидай жинағанда СК-5 комбайнындағы бастырғыш апплараттың кіру саңылауы қандай болу тиіс?
180. Қай себептен СМД-22А қозғалтқыш «разноста» істейді?
181. Неше сағат жұмыстан кейін жылдамдық вариаторының бекітпе гайкаларын бұрап тарту қажет?
182. СК-5 комбайнында грохот жұлқылау ағашындағы топанның түсірілу себебін атаңыз?
183. СК-5 комбайнының гидрожүйесіні сақтандырғыш клапандарын ашудың қандай қысымына реттейді?
184. СК-5 комбайнында мотосағатта техникалық байқау № 1 өткізу кезеңділігі қандай?
185. Е-303 өздігінен жүретін жаныштағыш шалғының алдыңғы деңгелектерінің қалыпты қиылысу шамасы қандай?
186. Ақ түсті түтін байқалғанда СМД-17 қозғалтқышының ақауының себебі неде?
187. Артериалық қан ағыс кезінде көрсететін көмек?
188. РКС-6 комбайнының ілініс муфтасының басқашының минималды еркін жүрісі қандай болу тиіс?
189. СМД-18К қозғалтқыштағы бұлғақ-поршеньді топтың техникалық жағдайы тексерілгенде картерге өтетін газдардың қандай көлеміне рұқсат берілген?
190. СК-5 комбайнында мотосағатта техникалық байқау № 2 өткізу кезеңділігі қандай?
191. «Енисей» комбайнының төменгі білік орналасқан жеріндегі көлбеу камерасының тарақтары мен түп арасындағы саңылау қандай болу тиіс?
192. Неліктен май мен көбік сапун мен құйылатын мойынған шығады?
193. Техникалық қызмет көрсетуде тасымалдау шамдарының қандай көрнеуін қолдануға болады?
194. СМД-16К қозғалтқышының жанармайдың жіңішке тазалау сүзгісін толық бөлшектеп оны тазартып жұндың кезеңділігі қандай?
195. СМД-18К қозғалтқышының жанар май бұрқу бұрышының номиналды мәніне сәйкес келетін ииді білік шкивіндегі белгілері арасындағы доға ұзындығының шамасы неге тең?
196. Е-303 өздігінен жүретін жаныштағыш шалғының мотосағаттағы ТҚ-1 өткізу кезеңділігі қандай?
197. «Енисей» комбайнының шнек шиыршық сымы мен дестелегіш түбі арасындағы саңылау қандай болу тиіс?
198. СК-5 комбайнының жылдамдық вариаторының төмен жоғары ығысуының шектеулінің себебі неде?
199. Тамырдан жарақаттанған кісіге қандай жәрдем көрсету керек?
200. Шынжырды майда қайнату уақытын атаңыз (температура 90°С)
201. 201. СМД-18К қозғалтқышының цилиндрлер арасындағы қысым айырмашылығы қандай мөннен аспауы керек?
202. Е-303 өздігінен жүретін жаныштағыш шалғысына мотосағатта ТҚ-2 өткізу мерзімділігі қандай?
203. «Енисей» комбайнының саусақтар тесемелермен сегменттер арасындағы саңылау мәні қандай?
204. Комбайнды жинағанда жаңа жетік белдігі қиын кигізілсе, не істеу керек?
205. 1-ші дәрежелі күйік алған кісіге қандай алғашқы көмек жасалады?
206. «Енисей» комбайндарын сақтауға қойғанда сақтандыру муфталарының тенестіру қондырғылары серіппелері қандай жағдайда болу керек?
207. Неліктен СК-5 комбайнының жылдамдық вариаторы жоғары немесе төмен қозғалмайды?
208. Е 282 С мал азығын жинау комбайны үшін неше номерлік техникалық байқау қарастырылған?
209. СК-5 комбайнының дестелегішінің кесу аппаратының сегменті мен батырма арасындағы рұқсат берілген саңылау қандай?
210. Пышақтың қосу бұзын жақтаушаларының толық майлану белгілері қандай?
211. Жүгуты жарақатқа салудың ең ұзақ мерзімі?
212. СК-5 комбайнын сақтағанда қозғалтқыштың ині білігін қандай уақытта бірнеше айналымға бұрау керек?
213. «Енисей» комбайнының гидрожүйесінің барлық жұмыс органдары істемегенде, ақаудың себебі неде?
214. Е-282 С мал азығын жинау комбайнында мотосағатта техникалық байқау № 1 өткізу уақытылығы қандай?
215. Е-303 өздігінен жүретін мал азығын жинайтын комбайнның жетекші деңгелектерінің шиналарында номиналды ауа қысымы қандай болу тиіс?
216. Күңірт қышқылы адам терісіне тигенде не істеу керек?
217. Жинау алдында топсалы қосылыстарға (білік қосылуы) не істеу керек?
218. СК-5 комбайнды сақтағанда золотникті тарақтышты 20 рет ке дейін кашан қосады?
219. «Енисей» комбайнында гидрожүйедегі май неліктен қатты қызады?
220. «Енисей» комбайнында мотосағатта техникалық байқау № 2 өткізу кезеңділігі қандай?
221. КВН-6 жатқасының теңгерісіз механизмі серіппесін реттегенде тіреулердің топырақпа қысым мөлшері қандай?
222. «Нива» Комбайнды дестелегіш түбіне салыстырмалы шнек паралельдігінің және саусақ жағдайларын тексеру мен реттеуін қандай техникалық байқау өткізу керек?
223. Комбайндар колоннада жылтырғанда олар арасындағы ара қашықтық?
224. РКС-6 өздігінен жүретін мал азығын жинайтын машинаның шнек тасығыш-тазартқыш жетегінің аралық білігінің сақтандырғыш муфтасының берілетін айналдыру моментінің шамасы қандай болуы тиіс?
225. Неліктен дестелегіш баяу көтеріледі немесе көтерілмейді?
226. Е -281С мал азығын жинайтын комбайнда сағатта техникалық байқау № 3 өткізу мерзімділігі қандай?
227. Е-303 өздігінен жүретін жаныштағыш шалғының жетекші деңгелектерінің шиналарында номиналды ауа қысымы қандай болу тиіс?
228. Неліктен СК-5 комбайны жұмыс істегенде мотоайыр сабақтарды кесу аппаратына жеткізбейді?
229. Берілісі қосылып тұрған комбайнды сүйретуге болады ма?
230. Е-303 жаныштағыш шалғының клапан стерженьдерінің ұшы мен ин бойетері арасындағы саңылауды тексеру және қажетті болса реттеу қандай кезеңділікте өткізіледі?
231. Гидробаста көбік не себептен пайда болады?
232. Е -281С мал азығын жинайтын комбайнының сағатта техникалық байқау - 4 өткізу мкезеңділігі қандай?
233. Е-303 өздігінен жүретін жаныштағыш шалғының басқару деңгелектердің шиналарындағы номиналды ауа қысым қандай болуы тиіс?
234. Ині білік толық айналмға бұрылса, ақаулықтың мүмкін болатын себебі қандай?
235. Бұрылуда СК-5 комбайнының жылдамдығын қандай шамаға дейін төмендету керек?
236. Үйкеліс муфтасын тоқтап қалу кезін бақылауға көмектесетін құрылғылар болмағанда, серіппелерді орамдардың түйсуіне дейін қысатын тарту болттарының гайкаларын неше айналымға босатады?
237. Неше сағат жұмыстан кейін СК-5 комбайнының гидрожүйе сүзгісін бөлшектеу керек?
238. Е -281С жемшөп жинайтын комбайнның сағаттағы техникалық байқау № 5 өткізу мерзімділігі қандай?
239. СК-5 комбайнының ині центрлеп пышақтың шет жағдайларындағы жақтауша ауытқуы қандай болады?
240. «Енисей» комбайнының көлбеу камерасының транспортерін қалыпты көргенде серіппе ұзындығы қандай болу тиіс?
241. Бидайдың жинауын бастауға рұқсат етпейтін бойлық және көлденең орымдардың ең қысқа ені кандай?
242. «Нива» комбайнының СМД-18К қозғалтқышының салқын күйінде суу клапандарының стерженьдерінің шеті мен ин арасындағы саңылау қандай болу тиіс?
243. Е-303 жаныштағыш шалғының жұмысында дестелегішті көтеру цилиндрінің тым баяу әрекеті қандай себептен байқалады?
244. Е -281С жемшөп жинайтын комбайнды сағаттағы техникалық байқау № 6 өткізу кезеңділігі қандай?
245. 4 кгк белдіктердің тартуын тексеру кезінде Е-303 жаныштағыш шалғының жетекші бұтағының майысуы қандай болуы тиіс?
246. Е-303 өздігінен жүретін жаныштағыш шалғының жұмыс істеп тұрған қозғалтқышына ауа жетіктілті мөлшерде берілмегенде қандай түсті түтін байқалады?
247. Колоннада қозғалғанда комбайндардың арақашықтығы қандай болу тиіс?
248. Комбайнды тұғырыққа қойғанда деңгелектер мен алаң арасындағы саңылау қандай болу тиіс?
249. Тенестіру қондырғысы жеке сақтандыру муфталарының тарту серіппелерін реттеу үшін не қолданылады?
250. Е -281С жемшөп жинайтын комбайнды мотосағаттағы техникалық байқау № 7 өткізу кезеңділігі қандай?
251. Өздігінен жүретін жаныштағыш шалғының шынжыр жетегінің жетектелуші тармағының майысуы 15...18 кгк мен шынжырдың керуін тексеруде қандай болу тиіс?
252. Е-281С комбайнының қозғалтқышы тұрақты жұмыс істейді бірақ толық қуатын туындатпайды. Себебін атаңыз?
253. Комбайндар колоннада өре немесе төмен қарай қозғалғанда комбайндар аралығындағы қашықтық?
254. СМД-17К қозғалтқыштың жанармайды жіңішке тазарту сүзгісін қандай кезеңділікте бөлшектейді және жуады?
255. «Енисей» комбайнының күлі екі жаққа да оңай бұрылады, ал басқармалы деңгелектер бұрылмайтын себебін атаңыз?
256. Нива мал азығын жинайтын комбайнында техникалық байқау № 1 өткізу кезеңділігі қандай
257. Масақтан немесе шашақтүдеп дән неліктен толық бөлінеді?
258. «НИВА» комбайнының СМД-18К қозғалтқышының күйінде мен сору клапаны арасындағы саңылау?
259. СК-5 комбайнында грохот жұлқылау ағашындағы сабан түсіп қалу себебін атаңыз?
260. РКС-6 комбайнда мотосағатта техникалық байқау № 1 кезеңділігі қандай?
261. Т-150К және К-700 типті тракторлары жүргізу құқығы кімге берілді?
262. Қозғалтқыш пен берілістер қорабы бұзылған өздігінен жүретін машинаны сүйрету үшін қандай құрылғы қолдану керек?
263. Адамдарды машинада, тіркемеде тасымалдағанда, қозғалтқыш бастамас бұрын не істеу керек?
264. Жүргізушінің денсаулық жағдайы жол қозғалысының қауіпсіздігіне қалай әсер етеді?
265. Қандай ақаулар қоршаған ортаны ластайды?
266.Көлік жұмыстарын жүргізгенде жүргізушіге қандай құжаттар болу тиіс?
267. Теміржол өтпесін өткенде жоғарытұлған беріліске қай кезде ауысуға болады?
268. Өздігінен жүретін машинаны рульдік гидрокушейткіші бұзылғанда пайдалануға болады ма?
269. Қоректендіру жүйесі приборларында жанармай тегілу рұқсат етіле ме?
270. Пульсі болмаған немесе нашар сезілген , бозарыы байқалған жағдайларында адамды қалай жатқызу керек?
271. Жанармай аппараты дұрыс реттелмегендікте, қандай сипаттамалар қоршаған ортаны ластағандықтан қозғалтқышты пайдалануға тыйым салады?
272. 272. Қай тежеу ертерек іске қосылу тиіс машинаның мөлшерінде?
273. Рульдік басқарудың қосу күшінің топсаларында қандай қаңылаулارға рұқсат берілген?
274. Жұмысшы тежеуіштің еркін жүріс шамасы қандай болу тиіс?
275. Тіркемесімен өздігінен жүретін машинаның топырақ жолдарда қозғалысының максималды жылдамдығы қандай?
276. Қандай жарақат алған кісіні отырғызып немесе жартылай отырғызып тасымалдайды?
277. Төмен қататын салқындатқыш сұйықтарды (антифриздер) сақтайтын және тасымалдайтын сауттар және олардың боғатылтыңдары қандай белгіленеді?
278. Тұрақ тежеуі қандай өңкішік машинамен тіркемені ұстап тұруы керек?
279. Тіркемені қосу үшін артқы жүріспен қандай жылдамдықта жақындау қажет?
280. 10 кВ желісінің астынан өткенде өздігінен жүретін машинадан желіге дейін қандай арақашықтық болу тиіс?
281.Өткелден өткенмен кейін не істеу керек?
282. Қандай жарақат түрінде міндетті түрде жатқызып тасымалдау қажет?
283. Агрессивті сұйықты (қышқылдар, сұйық химикаттар және тағы басқа) тасымалдағанда оларды қайда қуюға болады?
284. Бір оське протекторларының суреттері әртүрлі шиналарды қоюға болады ма?
285. Қай жерде берілістер қорабының диапазондарын ауыстыруға болады?
286. Қандай жағдайларда жетекші деңгелектерге шынжыр кигізді?
287. Төмен тұсқанда тіркемеңің өздігінен жүретін арбаны басуын қалай алдын алуға болады?
288. Ашық жарақат алған кісіге алғашқы көмек көрсеткенде дұрыс әрекеттер реті қандай?
289. Гидрожүйеден май төгілін, қоршаған ортаны ластаған. Ондай машинаны пайдалануға?
290. Өздігінен жүретін машинаның кабинасына лас ақ киммен кіруге болады ма?
291.Шұдың қандай деңгейінде өздігінен жүретін машиналарды пайдалануға болмайды?
292. Көлік агрегаты тұратын орнынан жылжу алдында не істеу керек?
293. Өздігінен жүретін машинага қандай жылдамдықпен кері бұрылуға болады?
294. Деңгелекті ауыстыру үшін өздігінен жүретін машинаны көтеру үшін не қолданылады?
295. Қоректендіру жүйесі приборларында жанармай тегілу рұқсат етіле ме?
296. Жұмысшылардың қандай әрекеттері жарақаттануға себеп болады?
297. Жалпы қолданыстағы жолдарда қозғалғанда артқы габариттан 1 метр асатын жүгі бар тіркеме немен жабдықталу тиіс?
298 . Қандай шекті көлденең еңкіштікте өздігінен жүретін машинага жұмыс істеуге боалды?
299. Жарақаттанған кісіде жүрек ұрысы және тынысы байқалмайды. Не істеу керек?
300. Бұрылыстың гидрожүйесінде ақаулар болған өздігінен жүретін машинаны қалай сүйрету керек?
301. 110 кВ электр желісінің салбырған сымына дейін қандай қашықтық болу тиіс ?
302. Талма жағдайда болған әзірленуіне алғашқы жәрдем көрсеткенде әрекеттердің реті қандай?
303. Өздігінен жүретін машинага техникалық қызмет көрсетілгенде жабық жайда қозғалтқыштың жұмысына:
304. Көлік жұмыстары кезінде өздігінен жүретін машинаның шиналарындағы қысым қандай болу тиіс?
305. Өздігінен жүретін машина еңкіштікке итеріп қозғалған кезде қозғалтқыштың сөндіруге болады ма?
306. Радиаторды тазарту тәсілінің қайсысына тыйым салынған?
307. К-700 типті өздігінен жүретін машина орнынан қозғалғанда әрекеттер ретінің қайсысы дұрыс?
308. Өздігінен жүретін машина тіркемеен еңкіштікке бұрылғанда не істеу керек?
309. Шағын жарадан қан кетуін тоқтату үшін мақтаны қолдануға болады ма?
310. Өтіп жатқан өздігінен жүретін машинадан (тіркемеден) жоғары вольт сымға дейін аралық қандай болу тиіс:
311. Артқы деңгелектің шинасын қандай шекті қысымға дейін ауамен толтыруға болады?
312. Тіркемеде сығылған газ толтырылған баллондарды тасымалдағанда қайғылы оқиғаларды болдырмау үшін нені істеу керек?
313. Бастапқы жылдамдығы 20 км/сағат құрақ асфальтта (бетон) қозғалыстағы Б категориялы өздігінен жүретін машинаның тіркемеен тежеу жолы қандай болу тиіс?
314. Жүктің жоғары нүктесінен төменгі сымдарға дейін биіктік бойынша рұқсат етілген арақашықтық қандай?
315. Қандай жағдайларда алдыңғы қозғалғыстағы көлік құралын басқы оғуға болады?
316. Қыс мезгілінде жұмыстан тұрақта келгенмен кейін пневможүйеде қандай әрекет міндетті түрде орындалады?
317.Үсіккє ұшыраған адамға алғашқы жәрдем көрсеткенде әрекеттердің дұрыс ретін көрсетіңіз:
318. Қозғалтқыштың жанармай аппараты дұрыс реттелмегенде, қандай сипаттамалар қоршаған ортаны ластайтындықтан пайдалануға тыйым салынады?
319. Есік құлыптарында ақаулар бар өздігінен жүретін машинаны пайдалануға болады ма?
320. Өздігінен жүретін машинаның кабинасында неше адамды (жүргізушіден басқа) тасымалдауға болады?
321. Өздігінен жүретін машинаны трейлермен тасымалдау алдында не істеу керек?
322. Пайдаланудың қай тәртібінде өздігінен жүретін машинаны медициналық дәрі қобдишасымен жабдықтау керек?
323. Өздігінен жүретін машиналарды жуды қайда өткіз керек?
324. Неше жаста бастап Б категориясына жататын өздігінен жүретін машинаны жүргізуге рұқсат беріледі?
325. Артқы жүрістің шамдары қандай түсті болуы тиіс?
326. Қиын жол жағдайларында екі тіркемеемен өзі жүретін машина жалпы қолданыстағы жолдарда қозғалғанда, қозғалыс жылдамдығы қандай болуы тиіс?
327. Қуаттылығы 75 а.к. асатын қозғалтқышты шынжыр табанды өздігінен жүретін машиналарды жүргізуге құқығы кімге берілген?
328. Жанармай құбырынан минутта бір-екі тамшы аққанда шынжыр табанды өздігінен жүретін машинаны пайдалануға болады ма?
329. Дизель қозғалтқышының жанармай құбырларын және табандықтағы ашық отпен жылытуға болады ма?
330. Шам құралдары болмаса немесе бұзылса, шынжыр табан машинада жұмыс істеуге болады ма?
331.Көлік жұмыстарын орындағанда тракторист- машинистте қандай құжаттар болуы тиіс?
332. Шынжыр табан өзі жүретін машинадағы планетарлық механизмнің тежеуіші неліктен батып қалады?
333. Шынжыр табанды өздігінен жүретін машинаны орнынан қозғалу алдында не істеу керек?
334. Неше жастан бастап шынжыр табанды өздігінен жүретін машинаны жүргізуге рұқсат беріледі?
335. Шынжыр табанды өздігінен жүретін машинаның максималды қозғалу жылдамдығы қандай:
336. Шынжыр табанды өздігінен жүретін машина қозғалған кезде не істеуге болмайды?
337. Шынжыр табанды өздігінен жүретін машина үшін өтетін өткелдің максималды терендігі қандай?
338. Шынжыр табанды өздігінен жүретін машина тежелген шынжыр табан айналасында бұрылғанда неліктен қозғалтқыш тым жүктеуден өшеді?
339. Өзі жүретін машинаның басқарушы өзге адамға бергуе болады ма?
340. Шынжыр табан өзі жүретін машинадарының көтерілу және түсуін шекті бұрыштары қандай?
341. Қозғалтқышты іске қосу алдында не істеу керек?
342. Ашық жарақатпен жарақаттанған адамға алғашқы жәрдем көрсеткенде төменгі әрекеттердің қайсысы дұрыс?
343. Цилиндрлердің орналастыруына қарай қозғалтқыштар қалай жіктеледі?
344. Қозғалтқыштың негізгі механизмдерін атаңыз?
345. Қозғалтқыштың жанармай үнемдеуі немен анықталады?
346. Қозғалтқыштың картеріне май деңгейден жоғары құйылғанда, қандай салдар пайда болады?
347. Қысымдау (подкачиваюший) сорабы не үшін керек?
348. Жанармайды ірі тазарту сүзгінің қызметі қандай?
349. Май қабылдағыштың торы бітеліп қалса, май магистраліндегі май қысымы қандай болады?
350. Салқындату жүйесінің қызметі қандай (ең дұрыс жауапты көрсетіңіз)?
351. Автотракторлық қозғалтқыштардың көбісінде су сорабы мен желдеткіш қалақшасының жетегі қалай орындалады?
356. Қандай жағдайларда дөңгелекті тракторларды пайдалануға болмайды?
357. Руль механизмінің қызметі қандай?
358. Әмбебап-отамалы тракторлардың артқы дөңгелектерінің із аралығын қалай реттейді?
359. Әмбебап-отамалы тракторлардың алдыңғы дөңгелектерінің із аралығын қалай реттейді?
360. Жұмысшы тежеу жүйесінің қызметі қандай?
361. Қандай жолды тежеу жолы дейді?
362. Рульдік басқарудың гидрокушейткішінің қызметі қандай?
363. Жалпы қажетке арналған трактордағы тарақтың қораптың қызметі қандай?
364. МТЗ-102 тракторында алдыңғы жетекші ось дифференциалын блокирлеу механизмінің қандай түрі қолданылады?
365. МТЗ-82 тракторының алдыңғы жетекші осі жұмысқа қалай қосылады?
366. Тракторда ініиіс салмағының гидроүлкейткішін пайдалануында, гидроаккумулятор немен жалғанған?
367. Тракторға асылған құрал жұлқыныспен көтерілсе, гидрожүйенің ақауының себебін атаңыз
368. Трактордың ілінген құралы шапшаң түсірілсе (құлайды), гидрожүйенің ақауының себебін атаңыз?
369. МТЗ-80 тракторға ілінген соқамен топырақты өңдеу терендігін реттеу тәсілдерінің қайсысын тасты топырақта жұмыс істегенде қолдану дұрыс?
370. Топырақты өңдеу теренділігінің позициялық реттеу - бұл:
371. А).ш. машиналарының жұмыс органдарымен топырақты өңдеу терендігін күш тәсілімен реттегенде, ТАРЖ жүйесінің тиісті сезгісі нені сезеді?
372. А).ш.машинасының трактормен автоматты ілінісу құлыбы қай жерде орнатылады?
373. Жетек түріне қарай қуаттылықты алу біліктері қандай болады?
374. Ініиісі ажыратылған трактордың тәуелсіз қуат айырғыш білігі айналады ма?
375. Ініиісі ажыратылған трактордың тәуелді қуат айырғыш білігі айналады ма?
376. Тракторды жаттығуға дайындағанда техникалық байқаудың қандай әрекеттері орындалады?
377. Трактор қысқа уақытта сақталғанда аккумулятор батареялары қалай және қайда сақталады?
378. Тракторды қысқа мерзімде сақтауға қою үшін, жұмыс істемеген кезеңі қандай болуы тиіс?
379. Бетон жабынды тік құрғақ жолда 20 км/сағ жылдамдықпен қозғалатын МТЗ-80 тракторының тежеу жолы қандай болады?
380. Істеп тұған Д-240 қозғалтқыштағы салқындатқыш сұйықтың ең жоғары рұқсат берілген температурасы қандай?
381. Кәдімгі тік беткейлік емес тракторлардың жұмыс учаскелерінің рұқсат берілген құламалылығы қандай?
382. Тракторлардың жақындау жолдарындағы және өтулердегі ең жоғары рұқсат берілген қозғалыс жылдамдығы қандай?
383. Тракторды домкратпен көтергенде өздігінен домалауының алдын алу үшін не істеу керек?
384. Жұлыптылған Д-240 қозғалтқышының майының қалыпты қысымы қандай?
385. Тракторды сақтау үшін тұрғылықтарға қойғаннан кейін шинадағы ауа қысымы қандай болу тиіс?
386. Техникалық қызмет көрсеткенде тасымалдау шамдарында қандай көрнеуді қолдануға болады?
387. Аккумулятор батареясы «қайнап тұрса» да, электролиттің жиі құюын талап етеді, ал жарық шамы тым қызумен жанып тұр. Мұның себептері неде?
388. І дәрежедегі күйік кезінде зақымданған адамға қандай дәрігерге дейінгі жәрдем көрсетіледі?
389. Аяқ-қолдардың жансыздануын болдырмау үшін, бұрауды салу ұзақтығы қандай болу тиіс?
390. Вольтметрдегі көрнеу және амперметрдегі тоқ күші нөлге тең болғанда, неліктен стартер қосылмайды?
391. Тракторға қыс мезгілінде жанармай құю үшін жазғы сұрыпты техникалық керосинмен қандай қатынаста араластыруға болады?
392. Қозғалтқыштың кенеттен тоқтау себебі неде?
393. Ережелерге сәйкес «жеткіліксіз көз көрерлік ара қашықтық» - бұл:
394. Көлік құралы қатты тіркелінуінде сүйретілгенде жүргізушіге кабинада болуға болады ма?
395. Қосылып тұрған сарғыш қызыл түсті жарқылдауық маяқ қозғалыста басымдылық береді ме?
396. Майқақақ тіркелінуінде сүйретілгенде сүйрететін және сүйретілетін көлік құралдары арасында арақашықтық қандай шекте болу тиіс?
397. Қозғалыс жылдамдылығы жоғарылағанда, шиналардың жол бетімен ілінісу күшінің шамасы қалай өзгереді?
398. Көлік құралы өзінің өлшемдерінен қиылыста сол шеттегі жолақтан бұрыла алмаса, сонда бұрылуды былай жасауға болады?
399. Қатты тіркелуде сүйретілгенде сүйрететін және сүйретілетін көлік құралдары арасында арақашықтық келесі қандай шектерде болуы тиіс?
400. Қиылысқа жақындағанда бағдаршамның жасыл сигналынан кейін сары сигнал қосылса, жүргізушіге?
401. Тәуліктің күндізгі уақытында көлік құралын белгілеу үшін фаралардың жақын жарығын қандай жағдайларда қосу керек?
402. Тайғақ жолда тежеуішті қалай басу керек?
403. Бағдаршамның жыпылықтаған қызыл сигналы не білдіреді?
404. Тәуліктің жарық уақытында көлік құралдары үйімдасқан көлік колоннасында қозғалғанда қандай сыртқы жарық құралдары қосылып тұру тиіс?
405. Тежеудің қандай тәсілі көлік құралының тайғанақ жолда тұрақтылығын сақтауға көмектеседі?
406. Бағдаршамның қызыл мен сары түстерінің бірге жануы нені білдіреді?
407. Жаяу жүргіншілер өтпесінен кейін жүргізушіні жаяу жүргіншілер өтпесінде аялдауға мәжбүр ететін кептеліс болса, жүргізуші келесіні орындауға міндетті?
408. Механикалық көлік құралы тұрақты тіркеу жерінен қандай мерзімге кеткенде, белгіленген жерге келгенде уақытша тіркеуге қойылады?
409. Бағдаршамның жасыл жыпылықтаған сигналы жанғанда қиылысқа шығуға рұқсат беріледі ме?
410. Екі механикалық көлік құралдарын сүйретуге қалай болады?
411. Жұмыс істеп тұрған қозғалтқыштың картеріндегі май деңгейден төмен болса, не болуы мүмкін?
412. Трактордың қозғалтқышы бұл берілісте артқы жүктелсе, не істеу керек?
413. Жүріс азайтқыш не үшін керек (ең дұрыс жауапты көрсетіңіз)?
414. Шынжыр табанды трактор тік учаскеде қозғалғанда бір жаққа ауып кету себебін атаңыз?
415.Гидрожүйедегі майдың артық қызып кету себебін атаңыз?
416. А-41 қозғалтқыштың номиналды айналымдарында май қысымы қандай болу тиіс?
417. І дәрежелі термикалық күйіктен зәбірленген адамға қандай дәрігерге дейінгі жәрдем көрсетіледі?
418. Неліктен стартер қосылмайды және амперметрде тоқ күші 0-ге тең?
419. Сүрлем дайындағанда орға шығып тұсу бұрышын атаңыз?
420. Қозғалтқыш неліктен қызып кетеді?
421. Қозғалтқыш неліктен кенет тоқтауы мүмкін?
422. Күңірт қышқылы теріге тигенде не істеу керек?
423. Қозғалтқыштың күю мойыны немесе сапун ақрылы май мен көбік неліктен тегіледі?
424. Теміржол өткел440. ДТ-75М тракторының ілініс муфтасы толық қосылмау себебін атаңыз?
425. Стартердің релесі неліктен іркіліспен істейді (қосылады және сол сәтте сөнеді)?
426. Т-150 тракторды бас ініиіс муфтасы неге толық ажырытылмайды?
427. Дизель аккумулятор батареясынсыз жұмыс істегенде генератор қандай жағдайда қоздырылмайды?
428. Тракторды төмен температурада (– 30° С төмен) қолданғанда техникалық байқауында қандай әрекетін жасау керек?
429. СМД-60 қозғалтқыштың майлау жүйесіндегі төмен қысым неден пайда болады?
430. Тракторлардың жақындау жолдардағы және өтпелердегі максималды қозғалыс жылдамдығы қандай болу тиіс?
431. Аспалы ауылшаруашылық құралының баяу көтерілімі неден болады?
432. Аккумулятор батареясы қыс мезгілінде қолданылса, оны қандай минималды кернеуде зарядтау керек?
433. Жұмыс кезінде қозғалтқыш неліктен дірілс жұмыс істемейді?
434. Клапан стержені мен ин түрткілі арасындағы жылы саңылаудың үлкеюінен не болады?
435.Іске қосу қозғалтқышы неге қосылмайды?
436. Техникалық қызмет көрсетілгенде қандай көрнеудегі тасымал шамдарды пайдалануға болады?
437.Тракторлардың ашық тәсілмен сақтағанда бір қатарда және қатар арасындағы минималды арақашықтық қандай?
438. Іске қосатын қозғалтқын қандай себептен қосылмайды?
439. Аккумулятордың зарядсыздану дәрежесі қай техникалық байқауында тексеріледі және қажетті болса зарядталады?
440. ДТ-75М тракторының ілініс муфтасының тығылу себебін атаңыз?
441. Т-150 тракторы ілінісінің бас муфтасы толық айналдыру моментін жеткізуді қамтамасыз етпеу себебін атаңыз?
442. Неліктен ауылшаруашылық құралы трактордың аспалы гидравликалық жүйесімен тасымалдау жағдайында ұстальнбайды?
443. Тракторды жаттығтыруға дайындауға орындалатын техникалық байқауының әрекетін атаңыз?
444. Неліктен Т-150 трактордың шынжыр табанының тартылуы босап қалады және бағыттағыш доңғалақ артқа кетіп қала береді?
445. А-41 қозғалтқыштың салқындатқыш сұйығының максималды жұмыс температурасы қандай?
446. Аккумулятор батареясындағы (15°С кептірілген) электролиттің номиналды тығыздығы қандай болу тиіс?
447. Трактор қанша уақыт жұмыссыз тұрса ұзақ мерзімге сақтауға қойылады?
448. Қарама қарсы қозғалыс жолағына шығуымен өрге қозғалғанда озуға?
449. Озу – бұл?
450. Теміржол өтпесінен қозғалысқа тыйым салатын сигнал ретінде жүргізушіге қаратылған кезекшіінің қандай тұрысы болып табылады?
451. Мөжбұрлі аялдау- бұл?
452. Теміржол өтпесін кесіп өткенде жүргізушіге?
453. Қандай көлік құралдарына «Ұзын өлшемді көлік құралы» айырым белгісі қойылады?
454. Жол-көлік апаты – бұл?
455. Жолдың қай учаскесі теміржол өтпесінің шекарасы болып табылады?
456. Жүріс бөліктерінде қозғалыс жолақтарына бөлетін үзілмелі таңба сызығын қандай жағдайларда басуға болады?
457. «Автопоезд» айырым белгісі неге қойылады?
458. Бағдаршамның рұқсат ететін сигналы қосылса, ал қозғалыстың осы бағыттағы жүріс бөлігінде өтуді аяқтамаған жаяу жүргіншілер болғанда, жүргізуші не істеуге міндетті?
459. Көлік құралдарының қайсысында мандайлық әйнектерде мемлекеттік техникалық қараудан өткені туралы талон орналастыру тиіс?
460. Көлік құралының тежеу жүйесінің тиімділігіне қалай жетеді?
461. Қосылған кек түсті жарқылдауық маяқы іске қосулы тоқтап тұрған көлік құралына жақындаған кезде жүргізуші не істеу керек?
462. Тәуліктің жарық уақытында ірі өлшемді немесе ауыр салмақты жүктерді тасымалдайтын көлік құралында қандай сыртқы жарықтандыру приборлары қосылуы тиіс?
463. Жаяу жүргіншілер жолында озуға?
464. Декомпрессиялық механизмнің қажеттілігі қандай?
465. Клапан стержені және ин түрткіл арасындағы нормадан тым кем сыңалау бар қозғалтқыштың жұмысы нені туындатады?
466. Дизельдік қозғалтқыштың жұмысына жабдықтау жүйесіне ауаның соруы (кіруі) қалай әсер етеді?
467. Неліктен қозғалтқыш қуаттылықты дамытпайды, түтіндейді?
468. Дизельдің жанармай жүйе тізбегіндегі ауаның жүйеге кіру үлкен мүмкіндігі бар учаскесін атаңыз?
469. Майлану жүйедегі қысымның болмау себептері қандай?
470. Қандай мақсатта радиатордың құю мойынының қақпағына бу-ауа клапан орнатылған?
471. Қозғалтқышқа іске қосу кезінде?
472. Іске қосу қозғалтқышының берілісі механизміндегі ілінісу муфтасының қызметі қандай?
473. Ініиісті (ілінісу жетегін) басқаруға арналған құрылғылар түрлері қандай болады?
474. Қосылып тұрған беріліспен комбайндарды сүйретуге болады ма?
475. Бастырғыш аппараттың бітеліп қалуын қалай жоюға болады?
476. СК-5 комбайнында мотосағатта техникалық байқау № 2 өткізу мерзімділік қандай?
477. СК-5 комбайнында жұмыс істегенде және оны тасымалдау кезінде ең жоғары еңкіштік қандай?
478. СК-5 комбайнда мотосағатта техникалық байқау № 1 ты өткізу кезеңділігі қандай?
479. Ластанған ауа тазартқышты қозғалқыштың жұмысында қандай түсті түтін байқалады?
480. Түнгі уақытта комбайнға қозғалыстағы көлікті басып озуға болады ма?
481. Неліктен «Енисей» комбайнды айнымалы берілістер қорабы шумен қосылады?
482. Бұрылыс кезінде СК-5 комбайндарының жұмыс істеуінде қандай шамаға төмендету керек?
483. Неліктен комбайнның гидробағында неге көбік пайда болады?
484. Көлденең және бойлық шалғыларының қандай ениде егін жинауды бастауға тыйым салынады?
485. Өздігінен жүретін комбайндарда үйкеліс муфталарының тығылу сәтін бақылауға мүмкіндік жасайтын қондырғылар болмағанда, серіппелерді орамдарының жанасуына дейін қысатын тарту болтарының гайкалары неше айналымға ағытылады?
486. Колоннада қозғалғанда комбайндар арасындағы арақашықтық қандай болу тиіс?
487. СК-5 комбайнның тежеуіш басқышының еркін жүрісінің (еденге қарай тіреуге дейін) үлкен болуының себебі неде?
488. ПД-10У іске қосу қозғалтқышының магнетодағы контакттілер арасындағы саңылау қандай болуы тиіс?
489. Ілдималр мен өрлерде колоннада қозғалатын комбайндар арасында қандай арақашықтық болу тиіс?
490. Не

(Соңы. Басы 29-бетте).

«Отандық теле-, радиоарнаны есепке, қайта есепке қою, күеліктің телнұсқасын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 3-қосымша

Нысан

_____
(отандық теле-, радиоарнаны есепке қою туралы куәлік беретін органның толық атауы)

Өтініш

_____ байланысты Сізден
(себебін көрсету) _____
(теле-, радиоарнаның атауы)
отандық теле-, радиоарнаны есепке қою туралы куәліктің телнұсқасын беруді сұраймын.
Теле-, радиоарнаның меншік иесінің атауы: _____
(меншік иесінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)/атауы
және ұйымдық-құқықтық нысаны)

Теле-, радиоарнаның меншік иесінің мекенжайы: _____
(тұратын жері/ орналасқан жері, байланыс мәліметтері)
БСН/ЖСН _____

Өтінішке қоса беріледі:
1. _____
2. _____

(өтініш берушінің тегі, аты, әкесінің аты/атауы) (қолы)

Ақпараттық жүйелердегі заңмен қорғалатын құпия мәліметтерді пайдалануға келісемін

_____ 20 __ ж. «__» ____
(қолы)

М.О. (мөр болған жағдайда) 20__ жылғы «___» _____

«Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумағында таралатын шетелдік мерзімді баспасөз басылымдарын есепке алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 4-қосымша

_____
(көрсетілетін қызметті алушының тегі, аты, әкесінің аты (бұдан әрі – Т.А.Ә.А.) немесе көрсетілетін қызметті алушы ұйымының атауы)
_____
(көрсетілетін қызметті алушының мекенжайы)

Құжаттарды қабылдаудан бас тарту туралы қолхат

«Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» 2013 жылғы 15 сәуірдегі Қазақстан Республикасының Заңы 20-бабының 2-тармағын басшылыққа ала отырып, «Халыққа қызмет көрсету орталығы» РМК филиалының № __ бөлімі (мекенжайын көрсету керек) Сіздің мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартында көзделген тізбеге сәйкес құжаттардың толық топтамасын үсынбауыңызға байланысты мемлекеттік қызмет көрсетуге (мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына сәйкес мемлекеттік көрсетілетін қызметтің атауын көрсету керек) құжаттары қабылдаудан бас тартады, атап айтқанда:
Жоқ құжаттардың атауы:
1) _____;
2) _____;

Осы қолхат әр тарапқа бір-бірден екі данада жасалды.

(ХҚО қызметкерінің) Т.А.Ә.А. (қолы)
Телефоны _____

Алдым: _____
көрсетілетін қызметті алушының Т.А.Ә.А./қолы

20__ жылғы «___» _____

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 28 сәуірдегі № 505 бұйрығына 2-қосымша

«Теле-, радиоарналарды тарату жөніндегі қызметпен айналысу үшін лицензия беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Теле-, радиоарналарды тарату жөніндегі қызметпен айналысу үшін лицензия беру» мемлекеттік көрсетілетін қызметі (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).
2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі (бұдан әрі – Министрлік) әзірледі.
3. Мемлекеттік көрсетілетін қызметті Министрліктің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.
Өтінішті қабылдау және мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесін беру:
1) Министрліктің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті «Халыққа қызмет көрсету орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – ХҚО);
2) www.egov.kz «электрондық үкімет» веб-порталы (бұдан әрі – портал) арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімі:
1) ХҚО-ға құжаттар топтамасы тапсырылған сәттен бастап, сондай-ақ порталға жүгінген кезде:
лицензия беру – 15 (он бес) жұмыс күні;
лицензияны және (немесе) лицензияға қосымшаны қайта рәсімдеу – 3 (үш) жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады.
Көрсетілетін қызметті беруші құжаттар топтамасын қабылдаған сәттен бастап екі жұмыс күні ішінде үсынылған құжаттардың толықтығын тексереді.
Ұсынылған құжаттардың толық емес фактісі анықталған жағдайда, көрсетілетін қызметті беруші белгіленген мерзімде өтінішті одан әрі қараудан жазбаша дәлелді бас тартады.
ХҚО-ға жүгінген кезде құжаттардың қабылданған күні мемлекеттік қызмет көрсету мерзіміне кірмейді.
2) құжаттар топтамасын тапсыру үшін күтудің рұқсат етілетін ең көп уақыты – 15 (он бес) минут;
3) қызмет көрсетудің рұқсат етілген ең көп уақыты – 20 (жиырма) минут.
5. Мемлекеттік қызметті көрсету нысаны: электрондық (ішінара автоматтандырылған) түрінде.
6. Мемлекеттік қызмет көрсетудің нәтижесі – теле-, радиоарналарды тарату жөніндегі қызметпен айналысу үшін лицензия, қайта рәсімделген лицензия (бұдан әрі – лицензия) немесе осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 10-тармағында көзделген жағдайларда және негіздер бойынша мемлекеттік қызметті көрсетуден бас тарту туралы дәлелді жауап.
Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін үсыну нысаны: электрондық және (немесе) қағаз түрінде.
Лицензияны, қайта рәсімделген лицензияны қағаз жеткізіуге алуға өтініш берілген жағдайда, мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі электрондық форматта рәсімделеді, басып шығарылады және көрсетілетін қызмет берушінің үкілетті тұлғасының қолымен және мөрмен растады.
7. Мемлекеттік қызмет жеке және заңды тұлғаларға (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті алушы) ақылы негізде көрсетіледі.
«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» 2008 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) сәйкес мемлекеттік қызметті көрсету үшін ставкалар мынаны құрайды:
1) теле-, радиоарналарды тарату жөніндегі қызмет түрімен айналысу құқығы үшін 6 (алты) айлық есептік көрсеткіш;
2) лицензияны қайта рәсімдеу үшін – лицензия бергі кезіндегі мөлшерленмейтін 10%-ы, бірақ 4 (төрт) айлық есептік көрсеткіштен аспайды.
Лицензиялық алымды төлеу екінші деңгейдегі банктер арқылы қолма-қол немесе қолма-қол емес есеп айырысу арқылы жүргізіледі.
Төлем екінші деңгейдегі банктер және банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар арқылы қолма-қол немесе қолма-қол емес жүргізіледі, сондай-ақ портал арқылы төлеу «электрондық үкімет» төлем шлюзі (бұдан әрі – ЭҮТШ) арқылы жүзеге асыруға болады.
8. Жұмыс кестесі:
1) көрсетілетін қызметті беруші – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерін қоспағанда, дүйсенбі – жұма күндері аралығында сағат 9.00-дан 18.30-ға дейін, түскі үзіліс сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін;
Өтініштерді қабылдау мен мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін беру 9.00-дан 17.30-ға дейін, түскі үзіліс сағат 13.00-ден 14.30-ға дейін жүзеге асырылады.
Мемлекеттік қызмет алдын ала жазылусыз және жеделдетілген қызмет көрсетусіз кезек күту тәртібімен көрсетіледі.
9. Көрсетілетін қызметті алушы (не сенімхат бойынша оның өкілі) көрсетілетін қызметті берушіге жүгінген кезде мемлекеттік қызметті көрсету үшін қажетті құжаттардың тізбесі:
осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына қосымшаға сәйкес өтініш;
жеке тұлғалар үшін – теле-, радиоарнаның меншік иесі болып табылатын шетелдік жеке тұлғаның паспортының немесе жеке басын куәландыратын басқа құжатының көшірмесі, қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасын нотариат куәландырған, кәсіпкерлік қызметпен айналысу құқығын растайтын құжаттың көшірмесі;
заңды тұлғалар үшін – сауда тізілімінен заңдастырылған үзінді немесе құрылтайшы – шетелдік заңды тұлға шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа заңдастырылған құжат;
шетелдік теле-, радиоарнаны есепке қою үшін алынған бюджетке төленгенін растайтын құжаттың түпнұсқасы.
Теле-, радиоарнаны қайта есепке қою үшін (теле-, радиоарнаның атауынын, негізгі тақырыптық бағытынын өзгеруіне байланысты) көрсетілетін қызметті алушы мыналарды үсынады:
осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына қосымшаға сәйкес өтініш;
жеке тұлғалар үшін – теле-, радиоарнаның меншік иесі болып табылатын шетелдік жеке тұлғаның паспортының немесе жеке басын куәландыратын басқа құжатының көшірмесі, қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасын нотариат куәландырған, кәсіпкерлік қызметпен айналысу құқығын растайтын құжаттың көшірмесі;
заңды тұлғалар үшін – сауда тізілімінен заңдастырылған үзінді немесе құрылтайшы – шетелдік заңды тұлға шет мемлекет заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа заңдастырылған құжат;
теле-, радиоарнаны есепке қою туралы куәліктің бұрын берілген түпнұсқасы.
Теле-, радиоарнаны есепке қою туралы куәліктің телнұсқасын алу үшін көрсетілетін қызметті алушы мыналарды үсынады:
осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына қосымшаға сәйкес өтініш;
жеке тұлғалар үшін – теле-, радиоарнаның меншік иесі болып табылатын шетелдік жеке тұлғаның паспортының немесе жеке басын куәландыратын басқа құжатының көшірмесі, қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасын нотариат куәландырған;
заңды тұлғалар үшін – сауда тізілімінен заңдастырылған үзінді немесе құрылтайшы – шетелдік заңды тұлға шет мемлекет заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын растайтын құжаттың көшірмесі;
алымның бюджетке төленгенін растайтын құжаттың түпнұсқасы.
Көрсетілетін қызметті алушы қажетті құжаттардың бәрін көрсетілетін қызметті беруше тапсырған кезде өтініштің көшірмесіне оның көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесінде тіркелгені туралы белгі қойылып, құжаттардың қабылданған күні мен уақытының көрсетіле отырып өтініштің қабылданғанын растау болып табылады.
10. Мыналар:
1) өтініш мазмұнының талаптарға сай келмеуі (өтініште: теле-, радиоарнаның меншік иесі болып табылатын жеке тұлғаның тегінің, атының, әкесінің атының (бар болса), тұратын жерінің, теле-, радиоарнаның меншік иесі болып табылатын заңды тұлғаның атауының, орналасқан жерінің, ұйымдық-құқықтық нысанының, теле-, радиобағдарламалардың тілінің (тілдерінің), теле-, радиоарнаның хабар тарату торының, теле-, радиоарнаның негізгі тақырыптық бағытының, теле-, радиоарнаның бас редакторының (редакторының) тегінің, атының, әкесінің атының (бар болса), теле-, радиокомпанияның Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтау туралы міндеттемесінің көрсетілмеуі);
2) теле-, радиоарнаны есепке қою үшін алымның төленбеуі;
3) шетелдік теле-, радиоарнаның материалдарында Қазақстан Республикасын конституциялық құрылысын күштеп өзгертуді, тұтастығын бұзуды, мемлекет қауіпсіздігіне нұқсан келтіруді, соғысты, экстремизмді немесе терроризмді, қатығездік пен зорлық-зомбылықты, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, тектік-топтық және рулық астамшылықты насихаттауды және үгіттеуді, ұлтаралық және конфессиаралық араздықты қоздыруға бағытталған ақпаратын, сондай-ақ порнографиялық және арнайы сексуалдық-эротикалық сипаттағы кино және бейнеөнімдерді, сондай-ақ суицидті насихаттайтын ақпаратын қамтылуы;
4) діни сараптамасы нәтижелері бойынша теріс қорытындының болуы;
5) шетелдік теле-, радиоарна өнімдеріне қатысты Қазақстан Республикасының аумағында оны таратуға тыйым салу туралы сот шешімінің болуы мемлекеттік қызмет көрсетуден бас тарту үшін негіз болады.

3. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша орталық мемлекеттік органдардың, көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) олардың лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

11. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша Министрліктің, көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) олардың лауазымды адамдарының, ХҚО және (немесе) олардың қызметкерлерінің шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 13-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша көрсетілетін қызметті беруші басшысының атына не мына мекенжай бойынша: 010000, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 32/1, 8 (7172) 24 24 19 телефоны арқылы Министрлік басшысының атына беріледі.
Шағым пошта арқылы жазбаша нысанда не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.
Шағымның қабылданғаны растау көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесінде оның тіркелуі (шағымның немесе шағымға ілеспе хаттың екінші данасында мөртабан, кіріс нөмірі және тіркеу күні қойылады) болып табылады.
ХҚО қызметкері дұрыс қызмет көрсетпеген жағдайда, шағым ХҚО басшысының атына беріледі.
ХҚО-ға қолма-қол, сонымен қатар пошта арқылы түскен шағымның қабылданғаны растау оның тіркелуі (шағымның немесе шағымға ілеспе хаттың екінші данасында мөртабан, кіріс нөмірі және тіркеу күні қойылады) болып табылады.
Портал арқылы жүгінген кезде шағымдану тәртібі туралы ақпаратты бірыңғай байланыс орталығының 1414 телефоны арқылы алуға болады.
Шағым портал арқылы жіберілген кезде өтініш туралы ақпаратты көрсетілетін қызметті алушы «жеке кабинетінен» көре алады, ол көрсетілетін қызметті берушінің өтінішті өңдеуі барысында (жеткізу, тіркеу, орындау туралы белгілер, қарау немесе қараудан бас тарту туралы жауап) жаңартылып отырады.
Шағымда:
1) жеке тұлғаның – тегі, аты, әкесінің аты, пошта мекенжайы;
2) заңды тұлғаның – оның атауы, пошта мекенжайы, шығыс нөмірі және күні көрсетіледі.
Көрсетілетін қызметті берушінің, Министрліктің немесе ХҚО-ның атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы ол тіркелген күнінен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап көрсетілетін қызметті алушыға пошта байланысы арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің, Министрліктің кеңсесіне немесе ХҚО-ға қолма-қол беріледі.
Портал арқылы электрондық жүгінген кезде өтініш туралы ақпаратты көрсетілетін қызметті алушы «жеке кабинетінен» көре алады, ол көрсетілетін қызметті берушінің өтінішті өңдеуі барысында (жеткізу, тіркеу, орындау туралы белгілер, қарау немесе қараудан бас тарту туралы жауап) жаңартылып отырады.
Көрсетілген мемлекеттік қызметті көрсетуге сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағымнен жүгіне алады.
Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс.
12. Көрсетілген мемлекеттік қызмет нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілетін қызметті алушы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа шағымдануға құқылы.

4. Мемлекеттік қызметті көрсету ерекшеліктері ескеріле отырып қойылатын өзге де талаптар

13. Мемлекеттік қызмет көрсету мекенжайы Министрліктің www.mid.gov.kz интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде орналастырылған.
14. Көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі мен мәртебесі туралы ақпаратты қашықтан қол жеткізу режиміндегі мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс орталығы арқылы алуға мүмкіндігі бар.
15. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі анықтамалық қызметтердің байланыс телефондары www.mid.gov.kz интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде орналастырылған. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс орталығы: 1414.

«Мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке, қайта есепке қою, күеліктің телнұсқасын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына қосымша

_____
(мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы куәлік беретін органның толық атауы
_____
(мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы куәлік беретін орган басшының Т.А.Ә.А.)

Өтініш

Сізден _____
(мерзімді баспасөз басылымдарында немесе ақпараттық агенттіктің атауы, түрі)
мерзімді баспасөз басылымын немесе ақпараттық агенттікті есепке қоюды (қайта есепке қоюды, куәліктің телнұсқасын беруді) сұраймын.
Меншік иесі _____
(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)/атауы және ұйымдық-құқықтық нысаны)
БСН/ЖСН _____
Меншік иесінің мекенжайы _____
(тұрғылықты жері/орналасқан жері, байланыс деректері)
Мерзімді баспасөз басылымының немесе ақпараттық агенттіктің атауы
_____
Мерзімді баспасөз басылымының немесе ақпараттық агенттіктің тілі
_____
Шығу жиілігі _____
Тақырыптық бағыты _____
Таралу аумағы _____
Редакцияның мекенжайы _____
Бас редактордың Т.А.Ә. А._____

М.О. (мөр болған жағдайда)

_____
(қолы) 20__ жылғы «___» _____

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 28 сәуірдегі № 505 бұйрығына 5-қосымша

«Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумағында таралатын шетелдік мерзімді баспасөз басылымдарын есепке алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты

1. Жалпы ережелер

1. «Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумағында таралатын шетелдік мерзімді баспасөз басылымдарын есепке алу» мемлекеттік көрсетілетін қызметі (бұдан әрі – мемлекеттік көрсетілетін қызмет).
2. Мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартын Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі әзірледі.
3. Мемлекеттік қызметті облыстардың, Астана және Алматы қалаларының ішкі саясат басқармалары (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) көрсетеді.
Өтініштi қабылдау және мемлекеттік қызмет көрсетудің нәтижесін беру:
1) Министрліктің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті «Халыққа қызмет көрсету орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – ХҚО);
2) www.egov.kz «электрондық үкімет» веб-порталы (бұдан әрі – портал) арқылы жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі

4. Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімі:
1) көрсетілетін қызметті беруші құжаттар топтамасы тапсырылған сәттен бастап – 10 (он) жұмыс күні;
Көрсетілетін қызметті беруші құжаттар топтамасын қабылдаған сәттен бастап екі жұмыс күні ішінде ұсынылған құжаттардың толықтығын тексереді.
Ұсынылған құжаттардың толық емес фактісі анықталған жағдайда, көрсетілетін қызметті беруші белгіленген мерзімде өтінішті одан әрі қарудан жазбаша дәлелді бас тартады.
2) құжаттар топтамасын тапсыру үшін күтудің рұқсат етілетін ең көп уақыты – 20 (жиырма) минут.
3) қызмет көрсетудің рұқсат етілген ең көп уақыты – 20 (жиырма) минут.
5. Мемлекеттік қызметті көрсету нысаны: электрондық (ішінара автоматтандырылған) және (немесе) қағаз түрінде.
6. Мемлекеттік қызмет көрсетудің нәтижесі – облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумағында таралатын шетелдік мерзімді баспасөз басылымдарын есепке алу туралы анықтама.
Мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесін ұсыну нысаны: электрондық және (немесе) қағаз түрінде.
Анықтаманы қағаз тасығышта алуға жүгінген жағдайда, мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі электрондық форматта рәсімделеді және басып шығарылады және көрсетілетін қызметті берушінің үкілетті тұлғасының қолы қойылады.
Мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесі порталда көрсетілетін қызметті алушының «жеке кабинетіне» ЭЦҚ қойылған электрондық құжат нысанында жіберіледі.
7. Мемлекеттік қызмет жеке және заңды тұлғаларға (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті алушы) тегін негізде көрсетіледі.
8. Жұмыс кестесі:
1) ХҚО – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес демалыс және мереке күндерін қоспағанда, дүйсенбі – сенбі күндері аралығында сағат 9.00-ден 20.00-ге дейін, түскі үзіліссіз;
Мемлекеттік қызмет электрондық кезек ретімен, шұғыл түрде қызмет көрсетілмей, көрсетілетін көрсетілетін қызметті алушының таңдауы бойынша көрсетіледі, көрсетілетін қызметті алушының қалауы бойынша портал арқылы электронды кезекті «брондауға» мүмкіндігі бар.
2) портал – тәулік бойы, жөндеу жұмыстарын жүргізуге байланысты техникалық үзілістерді қоспағанда (көрсетілетін қызмет алушы Қазақстан Республикасының еңбек заңына сәйкес жұмыс күні ақталған уақытта, демалыс және мереке күндерінде өтініш жасаған жағдайда, өтініштерді қабылдау мен мемлекеттік қызметті көрсету туралы нәтижені беру келесі жұмыс күнінде жүзеге асырылады).
9. Көрсетілетін қызмет алушы (немесе сенімхат арқылы оның өкілі) жүгінген кезде мемлекеттік көрсетілетін қызметті алу үшін қажетті құжаттардың тізбесі:
1) ХҚО-ға:
Лицензия алу үшін:
жеке басын куәландыратын құжат (жеке басын сәйкестендіру үшін);
заңды немесе жеке тұлға үшін осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымшаға сәйкес белгіленген нысанды өтініш;
қызметтің жекелеген түрлерімен айналысу құқығы үшін біздекте лицензиялық алымның төленгенін растайтын құжаттың түпнұсқасы;
біліктілік талаптарға сәйкес мәліметтер және құжаттар:
осы мемлекеттік көрсетілетін стандартына 2-қосымшада көрсетілген мәліметтер нысаны;
төтенше жағдайлар кезінде халықты хабардар етуді ұйымдастыру схемасы;
телерадиохабарларын тарату желісін ұйымдастыру схемасы;
спутниктік оператор үсынған спутниктік қабылдау-тарату станцияларының желісінде пайдаланылатын трансмиссиялық жоспарлар (спутниктік байланыс арналары пайдаланылған жағдайда);
метрологиялық сипаттамаларын көрсете отырып, қолданылатын өлшеу құралдары мен сынау жабдығының тізбесі;
өлшеу құралдары мен сынау жабдығының тексерілгенін немесе метрологиялық аттестаттағанын растайтын сертификаттар.
Мыналар:
қызмет түрінің және (немесе) кіші түрінің атауы;
тегі, аты, әкесінің аты (бар болса); дара кәсіпкердің оның атауының және мекенжайының;
бірігу, қосылу, бөлінін шығу немесе қайта өзгеру нысанында заңды тұлға;
заңды тұлғаның атауы және (немесе) заңды мекенжайы өзгерген жағдайда, лицензия қайта рәсімделеді.
Құжаттар ауыстырылған сәттен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде көрсетілетін қызметті алушы лицензияны қайта рәсімдеуге мынадай құжаттарды береді:
жеке басын куәландыратын құжат (жеке басын сәйкестендіру үшін);
заңды немесе жеке тұлға үшін осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 1-қосымшаға сәйкес белгіленген нысанды өтініш;
жекелеген қызмет түрлерімен айналысу құқығы үшін біздекте лицензиялық алымның төленгенін растайтын құжаттың түпнұсқасы.
2) порталға:
Лицензия алу үшін:
көрсетілетін қызметті алушының ЭЦҚ куәландырылған электрондық құжат нысанындағы сұрану;
лицензиялық алымның біздекте төленгенін растайтын (ЭҮТШ арқылы төлеуді қоспағанда) құжаттың электрондық көшірмесі;
талаптарға сәйкес құжаттар;
осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 2-қосымшада көрсетілген мәліметтер нысаны;
төтенше жағдайлар кезінде халықты хабардар етуді ұйымдастыру схемасы – электрондық көшірме түрінде;
телерадиохабарларын тарату желісін ұйымдастыру схемасы – электрондық көшірме түрінде;
спутниктік оператор ұсынған спутниктік қабылдау-тарату станцияларының желісінде пайдаланылатын трансмиссиялық жоспарлар (спутниктік байланыс арналары пайдаланылған жағдайда) – электрондық көшірме түрінде;
метрологиялық сипаттамаларын көрсете отырып, қолданылатын өлшеу құралдары мен сынау жабдығының тізбесі – электрондық құжат түрінде;
өлшеу құралдары мен сынау жабдығының тексерілгенін немесе метрологиялық аттестаттағанын растайтын сертификаттар – электрондық көшірмелер түрінде.
Лицензияны қайта рәсімдеуге мынадай құжаттарды береді:
лицензияны қайта рәсімдеуге туралы көрсетілетін қызметті алушының ЭЦҚ куәландырылған электрондық құжат нысанындағы сұраны;
лицензиялық алымның біздекте төленгенін растайтын (ЭҮТШ арқылы төлеуді қоспағанда) құжаттың электрондық көшірмесі.
Көрсетілетін қызметті алушының жеке басын куәландыратын құжаттар туралы, заңды тұлғаның мемлекеттік тіркелгені (қайта тіркелгені) туралы, дара кәсіпкер ретінде тіркелгені туралы, төлеу (ЭҮТШ арқылы төленген жағдайда) мәліметтері көрсетілетін қызмет беруші және ХҚО қызметкері тиісті мемлекеттік ақпараттық жүйеден «электрондық үкімет» шлюз арқылы алады.
Құжаттары қабылдау кезінде ХҚО қызметкері құжаттардың электрондық көшірмелерін қайта жаңғыртып, түпнұсқаларын көрсетілетін қызметті алушыға қайтарып береді.
ХҚО қызметкері, егер Қазақстан Республикасының заңнамаларымен өзгеші көзделмесе, ақпараттың жүйеде қамтылған, заңмен қорғалатын құпияны қамтитын мәліметтерді пайдалану үшін көрсетілетін қызметті алушыдан келісім алады.
ХҚО арқылы құжаттары қабылдау кезінде көрсетілетін қызметті алушыға тиісті құжаттары қабылдау туралы қолхат беріледі.
ХҚО-да көрсетілетін қызметті алушыға дайын құжаттары беру жеке басы куәлігін көрсеткен кезде (немесе нотариалды расталған сенімхат бойынша оның өкілінің) тиісті құжаттары қабылдау туралы қолхат негізінде жүзеге асырылады.
ХҚО нәтижесін бір ай ішінде сақтаулын қамтамасыз етеді, содан соң оларды көрсетілетін қызметті берушіге одан әрі сақтауға жібереді. Көрсетілетін қызметті алушы бір ай өткен соң жүгінген кезде, ХҚО-ның сұрауы бойынша көрсетілетін қызметті беруші дайын құжаттарды көрсетілетін қызметті алушыға беру үшін бір жұмыс күні ішінде ХҚО-ға жібереді.
Портал арқылы жүгінген кезде, көрсетілетін қызметті алушының «жеке кабинетіне» мемлекеттік көрсетілетін қызметтің нәтижесін алатын күні мен уақыты көрсетіліп (егер қағаз түрінде берілген болса алған орны көрсетілуі тиіс), мемлекеттік қызмет көрсету үшін сұрауды қабылданғаны туралы мәртебе жіберіледі.
10. Мыналар мемлекеттік қызметті көрсетуден бас тарту үшін негіз болып табылады:
1) Қазақстан Республикасының заңдарында субъектілердің осы санаты үшін қызметтің жекелеген түрімен айналысуға тыйым салынуы;
2) теле-, радиоарналарды тарату жөніндегі қызметпен айналысу құқығы үшін лицензиялық алымның төленбеуі;
3) біліктілік талаптарының көрсетілетін қызметті алушы қызметіне сәйкес келмеуі;
4) мемлекеттік көрсетілетін қызметті алушыға қатысты оның теле-, радиоарналарды тарату жөніндегі қызметпен айналысуына тыйым салатын заңды күшіне енген сот үкімінің болуы;
5) сот орындаушысының заңды күшіне енген шешімі бойынша мемлекеттік қызметті алушыға соттың лицензия алуға тыйым салынуы.
Осы мемлекеттік көрсетілген қызмет стандартының 9-тармағында көзделген тізбеге сәйкес құжаттар топтамасы толық ұсынылмаған жағдайда, ХҚО қызметкері өтінішті қабылдаудан бас тартады және осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына 3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша қолхат береді.

3. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша орталық мемлекеттік органдардың, көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) олардың лауазымды адамдарының шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану тәртібі

11. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері бойынша Министрліктің, көрсетілетін қызметті берушінің және (немесе) олардың лауазымды адамдарының, ХҚО және (немесе) олардың қызметкерлерінің шешімдеріне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) шағымдану: шағым осы мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының 13-тармағында көрсетілген мекенжай бойынша көрсетілетін қызметті беруші басшысының атына не мына мекенжай бойынша: 010000, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 32/1, 8 (7172) 24 24 19 телефоны арқылы Министрлік басшысының атына беріледі.
Шағым пошта арқылы жазбаша нысанда не көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесі арқылы қолма-қол беріледі.
Шағымның қабылданғаны растау көрсетілетін қызметті берушінің немесе Министрліктің кеңсесінде оның тіркелуі (шағымның немесе шағымға ілеспе хаттың екінші данасында мөртабан, кіріс нөмірі және тіркеу күні қойылады) болып табылады.
ХҚО қызметкері дұрыс қызмет көрсетпеген жағдайда, шағым ХҚО басшысының атына беріледі.
ХҚО-ға қолма-қол, сонымен қатар пошта арқылы түскен шағымның қабылданғаны растау оның тіркелуі (шағымның немесе шағымға ілеспе хаттың екінші данасында мөртабан, кіріс нөмірі және тіркеу күні қойылады) болып табылады.
Портал арқылы жүгінген кезде шағымдану тәртібі туралы ақпаратты бірыңғай байланыс орталығының 1414 телефоны арқылы алуға болады.
Шағым портал арқылы жіберілген кезде өтініш туралы ақпаратты көрсетілетін қызметті алушы «жеке кабинетінен» көре алады, ол көрсетілетін қызметті берушінің өтінішті өңдеуі барысында (жеткізу, тіркеу, орындау туралы белгілер, қарау немесе қараудан бас тарту туралы жауап) жаңартылып отырады.
Шағымда:
1) жеке тұлғаның – тегі, аты, әкесінің аты, пошта мекенжайы;
2) заңды тұлғаның – оның атауы, пошта мекенжайы, шығыс нөмірі және күні көрсетіледі.
Көрсетілетін қызметті берушінің, Министрліктің немесе ХҚО-ның атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы ол тіркелген күнінен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Шағымды қарау нәтижелері туралы дәлелді жауап көрсетілетін қызметті алушыға пошта байланысы арқылы жіберіледі не көрсетілетін қызметті берушінің, Министрліктің кеңсесіне немесе ХҚО-ға қолма-қол беріледі.
Портал арқылы электрондық жүгінген кезде өтініш туралы ақпаратты көрсетілетін қызметті алушы «жеке кабинетінен» көре алады, ол көрсетілетін қызметті берушінің өтінішті өңдеуі барысында (жеткізу, тіркеу, орындау туралы белгілер, қарау немесе қараудан бас тарту туралы жауап) жаңартылып отырады.
Көрсетілген мемлекеттік қызметті көрсетуге сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органға шағымнен жүгіне алады.
Мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасын бағалау және бақылау жөніндегі уәкілетті органның атына келіп түскен көрсетілетін қызметті алушының шағымы тіркелген күнінен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс.
12. Көрсетілген мемлекеттік қызмет нәтижелерімен келіспеген жағдайда, көрсетілетін қызметті алушы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сотқа шағымдануға құқылы.

4. Мемлекеттік қызметті көрсету ерекшеліктері ескеріле отырып қойылатын өзге де талаптар

13. Мемлекеттік қызмет көрсету мекенжайы Министрліктің www.mid.gov.kz интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде орналастырылған.
14. Көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі мен мәртебесі туралы ақпаратты қашықтан қол жеткізу режиміндегі мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс орталығы арқылы алуға мүмкіндігі бар.
15. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі анықтамалық қызметтердің байланыс телефондары www.mid.gov.kz интернет-ресурсында «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер» бөлімінде орналастырылған. Мемлекеттік қызмет көрсету мәселелері жөніндегі бірыңғай байланыс орталығы: 1414.

«Қазақстан Республикасының аумағына таралатын шетелдік теле-, радиоарнаны есепке, қайта есепке қою, күеліктің телнұсқасын беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартына қосымша

_____
(шетелдік теле-, радиоарнаны есепке қою туралы куәлік беретін органның толық атауы)
_____
(шетелдік теле-, радиоарнаны есепке қою туралы куәлік беретін орган басшысының Т.А.Ә.А.)

Өтініш

Сізден _____
(қайта есепке алу жүргізілген және телнұсқа берілген жағдайда, себептері көрсетіледі)
шетелдік теле-, радиоарнаны есепке қою (қайта есепке қою, телнұсқа беруді жүзеге асыруды) сұраймын.
Теле-, радиоарнаның меншік иесінің атауы: _____
(тегі